

ХЕНИНГ МАНКЕЛ ЧОВЕКЪТ ОТ ПЕКИН

Превод от шведски: Васа Ганчева, 2011

chitanka.info

ПЪРВА ЧАСТ

ТИШИНАТА

(2006)

Аз, Биргита Руслин, обещавам и се заклевам в честта си, че по разум и съвест ще съдя и бедния, и богатия, ще съдя по законите на Швеция; никога няма да погазя закона или несправедливо да отсъдя заради роднинство, сватовство, приятелство, завист, злодеяние или заплаха, нито пък заради подкупи, подаръци или по други причини, каквито и да са те; за да не бъде виновен невинният и невинен — виновният. Нито преди да се произнесе присъдата, нито след това ще разкривам пред призованите разискванията, проведени от съда при закрити врата. Като честен и искрен съдия винаги ще спазвам тази тържествена клетва.

Процесуален кодекс,
гл. 4, Съдийска клетва

ЕПИТАФИЯ

1

Лют студ. Средата на зимата.

В първите дни на януари 2006 един самотен вълк минава немаркираната граница и влиза в Швеция от Норвегия през долината Ваулдален. Водач на снежен скутер го мярва извън Фьелнес, но вълкът изчезва в горите на изток, преди някой да види накъде поема. Далече навътре в норвежката част на планината Йостердалар бе намерил парче замръзнала мърша от лос с кокали, които ставаха за дъвчене. Но това беше преди повече от две денонощия. Сега започва да изгладнява и наново търси храна.

Вълкът е млад самец, тръгнал да търси собствена територия. Без да спира, следва пътя си на изток. При езерото Невярна, на север от Линеел, намира още леш от лос. Необезпокояван, цяло денонощие яде до насита, преди да продължи. Все на изток. При Корбьоле притичва през замръзналото езеро Люсна, после следва лъкатушещия път на реката към морето. В безлунната нощ стъпва безшумно с лапи и преминава моста при Йервшьо, а после свива в гъстите гори, които водят право към брега.

Рано сутринта на 13 януари вълкът стига до Хешьовален, малко селище южно от Хансешьо в Хелзингланд. Спира и започва да души. Отнякъде идва мирис на кръв. Вълкът се оглежда. В къщите живеят хора, но от комините не излиза дим. Дори неговият остър слух не долавя никакви звуци. Но мирисът на кръв е там, вълкът е сигурен в това. Той изчаква в горската окрайнина, после бавно се затичва през снега. Мирисът се засилва, явно идва откъм къщата в края на малкото селце. Сега той е предпазлив — в близост до хората трябва да си и внимателен, и търпелив. Спира отново. Мирисът идва от задната част на къщата. Вълкът чака. Накрая отново тръгва. Когато приближава, вижда мърша. Започва да тегли тежката плячка към гората. Все още

никой не го е забелязал, дори селските кучета не са залаяли. Тишината в тази мразовита утрин е пълна.

В крайнината на гората вълкът започва да яде. Понеже месото не е замръзнало, става лесно. Сега вече е много гладен. Смъква една кожена обувка и започва да гризе крака най-долу, точно до стъпалото.

Снегът е спрял, след като през нощта е наваляло. Докато вълкът яде, върху замръзналата земя отново започват да падат снежинки.

Щом се събуди, Карштен Хьоглин успя да си спомни, че е сънувал една снимка. Лежеше неподвижно в леглото, усещайки как образът ѝ постепенно се завръща, сякаш негативът на съня изпращаше копие до съзнанието му. Позна снимката. Беше черно-бяла и представляваше мъж, седнал на стар железен креват, на стената зад него виси ловджийска пушка, в краката му стои гърне. Когато я видя за първи път, бе удивен от тъжната усмивка на стария човек. Издаваше уплаха и очакване. Чак по-късно узна историята на снимката. Няколко години преди да бъде направена, мъжът погрешка застрелял единствения си син по време на лов за чайки. Оттогава оръжието никога не слизало от стената, а той живеел все по-отшелнически.

Карштен Хьоглин помисли, че от хилядите снимки, които бе видял, тази никога нямаше да забрави. Де да беше я направил самият той.

Часовникът на нощната масичка показваше седем и половина. Обикновено Карштен Хьоглин се будеше много рано. Но през нощта спа зле, леглото и матракът му бяха неудобни. Реши да се оплаче, когато плати хотелската си сметка, преди да замине.

Беше деветият и последен ден от неговото пътуване. То бе станало възможно благодарение на стипендия, която му позволи да посети и документира пустеещи села и други малки селища на път да се обезлюдят. Сега се намираше в Худиксвал и му оставаше да заснеме още едно село. Избра точно това място, защото един възрастен човек, който живееше тук, бе прочел за проекта му и му беше изпратил писмо. Карштен Хьоглин се впечатли от писмото и реши да приключи фотографското си пътешествие именно тук.

Стана и дръпна завесите. През нощта бе наваляло. Небето все още бе сиво, все още слънцето не се показваше на хоризонта. Една дебело облечена жена караше велосипед долу по улицата. Карштен я проследи с поглед и се запита колко ли е студено. Минус пет, може би минус седем градуса. Не повече.

Облече се и слезе до рецепцията с бавния асансьор. Колата беше паркирал в хотелския двор. Там беше на сигурно място. Но

фотографските чанти все пак качи със себе си в стаята. Така правеше винаги. Най-страшният му кошмар бе някога да застане при колата си и да види, че камерите ги няма.

Портиер беше небрежно гримирана млада жена, по-скоро тийнейджърка. Той се отказа от оплакването за леглото. Така или иначе никога вече нямаше да се завърне в този хотел.

В залата за закуска седяха няколко гости, надвесени над вестниците си. За миг се почувства изкушен да извади някой от фотоапаратите и да направи снимка на тихата закусвалня. Някак си имаше усещането, че Швеция винаги е изглеждала по този начин. Тихи хора, приведени над вестниците с чаша кафе, погълнати от своите мисли и съдби. Издържа на изкушението, сипа си кафе, намаза два сандвича и се зае с едно от рохките яйца. Тъй като не намери свободен вестник, яде бързо. Мразеше да седи сам на маса, без да има какво да чете.

Когато излезе навън, се оказа, че е по-студено, отколкото мислеше. Надигна се на пръсти и погледна термометъра на прозореца на рецепцията. Минус единайсет градуса. При това продължава да спада, помисли си. Досега зимата бе твърде топла. Сега дойде дългоочакваният мраз. Остави чантите на задната седалка, запали мотора и застърга предното стъкло. На седалката до него имаше карта. Още предния ден, когато направи пауза след заснемането на село близо до езерото Хаселашьон, бе потърсил пътя до последното село. Най-напред трябваше да кара по главния път на юг и после да завие към Сьорфорша при Игесунд. След това имаше две възможности: или да кара на изток, или на запад към езерото, което наричаха ту Голямото езеро, ту Дългото езеро. Източният път бил лош, така чу на една бензиностанция на влизане в Худиксвал. Все пак реши да поеме по него. Щеше да е по-бързо. А светлината тази зимна утрин бе красива. Вече виждаше дима от комините, сочещ право към небето.

Стигна за четирийсет минути, през които бе успял да се заблуди само веднъж. Зави по път, водещ на юг, към Накшьо.

Хешьовален лежеше в малка падина до езеро, на което Карштен не помнеше името. Може би Хешьон? Гъстите гори стигаха чак до селото от двете страни на тесния път.

Карштен спря в края на селото и излезе от колата. Облаците бяха започнали да се разпръскват. Светлината щеше да стане по-

неподходяща за снимане, може би не така изразителна. Огледа се. Къщите си стояха по местата, всичко бе много спокойно. Отдалеч дочуваше глухия звук на коли, минаващи по главния път. Обзе го слабо безпокойство. Затаи дъх, както правеше винаги, когато не разбираше съвсем ясно какво му предстои.

После разбра. Комините. Бяха студени. Димът, който трябваше да е ефектен щрих в снимките му, го нямаше. Бавно плъзна поглед по къщите. Някой тук е излизал и разчиствал. Но никой не бе станал да запали печките и да сложи тенджерите. Спомни си за писмото, изпратено от мъжа, който му беше разказал за селото. Той споменаваеше комините и как къщите си изпращали димни сигнали една на друга.

Въздъхна. В писмата хората не пишат истината, а онова, което искат да бъде прочетено. Сега трябва да снима студените комини. Или просто да зареже всичко? Никой не го принуждаваше да снима Хешьовален и жителите му. Вече имаше достатъчно снимки от топяща се Швеция, от пустеещите дворове, самотните села, понякога спасявани от немци или датчани, които превръщаха къщите във вили, или просто оставени да се слоят със земята. Реши да се махне оттам и отново седна в колата. Но ръката му застина над стартера. Затова ли бе дошъл толкова далеч, я поне да опита да направи няколко портрета на хората, живеещи в селото. Въпреки всичко той търсеше лица. През годините си на фотограф Карштен Хьоглин все повече бе завладяван от старите хора. Сам си бе поставил тайна задача да състави фотоалбум с женски лица, преди винаги да остави фотоапаратите. Снимките му щяха да разказват за красотата, която човек може да открие единствено в лицата на старите жени, живота и страданието, които бяха вдълбани в кожата им като изсечени в скала.

Отново излезе от колата, нахлупи на главата си кожената шапка, взе своята „Лайка М8“, която го следваше неотлъчно вече десет години, и тръгна към най-близката къща. Общо имаше десет къщи в селото, повечето бяха дървени, боядисани в червено, някои с пристроени крила. Забеляза само една нова постройка, ако можеше да се нарече нова къща от петдесетте години. Когато стигна портата, спря и вдигна фотоапарата. На табелата пишеше, че тук живее семейство Андрен. Направи няколко снимки, смени блендата и скоростта, затърси други ъгли. Все още е твърде сиво, помисли си. Вероятно ще излезе

някаква мътилка. Но човек никога не знае. Да си фотограф означава понякога да разкриваш неочаквани тайни.

Карштен Хьоглин често работеше по чиста интуиция. Импровизацията бе част от работата му. Веднъж в Оскашхамн на рейд легеше платноход с вдигнати платна. Бе ясен ден със силно слънце. Тъкмо да направи снимката и от мъглата изплува призрачен кораб. За тази снимка бе получил награда.

Портата заяждаше. Трябваше да напъне, за да я отвори. По пресния сняг нямаше следи. Все още нито звук, дори куче не ме е забелязало, като в пустиня, помисли си той. Това не е село, това е някакъв „Летящ холандец“.

Изкачи стъпалата и почука на вратата, почака, почука пак. Ни куче, ни мяукаща котка, нищо. Сега вече се позамисли. Нещо решително не беше наред. Почука още веднъж, този път по-силно и по-продължително. После натисна бравата. Беше заключено. Старите хора са страхливи, помисли си той. Заключват се, страхуват се, че ще ги сполети всичко онова, за което пише по вестниците.

Задумка по вратата. Нищо. Тогава реши, че домът е пуст.

Мина отново през портата и продължи към съседната къща. Вече ставаше по-светло. Къщата бе жълта, с лоша дограма, вътре сигурно бе ветрилник. Преди да почука, натисна дръжката на вратата. И тя беше заключена. Почука силно, после задумка в очакване все някой да отговори. Но и тук, изглежда, никой не си бе у дома.

Отново реши да захвърли всичко. Ако сега седнеше в колата, щеше да си бъде у дома в Питеа рано следобед. Жена му Магда щеше да се зарадва. Тя смяташе, че е твърде стар за всички тези пътувания, въпреки че беше само на шейсет и три. Но вече се бяха проявили слаби симптоми на задаваща се ангина пекторис. Лекарят му бе казал да внимава какво яде и да се движи колкото може повече.

Но вместо да си тръгне, той заобиколи къщата и опита врата, която, изглежда, водеше към пералня зад кухнята. И тя бе заключена. Приблужи най-близкия прозорец, надигна се на пръсти и погледна вътре. През процепа в завесата можа да види стаята, където имаше телевизор. Мина на другия прозорец. Същата стая, все още виждаше телевизора. „Исус е най-добрият ти приятел“ пишеше на гоблен, висящ на стената. Тъкмо щеше да продължи към следващия прозорец, когато нещо привлече вниманието му. Имаше нещо на пода. Отначало

помисли, че е купчина прежда. После разбра, че е вълнен чорап и че чорапът е обут върху крак. Отстъпи крачка назад от прозореца. Сърцето му тупаше. Дали бе видял правилно? Наистина ли беше крак? Върна се отново при първия прозорец, но оттам не се виждаше толкова навътре в стаята. Отиде отново при другия. Сега бе сигурен. Наистина бе видял крак. Неподвижен крак. Дали принадлежеше на мъж или на жена, не можеше да каже. Изглежда, собственикът на крака седеше на стол. Но можеше да бъде и някой, който лежи на пода.

Почука силно, колкото се осмели, по прозореца. Нищо не се случи. Взе мобилния си телефон и набра номера на спешни случаи. Покритието бе толкова слабо, че не успя да се свърже. Изтича към третата къща и затропа по вратата. И тук никой не отвори. До вратата имаше желязо за изтриване на обувки. Вдигна го и го напъха до ключалката, разбивайки вратата. Единствената му мисъл бе да намери телефон. Щом се втурна в къщата, разбра, макар и късно, че същата гледка ще го посрещне и тук: мъртъв човек. На пода в кухнята лежеше стара жена. Главата ѝ бе почти изцяло отделена от шията. До нея лежаха останките на куче, разцепено на две части.

Карштен Хьоглин изкрещя и се втурна да бяга от къщата колкото може по-бързо. От прага видя мъж, който лежеше на пода на дневната между масата и червен диван с бяла покривка. Старият човек беше гол. Целият му гръб бе покрит с кръв.

Хьоглин излетя от къщата. Просто искаше да се махне. По пътя изпусна камерата си, но не спря. Усещаше как нараства ужасът му, че невидимо за него същество ще го съсече откъм гърба. Обърна колата и потегли.

Чак когато излезе на главния път, спря и с треперещи пръсти отново набра номера на спешни случаи. В мига, в който притисна слушалката до ухото си, го връхлетя остра болка в гърдите. Сякаш някой въпреки всичко го бе настигнал и намушкал с нож. Чу как някакъв глас му говори по телефона, но не можа да отговори. Болката бе толкова силна, че от гърлото му излезе само дрезгав звук.

— Не чувам — каза женски глас.

Опита отново. И отново само хриптене. Умираще.

— Можете ли да говорите по-високо? — каза жената — Не разбирам какво казвате.

С безгранично усилие той успя да промълви няколко думи.

— Умирам — прошепна. — О, Боже мили, умирам. Помогнете ми.

— Къде сте?

Но жената не получи отговор. Карштен Хьоглин вече бе на път към безкрайния мрак. В спазматичен опит да се освободи от тежката болка като удавник, който напразно се опитва да се издигне на повърхността, той натисна газта. Колата навлезе в отсрещното платно. Малък камион на път за Худиксвал, натоварен с офис мебели, не успя да избегне челния удар. Шофьорът изскочи от кабината да види какво е станало с колата, в която се бе ударил. Хьоглин лежеше върху волана.

Шофьорът, босненец, говореше малко шведски.

— Как сте? — попита.

— Селото — изхриптя Карштен Хьоглин. — Хешьовален.

Това бяха последните му думи. Когато полиция и линейка пристигнаха на мястото, Карштен Хьоглин вече бе починал от масивен инфаркт.

В началото не беше много ясно какво точно се е случило. Най-малко пък някой можеше да предположи какво се криеше наистина зад внезапния инфаркт, връхлетял мъжа зад волана в тъмносиньото волво. Чак когато тялото на Карштен Хьоглин бе отнесено и коли с кран почнаха да издърпват камиона с офис мебелите, един полицаи обърна внимание на босненеца шофьор. Полицаят се казваше Ерик Худен и не обичаше безпричинно да говори с хора, зле владеещи шведски. Поради неспособността им да се изразяват правилно, разказите им сякаш губеха от значението си. Разбира се, най-напред го пробва за алкохол. Шофьорът бе трезвен, дрегерът показва зелено, а и шофьорската му книжка изглеждаше наред.

— Той се опита да каже нещо — каза шофьорът.

— Какво? — безразлично запитва Ерик Худен.

— Нещо за Херьо. Място може би?

Ерик Худен, който бе местен, нетърпеливо поклати глава.

— Тук няма Херьо.

— Може чул погрешно? Може би нещо с „ш“ — Хершьо май беше.

— Хешьовален?

Шофьорът кимна.

— Да.

— Какво каза?

— Не знам. Умря.

Ерик Худен прибра бележника си. Не бе дори записал казаното от шофьора. Когато камионът и смазаното волво заминаха, а друга полицейска кола прибра шофьора, Ерик Худен седна в своя автомобил, за да се върне в Худиксвал. С него беше колегата му Лейф Ютерстрьом. Ютерстрьом караше.

— Да минем покрай Хешьовален — внезапно каза Ерик Худен.

— Защо? Сигнал ли има?

— Просто искам нещо да проверя.

Ерик Худен бе по-старшият. Беше известен с това, че е мълчалив и упорит. Лейф Ютерстрьом свърна по пътя към Съорфорша. Когато пристигнаха в Хешьовален, Ерик Худен го помоли да кара бавно през селото. Все още не бе обяснил на своя колега защо правят това отклонение.

— Изглежда пусто — каза Лейф Ютерстрьом, докато бавно подминаваха къща след къща.

— Върни обратно — каза Ерик Худен. — Пак бавно.

После каза на Лейф Ютерстрьом да спре. Нещо в снега до една от къщите беше привлякло вниманието му. Излезе и се приближи. Внезапно се закова на място и извади оръжието си. Лейф Ютерстрьом се измъкна от колата и също извади своето.

— Какво има?

Ерик Худен не отговори. Внимателно се придвижи напред. После отново спря и се приведе, сякаш внезапно го заболяха гърдите. Лицето му бе побеляло, когато се върна при колата.

— Там лежи мъртвец — каза той. — Целият е нацепен. И нещо липсва.

— Какво искаш да кажеш?

— Единия крак го няма.

Двамата стояха и се гледаха занемели. После Ерик Худен седна в колата и по радиото помоли да го свържат с Виви Сундберг, за която знаеше, че през деня е на служба. Тя отговори веднага.

— Ерик е. В Хешьовален съм.

Той сякаш чуваше мислите й. В района имаше много местни наименования, които си приличаха.

— На юг от Съорфорша?

- По-скоро на запад. Но може и да бъркам.
- Какво е станало?
- Не знам. Но в снега лежи мъртъв мъж без един крак.
- Още веднъж.
- Мъртъв мъж. В снега. Изглежда, са го намушкали до смърт.

Единия от краката му го няма.

Познаваха се добре. Виви Сундберг знаеше, че Ерик Худен няма да преувеличи, колкото и невероятно да звучи онова, което казва.

- Идваме — каза Виви Сундберг.
- Звънни на техниците в Йевле.
- Кой е с теб?
- Ютерстрьом.

Тя помисли.

- Има ли разумно обяснение за това там?
- Никога през живота си не съм виждал нещо подобно.

Знаеше, че тя ще го разбере. Отдавна беше полицаи и бе наясно, че за злото и за насилието просто нямаше граница.

Изминаха трийсет и пет минути, преди да чуят сирените в далечината. Ерик Худен бе опитал да накара Ютерстрьом да говори със съседите от най-близката къща. Но Ютерстрьом отказа да го направи, преди да дойде подкрепление. И понеже Ерик Худен не посмя да влезе в къщата сам, останаха при колата. Докато чакаха, не размениха нито дума.

Виви Сундберг излезе от първата кола, която спря до тях. Беше яка жена на около петдесет. Онези, които я познаваха, знаеха, че въпреки тежкото си тяло тя е много подвижна и притежава забележителна енергия. Само преди няколко месеца бе застигнала с бягане двама взломаджии на по около двайсет години. Те ѝ се изсмяха, когато побягнаха. Но само неколкостотин метра по-нататък вече не се смееха, когато ги залови и двамата. Виви Сундберг бе червенокоса. Четири пъти годишно посещаваше фризьорския салон на дъщеря си и подсилваше червения цвят. Родена беше в чифлик извън Хармонгер и се грижеше за родителите си, докато остаряха и починаха. Тогава започна образованието си, а след няколко години кандидатства в полицейската школа и за голямо свое учудване влезе. Никой така и не разбра как бе приета въпреки масивното си тяло. Но никой не питаше, а и тя не казваше нищо. Когато някой от колегите ѝ, предимно мъже,

заговореха за отслабване, тя раздражено мърмореше. Виви Сундберг внимаваше със захарта, но същевременно обичаше храната. Беше се омъжвала два пъти. Първо за един работник от Игесунд. От него имаше дъщеря си Елин. Мъжът бе загинал при трудова злополука. След няколко години се омъжи отново за водопроводчик от Худиксвал. Бракът им продължи по-малко от два месеца. Той се преби на хлъзгав зимен път между Делсбу и Бюрокер. Повече не се омъжи. Но сред колегите ѝ вървеше мълвата, че има приятел на някой от многото острови в гръцкия архипелаг. Там бе ходила два пъти на почивка. Никой не знаеше мълвата истина ли е или не.

Виви Сундберг бе умен полицай. Притежаваше упоритост и голяма способност да анализира и най-малките улики. Прекара ръка през косата си и загледа Ерик Худен, който стоеше пред нея.

— Е, ще ми покажеш ли?

Отидоха при тялото. Виви Сундберг направи гримаса и приклегна.

— Лекарят дойде ли?

— На път е. Лекарка. Замества Хюго. Ще го оперират от тумор.

Виви Сундберг за момент загуби интерес към кървавото тяло, лежащо в снега.

— Болен ли е?

— Има рак. Ти не знаеше ли?

— Не. Къде?

— В стомаха. Но май няма метастази. Сега има заместник от Упсала. Казва се Валентина Мийр. Ако правилно го произнасям.

— И е на път?

Ютерстрьом, който стоеше до една от колите и пиеше кафе, потвърди, че съдебната лекарка скоро ще дойде.

Виви Сундберг започна сериозен оглед на тялото. Всеки път, когато стоеше пред убит човек, изпитваше едно и също чувство на безсмисленост. Не можеше да съживи мъртвите, в най-добрия случай можеше само да изясни причините за престъплението и да изпрати престъпника в затворническа килия или зад заключените врати на психиатрията.

— Някой е действал като бесен. С нож. Или щик. Виждам поне десет различни намушквания, вероятно всичките смъртоносни. Но това с крака не го разбирам. Знаете ли кой е човекът?

— Все още не. Всички къщи изглеждат празни.

Виви Сундберг се изправи и внимателно заглежда селото.

— Почука ли?

— Искях да изчакам. Онзи, който го е направил, може да е все още тук.

— Постъпил си напълно правилно.

Тя махна на Ютерстрьом, който захвърли хартиената чашка в снега.

— Да влезем — каза тя. — Там трябва да има хора. Това не е обезлюдено село.

— Никой не се показва.

Виви Сундберг отново загледа къщите, затрупаните със сняг градини, пътя. Извади пистолета си и тръгна към най-близката къща. Другите я последваха. Часът вече бе няколко минути след единайсет.

Онова, което видяха тримата полицаи, беше без аналог в шведската криминалистика и щеше да се превърне в част от шведската съдебна история. Минаваха от къща на къща с извадени оръжия. Навсякъде попадаха на човешки тела, кучета и котки, намушкани с нож до смърт, дори на един папагал с откъсната глава. Общо намериха 19 души, всичките възрастни, с изключение на едно момче на около дванайсет години. Някои бяха убити в креватите им, други лежаха на пода или седяха на столове до кухненските си маси. Старица бе умряла с гребен в ръка, мъж — до една печка с разлята кана кафе. В една от къщите откриха двама вързани един за друг. И всички бяха подложени на едно и също безумно насилие. Сякаш кървав ураган бе нападнал селото точно когато старите хора са ставали от сън. И тъй като старците на село най-често имаха навика да стават рано, Виви Сундберг предположи, че убийствата са станали на разсъмване.

Виви Сундберг имаше чувството, че цялата ѝ глава се дави в кръв. Въпреки че трепереше от възмущение, остана видимо равнодушна. Сякаш наблюдаваше мъртвите и обезобразени тела през бинокъл, отдалеч.

И миризмата. Въпреки че телата още не бяха изстинали, те издаваха вече миризма, едновременно сладникава и горчива. Докато Виви Сундберг бе вътре, дишаше през устата. Пристъпеше ли навън, бързо поемаше дъх. Да прекрачиш прага на следващата къща бе като да се приготиш за нещо непоносимо.

Всичко пред нея, труп след труп, бе белязано от едно и също безумство. Рани, причинени от остро наточено ръчно оръжие. Списъкът, който състави по-късно на същия ден и който така и никога никому не показва, се състоеше от кратки бележки, точно описващи видяното:

Къща номер едно. Мъртъв възрастен мъж, полугол, разкъсана пижама, пантофи, полулегнал на стълбите към горния етаж. Главата почти отделена от тялото, палецът на лявата ръка на метър от трупа. Мъртва възрастна жена, нощница, коремът разпорен, части от червата висящи навън, избити изкуствени зъби.

Къща номер две. Мъртъв мъж и мъртва жена, и двамата стари, най-малко на по осемдесет. Телата намерени в двойно легло на долния етаж. Жената е убита в съня си с удар от лявото рамо през гърдите до десния хълбок. Мъжът е опитал да се предпази с чук, но едната му ръка е отсечена, гърлото прерязано. Забележителното е, че двете тела са била завързани заедно. Впечатлението е, че мъжът е бил жив, когато е бил завързан за жената, докато тя е била мъртва. Разбира се, няма доказателства за това, само моментно хрумване. Младо момче, убито в малка спалня. Може да е било убито в съня си.

Къща номер три. Самотна жена, умряла на пода в кухнята. Куче от неустановена порода заклано до нея. Гръбнакът на жената наръган на повече от едно място.

Къща номер четири. Мъртъв мъж на трема. Облечен в панталони, риза, бос. Изглежда е оказал съпротива. Тялото почти разрязано на две през корема. Възрастна жена, убита, както е седяла в кухнята. Два, вероятно три удара по черепа.

Къща номер седем. Две възрастни жени и старец, убити в леглата си на горния етаж. Впечатление: били са будни, в съзнание, но не са успели да реагират. Котка, наръгана до смърт в кухнята.

Къща номер осем. Възрастен мъж, умрял извън къщата, единия крак го няма. Две кучета с отрязани глави. Жена, убита на стълбището, неопикуемо обезобразена.

Къща номер девет. Четирима убити в дневна на долния етаж. Полуоблечени, с чаши кафе, включено радио, първа програма. Три възрастни жени, един възрастен мъж. Главите им са поставени в скутовете.

Къща номер десет. Двама много стари хора, мъж и жена, умрели в леглата си. Не е ясно дали са съзнавали какво им се случва.

Накрая нямаше вече сили да регистрира всички подробности. Това, което бе видяла, така или иначе нямаше да забрави.

Номерираща къщите, където бяха открити жертвите. Но в селото те не бяха в такава последователност. В петата къща се натъкнаха на живот. От двора се чуваше музика, която сякаш минаваше през стените. Ютерстрьом твърдеше, че звучала като песен на Джими Хендрикс. Виви Сундберг много добре знаеше кой е музикантът, докато Ерик Худен дори нямаше представа за кого говореха. Негов фаворит бе Бьорн Шифс^[1].

Преди да влязат, извикаха още двама полицаи от тези, които слагаха ограждения. Нужни им бяха толкова много, че се обадиха в Худиксвал за нови рола с пластмасови ленти. С извадени оръжия приближиха външната врата. Ерик Худен затропа. Вратата отвори полугол дългокос мъж. Той ужасен отстъпи, като видя насочените към него оръжия. Виви Сундберг свали своето, щом видя, че не е въоръжен.

— Сам ли си в къщата?

— Жена ми е тук — отвърна мъжът с треперещ глас.

— Никой друг?

— Не. Какво се е случило?

Виви Сундберг прибра оръжието си и даде знак на другите да направят същото.

— Да влезем — каза тя на полуголия мъж, настръхнал от студа.

— Как се казваш?

— Том.

— Том кой?

— Хансон.

— Хайде да влезем, Том Хансон. Да не мръзнеш.

Музиката гърмеше. Виви Сундберг имаше чувството, че във всички стаи има скрити високоговорители. Тя последва мъжа в разхвърляна дневна, където жена по нощница седеше свита на един диван. Мъжът намали музиката и си сложи чифт панталони. Том Хансон и жената на дивана изглеждаха няколко години по-възрастни от Виви Сундберг, около шейсетте.

— Какво се е случило? — уплашено попита жената.

Виви Сундберг реши да говори направо. Ужасяващото откритие, което тя и колегите ѝ бяха направили току-що, я караше да мисли, че трябва много да се бърза. Този или тези, които бяха извършили страшното злодеяние, можеха да са навън и да подготвят още някое клане.

— Част от вашите съседи са мъртви — каза Виви Сундберг. — Тази нощ в това село са станали ужасни събития. Важно е да отговорите на въпросите ни. Как се казваш?

— Нини — каза жената на дивана. — Херман и Хилда мъртви ли са?

— Къде живеят?

— В къщата отляво.

Виви Сундберг кимна.

— За съжаление са мъртви. Били са убити. Но не са единствените. Изглежда, мнозина в това село са били убити.

— Ако това е шега, не е, много готина — каза Том Хансон.

Виви Сундберг за миг загуби самообладание.

— Нямам време за друго, освен да ви задам въпроси, на които искам да отговорите. Разбирам, че вие смятате онова, което казвам, за невероятно, но е истина. Ужасно е, но е истина. Чухте ли нещо нощес?

Мъжът бе седнал до жената на дивана.

— Спяхме.

— Чухте ли нещо тази сутрин?

И двамата поклатиха глави.

— Дори не сте забелязали, че селото е пълно с полиция?

— Когато слушаме високо музика, не чуваме нищо.

— Кога за последно видяхте съседите си?

— Ако мислите за Херман и Хилда, беше вчера — каза Нини. — Срещаме се, когато извеждаме кучетата.

— Имате ли куче?

Том Хансон кимна към кухнята.

— Доста е старо и мързеливо. Дори не се надига, когато идват чужди хора.

— Не лаеше ли нощес?

— Никога не лае.

— Кога срещнахте съседите си?

— Към три вчера следобед. Но само Хилда.

— Всичко както обикновено ли изглеждаше?

— Тя печеше хляб. Херман вероятно решаваше кръстословици в кухнята. Не го видях.

— А другите в селото?

— Всичко бе както обикновено. Тук живеят само старци. И седят вътре, когато е студено. През пролетта и лятото се виждаме по-често.

— Тук няма ли деца?

— Никакви.

Виви Сундберг замлъкна, мислейки за умрялото момче.

— Вярно ли е? — запита жената на дивана.

Виви Сундберг усети страха ѝ.

— Да — отвърна. — Вярно е. Може да се окаже, че всички в селото са мъртви. Освен вас.

Ерик Худен стоеше до прозореца.

— Не съвсем — каза бавно той.

— Какво имаш предвид?

— Не всички са мъртви. Има някой на пътя.

Виви Сундберг изтича към прозореца. Видя какво бе привлякло вниманието на Ерик Худен.

На пътя стоеше жена. Беше стара, облечена в халат за баня и носеше черни гумени ботуши на краката. Ръцете ѝ бяха скръстени като за молитва.

Виви Сундберг затаи дъх. Жената не помръдваше.

[1] Популярен шведски певец, композитор и актьор. — Б.пр. ↑

Том Хансон се приближи до прозореца и застана до Виви Сундберг.

— Това е просто Юлия — каза той. — Понякога я намираме на студа без връхна дреха. Хилда и Херман обикновено я наглеждат, когато социалните ги няма.

— Къде живее? — запита Виви Сундберг.

Той посочи към най-отдалечената къща в селото.

— Живеем тук почти двацет години — продължи той. — Някога Юлия беше омъжена. Мъжът ѝ се казваше Руне и караше машини за горското стопанство. Един ден му се спуска аортата. Умря в шофьорската кабина. След това тя стана странна. Мислехме, че ще умре тук. Има две деца, които идват веднъж годишно. Чакат малкото си наследство и не се интересуват от нея.

Виви Сундберг излезе навън с Ерик Худен. Жената стоеше неподвижно на пътя. Вдигна поглед, когато Виви Сундберг застана пред нея. Но не каза нищо. И не протестира, когато Ерик Худен помогна на Виви да я вкарат обратно в къщата. Вътре беше добре почистено. На една стена в рамка висяха фотографии на мъртвия мъж и двете деца, които не се интересуваха от нея.

За първи път, откакто бе пристигнала в Хешьовален, Виви Сундберг извади бележник. Ерик Худен се бе зачел в документ с държавни печати, който лежеше на кухненската маса.

— Юлия Холмгрен — каза той. — На 87 години.

— Погрижи се някой да се обади на социалните. Не ми пука кой им е денят за посещение. Сега трябва да се погрижат за нея.

Старата жена седеше до своята кухненска маса и гледаше през прозореца.

— Да я разпитаме ли?

Виви Сундберг поклати глава.

— Няма смисъл. Какво може да ни каже?

Тя кимна на Ерик Худен да я остави сама. Той излезе на двора. А тя застана в средата на дневната и затвори очи.

Имаше нещо у старата жена, което породило някаква неясна идея в съзнанието ѝ. Но не успя да я улови. Поседя неподвижно, после отвори очи и се опита да мисли. Какво всъщност се бе случило тази януарска утрин? Сума ти убити хора в самотно и отдалечено село. Плюс няколко домашни животни. Всичко говореше за невероятен бяс. Възможно ли е сам престъпник да го е направил? Или са били няколко, появили се в селото през нощта и изчезнали отново след бруталното клане? Беше твърде рано, Виви Сундберг нямаше отговори, имаше само няколко обстоятелства и всички тези мъртвци. Имаше и все още жива двойка и сенилна стара жена, застанала по нощница на селския път.

Все пак има изходна точка, помисли тя. Не всички в селото бяха мъртви. Поне трима бяха оцелели. Защо? Случайност или означава нещо?

Виви Сундберг постоя неподвижно още няколко минути. През един прозорец видя, че е пристигнал екипът криминалисти от Йевле и жена, за която предположи, че е лекарката. Пое дълбоко дъх. Сега тя командваше парада. Дори да беше престъпление, което щеше да предизвика голям интерес вероятно не само в границите на страната, тя трябваше да поеме своята отговорност. Но още същия ден възнамеряваше да поиска помощ от Стокхолм. Някога, като млад полицаи, бе мечтала да работи в отдела по убийствата, известен с провеждането на добре организирани разследвания. Сега пожела този отдел да мине на нейно подчинение.

Виви Сундберг набра един номер по мобилния си телефон.

— Стен Робертсон.

— Виви е. Зает ли си?

— Винаги съм зает, щом съм прокурор. Какво искаш?

— Намирам се в село на име Хешьовален. Знаеш ли къде е? При Сьорфорша.

— Имам тук карта на стената. Какво се е случило?

— Виж къде е мястото най-напред.

— Тогава ще почакаш.

Той остави телефона. Виви Сундберг се запита как ли щеше да реагира. Никой от нас не е виждал нещо подобно, помисли си тя. Нито един полицаи в тази страна и едва ли мнозина в другите страни. Винаги си мислим, че не може да има по-лошо от онова, с което се

сблъскваме. Но границите се движат непрекъснато. Ето ни тук сега. А утре къде ще сме? Или след година?

Робертсон се върна на слушалката.

— Намерих го. Не е ли изоставено село?

— Не съвсем. Но скоро ще стане. Макар и не заради изселване.

— Какво искаш да кажеш?

Виви Сундберг обясни станалото колкото можа по-подробно. Робертсон слушаше, без да я прекъсва. Тя чуваше дишането му.

— Да вярвам ли на това? — каза той, когато тя свърши.

— Да.

— Звучи неправдоподобно.

— То е неправдоподобно. И е толкова голямо, че ти като прокурор незабавно трябва да се намесиш. Искам да дойдеш тук. Да видиш със собствените си очи какво има пред мен.

— Идвам. Има ли заподозрян?

— Никой.

Стен Робертсон се изкашля в слушалката. Веднъж бе споменал на Виви Сундберг, че страда от астма, поради което прекратил пушенето на петдесетата си година. Робертсон и тя не само бяха връстници, имаха и общ рожден ден, дванайсети март.

Разговорът приключи. Но Виви Сундберг остана права, колебаеше се, не излезе навън. Трябваше да проведе още един телефонен разговор. Ако не го направеше сега, не знаеше кога щеше да има време.

Набра номера.

— Салонът на Елин.

— Аз съм. Имаш ли време?

— Вече не. Имам две лелки под каските. Какво има?

— В едно село съм на няколко мили от града. Тук са се случили ужасни неща. Ще има голяма шумотевица. Няма да имам миг спокойствие.

— Какво е станало?

— Сума ти стари хора са мъртви. Да се надяваме, че е само някакъв луд.

— Защо да се надяваме?

— Защото би било прекалено зловещо нормален човек да е извършил това.

— Кажи нещо повече. Къде си?

— Няма да успея. Но искам да те помоля за една услуга. Да се обадиш на туристическото бюро за моето пътуване до Лерос. Резервирах го миналата седмица. Ако сега го откажа, няма да загубя пари.

— Ще го направя. Има ли някаква опасност за теб там, където си?

— Заобиколена съм от хора. Сега се погрижи за лелките под каските. Преди да са се сварили.

— Забрави ли, че имаш час при мен утре?

— Отложи и него. Има сериозен риск да побелея от това, с което сега се занимавам.

Тя пхна телефона в джоба си и излезе навън. Повече не можеше да чака. На пътя стояха двамата криминалисти и лекарката и я чакаха.

— Не смятам да ви описвам каквото и да е — каза тя. — Трябва сами да видите всичко. Ще започнем с мъжа, който лежи навън на снега. Сами ще решите дали имате нужда от още сътрудници. Това е много голямо местопрестъпление. Вероятно най-голямото, което някога ще видите. И макар да е толкова неприятно, че едва ли проумяваме пред какво сме изправени, трябва да опитаме да гледаме на него като на начало на обикновено разследване.

Виви Сундберг парира въпросите им. Сега най-важното бе да видят всичко със собствените си очи. Тя поведе процесията от едното страшно местопрестъпление към другото. Когато стигнаха до третата къща, Льонгрен, най-старият от криминалистите, каза, че иска веднага да позвъни за подкрепление. На четвъртата къща лекарката повтори същото. Докато се провеждаха телефонните разговори, групата бе спряла. После продължи през останалите къщи и отново се събра навън на пътя. Тогава вече бе пристигнал първият журналист. Виви Сундберг каза на Ютерстрьом да се погрижи никой да не разговаря с него. Тя сама щеше да го направи, когато имаше време.

— Това е положението — добави Виви Сундберг. — Ще бъдем подложени на предизвикателства, които дори не можем да си представим. Следствието ще бъде подробно отразявано от медиите, и то не само в Швеция. Ще искат от нас да постигнем резултати в най-кратък срок. Можем само да се надяваме, че този или тези, които са извършили това, са оставили следи, които бързо да ни доведат до

залавянето им. Можем да опитаме да се обединим и да привикаме хората, които смятаме, че ще са ни необходими. Прокурор Робертсон е на път. Искам той лично да види всичко и веднага да поеме ръководството на предварителното следствие. Някой има ли въпрос? Ако не, да започваме работа.

— Мисля, че имам въпрос — каза Лъонгрин.

Беше дребен, слабичък мъж. Виви Сундберг го смяташе за висококвалифициран специалист, който обаче имаше една слабост — работеше изключително бавно.

— Казвай!

— Има ли опасност този луд, ако е такъв, да нападне отново?

— Опасност има — каза Виви Сундберг. — След като не знаем нищо, трябва да изхождаме от това, че всичко може да се случи.

— Ще настане ужас в селата — продължи Лъонгрин. — За първи път се радвам, че живея в град.

Групата на пътя се разпръсна. В този миг пристигна Стен Робертсон. Журналистът, който чакаше извън огражденията, веднага отиде при него.

— Не сега — викна Виви Сундберг. — Ще чакаш.

— Не може ли да кажеш нещичко, Виви? Обикновено не си лоша.

— Точно сега съм.

Тя не харесваше журналиста, който работеше за вестника в Худиксвал. Имаше обичай да пише статии с обидни инсинуации за работата на полицията. Това, което вероятно най-много я дразнеше, бе, че твърде често критиката му беше справедлива.

Робертсон мръзнеше в тънкото си яке. Не носеше шапка, защото вярваше, че който често носи шапка, бързо оплешивява.

— Сега разказвай — каза Робертсон.

— Не. Сега ще дойдеш с мен.

За трети път тази сутрин Виви Сундберг обиколи местопрестъпленията. На два пъти Робертсон се видя принуден да излиза навън, за да не повърне. Тя търпеливо го изчакваше. Беше важно прокурорът да разбере какво разследване ще води. Не беше сигурна дали ще се справи със задачата. Но същевременно съзнаваше, че от всички прокурори на разположение този беше най-подходящ.

Когато накрая излязоха на пътя, тя предложи да седнат в нейната кола. Бе успяла да вземе със себе си термос с кафе, потегляйки от полицейското управление.

Робертсон бе потресен. Ръката с чашката кафе трепереше.

— Виждала ли си нещо подобно? — попита той.

— Никой от нас не е.

— Кой друг освен някой луд може да направи това?

— Не знаем. Онова, което трябва да направим сега, е да открием следи. Казах на криминалистите да поискат подкрепление, ако е необходимо. И на лекарката също.

— Тя коя е?

— Заместваща. Това явно е първото ѝ местопрестъпление. Обади се за помощ.

— А ти самата?

— Какво имаш предвид?

— От какво имаш нужда?

— Преди всичко от твое указание върху какво да се съсредоточим. После, разбира се, трябва да се включи и Кралската криминална полиция.

— С какво според теб трябва да започнем?

— Ти си ръководителят на предварителното следствие, не аз.

— Единствено важното е да открием кой е извършил това.

— Или кои. Не бива да изключваме възможността да са повече от един престъпник.

— Лудите рядко работят в съдружие с някого.

— Не можем да го изключим.

— Има ли нещо, което да изключим?

— Нищо. Дори че може пак да се случи.

Робертсон кимна. Седяха тихо. На пътя и между къщите сновяха хора. От време на време проблясваше светкавица на фотоапарат. Над тялото, намерено навън на снега, сега бе издигната палатка. На мястото бяха пристигнали още журналисти и фотографи. Сега там беше и първият телевизионен екип.

— Искам и ти да бъдеш на пресконференцията — каза тя. — Да не съм сама. Трябва да се свика още днес. Късно следобед.

— Говори ли с Луде?

Тубиас Лудвиг бе полицейски началник в Худиксвал. Беше млад и никога не бе работил като полицаи. Завършил право, после преминал обучение за полицейски началник. Нито Стен Робертсон, нито Виви Сундберг го харесваха. Имаше слабо чувство за полицейската работа на място и се интересуваше повече от административни въпроси.

— Не съм говорила с него — каза тя. — Единственото, за което ще ни помоли, е да внимаваме, когато попълваме разните там бланки.

— Е, не е толкова зле — отвърна Робертсон.

— Даже е по-зле — каза Виви Сундберг. — Но ще му се обадя.

— Направи го още сега.

Тя звънна в полицейското управление в Худиксвал и научи, че Тубиас Лудвиг е в командировка в Стокхолм. Помоли оператора да я свърже с мобилния му телефон.

Робертсон разговаряше с новопристигналите криминални служители. Виви Сундберг стоеше близо до Том и Нини Хансон в тяхната градина. Те бяха облекли своите кожени военни палта и с интерес обсъждаха случилото се. Трябва да започна с живите, помисли Виви. С Юлия не може да се говори, тя се намира в свой мъртъв вътрешен свят. Поне за мен е недостъпен. Но Том и Нини Хансон биха могли да са свидетели на нещо, за което и не подозират.

Престъпник, който решава да унищожи цяло село, трябва, дори да е луд, да има някакъв план, който да следва.

Излезе на пътя и се огледа. Замръзналият сняг, гората, отдалечените планини. Откъде се бе появил? Мисля, че мога да бъда сигурна в едно — не жена е извършила това клане. Но той или те трябва да са дошли отнякъде и да са изчезнали нанякъде.

Тъкмо когато се канеше да се върне през портичката, до нея спря кола. Беше един от извиканите патрули с кучета.

— Само един ли идва? — попита тя, без да скрива раздражението си.

— Карпен е болен — каза полицаят с кучето.

— Че полицейските кучета разболяват ли се?

— Явно. Откъде искаш да започна? Всъщност какво е станало? Говори се за много мъртви.

— Говори с Худен. И виж после дали кучето няма да хване някоя следа.

Полицаят искаше да попита още нещо, но тя му обърна гръб. Не трябваше да го правя, помисли тя. Точно сега би трябвало да имам време за всички. Да прикривам раздразнението и нервността си. Никой, който види това, не би могъл да го забрави. Сигурно ще ги хване адски страх.

Тя влезе с Том и Нини Хансон в къщата. Още не бяха успели да седнат, когато иззвъня телефонът ѝ.

— Чух, че си ме търсила — каза Тубиас Лудвиг. — Знаеш, че изобщо не искам да ме безпокоят, когато съм на съвещание в Кралското полицейско управление.

— Този път нищо не може да се направи.

Тя набързо докладва какво е станало. Тубиас Лудвиг остана безмълвен. Тя изчака.

— Звучи толкова безумно, че не мога да го повярвам.

— Аз също. Но е истина. Трябва да дойдеш.

— Разбирам. Тръгвам веднага, щом мога.

Виви Сундберг погледна ръчния си часовник.

— Трябва да свикаме пресконференция. Да речем в шест. Дотогава само ще казвам, че е станало убийство. Няма да разкривам размерите. Ела колкото можеш по-бързо. Но гледай да не караш така, че да се пребиеш.

— Ще се опитам да взема кола за извънредни ситуации.

— По-добре хеликоптер. Става дума за деветнайсет убити, Тубиас.

Разговорът приключи. Том и Нини Хансон бяха чули всяка нейна дума. Виждаше недоверието в погледите им. Избута някаква спяща котка от един стол и седна.

— Всички в селото са мъртви. Живи сте само вие и Юлия. Дори домашните животни са избити. Разбирам, че сте шокирани. Всички сме така. Но трябва да ви задам няколко въпроса. Моля ви да отговорите колкото се може по-точно. Искам и да помислите за неща, за които няма да питам. Всичко, за което се сетите, може да се окаже важно. Разбирате ли?

В отговор настъпи тишина, само загрижени кимвания. Виви Сундберг реши да действа внимателно. Заговори за случилото се

сутринта. Кога са се събудили? Чули ли са нещо? Как е преминала нощта? Случило ли се е нещо? Имало ли е нещо по-различно от обикновено? Опитваше се да раздвижи спомените им.

Те се редуваха да отговарят, допълвайки се един друг. Виви Сундберг разбра, че наистина полагаха усилия да ѝ помогнат.

Дали не се бе случило нещо специално вечерта? Нищо. „Всичко бе както обикновено“, тези думи звучаха почти във всеки техен отговор.

Разговорът бе прекъснат от влизането на Ерик Худен. Какво да прави с журналистите? Бяха дошли още, скоро щяха да се превърнат в раздражено и нетърпеливо стадо.

— Кажи им, че ще дадем пресконференция в Худиксвал в шест часа днес.

— Ще успеем ли?

— Трябва.

Ерик Худен изчезна. Виви Сундберг продължи разговора. Още една крачка назад към вчерашния ден. Този път отговаряше Нини.

— Всичко вчера бе както обикновено — каза тя. — Бях малко настинала, Том сече дърва през целия ден.

— Говорихте ли с някого от съседите?

— Том размени няколко думи с Хилда. Но това вече го казахме.

— Видяхте ли други?

— Видях. Валеше сняг. Тогава всички са навън и чистят.

— Да си видяла някой по-различен?

— В какъв смисъл?

— Някой, дето да не е оттук. Или може би чужда кола?

— Нищо.

— А предишния ден?

— Ами горе-долу същото. Тук не се случва кой знае какво.

— Нищо необичайно?

— Нищо.

Виви извади бележник и писалка.

— Сега предстои нещо трудно. Трябва да ви помоля за имената на всичките ви съседи.

Откъсна лист и го сложи на масата.

— Нарисувайте селото — каза тя. — Вашата къща и къщите на другите. После ще им дадем различни номера. Вашата е къща номер

едно. Искам да знам как се казваха всички живеещи в останалите къщи.

Жената се изправи, взе един по-голям лист хартия и нарисова селото. Виви Сундберг забеляза, че е свикнала да рисува.

— От какво живеете? — попита тя. — Земеделие?

Полученият отговор я изненада.

— Имаме пакет акции. Не е голям, но се справяме. Когато борсата се качва, продаваме, когато спада — купуваме. Играем на борсата.

Виви Сундберг бързо помисли, че вече нищо не може да я изненада. Защо пък, като живеят на село, да не търгуват с акции?

— Имената — каза тя. — Ако може и възрастта.

Двамата се надвесиха над хартията и започнаха да пишат. Хрумна ѝ нещо. Сред всички възможни обяснения за клането можеше, естествено, да съществува и вариантът някой от жителите на селото да е извършил убийствата.

След петнайсет минути държеше списъка в ръка. Броят не съвпаднаше. Имаше един мъртъв в повече. Трябва да беше момчето. Застана до прозореца и прочете списъка. Изглежда, в селото е имало три различни рода. Фамилия на име Андешон, друга с името Андрен и после двама, наричащи се Магнусон. Докато стоеше със списъка в ръка, помисли за заминалите надалеч отгук деца и внуци, които след няколко часа щяха да бъдат шокирани, научавайки за случилото се. Имаме нужда от голяма помощ, за да разследваме всичко това, каза тя на себе си. Това е катастрофа, засягаща много повече хора, отколкото мога да си представя.

Малките имена преминаваха стремително през съзнанието ѝ: Елна, Сара, Брита, Август, Херман, Хилда, Юханес, Ерик, Гертруд, Вендела... Опита се да си представи лицата им, но образите бяха мътни.

Внезапно я сполетя мисъл, която съвсем бе пренебрегнала. Излезе на двора и викна на Ерик Худен, който говореше с един от новопристигналите криминалисти.

— Ерик, кой откри всичко това?

— Обади се някакъв мъж. После умря, сблъска се с мебелен камион, каран от шофьор босненец.

— Сблъскал се и умрял?

— Не, умрял е вероятно от инфаркт. После се е блъснал.

— Може ли той да е направил това?

— Не знам. Колата му беше пълна с камери. Изглежда, е бил фотограф.

— Открий всичко, каквото можеш, за него. После трябва да устроим нещо като щаб в тази къща. Трябва да прегледаме имената и да потърсим близките. Какво стана с шофьора на камиона?

— Проверихме го за алкохол. Беше трезвен. Но понеже говореше много лошо шведски, го откараха в Худиксвал. Май не знаеше нищо.

— Това още не е сигурно. Не беше ли Босна, където наскоро се клаха?

Ерик Худен тръгна. Тя тъкмо щеше да се върне в къщата, когато видя полицаи да тича по пътя. Отиде до портата да го посрещне. Веднага видя, че е уплашен.

— Намерихме крака — каза той. — Кучето го откри на около петдесет метра, между дърветата.

Той посочи към гората. Виви Сундберг имаше чувството, че мъжът иска да каже още нещо.

— Това ли е всичко?

— Мисля, че е най-добре да видиш сама.

После се обърна и повърна. Тя не си даде време да му помага, а избърза към гората. На два пъти се подхлъзна и падна.

Когато пристигна, разбра какво толкова е развълнувало полицаия. Кракът на няколко места бе оглозган до скелет. Стъпалото бе напълно отхапано.

Тя погледна Ютерстрьом и водача на кучето, които седяха до находката.

— Канибал — каза Ютерстрьом. — Това ли търсим? Да не би да сме прекъснали обяда му?

Нещо падна на ръката на Виви Сундберг. Тя потръпна. Беше само снежинка, която бързо се разтопи.

— Палатка — каза тя. — Палатка за това. Не искам следите да се унищожат.

Тя замижа и внезапно си представи синьо море и бели къщи, накачулени върху топъл планински склон. После се върна в къщата на притежателите на акции и седна в кухнята им със своя списък.

Някъде трябва да има нещо, което не съм забелязала, помисли тя.

Бавно започна да търси, име след име. Сякаш се движеше из минно поле.

Виви Сундберг имаше чувството, че гледа надгробен надпис на загинали в голяма катастрофа. Ако бе паднал самолет или потънал кораб, щяха да сложат паметна плоча с издълбани имена на мъртвите. Но кой щеше да постави паметна плоча на хората от село Хешьовален, убити в една януарска нощ на 2006?

Тя отмести хартията с имената и погледна ръцете си. Трепереха. Да имаше някой, комуто да остави всичко това, нямаше да се поколебае. Искаше да свърши добра работа и може би да се прослави. Но от всичко най-малко искаше да я направят полицейски началник. Винаги беше гледала на себе си като на жадна за слава, но не и жадна за власт. Потръпна и отново придърпа списъка.

Ерик Август Андешон
 Вендела Андешон
 Ханс-Еверт Андешон
 Елса Андешон
 Гертруд Андешон
 Виктория Андешон
 Ханс Андрен
 Лаш Андрен
 Карла Андрен
 Сара Андрен
 Елна Андрен
 Брита Андрен
 Август Андрен
 Херман Андрен
 Хилда Андрен
 Юханес Андрен
 Тура Магнусон
 Регина Магнусон

Осемнайсет имена, три рода. Изправи се и влезе в стаята, в която съпрузите Хансон седяха на дивана и нещо си шепнеха.

— Казахте, че в това село няма деца? Вярно ли е?

И двамата кимнаха.

— И не сте виждали деца през последните дни?

— Случва се децата, които идват на посещение, да водят собствените си деца. Но не е много често.

Виви Сундберг се поколеба, преди да продължи.

— За съжаление сред мъртвите има и едно малко момче — каза.

Тя посочи една от къщите в селото. Жената я погледна с разширени очи.

— И той ли е мъртъв?

— Да, и той е мъртъв. Ако това, което сте написали, е вярно, той е бил в къщата при Ханс-Еверт и Елса Андешон. Сигурни ли сте, че не знаете кой е той?

Те отново се спогледаха и после поклатиха глави. Виви Сундберг се изправи и се върна в кухнята. Деветнайсетият нямаше име. Той е различният, помисли тя. Той и двамата, които живеят тук заедно с болната от деменция Юлия, избегнала катастрофата. Останалите осемнайсет души, които снощи са си легнали да спят, сега са мъртви. И момчето. Но то някак не се вписва.

Сгъна хартията, пхна я в джоба си и излезе навън. Редки снежинки падаха на земята. Тишината наоколо бе нарушавана само от отделни гласове, хлопване на врата, звън на инструменти. Ерик Худен дойде при нея. Беше много блед. Всички бяха бледи.

— Къде е лекарката? — попита тя.

— При крака.

— Как е тя?

— Шокирана. Първо се втурна към една тоалетна. После започна да плаче. Но идват още лекари. Какво да правим с журналистите?

— Ще говоря с тях.

Тя извади списъка с имената от джоба.

— Момчето няма име. Трябва да разберем кой е. Погрижи се този списък да бъде копиран. Но не го раздавай.

— Не мога да разбера — каза Ерик Худен. — Осемнайсет души.

— Деветнайсет. Момчето не е вътре.

Тя извади писалка и написа „неизвестно момче“ най-отдолу на листа хартия.

После събра измръзналите журналисти в полукръг на пътя.

— Ще бъда съвсем кратка — започна тя. — Можете да задавате въпроси, но точно сега нямаме отговори. Затова пък ще има пресконференция по-късно днес в града. Към 18 часа. Единственото, което мога да кажа, е, че тази нощ тук са станали няколко много тежки престъпления. По-нататък ще научите повече.

Младо луничаво момиче вдигна ръка.

— Нещо повече няма ли да кажете? Ние сами разбираме, че тук се е случило нещо сериозно, щом сте отцепили цялото село.

Виви Сундберг не позна момичето. Но на якето ѝ стоеше името на голям вестник.

— По технически причини точно сега не мога да кажа нищо повече.

Един от телевизионните журналисти пъкна в лицето ѝ микрофон. Него го беше срещала много пъти преди.

— Можеш ли да повториш това, което каза току-що?

Тя направи онова, за което я помоли, но когато онзи опита да зададе следващ въпрос, се обърна и се отдалечи. Не спря, докато не стигна до последната издигната палатка. Усети, че ѝ прилошава. Отдръпна се встрани, пое няколко пъти дълбоко въздух и се върна веднага, щом прилошаването премина.

Веднъж, през първите ѝ години на полицай, беше припаднала, когато с един колега пристигнаха в къща, където се бе обесил мъж. Никак не искаше това да се случи отново.

Жената, приклепнала до крака, вдигна поглед, когато тя влезе. Силна лампа сгорещяваше въздуха в палатката. Виви Сундберг кимна и се представи. Валентина Мийр говореше със силен акцент. Беше на около четирийсет.

— Какво можеш да ми кажеш?

— Никога не съм виждала нещо подобно — отвърна Валентина. — Откъснати или отсечени части от тялото може да се срещнат. Но това...

— Някой ръфал ли е от крака?

— Най-вероятно, разбира се, е било животно. Животните ядат и ръфат кокали по особен начин. Направо можеш да прочетеш какво

животно е било. Подозирам, че е вълк. Но трябва да видиш нещо друго.

Тя се протегна и взе прозрачна пластмасова торбичка. В нея имаше кожена каишка.

— Можем да предположим, че е била на крака — каза тя. — Разбира се, един звяр ще я откъсне, за да стигне до стъпалото. Но ме тревожи, че връзките на обувките бяха завързани.

Виви Сундберг си спомни, че другата обувка бе завързана за крака на един от мъртвите мъже.

Прехвърли наум имената от списъка, кой къде бе живял. Трябва да беше Лаш Андren, неговият крак бе отсечен или откъснат.

— Виждаш ли още нещо?

— Рано е.

— Искам да дойдеш с мен. Естествено, няма да се бъркам в организацията на твоята работа. Но имам нужда от помощта ти.

Напуснаха палатката и отидоха в къщата, където лежеше мъртво непознатото момче заедно с двамата, вероятно Ханс-Еверт и Елса Андешон. Вътре цареше пронизителна тишина.

Момчето лежеше по корем в леглото си. Стаята бе малка, със скосен таван. Виви Сундберг стисна зъби, за да не се разплаче. Неговият едва започнал живот бе свършил.

Седяха мълчаливи.

— Не разбирам как някой може да извърши такова чудовищно нападение срещу дете — каза накрая Валентина.

— Именно защото не разбираме, трябва да се напругнем, да проникнем във всичко това. За да разберем какво в действителност е станало.

Лекарката не каза нищо. Неясна мисъл се запровира в съзнанието на Виви Сундберг. Първо не разбра какво е. Нещо, свързано с модел, с образец. Нещо нарушено. После изведнъж се сети какво бе привлякло вниманието ѝ.

— Можеш ли да видиш колко удара е получил?

Лекарката се приведе и насочи лампа към тялото. Минаха няколко минути, преди да отговори.

— Изглежда, е получил един-единствен удар. Бил е направо смъртоносен.

— Нещо повече?

— Не е успял да разбере нищо. Ударът е разцепил гръбнака.

— Успя ли да огледаш другите тела?

— Не обстойно. Чакам подкрепление.

— Можеш ли направо да кажеш дали някоя от другите жертви не е умряла от един-единствен удар?

Отначало като че ли Валентина Мийр не разбра въпроса ѝ. После порови в паметта си за видяното.

— Всъщност не — каза тя. — Ако не бъркам, всички други убити са понесли множество удари.

— Не непременно смъртоносни?

— Рано е да се отговори на това, но вероятно не.

— Благодаря ти.

Лекарката си тръгна. Когато Виви Сундберг остана сама, отново претърси стаята и дрехите на момчето да открие нещо, което да ѝ подсказе как се е наричало то. Нямаше нищо, дори и карта за автобус. Слезе по стъпалата и оттам на двора. И тъй като искаше да я оставят на мира, се насочи към задната част на къщата, обърната към покритото с лед езеро. Опитваше се да си изясни онова, което бе забелязала. Момчето бе умряло от един-единствен удар, другите убити са били подложени на по-систематично насилие. Какво можеше да означава това? Можеше да намери разумно, но и доста ужасяващо обяснение. Онзи, който бе убил момчето, не е искал то да бъде измъчвано. Докато другите са били подлагани на насилие, по-скоро приличащо на продължително изтезание.

Стоеше и гледаше към мъгливите планини отвъд езерото. Искал е да ги измъчва, мислеше тя. Онзи, който е държал меча или ножа, е искал те да съзнават, че ще умрат.

Защо? Виви Сундберг нямаше отговор. Силен приближаващ се шум от мотор я принуди да мине откъм предната част на къщата. Над горските върхари се спускаше хеликоптер, който се приземи на поляната в облак от сняг. Тубиас Лудвиг скочи на земята, хеликоптерът веднага се вдигна и пое курс на юг.

Виви Сундберг отиде да го посрещне. Тубиас Лудвиг беше с ниски обувки и вървеше с мъка през високия до глезените сняг. Отдалече на Виви ѝ се стори, че прилича на объркано насекомо, затънало в снега, махащо безпомощно с крилца.

Срещнаха се на пътя. Лудвиг заизтупва снега.

— В онези къщи лежат много мъртви. Искам да ги видиш. Стен Робертсон е там. Извиках тук колкото може повече криминалисти. Но сега е твой ред да поемеш отговорността.

— Все още не мога да разбера. Много мъртви? И само старци?

— Има момче, което нарушава модела. Младо е. Но и то е мъртво.

За четвърти път тази сутрин тя обиколи къщите. Приключиха при палатката, където лежеше кракът. Лекарката бе изчезнала. Тубиас Лудвиг безпомощно поклати глава.

— Какво се е случило? Някой луд трябва да е направил всичко това.

— Не знаем дори дали е един. Може да са повече.

— Повече луди?

— Никой не знае.

Той изучаващо я погледна.

— Изобщо знаем ли нещо?

— Всъщност не.

— Това е голям залък за нас. Нужна ни е помощ.

— Твоя работа. Освен това уведомих журналистите, че в шест ще има пресконференция.

— Търсят ли се близките?

— Ерик има списък с имената. Трябва да организиращ работата. Ти си шефът.

Робертсон вървеше по пътя.

— Това е ужасяващо — каза Тубиас Лудвиг. — Питам се дали някога нещо подобно се е случвало в Швеция.

Робертсон поклати глава. Виви Сундберг наблюдаваше двамата мъже. Чувството, че няма време, че нещо още по-лошо ще се случи, ако не побърза, се засилваше.

— Започни с имената — каза тя на Тубиас Лудвиг. — Наистина имам нужда от помощта ти.

После хвана Робертсон за лакътя и го поведе по пътя.

— Какво мислиш?

— Че ме е страх. А теб?

— Нямам време да усетя.

Стен Робертсон я загледа с опулени очи.

— Но все за нещо мислиш? Винаги го правиш.

— Не и този път. Може да са били и десет души, нищо не можем да кажем. Ще работим на тъмно. Освен това трябва да присъстваш на пресконференцията.

— Мразя да разговарям с журналисти.

— Няма друг начин.

Робертсон тръгна. Тъкмо и тя щеше да седне в колата си, когато видя, че Ерик Худен ѝ маха. Вървеше към нея и носеше нещо в ръката си. Открил е оръжието на убийството, помисли тя. Това би било най-хубавото, от това наистина имаме нужда. Може пък скоро да успеем да хванем престъпника.

Но Ерик Худен нямаше оръжие в ръката си, а пластмасов плик, който ѝ подаде. Там лежеше тънка червена копринена лента.

— Кучето я намери. Вътре в гората. На около трийсет метра от крака.

— Има ли някакви отпечатъци?

— Точно сега проверяват. Кучето откри лентата, но не показва признаци, че иска да търси навътре в гората.

Тя вдигна плика близо до лицето си и закри с ръка едното си око.

— Тъничка е — каза. — Изглежда, е от коприна. Не намерихте ли нещо друго?

— Само това. Грееше върху снега.

Тя върна плика.

— Значи така — каза. — На пресконференцията може да съобщим на света, че сме намерили деветнайсет убити и следа под формата на червена копринена панделка.

— Може да намерим още нещо.

— Направете го. И моля, хванете човека, който е извършил това. Или по-скоро чудовището.

Когато Ерик Худен си тръгна, тя седна в колата си, за да остане сама и да помисли. През предното стъкло видя как няколко жени от социалната служба отвеждат Юлия. Тя е в щастливо неведение, помисли Виви Сундберг. Юлия никога няма да разбере какво се е случило в къщите около нейната собствена през тази януарска нощ.

Затвори очи и запрехвърля списъка с имената през главата си. Все още не можеше да свърже различните имена с видените четири пъти лица. Къде е започнало всичко? Една къща трябва да е била първа, една — последна. Престъпникът, сам или не, трябва да е знаел

какво върши. Не е търсил къщите просто ей така, не е опитал да влезе у притежателите на акции или у сенилната жена. Оставил е къщите им на мира.

Отвори очи и се загледа през предното стъкло. Било е планирано, помисли тя. Трябва да е било. Но може ли един смахнат наистина да се подготви за такова убийство?

Знаеше, че лудият би могъл да действа много рационално. Имаше известен опит в това. Спомни си как преди много години един бе извадил оръжието си в съда в Съодерхамн и застрелял съдията. Когато полицията по-късно отиде в жилището му в гората, той го бе напълнил с взривни устройства. Беше луд с безумен план.

Наля си кафе от термоса. Мотивът, мислеше тя. Дори и ненормалникът трябва да има мотив. Може би вътрешни гласове го зоват да убива всички, които му се изпречат на пътя. Но дали гласовете са го насочили тъкмо към Хешьовален? В такъв случай защо? Колко голяма роля бе играла случайността в тази драма?

Мисълта я върна към изходната точка. Не всички в селото бяха мъртви. Убиецът бе оставил трима души живи, а би могъл да убие и тях, стига да е искал. Затова пък бе убил момче, което, изглежда, бе просто на посещение в това прокълнато село.

Момчето може да е ключът, помисли тя. Не е у дома си в селото. Все пак умира. А двама души, живели тук цели двацет години, са запазили живота си.

Разбра, че в нея се надига въпрос, на който трябва да получи незабавен отговор. Нещо, което бе казал Ерик Худен. Как беше фамилното име на Юлия?

Къщата на Юлия бе незаклучена. Тя влезе и прочете документа, който Ерик Худен бе намерил на кухненската маса. Отговорът, който получи на своя въпрос, накара сърцето ѝ да забие по-силно. Седна и опита да събере мислите си.

Онова, до което стигна, бе невероятно, но въпреки това можеше и да съвпада. Набра телефонния номер на Ерик Худен. Той отговори веднага.

— Седя в кухнята на Юлия. Онази с халата на пътя. Ела тук.

— Идвам.

Ерик Худен седна срещу нея на масата. Но веднага скочи и погледна седалката на стола. Помириса я и смени стола. Тя

въпросително го погледна.

— Урина — каза той. — Старата дама се е напикала. Какво искаше да ми кажеш?

— Искам да чуеш една идея. Изглежда неразумна, но някак си и логична. Да изключим телефоните, за да не ни безпокоят.

Оставиха телефоните си на масата. Сякаш си оставяме оръжията, помисли Виви Сундберг.

— Ще опитам да обобщя нещо, което всъщност не може да се обобщи. И все пак долавям някаква странна логика в случилото се тук през нощта. Искам да ме изслушаш и после да ми кажеш дали мисля погрешно. И къде бъркам.

На вратата се потропа. Един току-що пристигнал експерт-криминалист влезе в кухнята.

— Къде са мъртвите?

— Не са в тази къща.

Криминалистът веднага изчезна.

— Става дума за имената — започна тя. — Все още не знаем как се казва момчето. Но ако мисълта ми е правилна, той е роднина с онова семейство Андешон, което е живяло и умряло в къщата, където го открихме. Ключ към всичко случило се тук са имената. Роднините. Тук, в селото, май всички са се казвали Андешон, Андрен или Магнусон. Но Юлия, която живее в тази къща, се казва Холмгрен. Пише го на документа от социалната служба. Юлия Холмгрен. И е жива. Освен това имаме Том и Нини Хансон. И те са живи, и имат други имена. От всичко това може да се направи заключение.

— Че онзи, който е извършил това, по някакъв начин, по някаква причина е преследвал хора точно с тези имена — каза Худен.

— Помисли! Това е малко селце. Хората от всички тези семейства най-вероятно са се женили помежду си. Не казвам, че става дума за кръвосмешение. А че може да има причина да се смята, че не са три рода, а два. Или дори само един. В такъв случай знаем защо Юлия Холмгрен и семейство Хансон все още са живи.

Виви Сундберг замлъкна, очаквайки реакцията на Ерик Худен. Никога не го бе смятала за особено интелигентен, но уважаваше способността му чрез интуицията си да стига до истината.

— Ако това е така, значи извършителят е познавал тези хора. Кой би могъл да ги познава толкова добре?

— Може да е роднина?

— Луд роднина? Но защо ще го прави?

— Не знаем. Само се опитвам да разбера защо не всички в селото са мъртви.

— Как ще обясниш отсечения и замъкнат крак?

— Не мога. Но ми трябва някоя малка тухла за начало. Неясната ми идея и една червена панделка е всичко, което имаме.

— Надявам се, разбираш какво ще се случи?

— Ще ни нападнат медиите?

Ерик Худен кимна.

— За това отговаря Тубиас.

— Ще те изтика пред себе си.

— Тогава аз ще изтикам теб.

— Никога!

Станаха от масата.

— Искам веднага да заминеш за града — каза тя. — Тубиас ще започне да издирва близките. Искам да следиш това наистина да бъде направено. И да потърсиш някаква връзка между тези три рода. Но засега нека всичко да си остане между нас.

Ерик Худен изчезна. Виви Сундберг отиде до мивката и си наля чаша вода. Чудя се дали струва нещо тази моя идея, питаше се тя. Във всеки случай струваше точно толкова, колкото и всичко останало.

Същия следобед малко преди пет и половина някои от старшите полицейски служители се събраха в офиса на Тубиас Лудвиг, за да обсъдят пресконференцията. Решиха да не представят списък с имената на починалите, но да съобщят броя на жертвите и да признаят, че засега полицията няма улики. Евантуални сведения от страна на обществеността щяха да бъдат от изключително значение.

Тубиас Лудвиг щеше да открие пресконференцията, после щеше да говори Виви Сундберг.

Преди да влезе в стаята, пълна с журналисти, тя се затвори в една тоалетна. Загледа лицето си в огледалото. Ужасно ми се иска да се събудя, помисли тя. И всичко това да го няма.

После излезе, удари силно с юмрук няколко пъти по стената в коридора и влезе в горещата и вече претъпкана с хора стая. Качи се на

малкия подиум и седна до Тубиас Лудвиг. Той я погледна и тя му кимна да започва.

СЪДИЯТА

5

Една нощна пеперуда се изтръгна от мрака и неспокойно запърха около лампата на бюрото. Биргита Руслин остави писалката и се облегна назад в стола, наблюдавайки напразните опити на насекомото да пробие порцелановия глобус. Пърхацият звук на крилата ѝ напомни някакъв звук от детството, но не можеше със сигурност да си каже какъв. Когато беше уморена, както бе сега, паметта ѝ беше особено изобретателна. Точно както по време на сън спомени от миналото можеха да изплуват от нищото.

Като нощната пеперуда.

Затвори очи и започна да масажира слепоочията си с крайчетата на пръстите. Часът бе няколко минути след полунощ. На два пъти бе чула нощните пазачи да минават през ехтящите помещения на окръжния съд, извършвайки своите обиколки. Обичаше да работи вечер, когато сградата бе празна. Преди много години, като нотариус във Вернаму, често влизаше вечер в празната съдебна зала, запалваше няколко лампи, сядаше и се вслушваше в тишината. Представяше си залата като празна театрална сцена. По стените имаше следи, шепнещи гласове, все още живи след разигралите се драми по време на процесите. Тук са били осъждани убийци, изнасилвачи, крадци.

Когато завърши изпитателния срок и ѝ предложиха да стане нотариус във Вернаму, Биргита Руслин искаше да бъде прокурор. Но тъкмо по времето, през което бе нотариус, тя извърши завој към онова, което стана окончателен неин път. Промяната до голяма степен се дължеше на стария председател на околийския съд Анкер, който ѝ бе направил незаличимо впечатление. С еднакво търпение бе изслушвал млади мъже, които под клетва се опитваха с откровени лъжи да се изнижат от бащинство, и хладнокръвни насилници, които не показваха съжаление за бруталните си престъпления. Сякаш старият съдия ѝ бе внушил особен респект към правосъдието. Сега тя

за пръв път го видя в действие. Правосъдието беше действие. И когато напусна града, вече бе решена да поеме пътя на съдийството.

Биргита стана от стола и се приближи до прозореца. Долу на улицата стоеше мъж и пикаеше срещу стената на отсрещната къща. През деня в Хелсингборг бе валил сняг, който сега се вихреше по улицата. Докато разсеяно наблюдаваше мъжа, мозъкът ѝ непрестанно работеше и мисълта ѝ се връщаше към присъдата, която се канеше да напише. Беше си поставила срок до вдругиден. Тогава трябваше да е готова.

Мъжът долу на улицата изчезна. Биргита Руслин се върна на бюрото и грабна писалката си. На няколко пъти бе опитала да съчинява своите присъди на компютър. Но така и не успяваше. Сякаш клавишите на компютъра прогонваха мислите ѝ. И винаги се връщаше към писалката. Чак когато присъдата бъдеше напълно готова, я преписваше на екрана.

Приведе се над листа със зацапаните бележки и добавки. Беше елементарен случай и уликите бяха съкрушителни, но въпреки това присъдата ѝ създаваше проблеми. Искаше да наложи наказание, но не можеше.

Мъж и жена се бяха срещнали в един от танцовите локаци на Хелсингборг. Жената бе млада, едва на двацет, била пила много. Мъжът, около 40-годишен, я изпратил до къщи и бил поканен да влезе за чаша вода. Жената заспа на дивана. Там я изнасилил, после си тръгнал.

На сутринта жената имала само смътен спомен за случилото се на дивана през нощта. Свързала се с болницата, била прегледана и изнасилването било освидетелствано. Мъжът бил задържан по полицейско разследване, което било нито по-обстойно, нито по-небрежно от много други подобни предварителни разследвания. Делото бе влязло в съда година след изнасилването. Биргита Руслин седеше в съдийския си стол и наблюдаваше младата жена. В материала от предварителното следствие бе прочела, че тя се прехранва, като замества касиерките в различни магазини за хранителни стоки. От личните ѝ показания бе станало ясно, че пие доста.

Освен това била хваната в незначителна кражба и един път била уволнена заради занемаряване на задълженията си.

Обвиняемият мъж в много отношения бе нейна противоположност. Работел като брокер на недвижими имоти, специализиран в подготовката на документите. За него всички говореха само хубаво. Неженен, с висока заплата. Без досие. Но за Биргита Руслин нямаше никакво съмнение, че е изнасилвил жената, докато е спяла на дивана. С помощта на ДНК тест се установи, че наистина е имало сношение. Но той отричаше насилие и нападение. Било с нейно съгласие, каза той, така твърдеше и онзи адвокат от Малмьо, за когото Биргита Руслин отпреди знаеше, че без колебание ще защитава своя клиент с всички възможно най-цинични аргументи, които може да измисли. Задънена улица. Дума срещу дума, безупречен брокер срещу пияна касиерка, която фактически го е пустила в жилището си по средата на нощта.

Ядосваше се, че не може да го осъди. Един виновен щеше да си тръгне свободен. Нищо не можеше да се направи. Как ли би постъпила онази мъдра стара птица Анкер? Какви ли съвети би й дал? Със сигурност би споделил моето мнение, мислеше Биргита Руслин. Един виновен мъж ще бъде освободен. Старият Анкер сигурно щеше да се възмути като мен. И щеше да замълчи, както и аз. Това са мъките на съдията, трябва да се съобразяваме със закона дори когато знаем, че пускаме на улицата един ненаказан престъпник.

Биргита полегна на дивана в кабинета си. Беше го купила със собствени пари и го бе поставила на мястото на неудобното кресло, предложено от съдебната администрация. От председателя на околийския съд бе научила да взима в ръка връзка ключове и да затваря очи. Щом изпуснеше връзката ключове на пода, бе време за събуждане. Трябваше да си почине малко. После щеше да допише присъдата, да се прибере у дома да спи и на следващия ден да я препише на чисто. Беше проверила всичко, но за друго решение освен освобождаване не можеше да става и дума.

Заспа и сънува баща си, от когото всъщност нямаше лични спомени. Бил е корабен инженер. По време на тежка буря в средата на януари 1949 параходът „Руншер“ потънал с екипажа и всичко останало в залива Йевле. Така и не откриха тялото му. Биргита Руслин била на четири месеца, когато се случило това. Представа за баща си имаше от фотографиите в дома им. Най-добре си спомняше снимка, на която той стои до перилата на борда на кораб, усмихнат, с разрошена коса и

навити ръкави. Усмиваше се на някого на кея, един щурман държеше апарата, бе ѝ разказала майка ѝ. Но Биргита Руслин винаги си бе представляла, че всъщност той се усмихва точно на нея, макар фотографията да е била направена преди тя изобщо да е била родена. В сънищата ѝ той често се появяваше. Сега ѝ се усмихваше точно като на снимката, после изчезна, сякаш потъна в мъгла.

Събуди се внезапно. Веднага разбра, че е спала твърде дълго. Трикът с връзката ключове не бе подействал. Беше я изпуснала, без да усети. Биргита Руслин стана и погледна часовника. Минаваше шест сутринта. Спала бе повече от пет часа. Изтощена съм, помисли си тя. Като повечето хора и аз спя твърде малко. Прекалено много неща в живота ми ме безпокоят. Сега заради тази несправедлива присъда съм недоволна и потисната. Биргита Руслин звънна на мъжа си, който сигурно вече се чудеше къде е. Разбира се, нямаше нищо необичайно в това да преспи на дивана в кантората си след скарване. Но предния ден случаят не беше такъв.

Той вдигна още на първия сигнал.

— Къде си?

— Заспала съм в кантората.

— Защо трябва да работиш и нощно време?

— Имам да произнасям неприятна присъда.

— Не каза ли, че трябва да освободиш онзи мъж?

— Точно това е неприятното.

— Ела и си легни. Аз тръгвам. Бързам.

— Кога ще се върнеш?

— Към девет. Ако няма закъснения. В Халанд ще вали.

Тя остави слушалката и помисли за мъжа си с голяма нежност. В Лунд, където учеха право, Щафан Руслин бе една година преди нея. Сремнаха се за първи път на купон, на който ги бяха поканили общи приятели. След това Биргита Руслин така и не можа да си представи живот с някой друг мъж. Бе покорена от неговите очи, ръст, от големите му ръце и неспособността му да спре да се изчервява.

Щафан се изучи за адвокат. Но един ден се прибра у дома и каза, че иска да живее съвсем друг живот. На другия ден за нейно удивление записа курсове за кондуктор на влак, а една сутрин застана в синьо-червена униформа пред нея в дневната и заяви, че същия ден в 12:19

часа поема влак 212 от Малмьо за Алвеста и по-нататък за Векшьо и Калмар.

Не мина много време и тя разбра, че е станал далеч по-жизнерадостен. Когато се отказа от адвокатска кариера, вече имаха четири деца — първо син, после дъщеря и накрая близначки. Децата дойдоха едно след друго и тя винаги мислеше за онова време с изумление. Как са издържали? Четири деца в продължение на шест години. Бяха напуснали Малмьо и се преместиха в Хелсингборг, където тя стана окръжен съдия.

Сега децата бяха пораснали. Близначките се изнесоха преди година, и двете в Лунд, в общо жилище. Тя се радваше, че не учеха една и съща специалност и че никоя от тях не си представяше бъдеще на юрист. Сив, деветнайсет минути по-голяма от сестра си Луиз, след дълго лутане реши да стане ветеринар. Луиз, различаваща се от сестра си по буйния темперамент, скачаше от място на място в живота, продаваше дрехи в мъжки магазин, после започна да учи политически науки и история на религията в университета. Много пъти Биргита Руслин се бе опитвала да разбере какво иска дъщеря ѝ от живота си. Но тя бе най-потайната от четирите деца, не споделяше много-много мислите си. Синът ѝ Давид, който работеше за голяма фармацевтична компания, почти във всичко приличаше на баща си. Третата дъщеря, Ана, за голямо удивление на родителите си тръгна да пътешества из Азия, без да им обяснява какво точно си е наумила.

Моето семейство, помисли Биргита Руслин. Големи тревоги и големи радости. Но без това животът ми би бил празен.

В коридора пред кабинета ѝ имаше голямо огледало. Разгледа лицето и тялото си. На слепоочията късо подстриганата тъмна коса бе започнала да посивява. Лошият навик да хапе устните си придаваше на лицето ѝ упорит израз. Но онова, което я измъчваше, бе, че през последните години бе натрупала килограми. Три, четири, не повече. Но все пак достатъчно, за да си личи. Не хареса онова, което видя. Знаеше, че по принцип е привлекателна жена. Сега губеше своето излъчване. И то без съпротива.

На масата на секретарката имаше съобщение, че този ден ще закъснее. Времето бе поомекнало, снегът се топеше. Тя тръгна към колата си, паркирана в една пресечка, но внезапно промени решението си. Не сън ѝ трябваше най-напред. По-важно бе да си проветри главата

и да помисли за нещо друго. Биргита Руслин се обърна и тръгна към пристанището. Времето бе тихо. Облачната покривка от предния ден започваше да се разкъсва. Слезе до пристана, откъдето тръгваха фериботите за Елсинор. Преходът отнемаше само няколко минути. Но тя обичаше да поседне на борда, да изпие чаша кафе или чаша вино и да наблюдава спътниците си, които носеха торби със спиртни напитки, закупени в Дания. Настани се на една мръсна ъглова маса. Във внезапен изблик на раздразнение извика на сервитьорката, която обикаляше и събираше чинии.

— Масата е отсервирана, но не е избърсана — каза тя. — Лепне отвратително.

Момичето вдигна рамене и забърса. Биргита Руслин с отвращение гледаше мръсния парцал. Но повече нищо не каза. Момичето по някакъв начин ѝ напомняше за изнасилената млада жена. Защо — не знаеше. Може би липсата ѝ на интерес към работата? Или някаква безпомощност, която Биргита Руслин не можеше точно да определи.

Фериботът започна да вибрира. Това ѝ достави удоволствие. Спомни си първия път, когато отпътува за чужбина. Тогава беше на деветнайсет. Заедно с една приятелка заминаха на езиков курс в Англия. И онова пътуване започна с ферибот, този между Гьотеборг и Лондон. Биргита Руслин никога не можа да забрави усещането, което изпита, когато стоеше на палубата и знаеше, че е на път към нещо освобождаващо и непознато.

Същото чувство за свобода я връхлетя сега, докато пътуваше по тесния провлак между Швеция и Дания. Мисълта за неприятната присъда изчезна от съзнанието ѝ. Вече не съм в средата на живота си, помисли тя. Преминах точката, която човек не съзнава, че минава. Не ми остават чак толкова много важни решения в живота. Но ще остана съдия, докато се пенсионирам. Ако имам късмет, ще се радвам на внуци, преди всичко да свърши.

Мислите ѝ се насочиха към съпруга ѝ и настроението ѝ се промени. Бракът ѝ с Щафан съхнеше и се разпадаше. Бяха добри приятели, даваха си нужната сигурност един на друг. Но любовта, чувственото удоволствие от близостта на другия изцяло бяха изчезнали. След четири дни ставаше година, откак за последно се бяха докоснали и любили, преди да заспят. Изпитваше нарастващо безсилие

с приближаването на годишнината. А тя идваше. Колко пъти бе опитала да разговаря с Щафан за самотата, която изпитва. Но той не бе готов да говори, изплъзваше се, отлагаше разговора, макар, разбира се, да го смяташе за важен. Уверяваше, че не е привлечен от никоя друга, просто някакво чувство било изчезнало, но сигурно скоро щяло пак да се появи. Стига да имат търпение.

Тя тъгуваше за изгубената близост с мъжа си, внушителния влаков кондуктор с големи ръце и лице, което с такава лекота почервяваше. Но не смяташе да се предава, все още не искаше отношенията им да се превърнат в интимно приятелство и нищо друго.

Биргита Руслин отиде до бюфета да напълни отново чашата си и се премести на маса, която не лепнеше толкова. Няколко млади мъже, вече много пияни въпреки ранния час, водеха спор: Хамлет или Макбет е бил затворник в двореца Кронборг, кацнал на скалите до Елсинор. Тя, развеселена, слушаше разговора им и дори се почувства изкушена да се включи в него.

На ъглова маса седяха няколко млади момчета на не повече от четиринайсет или петнайсет години. Вероятно бяха избягали от училище. И защо да не го направят, когато май никой не се интересува от тях? На нея самата най-малко ѝ липсваше авторитарното училище, което бе посещавала. Същевременно се сети за събитие от миналата година. Нещо, което я бе накарало да се откаже от състоянието на шведското правосъдие и повече от всякога я бе накарало да закопнее за своя съветник Анкер, мъртъв вече от трийсет години. В жилищен комплекс извън Хелсингборг една близо 80-годишна жена получила остър сърдечен пристъп и паднала на една алея. Няколко млади момчета, единият на тринайсет, другият на четиринайсет, минавали оттам. Вместо да помогнат на старицата, те без колебание първо ѝ взели портмонето от ръчната чанта и после се опитали да я изнасят. Ако случайно не минавал човек, който разхождал кучето си, вероятно техните намерения щели да се реализират. Полицията по-късно успяла да залови момчетата, но тъй като били непълнолетни, ги пуснала.

Биргита Руслин бе научила за случилото се от един прокурор, който на свой ред чул да го разказва някакъв полицаи. Вбеси се и опита да проучи защо не бе повдигнато обвинение. Скоро разбра, че годишно около сто деца извършват престъпления без каквито и да било последствия. Никой не говореше с родителите, никой не уведомяваше

социалните служби. И това не се отнасяше само за дребни кражби, а за обири и побоища, където само късметът помагаше да няма смъртен изход.

Това я накара да се съмнява в цялата шведска съдебна система. Чий служител бе всъщност тя? На правосъдието или на равнодушието? И какви щяха да бъдат последиците, ако на все повече деца се разрешаваше да извършват престъпления, без някой да реагира? Как можа да се стигне толкова далеч, че да бъде заплашена самата основа на демокрацията от една разклатена съдебна система?

Допи кафето си и помисли, че ѝ остава да работи още десет години. Щеше ли да издържи? Може ли човек да бъде добър и справедлив съдия, ако започне да се съмнява във функционирането на правовата държава?

Не знаеше. За да се отърси от мислите си, които така или иначе не можа да подреди, тя още веднъж мина през пролива. Когато слезе на шведската страна, часът бе девет. Прекоси широката главна улица, която пресичаше цял Хелсингборг. Когато зави зад един ъгъл, случайно хвърли поглед на няколко вестникарски афиша на големите шведски вечерни вестници, които един мъж тъкмо разлепваше. Скандални заглавия се набиха в очите ѝ. Тя спря и прочете: „Масово убийство в Хелзингланд.“ „Ужасно престъпление. Полицията без улики.“ „Никой не знае колко са убитите. Масово убийство.“

Продължи към колата. Рядко, даже никога не купуваше вечерни вестници. Намираще критиките, които по разни поводи се отправяха срещу шведската съдебна система, обезпокоителни, понякога дори шокиращи. Самата тя се съгласяваше с много неща, но все пак не харесваше вечерните вестници. Най-често те пречеха на истинската, важната критика.

Биргита Руслин живееше във вилната зона на Шьелторп на северния вход на града. По пътя спря в един магазин. Беше собственост на имигрант пакистанец, който винаги я посрещаше с широка усмивка. Знаеше, че е окръжен съдия, и се отнасяше към нея с голямо уважение. А тя се питаше дали изобщо има жени съдии в Пакистан. Но никога не зададе въпроса.

Когато се прибра у дома, първо се изкъпа и после легна да спи. Събуди се в един часа и най-после се почувства отпочинала. След като изяде няколко сандвича и пи кафе, се върна в работата си. Няколко

часа по-късно написа на компютъра си присъдата, освобождаваща обвинения мъж, и я остави на масата на секретарката. Секретарката ѝ бе отишла да слуша някакъв спецкурс, за който Биргита Руслин не беше информирана или по-скоро беше забравила. Когато се върна у дома, притопли за вечеря пилешката яхния от предишния ден. Останалото прибра в хладилника за Щафан.

Седна на дивана с чаша кафе и включи телевизора с телетекст. Тогава си припомни заглавията, които видя по-рано през деня. Полицията нямаше никакви съществени следи, а и не искаше да оповести официално колко са убитите, както и имената им, тъй като все още не бяха успели да се свържат с близките. Някой луд, помисли тя, който или страда от мания за преследване, или е решил, че с него се отнасят зле. Годиците ѝ като съдия я бяха научили, че има много различни форми на лудост, подтикващи хората да извършват отвратителни престъпления. Но тя се бе научила също, че съдебните психиатри невинаги успяват да разкрият онези, които, за да получат по-мека присъда, само се правят на болни.

Изключи телевизора и слезе в мазето, където имаше малка колекция от червени вина, както и няколко каталога за поръчка от различни вносители на вино. Само преди няколко години осъзна, че излизането на децата от дома се бе отразило сериозно на финансите на семейството. Сега, изглежда, можеше да си позволи нещо по така, затова реши да си купува по една-две бутилки червено вино всеки месец. Забавно ѝ беше да проучва офертите и да отбелязва новите вина, които трябва да опита. Да плати около 500 крони за бутилка бе като някаква забранена наслада. На два пъти успя да подмами Щафан да отидат до Италия, където посетиха няколко винарни. Но не успя да го заинтересува особено, въпреки че в замяна го придружаваше на джаз концерти в Копенхаген, макар тази музика да не ѝ бе любимата.

В мазето беше студено. Провери дали температурата е четиринайсет градуса и след това седна на табуретка между рафтовете. Там, сред бутилките, можеше да изпита истинско спокойствие. Ако трябваше да избира, вместо басейн със затоплена вода със сигурност щеше да предпочете своята изба — точно в този ден бе заобиколена от 114 бутилки, полегнали на рафтовете си. Но дали спокойствието, което изпитваше в мазето, бе истинско? Ако, когато беше млада, някой ѝ бе казал, че един ден ще колекционира вино, нямаше да повярва на ушите

си. Не само щеше да отрече подобна вероятност, но и направо да се възмути. През годините ѝ на следване в Лунд се бе свързала с някои леворадикални среди, които в края на шейсетте години поставяха под въпрос и университетското образование, и обществото, в което един ден тя щеше да работи. Да събира вино тогава щеше да ѝ се стори загубено време и енергия, истински буржоазно прекарване на свободните мигове.

Сега седеше там, потънала в мислите си, когато чу Щафан на горния етаж. Остави каталога и се качи по стълбището. Тъкмо бе извадил пилешката яхния от хладилника. На масата имаше няколко вечерни вестника, които бе взел със себе си от влака.

— Видя ли това?

— Предполагам, че нещо ужасно се е случило в Хелзингланд.

— Деветнайсет души са убити.

— В телетекста пишеше, че броят е неизвестен.

— Това тук е късното издание. Убили са почти всички в едно село. Направо не е за вярване. Какво стана с присъдата, която щеше да пишеш?

— Готова е. Освобождавам го. Няма друга възможност.

— Ще има да пишат по вестниците.

— В този случай е добре дошло.

— Ще те критикуват.

— Сигурно. Но мога да помоля журналистите сами да разтворят закона и после да ги питам дали искат да преминем към юридически линч в тази страна.

— Масовото убийство ще измести интереса от твоя случай.

— Естествено. Какво е едно дребно изнасилване в сравнение с брутално масово убийство?

Тази вечер си легнаха рано. Той беше дежурен на сутрешен влак, а по телевизията нямаше нищо, което да я интересува. А и беше решила какво точно вино да купи. Една каса „Бароло Арионе“, реколта 2002, което струваше 252 крони бутилката.

Събуди се внезапно към полунощ. Щафан лежеше спокойно до нея. Понякога се случваше да се пробуди от изненадващо чувство на глад. Сложи си халата, слезе в кухнята, свари слаб чай и си направи няколко сандвича. Вечерните вестници все още бяха на масата. Разсеяно запрелиства един от тях. Беше трудно да си създаде ясна

картина за случилото се в селцето. Но че голям брой хора бяха брутално избити, нямаше никакво съмнение.

Тъкмо щеше да остави вестника, когато се закова на място. Между мъртвите имаше няколко, които се казваха Андрен. Тя внимателно прочете текста и после запрелиства и другия вечерен вестник. И там същото. Биргита Руслин се втренчи в страницата. Възможно ли бе да е истина? Или тя грешно си спомня? Влезе в кабинета си и извади от едно от чекмеджетата на бюрото папка с документи, вързана с червен ширит. Запали лампата и отвори папката. Като не намери очилата си, взе едни на Щафан. Бяха малко по-слаби, но все пак можеше да ги използва. В папката бе събрала всички документи, свързани с нейните родители. Майка ѝ беше починала преди повече от петнайсет години. Бяха ѝ поставили диагноза рак на панкреаса и умря за по-малко от три месеца.

Накрая в кафяв плик намери фотографията, която търсеше. Взе лупа и погледна снимката. Няколко души в старомодни дрехи пред една къща. Взе я със себе си и се върна обратно в кухнята. В един от вестниците имаше направена от въздуха фотография на селото, където се бе разиграла голямата трагедия. Внимателно разучи снимката през лупата. На третата къща се спря и започна да сравнява двете снимки. Беше си спомнила правилно. Селцето, връхлетяно от неизвестния зъл дух, бе селото, в което бе отраснала майка ѝ. Всичко съвпаднаше. Явно майка ѝ се е казвала Льооф като дете. Но тъй като и двамата ѝ родители било болнави и алкохолизирани, бяха я оставили в приемно семейство на име Андрен. Тя не говореше често за онова време. Бяха се грижили за нея добре, но тя все пак бе страдала от копнеж по истинските си родители. А те бяха умрели, преди да навърши петнайсет години, така че е трябвало да остане в селото, докато я сметнат за достатъчно голяма да си потърси работа и да се грижи за себе си. След като срещнала бащата на Биргита, имената Льооф и Андрен останали в миналото. Но сега едното се завръщаше със страхотна сила.

Фотографията, лежала сред майчините ѝ документи, бе направена пред една от къщите в селото, където бе извършено масовото убийство. Фасадата на къщата, фината дърворезба около прозорците на старата снимка бяха същите като във вестника. Нямаше никакво съмнение. В къщата, където някога бе израснала нейната

майка, са били убити хора преди няколко ноци. Дали това не бяха приемните родители на майка ѝ? Вестниците пишеха, че повечето умрели са били стари хора. Тя се опита да изчисли — приемните родители би трябвало да са над 90-годишни. Значи бе възможно да са те.

Потръпна при мисълта. Рядко или никога не мислеше за родителите си. Дори ѝ бе трудно да извика в съзнанието си майчиния образ. Но сега внезапно миналото я връхлетя.

Щафан влезе в кухнята. Както винаги се движеше много тихо.

— Плашиш ме — каза тя, — когато не те чувам да идваш.

— Защо си станала?

— Огладнях.

Той погледна документите на масата. Тя му разказа до какво се е добрала, все по-убедена, че е така, както си мисли.

— Все пак е било доста отдавна — каза той, щом тя замълча. — Много тънка нишка те свързва с това село.

— Тънка, но видима. Съгласен си, нали?

— Иди да спиш. Трябва да си отпочинала утре, когато ще пратиш нови престъпници в затвора.

Тя дълго лежа будна, преди да успее да заспи. Тънката нишка се опна и аха да се скъса. Тогава се изтръгна от полусъня и отново се замисли за майка си. Беше мъртва от петнайсет години. Все още ѝ бе трудно да види себе си в нея, да огледа живота си в спомена за онази, която бе нейна майка.

Накрая заспа и се събуди от това, че Щафан още с влажна коса стоеше до леглото и обличаше униформата си. Тя се престори, че спи, и изчака докато външната врата се хлопне. Тогава стана и седна на компютъра в кабинета си. Потърси разни сайтове за колкото се може повече информация. Събитията, които се бяха разиграли там, в селото в Хелзингланд, не бяха никак ясни. Знаеше се само, че оръжието на престъплението вероятно е било голям нож или някакво друго хладно оръжие.

Искам да знам повече за това, помисли тя. Най-малкото дали приемните родители на моята майка са били между закланите онази ноц.

В осем успя да отпъди всички мисли за масовото убийство. Този ден щеше да заседава в съда по дело срещу двама иракски граждани,

обвинени в трафик на хора.

Когато два дни по-късно процесът свърши, Биргита Руслин вече знаеше какви ще бъдат присъдите. По-старият мъж, Абдул Ибн-Ямед, ръководител на контрабандата, щеше да получи три години и два месеца. По-младият, негов помощник, Ясир Ал-Хаби, щеше да мине само с една година. И двамата щяха да бъдат изгонени от страната, щом излежат присъдите си. Бе направила сравнение с предишни присъди в подобни дела и не можеше да стори друго, освен да отсъди, че престъпленията са тежки. Строгите присъди бяха задължителни. Много от вкарваните контрабандно в страната хора биваха подложени на заплахи и насилие, понеже не успяваха да платят дължимото за фалшивите визи и дългите пътувания. Тя направо възненавидя по-възрастния от двамата мъже. Молеше се на нея и на прокурора със сантиментални аргументи и твърдеше, че никога не е задържал парите на бегълците, а ги е давал за благотворителни цели в родината си. В една от паузите на процеса прокурорът дойде в стаята ѝ на кафе. Тогава, между другото, ѝ спомена, че Абдул Ибн-Ямед карал мерцедес за близо милион крони.

Процесът бе тежък. Дните бяха дълги, нямаше време за друго освен да хапне и спи и да изучава бележките си, преди да седне отново на съдийския стол. Близначките се обадиха и искаха да отиде при тях в Лунд, но нямаше кога. След трафикантите на хора я очакваше сложна бъркотия с румънски измамници с кредитни карти.

Най-малко от всичко имаше време да следи случващото се в селото в Хелзингланд. Сутрин разлистваше вестника, но в повечето случаи нямаше сили да гледа телетекста вечерта.

Сутринта, когато Биргита Руслин подготвяше процеса срещу измамниците от Румъния, видя в бележника си, че има час при своя лекар за годишен профилактичен преглед. Помисли дали да не отложи посещението за след няколко седмици. Освен че се чувстваше уморена, струваше ѝ се, че е в лоша кондиция и понякога я обземаше страх, но не смяташе, че ѝ има нещо. Беше здрав човек, с редовен живот и почти никога не я хващаше дори настинка. Но не отложи часа си при лекаря.

Приемната му бе в близост до градския театър. Остави колата и тръгна пеш от съда. Беше студено и ясно време, безветрено. Падналият преди няколко дни сняг сега изцяло се бе разтопил. Застана пред една витрина и загледа някакъв костюм. Цената я накара да подскочи. Можеше да си купи много бутилки червено вино на тази цена.

В чакалнята имаше вестник, чиято първа страница бе цялата заета от новини за масовото убийство в Хелзингланд. Едва го взе в ръце и трябваше да влезе при лекаря. Беше възрастен човек, който много ѝ напомняше на председателя на окръжния съд Анкер. Биргита Руслин ходеше при него вече десет години. Един от нейните колеги съдии ѝ го бе препоръчал. Попита дали се чувства добре, дали има някакви болки и щом му отговори, я изпрати при една сестра, която боцна едно от крайчетата на пръстите ѝ и я помоли да почака в чакалнята. Друг, току-що пристигнал пациент, вече четеше вестника. Биргита Руслин затвори очи и зачака. В мислите си виждаше своето семейство, кой къде е и какво прави или поне къде се намира точно в този момент. Щафан бе във влак на път за Халсберг. Щеше да се върне късно. Давид работеше в лабораторията на фармацевтичната компания „Астра Зенека“ извън Гьотеборг. По-несигурно беше къде се намира Ана — последния път се обади преди месец от Непал. Близначките бяха в Лунд и искаха да отиде при тях.

Заспа, както си седеше, и се събуди от докосването на сестрата по рамото.

— Можете да влезете при доктора.

Чак пък толкова да съм уморена, че да заспя в някаква чакалня, помисли Биргита Руслин, щом се върна в кабинета на лекаря и седна.

— Стойностите на хемоглобина ти са малко ниски — започна той. — Ще ти предпиша малко желязо.

— Значи нищо ми няма?

— Кръвното ти е много високо. Спиш ли?

— Предполагам. Но често се будя.

— Виене на свят?

— Не.

— Чувство на тревожност?

— Да.

— Често ли?

— Случва се. Дори пристъпи на паника понякога.

— Ще ти дам болнични. Трябва ти почивка. Искам по-добри кръвни показатели и преди всичко смъкване на кръвното ти налягане. Ще трябва да направиш още някои изследвания.

— Не мога да излизам в болнични. Имам ужасно много работа.

— Тъкмо затова.

Тя учудено го погледна.

— Имам ли причини за безпокойство?

— Ако не направиш каквото ти казвам, да.

Десет минути по-късно Биргита Руслин стоеше на улицата и изненадана мислеше, че няма да работи в следващите две седмици. Лекарят внезапно бе объркал живота ѝ.

Биргита Руслин отиде на работното си място и разговаря с Ханс Матсон, съдия и неин началник. Заедно успяха да намерят решение как да се справят с двете криминални дела, които ѝ предстояха. После говори със секретарката си, изпрати няколко належащи писма, посети една аптека, за да вземе новите си лекарства, и си тръгна за къщи. Липсата на работа сякаш я парализираше.

Пригответи обяд и после седна на дивана. Взе вестника и зачете. Все още не бяха публикували имената на всички мъртви в Хешьовален. Криминален полицаи на име Сундберг се бе изказал и призовал обществеността да сподели своята информация. Все още нямаше конкретни следи. Полицията в Худиксвал бе получила исканата от централните власти помощ. Прокурор Робертсон звучеше уверен в положителния изход. „Ще заловим онзи, който е извършил това. Няма да се предаваме.“ На друга страница пишеше за безпокойството, обхванало областта Хелзингланд. Там имаше много села с малко население. Говореше се за хора, които се въоръжавали, за кучета, алармени системи и барикадирани врати.

Биргита Руслин остави вестника. Къщата бе празна и тиха. Внезапният и нежелан отпуск ѝ дойде изневиделица. На компютъра поръча касата вино „Бароло Арионе“, както бе решила. Всъщност струваше прекалено много, но тя искаше да си достави удоволствие. После реши да почисти. Но щом посегна към прахосмукачката, промени решението си. Седна на кухненската маса и се опита да анализира ситуацията, в която бе попаднала. Беше в болнични, без да е болна. Изписани ѝ бяха три вида таблетки, които щяха да смъкнат кръвното ѝ налягане и да повишат хемоглобина в кръвта ѝ.

Същевременно не можеше да не признае, че лекарят правилно бе преценил състоянието ѝ. Лошият сън, паническият страх един ден можеха да я изненадат, и то вероятно когато седи в съдебната зала, което можеше да ѝ причини по-големи проблеми, отколкото бе посмяла да си признае досега.

Биргита Руслин загледа вестника на масата, отново се замисли за майка си и за детството ѝ. Изведнъж ѝ хрумна нещо. Придърпа телефона и се обади в полицията, като помоли да разговаря с криминален комисар Хюго Малмберг. Познаваха се от много години. Веднъж се бе опитал да научи нея и Щафан на бридж, но така и не успя да ги запали. Чу мекия му тембър в телефонната слушалка. Ако някои си мислеха, че полицаите говорят рязко и грубо, то Хюго нямаше да оправдае очакванията им. Звучеше по-скоро като мил пенсионер, седнал на пейка в парка и хранещ птичките.

Тя го попита как е и дали има време да я приеме.

— За кое дело става дума?

— За никое. Във всеки случай не за събитие, което ни засяга. Имаш ли време?

— Ако един полицаи, който взима на сериозно професията си, каже, че има време, значи лъже. Кога искаш да дойдеш?

— Ще дойда пеш от къщи. След час?

— Добре си дошла.

Когато след час Биргита Руслин влезе в стаята с красивото бюро на Хюго Малмберг, той говореше по телефона. Махна ѝ да седне.

Когато разговорът завърши, Хюго Малмберг приятелски ѝ се усмихна.

— Искаш ли кафе?

— Дума да не става.

— Защо?

— В полицията кафето е толкова лошо, колкото и при нас.

Той се изправи.

— Да отидем в заседателната — каза. — Тук телефонът през цялото време звъни.

Седнаха край овална маса с разпръснати празни чашки за кафе и шишета с вода. Малмберг неодобрително поклати глава.

— Хората не почистват след себе си. Сядат да заседават и като свършат, оставят след себе си боклук. И така, какво има? Да не си

променила мнението си за бриджа?

Биргита Руслин му разказа за откритието си и че е възможно да съществува слаба връзка между нея и масовото убийство.

— Любопитна съм — завърши тя. — От онова, което пише по вестниците или показват по новините, не се разбира кой знае какво. Само че убитите са много и че полицията няма следи.

— С удоволствие признавам, че се радвам да не съм на служба в онази област точно сега. Там трябва да е истински ад. Никога не съм чувал за нещо подобно. В известен смисъл е не по-малко сензационно от убийството на Палме.

— Знаеш ли нещо, което не го пише във вестниците?

— Няма полицаи в тази страна, който да не се пита какво се е случило. Говорим си по коридорите. Всеки има своя теория. Мит е, че полицаите са рационални и в основата си лишени от въображение. Веднага почнахме да гадаем какво се е случило.

— Ти как мислиш?

Той вдигна рамене и помисли, преди да отговори.

— Не знам повече от теб. Много мъртви, брутална работа. Но нищо не е откраднато, ако правилно съм разбрал. Най-вероятно е дело на някой луд човек. А какво се крие зад тази лудост, може само да се предполага. Вероятно полицията търси сред известни отпреди престъпници с психически отклонения. Сигурно вече са влезли в контакт с Интерпол и Европол, за да потърсят следи в тази посока. Но ще отнеме време, преди да получат някакъв резултат. А иначе — просто не знам.

— Познаваш полицаи в цялата страна. Имаш ли някакви връзки в Хелзингланд? Някой, на когото мога да се обадя?

— Срещал съм шефа им — каза Малмберг. — Мъж на име Лудвиг. Не ми хареса особено, ако трябва да съм честен. Но мога да му се обадя и да попитам.

— Обещавам да не ги безпокоя напразно. Просто искам да знам дали сред загиналите са и приемните родители на майка ми. Или техните деца. Или напълно греша.

— Разумна причина да им се обадиш. Ще видя какво мога да направя. А сега те моля да ме извиниш. Трябва да проведем отвратителен разпит с неприятен престъпник.

Вечерта тя разказа на Щафан за случилото се. Той набързо каза, че лекарят е постъпил правилно, и ѝ предложи да се поглезе с едно пътуване на юг. Липсата му на интерес я подразни. Но не каза нищо.

Малко преди обед на следващия ден, когато Биргита Руслин седеше пред компютъра и търсеше туристически дестинации, телефонът ѝ иззвъня.

— Имам едно име — каза Хюго Малмберг. — Жена полицаи на име Сундберг.

— Видях това име във вестниците. Но не знаех, че е жена.

— Казва се Вивиан и ѝ викат Виви. Лудвиг ще спомене името ти пред нея, така че да знае кой ще ѝ се обади. Имам и телефонен номер.

— Записвам.

— Питам как е там горе. Все още нямат никакви следи. Че по някакъв начин става дума за луд, няма никакво съмнение. Това поне каза той.

Тя чувстваше колебанието му.

— Но ти не му повярва?

— Не вярвам на нищо. Снощи влязох в мрежата и прочетох каквото намерих. Има нещо странно около случилото се.

— Какво?

— Твърде добре е планирано.

— Но дори и лудите могат добре да подготвят престъпленията си.

— Нямам това предвид. Имам чувството, че е някак прекалено безумно, за да бъде истина. Ако бях на тяхно място, щях да поразсъждавам дали извършителят не се е опитвал да представи извършеното като действия на болен човек.

— Добре. Благодаря за помощта. Впрочем може би ще замина на юг. Бил ли си на Тенерифе?

— Никога. Успех.

Биргита Руслин веднага набра записания номер. Телефонен секретар помоли да остави съобщение. Усети безпокойство. Още веднъж грабна прахосмукачката, но не бе в състояние да чисти. Вместо това се върна при компютъра и след около час реши да отпътува за Тенерифе от Копенхаген след два дни. Изрови стария си училищен атлас и се размечта за топло море и испански вина.

Може би наистина имам нужда от това, мислеше Биргита Руслин. Една седмица без Щафан, без процеси, без ежедневието. На моята възраст би трябвало да мога обективно да погледна себе си, за да съзря недостатъците си и да сменя курса, ако е необходимо. Някога, когато бях млада, мечтаех да съм първата жена, обиколила с яхта света. Това така и не стана. Но във всеки случай си спомням навигационната терминология и знам как се преминават тесни провлаци. Може да ми трябват няколко дни плаване до Дания или странстване по плажа на Тенерифе, за да се запитам дали не е дошла вече старостта и дали мога все пак да се измъкна от дупката. С преходната възраст се справих добре. Но за онова, което сега се случва с мен, просто не знам. Ето това ще опитам да изясня. Преди всичко трябва да разбере дали високото ми кръвно и паническият страх имат нещо общо с Щафан. Дали някога ще се почувстваме отново добре.

Веднага започна да планира пътуването си. Изпрати името, телефонния си номер и дестинацията. Веднага пристигна отговор, че ще се свържат с нея след час.

Часът почти беше изтекъл, когато телефонът иззвъня. Но не беше туристическата агенция.

— Казвам се Виви Сундберг. Търся Биргита Руслин.

— Аз съм.

— Информираха ме коя си. Но не знам точно какво искаш. Както може би разбираш, сега сме невероятно заети. Правилно ли разбрах, че си съдия?

— Правилно. Няма да разтягам историята си. Но отдавна починалата ми майка е била осиновена от семейство на име Андрен. Видях няколко фотографии, които сочат, че тя е живяла в една от къщите.

— Не съм аз, която се грижи за известяването на близките. Предлагам да разговаряш с Ерик Худен.

— Но е имало хора на име Андрен?

— Изглежда че родът Андрен фактически е бил най-големият в селото.

— И всички са мъртви?

— Не мога да отговоря на това. Имаш ли първите имена на приемните родители на майка си?

Папката беше до нея на бюрото, тя развърза връзките и потърси сред документите.

— Не мога да чакам — каза Виви Сундберг. — Звънни като намериш имената.

— Ето ги тук. Брита и Август Андрен. Трябва да са на повече от деветдесет години, дори някъде към деветдесет и пет.

Виви Сундберг забави отговора си. Биргита Руслин чу шумоленето на книга. Сундберг се върна на слушалката.

— Тук са. За съжаление са мъртви, най-старият е бил на 96. Мога ли да те помоля да не даваш тези сведения на никой вестник?

— Но защо, за Бога, бих го направила?

— Ти си съдия. Сигурно знаеш защо го казвам.

Биргита Руслин отлично знаеше. Със своите колеги от време на време си говореха, че рядко, ако не никога, биваха атакувани от журналисти, защото онези знаеха, че едва ли можеха да разчитат на изпуснатата информация, особено ако тя е засекретена.

— Разбира се, интересува ме как върви разследването.

— Нито аз, нито някой от колегите ми имаме време да даваме информация на всекиго. Тук сме обсадени от медиите. Много от тях дори не уважават загражденията ни. Вчера даже намерихме един с камера вътре в една от къщите. Насочи се към Худен, ако ще звъниш в Худиксвал.

Виви Сундберг звучеше нетърпеливо и раздражено. Биргита Руслин добре я разбираше. Спомни си какво бе казал Хюго Малмберг — че е благодарен, задето не е в центъра на разследването.

— Благодаря, че се обади. Няма повече да те безпокоя.

Разговорът приключи. Биргита Руслин размисли върху чутото. Сега все пак знаеше със сигурност, че осиновителите на майка ѝ бяха сред мъртвите. Тя и всички останали трябваше да бъдат търпеливи, докато полицаите работеха.

Премисли дали да не се обади в полицията в Худиксвал и да говори с полицаия на име Худен. Но всъщност какво щеше да добави той? Реши да се въздържа. Вместо това се зае по-задълбочено да проучи документите в папката на майка си и баща си. Бяха минали много години, откакто я бе отваряла за последен път. Дори част от документите не бе прочела както трябва преди.

Сортира съдържанието на дебелата папка на три купчини. Първата съдържаше историята на нейния баща, който почиваше на дъното на залива Йевле. В солената вода на Йостершъон скелетите не се разтваряха много бързо. Някъде на дъното се намираха костите и черепът му. Другата купчина беше за съвместния живот на родителите ѝ, където и тя фигурираше като неродена и родена. И накрая най-голямата купчина бе за Герда Льооф, впоследствие Андрен. Тя бавно прочете всички книжа. Когато стигна до документа, отнасящ се до времето, когато майка ѝ е била осиновена и приета от семейство Андрен, Биргита Руслин забави темпото. Много от документите бяха избледнели и трудни за четене, въпреки че използваше лупа.

Придърпа към себе си бележник и започна да отбелязва имена и години. Самата тя бе родена през пролетта на 1949-а. Тогава майка ѝ е била на осемнайсет. Родена през 1931. В документите откри рождените дати на Август и Брита Андрен. Тя бе родена през август 1909-а, а той през декември 1910-а. Значи са били на 22 и на 21, когато се е родила Герда, и са нямали трийсет, когато тя е дошла при тях в Хешьовален. Не забеляза нищо, което да сочи, че са живели именно в Хешьовален. Но фотографията, която още веднъж сравни със снимката от вестника, я убеди. Не можеше да има грешка. Започна да изучава хората, застинали изпънати и неподвижни на старата фотография. Там имаше двама по-млади, мъж и жена, които стояха малко встрани от по-възрастна двойка в центъра на снимката. Това ли бяха Брита и Август? Нямаше година, нищо не бе написано на гърба. Опита да определи кога е направена фотографията. Какво подсказваха дрехите? Хората на снимката се бяха облекли специално за случая, но те живеяха на село, където един костюм можеше да служи цял живот.

Отмести снимките и продължи да преглежда документи и писма. През 1942-ра Брита имала проблеми със стомаха и била приета в болница в Худиксвал. Герда ѝ написала писмо и ѝ пожелала скорошно оздравяване. Тогава Герда била на единайсет години и пишела с ръбати букви. Някои от думите бяха грешно написани, цвете с неравни листа красеше единия ъгъл на писмото. Биргита Руслин се трогна, когато откри това писмо, и се изненада, че не го бе забелязала преди. Лежало бе вътре в друго писмо. Но защо никога не го бе отворила? Дали заради болката от смъртта на Герда дълго време не докосваше нищо, напомнящо за нея?

Облегна се назад в стола и затвори очи. На майка си трябваше да благодари за всичко. Герда, която дори не бе завършила прогимназия, постоянно подтикваше дъщеря си да учи. Сега е наш ред, така бе казала. Сега дъщерите на работническата класа трябва да имат образование. И Биргита Руслин го получи.

Беше през шейсетте години, когато вече не само децата на буржоазията се стичаха към университетите. Да се присъединиш към някоя лява радикална група бе нещо естествено.

Отвори отново очи. Не се получи както го мислех. Образовах се, станах юрист. Но изоставих радикалните си възгледи, без всъщност да знам защо. Дори и сега, когато скоро ще стана на 60 години, не смея да се докосна до този най-голям въпрос — какво се случи с моя живот.

Методично продължи да работи с документацията. И отново намери писмо. Пликът бе леко оцветен в синкаво и с печат от Америка. Тънката хартия за писма бе изпълнена с множество ситни букви. Насочи светлината от лампата върху бюрото и започна да разчита думите с помощта на лупата. Писмото бе написано на шведски с много английски думи. Някой на име Густаф разказваше за работата си в свинеферма. Дете на име Емили тъкмо бе умряло и в къщата имало „голяма *sorrow*^[1]“.

Питаше как е у дома в Хелзингланд, какво прави родата, какъв е урожайт, как е добитъкът. Писмото бе с дата 19 юни 1896. На плика стоеше адрес: Август Андрен, Хешьовален, Швеция. Но дядо ми още не е бил роден тогава, помисли тя. Вероятно писмото е било до неговия баща, след като е запазено от семейството на Герда. Но как е попаднало у нея? Най-отдолу под подписа имаше адрес. *Мистър Густаф Андрен, Пощата на Минеаполис, Минесота, САЩ*. Тя отново отвори стария атлас. Минесота е селска земя. И тъкмо там бе емигрирал един от рода Андрен от Хешьовален преди повече от сто години. Но намери още едно писмо, което сочеше, че член на фамилия Андрен бе попаднал в друга част на САЩ. Наричал се Ян Август и явно е работил на железопътната линия, свързваща Източния и Западния бряг на огромната страна. В писмото той питаше за роднини, живи и мъртви. Но писмото на много места бе нечетливо. Написаното бе изтрито. Адресът на Ян Август беше: *Пощата на Рино, Невада, САЩ*. Тя продължи да чете, но не намери нищо повече в купчината, което да засяга отношенията на майка ѝ с фамилията Андрен.

Остави купчините хартии, влезе в мрежата и без особени надежди започна да търси пощенския адрес в Минеаполис, даден от Густаф Андрен. Както очакваше, попадна в задънена улица. Тогава потърси адреса в Невада. Получи указание за вестник, „Рино Газет Джърнъл“. Същевременно звънна и телефонът. Беше туристическата агенция. Учтив младеж с датски акцент я запозна с всички условия на пътуването, описа хотела и тя не се поколеба. Каза „да“, направи предварителна резервация и обеща да я потвърди най-късно на следващата сутрин.

Още един път кликна на „Рино Газет Джърнъл“. Тъкмо щеше да се откаже, когато се сети, че търси Андрен, не само пощенския адрес. Тогава започна да чете, страница по страница. Застина, когато излезе сайтът. Най-напред зачете без особен интерес, после още веднъж, този път бавно, и помисли, че това, което вижда пред себе си, чисто и просто не може да е истина. Стана от стола и застана на няколко метра встрани от компютъра. Но текстът и фотографиите не изчезваха. Принтера ги и ги взе със себе си в кухнята. Бавно прочете всичко отначало.

На четвърти януари брутално убийство бе извършено в малкия град Анкерсвил, североизточно от Рино. Собственикът на механична работилница и цялото му семейство били открити мъртви от един съсед на сутринта, разтревожен, че работилницата не отворила както обикновено. Полицията все още нямала следи. Но било ясно, че цялото семейство Андрен — Джак, съпругата му Кони и двете им деца Стивън и Лаура, са били убити с нож или сабя. Нищо не сочело да е имало взлом или обир. Липсвал и мотив. Семейство Андрен били харесвани и нямали никакви врагове. Полицията сега издирвала психично болен човек или може би отчаян наркоман, извършил това ужасно престъпление.

Тя седеше напълно неподвижно. През прозореца нахлуваше шумът от преминаваща боклукчийска кола. Не е бил луд, мислеше тя. Полицията в Хелзингланд греши също като полицията в Невада. Това са един или няколко ловки престъпници, които знаят какво вършат.

За първи път изпита пълзящ страх. Сякаш някой я наблюдаваше, без тя да знае. Излезе в антрето и провери дали е заключена външната врата. После отново седна на компютъра и наново затърси своя път назад сред вестникарските статии на „Рино Газет Джърнъл“.

Боклукчийската кола си бе отишла. Свечеряваше се.

[1] Скръб (англ.). — Б.пр. ↑

Много по-късно, когато споменът от всички събития бе започнал да избледнява, понякога се питаше какво би се случило, ако все пак бе заминала за Тенерифе, ако се бе завърнала и заела с работата си с подобрена кръвна картина, понижено кръвно налягане и изчезнала умора. Но стана каквото стана. Рано на другата сутрин Биргита Руслин се обади в туристическата агенция и отмени резервацията за своето пътуване. И след като бе достатъчно умна да подпише преди това застрахователна полица, всичко ѝ излезе само една-две стотачки.

Щафан се върна късно вечерта, защото влакът му заседнал на линията заради повреда в локомотива. В продължение на два часа се бе разправял с изнервени пътници, между които и болна възрастна дама. Когато се върна у дома, бе изморен и раздразнителен. Тя го остави да вечеря на спокойствие. После му разказа как бе открила, че нещо се бе случило в далечна Невада и че е твърде вероятно то да има нещо общо с масовото убийство в Хелзингланд. Забеляза, че той като че ли не е на това мнение, но не разбра дали заради умората, или защото просто се съмняваше в нейната хипотеза. Когато отиде и си легна, тя отново седна пред компютъра и заброди между Хелзингланд и Невада. Към полунощ си записа някои неща в един бележник, точно както правеше, когато сядаше да формулира нечия присъда. Колкото и невероятно да бе, несъмнено имаше връзка между двете събития. Помисли също, че някак и тя е Андрен, макар сега да се казваше Руслин.

Дали това не криеше опасност за нея самата? Дълго седя надвесена над бележника си, без да намери отговор. После излезе навън в ясната януарска нощ и загледа звездите. Някога бе научила от майка си, че баща ѝ бил страстен звезден наблюдател. С големи паузи получавала писма, където описвал как стоял на палубата нощем на далечни географски ширини и проучвал звездите и различните съзвездия. Биргита Руслин се питаше какво ли си е мислил, когато „Руншер“ е потъвал в залива Йевле? Тежко натовареният кораб получил страничен удар в жестоката буря и потънал за по-малко от минута. Един-единствен зов за помощ бил изпратен, преди радиото да замлъкне. Дали е съзнавал, че умира? Или смъртта в ледените води

така го е изненадала, че не е успял нищо да си помисли? Внезапен ужас, после мраз и смърт.

През тази нощ небето изглеждаше близко, звездната светлина бе силна. Виждам основата, мислеше тя. Има връзка, тънки нишки, преплетени една в друга. Но какво има отдолу? Какъв мотив трябва да те води, за да убиеш деветнайсет души в малко шведско село и семейство в пустинята на Невада? Едва ли нещо повече от обичайното — отмъщение, алчност, ревност. Но що за неправда е причинила толкова огромно отмъщение? Кой би могъл да спечели нещо от убийството на пенсионери и без това вече запътили се към смъртта? И кой би могъл да им завижда и защо?

Усети, че мръзне, и влезе вътре. Обикновено си лягаше рано, вечер бе уморена и мразеше да ходи на работа, особено когато имаше процес, без да си е отспала достатъчно. Сега не трябваше да мисли за това. Легна на дивана и пушна музика, тихичко, да не събуди Щафан. Модерни шведски балади. Биргита Руслин криеше тайна, която не бе споделила с никого. Мечтаеше един ден да напише песен, толкова добра, че да бъде избрана да представя Швеция на Евровизия. Понякога се срамуваше от желанието си, но същевременно го подхранваше. Преди много години си беше купила речник на римите, няколко скицирани песни лежаха заключени в бюрото ѝ. Май беше неподходящо за практикуващ съдия да пише шлагери. Но пък нямаше и правило, което да ѝ забранява да прави това.

Легна си в три, като сбута хъркащия Щафан. Когато той се обърна и млъкна, заспа и тя.

Сутринта Биргита Руслин си спомни какво бе сънувала нощес. Яви ѝ се майка ѝ. Говореше ѝ нещо, което Биргита не разбираше. Сякаш се намираще зад стъкло. И това като че ли продължи безкрайно, майката бе все по-възмутена, че дъщерята не я разбира, тя самата се чудеше какво е онова, което ги разделя. Паметта е като стъкло, помисли си. Отишлият си все още е видим, все още е близо. Но вече не можем да се докоснем. Смъртта е няма, тя забранява разговорите, разрешено е само мълчанието.

Биргита Руслин стана. Една мисъл започна да се оформя в главата ѝ. Взе автомобилната карта на Швеция. Всяко лято, докато децата бяха малки, пътуваха към наети от тях къщи най-често за по месец. В отделни случаи, като двата пъти, които прекараха на остров

Готланд, бяха летели със самолет. Но никога не бяха пътували с влак и никога и през ум не би минало на Щафан, че един ден ще замени адвокатския си живот с този на кондуктор.

Отвори картата. Област Хелзингланд лежеше доста по на север, отколкото си бе представяла. Така и не намери Хешьовален. Бе толкова незначително селце, че дори го нямаше на картата.

Когато я затвори, вече бе решена. Ще вземе колата и ще отиде в Худиксвал. Не за да посети местопрестъплението, а за да види селото, в което бе израснала майка ѝ. Като млада много искаше един ден да обиколи Швеция с кола. „Пътуване у дома“, така го бе нарекла, искаше да стигне далече, чак до Трериксрусет, и после обратно до брега на Сконе, където щеше да бъде близо до континента, оставяйки голямата част от страната зад гърба си. Пътувайки на север, щеше да следва брега и на връщане да избере пътя, пресичащ вътрешността на страната. Но пътешествието така и не се осъществи. Когато веднъж го спомена на Щафан, той не се зарадва особено. През изминалите години това бе просто невъзможно заради децата. Сега най-сетне имаше шанс да направи поне малка част от мечтаното пътуване.

Щом Щафан закуси и се приготви за влака за Алвеста, последния, преди да вземе няколко дни отпуск, тя му разказа плана си. Той рядко възразяваше на идеите ѝ, сега също не възрази. Само попита колко време ще отсъства и дали лекарят не би имал нещо против напрежението от такова дълго шофиране. Чак когато вече беше в антрето с ръка върху дръжката на външната врата, тя се ядоса. Бяха се сбогували в кухнята, но сега го последва и бясна хвърли по него сутрешния вестник.

— Какво правиш?

— Ти въобще интересуваш ли се защо искам да замина?

— Ти ми каза.

— Не схващаш ли, че може би и аз имам нужда от време, за да разбера какво става с нас?

— Сега не можем да водим този разговор. Ще закъснея за влака.

— Никога не можем! Вечер не можем, сутрин не можем. Никога ли не изпитваш нужда да поговориш с мен за съвместния ни живот?

— Знаеш, че за разлика от теб не се вълнувам толкова.

— Да се вълнувам? Така ли наричаш реакцията ми, че не сме правили любов повече от година?

— Не можем да говорим за това сега. Нямам време.

— Скоро ще имаш.

— Какво искаш да кажеш?

— Може би търпението ми свършва.

— Това заплаха ли е?

— Просто знам, че така повече не може да продължава. Върви сега при проклетия си влак.

Тя се обърна и тръгна към кухнята. Чу как вратата се затваря. Изпита облекчение, че изрече онова, което искаше да каже от години, но в същото време се безпокоеше от реакцията му.

Вечерта той се обади. Никой от двамата не спомена за сутрешната разправа в антрето. Но по гласа му долови, че е наранен. Може би най-сетне щеше да стане възможно да поговорят за онова, което повече не можеше да се скрие?

На другия ден рано сутринта Биргита седна в колата, за да замине на север от Хелсингборг. Щафан, който нощес се бе прибрал у дома, отнесе чантата ѝ до колата и я положи на задната седалка.

— Къде ще живееш?

— Има малък хотел в Линдесберг. Там ще пренощувам. Обещавам да се обадя. После, предполагам, ще живея в Худиксвал.

Той бързо я погали по бузата и ѝ махна, щом потегли.

На следващия ден тя вече се намираще на шест-седем мили от Худиксвал. Ако завиеше малко към вътрешността и малко на север, можеше да мине през Хешьовален. Поколеба се за момент, чувствайки се като хиена, която души, но отхвърли тази мисъл. След всичко случило се имаше основателна причина да отиде там.

Вече в Игесунд зави наляво и после още веднъж, докато излезе на кръстовище в Йолсунд. Срещна полицейска кола, която отиваше в обратната посока, и веднага след това още една. Внезапно сред дърветата се откри път към езеро. Около него имаше къщи, всички затворени от дълги, червено-бели заграждащи ленти. По пътя се движеха полицаи.

В крайнината на гората видя вдигната палатка, на близката поляна още една. Беше взела със себе си бинокъл. Какво се криеше в палатките? За това не беше чела във вестниците. Дали някой или повече от мъртвите не се намираха там? Или полицията е оградила някакви улики?

Бавно обходи селото с бинокъла. Хора в работни комбинезони или униформи се движеха между къщите, стояха и пушеха до портите, сами или на групи.

Понякога се случваше да ходи на местопрестъпления и няколко часа да наблюдава работата на полицията. Знаеше, че прокурори и други служители на съда не са особено добре дошли там. Полицията винаги се боеше да не бъде подложена на критика. Но тя се бе научила да различава методичното от небрежното полицейско разследване. Това, което видя тук, ѝ направи впечатление на спокойна, но добре организирана дейност.

Униформен полицай почука на предното стъкло и прекъсна мислите ѝ.

— Какво правите тук?

— Не знаех, че съм нарушила някое от загражденията.

— Не сте. Ние държим под око всички, които идват тук. Особено тези с бинокли. Ако не знаете, всеки ден има пресконференция в града.

— Не съм репортер.

Младият луничав полицай я гледаше недоверчиво.

— А каква сте тогава? Любителка на местопрестъпленията?

— Всъщност съм от близките.

Полицаят извади бележник.

— На кого?

— На Брита и Август Андрен. На път съм за Худиксвал, но не помня с кого трябваше да разговарям.

— Сигурно с Ерик Худен. Той поддържа контакт с близките. Моите съболезнования.

— Благодаря.

Полицаят ѝ отдаде чест, тя се почувства като пълен идиот, обърна и се отдалечи. Когато пристигна в Худиксвал, осъзна, че не само нашествието от журналисти правеше невъзможно сдобиването с хотелска стая. Любезен портиер на „Фърст Хотел Щат“ ѝ съобщи, че се провежда конференция с участници от цялата страна, които „обсъждали горите“. Тя остави колата и тръгна безцелно из градчето. Опита в два хотела и един пансион, но навсякъде бе пълно.

Известно време се полута, чудеше се къде да обядва, накрая влезе в един китайски ресторант. Помещението бе пълно с клиенти. Намери малка масичка до един прозорец. Салонът изглеждаше като

всички други китайски ресторанти, които бе посещавала. Същите вази, порцеланови лъвове и лампи с разноцветни червени и сини ленти. Появи се китайка с менюто. Докато поръчваше, Биргита Руслин разбра, че младата жена почти никак не говори шведски.

След бързия обяд започна да звъни по телефона и най-сетне получи положителен отговор. Хотел „Андбакен“ в Делсбу можеше да ѝ предложи стая. И там имаше конференция, този път свързана с някаква рекламна компания. Помисли си, че Швеция се е превърнала в страна, в която хората прекарват по-голямата част от времето си в пътуване между разни хотели и места за конференции, за да си приказват. „Андбакен“ се оказа голяма бяла сграда до покрито със сняг езеро. Докато чакаше реда си на рецепцията, прочете, че хората от рекламата този следобед са заети с групови занимания. Вечерта щяха да имат празнична вечеря с раздаване на награди. Дано само да не я очаква някоя шумна нощ с пияни по коридорите и затръшване на врати, помисли тя. Всъщност нищо не знам за хората от рекламата. Защо смятам, че ще са шумни, когато празнуват?

Стаята ѝ гледаше към замръзналото езеро и горските върхове. Легна на леглото и затвори очи. Днес трябваше да съм в съда и да слушам уморителния доклад на някой отегчен прокурор. Вместо това лежа на легло в хотел, заобиколен от сняг, далеч от Хелсингборг. Стана от леглото, взе якето си и подкара право към Худиксвал. На рецепцията в полицията имаше много хора. Повечето бяха журналисти, както разбра. Дори позна един мъж, който се явяваше често по телевизията, особено при драматични събития като банкови обири или вземане на заложенници. С някаква подразбираща се арогантност той превари всички на опашката и никой не се осмели да протестира. Накрая тя все пак се озова пред млада, уморена до смърт рецепционистка и каза за какво е дошла.

— Виви Сундберг няма време.

Отрицателният отговор я изненада.

— Няма ли поне да ме попитате за какво съм тук?

— Искате да задавате въпроси като всички останали. Ще чакате до следващата пресконференция.

— Не съм журналист. От близките на едно от семействата в Хешьовален съм.

Жената на рецепцията мигновено смени отношението си.

— Тогава се извинявам. Трябва да говорите с Ерик Худен.

Тя набра някакъв номер и съобщи, че има посетител. Явно не бе необходимо да казва повече. „Посетител“ бе равно на „близък“.

— Ще дойде да ви вземе. Чакайте там до стъклената врата.

Изведнъж до нея изникна млад човек.

— Стори ми се, че чух, че сте една от близките на убитите. Мога ли да ви задам няколко въпроса?

Биргита Руслин обикновено държеше ноктите си дълбоко скрити в лапите. Но сега те изскочиха.

— От къде на къде? Дори не знам кой сте.

— Пиша.

— И за кого?

— За всички, които се интересуват.

Тя поклати глава.

— Няма за какво да разговарям с вас.

— Искам да ви изкажа съболезнованията си.

— Не — отвърна тя. — Не искате. Говорите тихо, та около нас да не разберат, че сте докопали плячка, която другите още не са надушили.

Стъклените врати се отвориха от мъж с карта на гърдите, на която пишеше името му — Ерик Худен. Ръкуваха се.

В коридора беше пълно с народ. Влязоха в приемна. Масата бе отрупана с папки и списъци. Върху всяка папка фигурираше някакво име. Тук се събират мъртвите, каза си Биргита Руслин. Ерик Худен я покани да седне и сам седна срещу нея. Тя разказа цялата история от самото начало, за майка си, за смяната на двете имена и как е открила роднинството си. Забеляза, че Худен се разочарова, когато разбра, че присъствието ѝ едва ли можеше да е от полза за полицията.

— Виждам, че се нуждаете от съвсем други сведения — каза тя. — Аз съм съдия и не съм съвсем боса в процедурата по търсенето на престъпници, замесени в сложни престъпления.

— Разбира се, благодаря, че ни потърсихте.

Той остави писалката и изпитателно се взря в нея.

— Но наистина ли сте изминали целия този път от Сконе до тук, за да разкажете това? Можете да се обадите по телефона.

— Имам да кажа и нещо, което засяга следствието. Мога ли да разговарям с Виви Сундберг?

— Не бихте ли могли да говорите с мен? Тя е много заета.

— Вече разговарях с нея и бих искала да продължа.

Той излезе в коридора и затвори вратата след себе си. Биргита Руслин придърпа папката, на която пишеше „Брита и Август Андрен“. Първото, което видя, я ужаси. Бяха снимки, направени в къщата. Чак сега разбра мащаба на кървавата баня. Втренчи се в снимките на закланите и разхвърлени тела. Жената едва ли можеше да се идентифицира — беше ударена така, че лицето ѝ бе разцепено почти на две. Едната ръка на мъжа висеше само на няколко тънки сухожилия. Затвори папката и я остави на мястото ѝ. Но снимките бяха пред очите ѝ, от тях никога нямаше да може да се освободи. Въпреки че през всичките си години на съдия много пъти бе принудена да разглежда снимки на садистично насилие, никога преди не бе виждала нещо, сравнимо с онова, което се съдържаеше в папките на Ерик Худен.

Той се върна и ѝ кимна да го последва.

Виви Сундберг седеше зад бюро, отрупано с хартии. Служебното ѝ оръжие и мобилният телефон лежаха върху дебела папка. Посочи стол.

— Искала си да говориш с мен — каза Виви Сундберг. — Ако правилно съм разбрала, идваш чак от Хелсингборг. Щом си пътувала толкова дълго, вероятно имаш нещо важно за казване.

Телефонът иззвъня. Виви Сундберг го изключи и подканящо погледна своята посетителка.

Биргита Руслин разказа историята си, без да се задълбочава в подробности. Много пъти бе седяла на съдийския си стол и бе размишлявала как всъщност трябва да се изразяват един прокурор, адвокат-защитник, подсъдим или свидетел. Самата тя владееше добре това изкуство.

— Вероятно вече знаете за убийството в Невада — завърши тя.

— Досега не се е появявало в разследването. А имаме съвещания два пъти на ден.

— Какво мислиш за това, което ти разказах?

— Нищо не мисля.

— Може да означава, че убиецът, когото търсите, не е някой луд.

— Ще анализирам информацията ти като всички останали. А при нас пристига какво ли не — имаме обаждания по телефона, писма, имейли. Нещо може да се окаже важна част от следствието.

Виви Сундберг придърпа към себе си голям бележник и помоли Биргита Руслин да разкаже всичко още веднъж. Когато свърши с бележките си, се изправи, за да изпрати съдийката. Спря пред стъклените врати.

— Искаш ли да видиш къщата, в която е израснала майка ти? За това ли си дошла?

— Може ли?

— Телата ги няма. Мога да те пусна, ако искаш. Тръгвам за там след половин час. Само трябва да ми обещаеш, че няма да изнасяш нищо от къщата. Има хора, които с радост биха откъснали парче от изтривалката, където някога е лежал убит човек.

— Не съм такава.

— Ако изчакаш в колата си, можеш да дойдеш с мен.

Виви Сундберг натисна някакво копче и вратите се отвориха. Биргита Руслин излезе на улицата, преди някой от журналистите, тълпящи се все още на рецепцията, да я забележи.

Както седеше с ръка на стартера, си помисли, че се е провалила. Виви Сундберг не ѝ бе повярвала. Може би впоследствие някой от разследващите щеше да се заинтересува от сведенията от Невада. Едва ли можеше да обвинява Виви Сундберг. Скокът между Хешьовален и някакъв град в Невада бе твърде голям. Черна кола без полицейска маркировка спря до нейната. Виви Сундберг ѝ махна.

Когато пристигнаха в селото, Виви Сундберг я поведе към къщата и каза:

— Оставям те тук сама за известно време.

Биргита Руслин пое дълбоко дъх и влезе в къщата, в която всички лампи бяха запалени. Сякаш излизаше иззад кулисите право на силно осветената сцена. И в цялата тази драма бе съвсем сама.

Биргита Руслин стоеше в антрето и се заслушваше. В празните къщи цари тишина, несравнима с нищо друго, рече си. Хората си бяха тръгнали и отнесли всички звуци със себе си. Никъде не се чуваше дори тиктакане на часовник.

Влезе в дневната. Врълетяха я старовремски миризми от мебели, гоблени и бледи порцеланови вази, натъпкани по лавиците и между саксиите. Отиде в кухнята, потърси кана за вода и поля всички цветя, които намери. После седна на един стол и се огледа. Колко ли от намиращото се в тази стая го е имало, докато майка ѝ е живяла тук? Повечето, помисли тя. Всичко тук е старо, мебелите остаряват заедно с онези, които ги ползват.

Подът, където са лежали телата, бе все още покрит с полиетилен. Биргита се качи по стълбите на горния етаж. В голямата спалня леглото бе незастлано. Отдолу се показваше един пантоф. Не може да види другия. На горния етаж имаше още две стаи. В онази, която гледаше на запад, видя тапет с по детски изрисувани животни. Смътно се спомняше, че някога майка ѝ бе говорила за този тапет. Имаше още легло, бюро, стол и куп черги край едната стена. Отвори гардероба, облепен с вестници. Прочете годината — 1969. Тогава са били изминали вече двацет години, откак майка ѝ бе напуснала къщата. Седна на стола до прозореца. Навън се бе стъмнило, върховете на дърветата от другата страна на езерото не се виждаха. Покрай гората се движеше полицаи, друг полицаи осветяваше пътя му с джобно фенерче. Първият спираше от време на време, навеждаше се към земята, сякаш търсеше нещо.

Биргита Руслин изпитваше странното чувство, че майка ѝ е някъде наблизо. Тук бе седяла тя, преди Биргита Руслин въобще да е била замислена. Тук, в същата стая, в друго време. Някой бе дълбал в боядисаната в бяло прозоречна рамка. Може би майка ѝ. Може би всяка резка бе копнеж да избяга, да започне живота си наново.

Изправи се и пак слезе долу. До кухнята имаше стая с легло, няколко саксии, облепени до стената, и старинен люлеещ се стол. На

пода до масичката — емайлirано гърне. Стаята оставяше впечатление, че не е използвана много дълго време.

Върна се в дневната, движеше се тихо, сякаш да не обезпокои някого. Чекмеджетата на скрина бяха изтеглени наполовина. Едното бе пълно с покривки и салфетки, другото с преди в тъмни цветове. В третото, най-долното, имаше няколко връзки с писма и бележници с кафяви корици. Извади един от тях и го отвори. Нямаше име. Страниците бяха изписани с много дребни букви. Потърси очилата си и опита да разчете дребния шрифт. Книгата бе стара, думите бяха на старомоден език. Някой си бе водил дневник. Ставаше дума за локомотиви, вагони и железопътни релси.

После забеляза една дума, която я накара да застине на място. Невада. Остана напълно неподвижна, сдържала дъха си. Нещо бе на път изведнъж да се промени, празната, онемяла къща ѝ предаваше съобщение. Опита да разчете по-нататък, но чу, че външната врата се хлопна. Остави дневника на мястото му и затвори чекмеджето. В стаята влезе Виви Сундберг.

— Сигурно си видяла къде лежаха телата — каза тя. — Не е нужно да ти показвам.

Биргита Руслин кимна.

— Нощно време заключваме къщите. Сега е най-добре да си вървиш.

— Намерихте ли близки на живелите тук?

— Тъкмо това щях да ти кажа. Изглежда Брита и Август Андрен не са имали свои деца или други близки освен тези, които са живели в селото и които също са мъртви. Утре ще изнесем официалния списък на убитите.

— Какво ще стане после с тях?

— Това може би е нещо, върху което да помислиш, след като така или иначе си родственица.

— Не съм родственица. Но ме засяга.

Напуснаха къщата. Виви Сундберг заключи вратата и окачи ключа на гвоздей.

— Не смятаме, че някой ще влезе с взлом — каза тя. — Това село е охранявано като шведската кралска двойка.

Разделиха се на пътя. Силни прожектори осветяваха някои от къщите. Биргита Руслин отново изпита усещането, че е на театрална

сцена.

— Утре ли си тръгваш? — попита Виви Сундберг.

— Вероятно. Помисли ли за това, което ти разказах?

— Ще предоставя твоята информация утре на сутрешната ни сбирка и после ще я обработим по същия начин като всяка останала информация.

— Все пак ще се съгласиш с мен, че е много вероятно да съществува някаква връзка.

— Рано е да се каже. Но мисля, че засега най-доброто, което можеш да направиш, е да не се занимаваш с всичко това.

Биргита Руслин видя как Виви Сундберг сядва в колата и заминава. Не ми вярва, каза на себе си високо тя в мрака. Не ми вярва и, естествено, мога да го разбере. Но това същевременно я възмути. Ако самата тя беше полицай, сигурно щеше да даде приоритет на информация, сочеща връзка между две събития, дори едното да е станало на друг континент. Реши да разговаря с прокурора, ръководител на предварителното следствие. Той би трябвало да схване важността на разказа ѝ.

Подкара доста бързо към Делсбу и все още бе обхваната от възмущение, когато пристигна в хотела. В ресторанта вървеше големият банкет на хората от рекламата и тя хапна в пустия бар. Към храната поръча чаша вино. Беше „Шираз“, австралийско, богато на вкус, но не можеше да я заблуди, имаше добавка я на шоколад, я на лакриц или и на двете.

След вечеря се качи в стаята си. Възмущението ѝ бе преминало. Взе една от таблетките с желязо и се замисли за дневника, който току-що бе прелистила. Трябваше да разкаже на Виви Сундберг за своето откритие. Но по някаква причина не го направи. Рискуваше дневникът да се окаже незначителна подробност в обхватния следствен материал. Като съдия се бе научила да цени полицаите, притежаващи особената способност да забелязват важни връзки в материал, който за другите изглеждаше неподреден и хаотичен. Какъв тип полицай бе Виви Сундберг? Жена на средна възраст, с наднормено тегло, която не изглеждаше да е от най-схватливите. Но Биргита Руслин веднага съжали за оценката си. Несправедливо е, тя нищо не знаеше за Виви Сундберг.

Легна на леглото, пусна телевизора и чу вибрациите на бази откъм ресторанта, където вървеше празненството.

Телефонът звънна и я събуди. Видя часовника и разбра, че е спала един час. Беше Щафан.

— В коя част на света си? Къде се обаждам?

— В Делсбу.

— Дори не знам къде се намира.

— Худиксвал, на запад. Ако добре помня, навремето много се говореше за делото за бой с ножове в Делсбу.

Тя разказа за срещата си с Хешьовален. Чуваше се джаз. Обича да е сам, помисли тя. Сега може да си слуша джазовата музика, която не харесвам особено.

— И сега какво? — запита той, когато тя свърши.

— Утре ще реша. Все още не съм свикнала да разполагам с време. Хайде, връщай се при музиката си.

— Това е Чарли Мингъс.

— Кой?

— Искаш да кажеш, че си забравила кой е Чарли Мингъс?

— Понякога ми се струва, че всички твои джаз музиканти имат едно и също име.

— Сега вече ме обиждаш.

— Не исках.

— Сигурна ли си?

— Какво имаш предвид?

— Имам предвид, че от цялата си душа презираш музиката, която аз харесвам толкова много.

— Защо да го правя?

— Сама си отговори.

Разговорът внезапно приключи. Щафан затвори. Това я вбеси. Позвъни му, но той не вдигна. Накрая остави телефона. Припомни си мислите си от онзи ден, когато седеше на ферибота. Не само аз съм уморена, каза си. Той сигурно ме възприема като студена и отсъстваща, точно както аз възприемам него.

Беше готова да си ляга. Мина известно време, преди да заспи. Рано сутринта, още преди да се разсъмне, се събуди от тръшване на врата в коридора. Остана да лежи в мрака и си спомни какво бе сънувала. Беше в къщата на Брита и Август. Те ѝ говореха, и двамата

седнали на тъмночервения диван, докато тя стоеше на пода. Внезапно откри, че е гола. Опита да се прикрие и да се махне оттам, но не успя. Краката ѝ бяха като парализирани. Когато погледна към пода, видя че краката ѝ са заковани за дъските.

После се събуди. Вслуша се в тъмнината. Високи, пияни гласове се приближиха, после заглъхнаха. Погледна часовника. Пет без четвърт. Имаше още време до зазоряване. Намести се удобно, за да продължи да спи, когато ѝ хрумна нещо. Ключът висеше на един пирон. Надигна се в леглото. Разбира се, беше хем забранено, хем неразумно. Да вземе онова, от чекмеджето. А не да чака някой полицай случайно да се заинтересува какво има там.

Стана от леглото и отиде при прозореца. Пусто, тихо. Мога да го направя, помисли тя. Във всеки случай ще допринесе това разследване да не попадне в същата задънена улица като най-слабото разследване, за което знам, убийството на министър-председателя. Е, мога да бъда обвинена в самоуправство и измама, може някой хитър прокурор да убеди някой некадърен съдия, че съм възпрепятствала разследването. Още по-зле беше с изпитото вино. Щеше да е катастрофа, ако я хванат, че шофира в нетрезво състояние. Пресметна часовете от вечерята насам. Вече не би трябвало да има алкохол в кръвта. Но не беше сигурна. Не трябва да го правя, помисли тя. Дори ако охраняващите там полицаи спят. Не мога да го направя. После се облече и напусна стаята. Коридорът бе пуст. В няколко от стаите купонът още не бе свършил. В една от тях дори като че ли правеха секс. На рецепцията нямаше никого. Мерна гърба на жена с руса коса във вътрешната стая.

Когато излезе, студът я връхлетя безмилостно. Нямаше вятър, небето бе ясно, но бе много по-студено от предишната вечер.

В колата Биргита Руслин отново се поколеба. Но изкушението бе чисто и просто твърде голямо. Искеше да продължи четенето на дневника.

Не срещна други коли. Само веднъж натисна спирачките, когато ѝ се стори, че вижда лос в снежната долина край пътя. Но не беше животно, а измамно коренище.

Когато стигна последния хълм, преди да влезе в селото, спря и изгаси светлините. В жабката имаше фенерче. Внимателно запристъпва по пътя. От време на време спираше и се ослушваше. Когато се изкачи най-високо на хълма, видя, че все още два прожектора

светят и че до къщата, разположена най-близо до гората, е паркирана полицейска кола. Можеше да приближи къщата на Брита и Август, без да я видят. Стесни обхвата на фенерчето, влезе през портичката на съседната къща и после се приближи до входа от задната страна. Все още откъм полицейската кола не се долавяше движение. Порови с ръка, докато намери ключа.

Щом влезе в трема, потръпна. Извади пластмасов плик от джоба на якето си и внимателно изтегли чекмеджето на писалището. Внезапно фенерчето угасна. Не успя да го съживи, колкото и да го тръскаше, но все пак започна да пуска в плика писмата и дневниците. Изпусна една от връзките с писма и дълго шари с ръка по студения под, преди да я намери. После бързо се отправи към колата си. Администраторката изненадано я изгледа, когато влезе в хотела.

Изкушаваше се веднага да започне да чете, но все пак реши да поспи още няколко часа. В девет часа взе назаем лупа от рецепцията и седна до масата, която бе изтеглила до прозореца. Хората от рекламата се разпръсваха и потегляха с коли и микробуси. Тя окачи табелката „Не безпокойте“ и се зае най-напред с дневника. Вървеше ѝ бавно, някои думи, дори цели изречения така и не успя да разчете.

Първото, което разбра, бе, че зад сигнатурата ЯА се крие мъж. По някаква причина той не употребяваше думата „аз“, когато говореше за себе си, а тези инициали. Кой беше отначало не можа да схване, но скоро си спомни за второ писмо в документите на майка ѝ. Ян Август Андрен. Трябва да беше един и същи човек. Надзирател на строеж на железопътна линия, придвижваща се бавно на изток през пустинята Невада, той описваше обстоятелствено своята роля в опасната работа. ЯА разказваше за траверси и релси и как охотно прекланял врат пред стоящите над него в йерархията. Описваше болестите, които го връхлитали, между другото и упорита треска, за дълго време направила го нетрудоспособен.

Това личеше и по почерка му, станал внезапно треперлив. ЯА пише, че „вдигнал висока температура и изхвърлял кръв в непрекъснато повтарящите се мъчителни повръщания“. Биргита Руслин почти физически преживя смъртния страх, извиращ от страниците. Но тъй като ЯА не отбелязваше редовно датите, тя не можеше да прецени колко време е бил болен. На една от следващите страници изведнъж бе написал своето завещание. „На моя приятел

Хърбърт хубавите ми пантофи и други дрехи, както и на мистър Харисън пушката и револвера, като го моля да съобщи на близките ми в Шведско, че съм си отишъл от този свят. Оставям пари и на железопътния свещеник, да се погрижи за подходящо погребение поне с два псалма. Никак не съм очаквал животът ми вече да свърши. Бог да ми е на помощ.“

Но ЯА не умира. Внезапно, без никакъв преход, ето че отново е жив.

Изглежда, е бил надзирател в компанията, наречена „Сентръл Пасифик“, която е строила железопътната линия от брега на Тихия океан до точка в средата на континента, където би трябвало да се срещне с линията на Източния бряг. Понякога се оплаква, че „ръботниците съ многу *lazy*^[1]“, ако не ги държи под строго наблюдение. Най-недоволен е от ирландците, защото пиели много и невинаги срещали ранното утро както трябва. Изчислява, че е принуден да уволнява всеки четвърти ирландец, създаващ проблеми. Да назначава индианци било невъзможно, защото отказвали да работят толкова, колкото се иска от тях. С негрите било по-лесно, но робите, избягали или освободени, не приемали така лесно заповеди. ЯА пише още, че „има нужда от много добри шведски момчета вместо подли китайски кулита и пияни ирландци“.

Биргита Руслин се принуди да напрегне очите си, за да разчита написаното. Понякога се излягаше на леглото и затваряше очи, за да си отпочинат. Мина към проучване на трите връзки писма. Отново пишеше ЯА. Същите трудно четливи букви. Пишеше на родителите си и разказваше как е. Съществуваше странно противоречие между онова, което ЯА отбелязваше в дневника си, и разказаното в писмата до дома. Ако се приемеше, че в дневника си описва действителността, тогава в писмата откровено лъжеше. В дневника бе отбелязал заплата от 11 долара. В едно от първите писма, които тя прочете, казваше: „Шефовете ми са толкова доволни, че сега стигнах до 25 долара на месец, което може да се сравни със заплатата на един окръжен съдия при вас.“ Фука се, каза си тя. ЯА знае, че е твърде далеч, за да може някой да провери сведенията му.

Продължи да чете и забеляза, че всяка нова лъжа е още по-изненадваща от предишната. Внезапно се бе сдобил с годеница, готвачка на име Лора „от добро семейство в Ню Йорк“. Ако се съди по

датата на писмото, тъкмо тогава трябва да е лежал умиращ и да е писал своето завещание. Може Лора да се е появила в някой от трескавите му сънища.

Мъжът, когото Биргита Руслин се опитваше да улови, бе хитър, човек, който непрекъснато се изплъзваше. Тя още по-нетърпеливо запрелиства писмата и дневниците.

Бе седяла надвесена над трудно четливите текстове няколко часа, когато изведнъж откри в един от дневниците документ, който, доколкото разбра, бе фиш за заплата. За април 1864 година Ян Август Андрен бе получил 11 долара за своя труд. Сега вече знаеше със сигурност, че това е същият мъж, написал писмото, което бе намерила в книгата на майка си. Надигна се от стола и отиде до прозореца. Самотен мъж ринеше сняг. Някога от Хешьовален бе заминал за чужбина мъж на име Ян Август Андрен, помисли тя. Попаднал в Невада като железопътен работник, станал началник и не харесвал нито ирландците, нито китайците, на които бил шеф. Измислената годеница сигурно не е била нищо друго освен една от онези „лекомислени жени, които се събират около железопътната линия“, които описваше в дневниците си. Те разнасяли венерически болести между траверсите. Курвите, които следвали железопътната линия, създавали хаос и проблеми. И не само болни работници трябвало да бъдат гонени от работа, но и онези, които непрекъснато влизали в яростни побои заради жените.

В току-що прочетения дневник ЯА описваше на едно място как ирландец на име О'Конър бил осъден на смърт за убийството на шотландски работник. Били пияни и се скарали заради една жена. Сега щели да го обесят и пристигналият съдия постановил това да не става в града, а на хълма, до мястото, до което била стигнала железницата. Ян Август Андрен пишеше: „Харесва ми, че всички могат да видят до какво довеждат пиянството и насилието.“ Той бе извънредно подробен в описанието на ирландския железопътен работник. Млад човек, с „едва набола перушина по брадата“. Екзекуцията трябвало да се извърши на загоряване. Дори и едно обесване не бивало да попречи една-едничка траверса, една-едничка релса да не си попадне на мястото навреме. Надзирателят получил нареждане всички да присъстват на обесването. Духал силен вятър. Ян Август Андрен вързал кърпа на устата и носа си, докато обикалял и контролирал дали

неговите хора са излезли от палатките и тръгнали към хълма, където щяло да се състои обесването. Бесилката била на платформа от прясно смазани траверси. Щом младият О'Конър умре, бесилката щяла да бъде разглобена, а траверсите върнати на новата линия. Осъденият на смърт пристигнал, обграден от въоръжени служители на съда. Там бил и свещеникът. Ян Август Андрен описва сцената: „Можеше да се чуе ръмженето на събралите се мъже. В един миг човек би могъл да помисли, че шумът е насочен срещу палача. После обаче се сеца, че всеки, застанал там, изпитва радост, че не е на мястото на онзи, чийто врат ще бъде прекършен. И в този момент помислих, че много от онези, които мразеха ежедневно бяхтене, сега се радваха, че все още могат да мъкнат релси, да ринат чакъл и да слагат траверси.“

Ян Август Андрен пише като ранните криминални репортери, помисли Биргита Руслин. О'Конър бива довлечен, окован във вериги, изглежда примирен, но изведнъж се пробужда в подножието на бесилката, започва да крещи и да се бори за живота си. Ръмженето сред насъбралите се нараства и Ян Август Андрен пише, че е „жестоко да гледаш този млад мъж как се бори за живота, който знае, че скоро ще го напусне. Той рита и крещи, докато го водят към въжетото, и продължава да вие, докато дупката под краката му не се разтваря и вратът му се пречупва“. Тогава спира всякакво ръмжене и както пише Ян Август Андрен, става „тихо, сякаш всички присъстващи онемяват и чувстват как собствените им вратове се прекършват“.

Наистина добре се изразява, помисли Биргита Руслин. Емоционален човек, който умее да пише.

Бесилката е съборена, тялото и траверсите са отнесени в различни посоки. Между няколко китайци става сбиване за въжетото, с което е обесен О'Конър. Андрен отбелязва, че „китайците не са като нас, те са мръсни, държат само на себе си и предизвикват безредици“.

Телефонът иззвъня. Беше Виви Сундберг.

— Събудих ли те?

— Не.

— Можеш ли да слезеш долу? На рецепцията съм.

— Какво има?

— Слез долу, ще ти кажа.

Виви Сундберг стоеше до откритата камина и чакаше.

— Да седнем — каза и посочи няколко стола и един малък диван около масата в ъгъла.

— Откъде разбра, че живея тук?

— Научих.

Биргита Руслин усети, че я завладяват лоши предчувствия. Виви Сундберг бе резервирана, хладна. Мина направо на въпроса.

— Не сме съвсем без очи и уши — започна. — Дори да сме провинциални полицаи. Естествено разбираш какво имам предвид.

— Не.

— Липсва ни съдържанието на едно писалище в къщата, в която бях така любезна да те пусна. Помолих те да не пипаш нищо. Но ти си го направила. Трябва да си се върнала по някое време през нощта. В опразненото от теб чекмедже имаше дневници и писма. Ще чакам тук, докато ми ги донесеш. Пет или шест дневника бяха? Колко връзки писма? Вземи всичко. И отново ще бъда така любезна да забравя за станалото. А и ти трябва да си благодарна, че си направих труда да дойда дотук.

Биргита Руслин усети, че се изчервява. Беше хваната с пръсти в бурканчето със сладко. Нищо не можеше да направи. Съдията бе заловена.

Стана и се качи в стаята. За миг се изкуши да запази дневника, който се канеше да дочете. Но нямаше представа какво и колко бе известно на Виви Сундберг. Това, че не знаеше точно колко са дневниците, можеше да не означава нищо. Можеше просто да изпитва честността ѝ. Биргита Руслин занесе долу всичко, което бе взела. Виви Сундберг носеше със себе си хартиен плик, където постави връзките с писма и дневниците.

— Защо го направи? — попита.

— Бях любопитна. Извинявам се.

— Има ли нещо, което не си ми казала?

— Нямам скрити мотиви.

Виви Сундберг я загледа изпитателно. Биргита Руслин пак усети, че се изчервява. Виви Сундберг се изправи. Движеше се с лекота, въпреки че бе едра и тежка.

— Ще оставим това на полицаите — каза тя. — Няма да вдигам шум, че нощес си влязла в къщата. Ще забравим за това. Сега ще си заминеш, а аз ще продължа да работя.

— Моля за извинение.

— Вече се извини.

Виви Сундберг изчезна през вратите в чакащата я полицейска кола. Биргита Руслин я видя да заминава в облак снежен прах. Качи се в стаята си, взе якето и се разходи по покритото с лед езеро. Вятърът идваше и си отиваше на студени вълни. Наведе глава. Един съдия не ходи по нощите да взима дневници и писма от къща, в която двама старци току-що са били заклани, помисли тя. Запита се дали Виви Сундберг ще разкаже на колегите си, или ще предпочете да запази всичко за себе си.

Обиколи езерото и когато се върна в хотела, беше затоплена и потна. Взе душ и смени дрехите си, после седна да премисли случилото се.

Бе посетила къщата, в която бе израснала майка ѝ. Бе видяла стаята ѝ и сега знаеше, че приемните ѝ родители са били убити. Беше време да се върне вкъщи.

Слезе до рецепцията и помоли да ѝ запазят стаята за още една нощ. После подкара към Худиксвал, намери една книжарница и си купи книга за виното. Поколеба се дали да не хапне в същия китайски ресторант, който посети предишния ден, но вместо това избра един италиански. Дълго стоя в ресторанта, порови из вестниците, но без да обръща внимание на онова, което пишеше за Хешьовален.

Върна се с колата в хотела, прочете няколко страници от новата си книга и си легна рано.

Събуди се в мрака от звъна на телефона. Когато вдигна, нямаше никого. Нямаше номер на дисплея. Изпита внезапна неприязън. Кой бе звънял? Преди отново да заспи, провери дали вратата е заключена. После погледна през прозореца. Тротоарът пред хотела бе пуст. Отново си легна и си каза, че на сутринта ще направи единственото разумно нещо. Ще си тръгне за къщи.

[1] Мързеливи (англ.). — Б.пр. ↑

В седем беше в трапезарията. Прозорците гледаха към езерото и тя можа да види, че е започнало силно да духа. Един мъж вървеше и теглеше шейна с две вързани с колан деца. Спомни си дните, когато тя самата отделяше много време и усилия да тегли децата си с шейна. Беше едно от най-забележителните неща в живота ѝ — да играе с тях в снега, докато разсъждава какво да отсъди в предстоящия сложен процес. Виковете и смехът на децата в контраст с ужасяващите обстоятелства на извършените престъпления. Веднъж бе изчислила, че през целия си живот на съдия е изпратила в затвора трима убийци и седем насилници. Към това се прибавяха известен брой тежки телесни повреди, при които единствено случайността бе предотвратила убийствата. Мисълта я обезпокои. Да измерваш своя живот и своя тежък труд с броя на убийците, които си пратил в затвора — това ли наистина бе равносметката на нейните усилия?

Докато се хранеше, не погледна вестниците, които подробно отразяваха събитията в Хешьовален. Вместо това избра някакъв бизнес вестник и разсеяно го запрелиства. В столовата имаше малко гости. Наля си още кафе и се замисли дали да не избере друг път, когато тръгне за дома. Може би далече на запад, през горите на Вермланд?

Внезапно някой я заговори. Самотен мъж от дъното на помещението.

— На мен ли говорите?

— Само се питам какво искаше Виви Сундберг.

Тя не позна мъжа, дори едва разбра какво я пита. Преди да успее да отговори, той се надигна и дойде на масата ѝ. Дръпна стола и седна, без да поиска разрешение.

Беше червендалест, около шейсетте, дебел и с лош дъх.

Тя се ядоса и веднага защити територията си.

— Искам да закуся спокойно.

— Вече сте закусили. Ще ви задам само няколко въпроса.

— Дори не знам кой сте.

— Лаш Емануелсон. Журналист на свободна практика. Не репортер. По-добър съм от тях. Не съм драскач. Пиша обмислено и със

стил.

— Това едва ли ви позволява да прекъсвате закуската ми, която искам да довърша на спокойствие.

Лаш Емануелсон се надигна и седна на стол на съседната маса.

— Така добре ли е?

— Добре е. За кого пишете?

— Още не съм решил. Най-напред е важна самата история, после решавам кой ще я получи. Не продавам на кого да е.

Тя все повече и повече се дразнеше от дързостта му. Освен това усети, че мирише, сякаш дълго не се бе мил. Беше като някаква карикатура на нахален журналист.

— Разбрах, че сте говорили вчера с Виви Сундберг. Май не беше много сърдечен разговор, два женски петела, които маркират територията си. Прав ли съм?

— Не сте. Нямам какво да ви кажа.

— Но не отричате, че сте говорили с нея.

— Разбира се, че не.

— Питам се какво прави тук един съдия от друг град. Изглежда, имате нещо общо с разследването. Ужасии стават в едно северно селце и Биргита Руслин идва чак от Хелсингборг.

Бдителността ѝ нарасна.

— Какво искаш? Откъде знаеш коя съм?

— Става дума за методи. Целият живот е непрестанно търсене на най-добрия начин да постигнеш резултат. Предполагам, че това важи и за един съдия. Има си правила, има си предпоставки, закони и решения. Но методите, които човек използва, са негови собствени. Дори не знам за колко разследвания на престъпления съм писал. Една година, тоест 366 дни, следях следствието за Палме. Рано разбрах, че убиецът никога няма да бъде заловен, защото следствието потъна, още преди да е пуснато на вода. Беше ясно, че убиецът никога няма да бъде изправен пред закона, след като и полицаи, и прокурори не търсеха истината за убийството, а шумотевицата по телевизията. Мнозина смятаха тогава, че е Кристер Петершон. Освен някои умни следователи, които видяха, че това е грешка, грешка отвсякъде. Но никой не ги чу. Предпочитам да съм в периферията и да обикалям наоколо. Тогава виждаш неща, които другите не забелязват. Например един съдия, посетен от полицаи, който иначе няма време за друго

освен за разследването, върху което работи денонощно. Какво ѝ дадохте?

— На този въпрос няма да отговоря.

— Ще приема, че сте дълбоко въввлечена в случващото се. Така и ще напиша. „Съдия от Сконе намесена в драмата в Хешьовален.“

Тя изпразни чашата си с кафе и се изправи. Той я последва навън на рецепцията.

— Ако ми кажете нещо, ще ви се отплатя.

— Нямам абсолютно нищо, което да ви кажа. Не че пазя някаква тайна, просто не знам нищо, което да интересува един репортер.

Лаш Емануелсон изведнъж посърна.

— Журналист на свободна практика, не репортер. Аз не ви наричам съдия шарлатанин.

Хрумна ѝ нещо.

— Вие ли ми звънихте нощес?

— Ъ?

— Сега вече знам.

— Телефонът ви е звънял? Посред нощ? Когато сте спели?

Тя не отвърна, а натисна копчето на асансьора.

— Едно нещо е добре да знаете — каза Лаш Емануелсон. — Полицията крие важна подробност. Ако един човек може да се нарече подробност.

Вратите на асансьора се разтвориха. Тя влезе.

— Не само старци са убити. В една от къщите е имало и малко момче.

Вратите на асансьора се затвориха. Когато стигна на своя етаж, отново натисна копчето, този път надолу. Той я чакаше, не бе и помръднал. Седнаха. Лаш Емануелсон запали цигара.

— Тук е забранено да се пуши.

— Кажете още нещо, за което да ми пука по-малко.

На масата имаше саксия и той я използва вместо пепелник.

— Човек винаги трябва да търси онова, което полицията не казва. От него можеш да разбереш какво мислят, къде смятат, че ще открият престъпника. Сред мъртвите има дванайсетгодишно момче. Известно им е кои са неговите близки и какво е правило в селото. Но го крият от обществеността.

— Откъде знаете?

— Това си е моя тайна. В разследването на престъпление винаги има пролука, откъдето изтича информация. Въпросът е да я намериш и плътно да притиснеш ухо.

— Кое е това момче?

— Засега не е известно. Знаем името му, но няма да ви го кажа. Бил е на посещение у роднини. Всъщност е трябвало да бъде на училище, но се възстановявало след очна операция. Бедното момче е било кривогледо. Оправили му очите. После било убито. По същия начин, по който и старците, при които е живяло. Макар не съвсем.

— Защо, каква е разликата?

Лаш Емануелсон се облегна в стола. Коремът му изскочи над колана на панталона. Биргита Руслин го намираще за адски отблъскващ. Той знаеше това, но явно не му пукаше.

— Сега е твой ред. Виви Сундберг, книгите и писмата.

— Далечна роднина съм на някои от убитите. Дадох на Сундберг материала, за който ме помоли.

Той я наблюдаваше с присвити очи.

— Очакваш да ти повярвам?

— Вярвай в каквото искаш.

— Какви бяха книгите? Чии бяха писмата?

— Ставаше дума за изясняване на семейни взаимоотношения.

— Кое е семейството?

— Брита и Август Андрен.

Той замислено кимна, после загаси цигарата си с неочаквана енергия.

— Къща номер две или седем. Полицията е дала код на всеки дом. Къща №2 например се нарича 2/3. Което, естествено, означава, че там са намерени три трупа.

Той продължи да я наблюдава, докато измъкваше изпушена наполовина цигара от смачкан пакет.

— Това не обяснява защо бяхте така хладни една към друга.

— Тя бързаше. Какво е толкова различно в смъртта на момчето?

— Не успях да разбера всичко. Признавам, че полицаите в Худиксвал и призованите от Кралската криминална служба от Стокхолм контролират ситуацията. Но онова, което ми се струва, че знам, е, че момчето не е било подложено на същия вид насилие.

— Какво искаш да кажеш?

— Било убито, без да му бъдат причинени преди това ненужно страдание, болка и ужас. От което, разбира се, може да се направят различни заключения, едно от друго по-интересни и вероятно по-погрешни. Но това ще оставя на теб. Ако се интересуваш.

Той се изправи, след като отново загаси цигарата си в саксията.

— Сега продължавам да кръжа наоколо. Може би пак ще се срещнем? Кой знае?

Видя го да изчезва през вратите. Администраторката мина и спря, усетила цигарения дим.

— Не бях аз — каза Биргита Руслин. — Последната си цигара изпуших на трийсет и две години, горе-долу тогава, когато сте се родили.

Качи се в стаята да опакова чантата си, но остана пред прозореца, загледана в упорития баща с шейната и децата. Какво всъщност бе казал неприятният мъж? И наистина ли беше толкова неприятен, колкото ѝ се искаше на самата нея? Вършеше си добре работата. Не беше особено любезна с него. Ако се бе държала по друг начин, може би щеше да ѝ разкаже още нещо.

Седна на малкото бюро и започна да попълва бележките си. Както обикновено и сега мислеше най-ясно с писалка в ръка. Никъде не бе прочела, че е било убито и момче. Беше единственият убит младеж, освен ако нямаше и други жертви, за които обществеността не знаеше. Казаното от Лаш Емануелсон за насилието не можеше да означава друго, освен че останалите в къщата са били измъчвани, преди да бъдат убити. Каква бе причината това да бъде спестено на момчето? Възможно ли е да бе просто защото е било младо и извършителят е взел под внимание този факт? Или е имало някоя друга причина?

Нямаше готови отговори. Но пък това не беше и неин проблем. Все още се срамуваше от случилото се предния ден. Поведението ѝ беше безотговорно. Какво щеше да стане, ако я бе разкрил някой журналист, дори не смееше да си го помисли. Тогава най-малкото щеше да бъде принудена позорно да потегли обратно за Сконе.

Опакова чантата и се приготви да напусне стаята. Но първо включи телевизора, за да види какво е времето и да реши кой път да избере. Попадна по средата на пресконференция на полицията в Худиксвал. На малък подиум седяха трима души, жената бе Виви

Сундберг. Стресна се. Ами ако разкажеше как една съдийка от Хелсингборг е била заловена като най-прост крадец? Биргита Руслин седна на ръба на леглото и увеличи звука. Говореше мъжът в средата, Тубиас Лудвиг.

Разбра, че предават на живо. Когато Тубиас Лудвиг завърши, третият човек, прокурор Робертсон, придърпа микрофона и каза, че полицията има голяма нужда от информация по случая, и призова обществеността да съдейства. Местни коли, чужди хора, забелязани в областта, всичко, което изглежда необичайно, я интересуваше.

Прокурорът свърши и дойде ред на Виви Сундберг. Тя вдигна пластмасов плик и го задържа пред себе си. Камерата даде близък план. В плика имаше червена панделка. Виви Сундберг обяви, че полицията с радост би научила дали някой я разпознава.

Биргита Руслин се приведе към екрана. Не бе ли виждала подобна червена копринена панделка преди? Застана на колене пред екрана, за да вижда по-ясно. Копринената панделка решително ѝ напомняше нещо.

На пресконференцията преминаха към журналистическите въпроси. Картината изчезна. Стаята в полицията бе заменена с карта на времето. Снежни виелици, идващи от Финския залив, се очакваха по източния бряг.

Биргита Руслин реши да поеме по вътрешен път. Вятърът хапеше, когато тръгна към колата. Остави чантата на задната седалка, проучи картата и избра да кара през горите към Йервшьо и после на юг. Когато излезе на пътя, изведнъж сви в първата отбивка. Не можеше да се отърве от мисълта за червената панделка, видяна на екрана. Имаше спомен за нещо съвсем определено. И беше само на косъм да се сети какво бе то. Щом съм дошла толкова далече, трябва все пак да разбера за какво става дума, помисли си тя и се обади в полицията. Отне доста време, докато най-сетне ѝ отговориха. Операторът, който накрая прие разговора, звучеше притеснено. Помоли да я свържат с Ерик Худен.

— Става дума за разследването — поясни тя. — Хешьовален.

— Мисля, че е зает. Ще го потърся.

Когато Худен се обади, тя вече почти се бе отказала. И той звучеше притеснено и нетърпеливо.

— Худен.

— Не знам дали ме помните. Онази съдийка, дето ви посети и настоя за среща с Виви Сундберг.

— Помня.

Тя се запита дали Виви Сундберг бе казала нещо за събитията нощес. Но решително имаше чувството, че Ерик Худен не знае нищо. Може би го е запазила за себе си, както бе обещала? Може би е помогнало и това, че ме пусна в къщата против правилата.

— Става дума за червената панделка, която показахте по телевизията — продължи Биргита.

— За съжаление беше грешка, че я показахме — каза Ерик Худен.

— Защо?

— Номераторът ни е на път да се взриви от хора, които твърдят, че са я виждали. Включително вързана около коледни подаръци.

— Моята памет ми говори съвсем друго. Мисля, че съм я виждала.

— Къде?

— Не знам. Но не е свързана с коледни подаръци.

Той дишаше тежко в телефона, изглежда, му беше трудно да се реши.

— Мога да ви я покажа — каза накрая. — Ако дойдете веднага.

— След половин час?

— За две минути, не повече.

Посрещна я на рецепцията, кихаше и кашляше. Пластмасовият плик с червената панделка лежеше на масата в офиса му. Той я извади и я постави върху лист бяла хартия.

— Дълга е точно деветнайсет сантиметра. И около сантиметър широка. В единия ѝ край има дупчица, която сочи, че е била закрепена за нещо. От памук и полиестер е, но създава впечатление, че е копринена. Намерихме я в снега. Едно от кучетата я надуши.

Тя се напрегна до крайност. Беше сигурна, че я познава. Но все още не можеше да се сети.

— Виждала съм я — каза тя. — Мога да се закълна. Може би не точно тази. Но нещо подобно.

— Къде?

— Не помня.

— Ако сте видяла подобна в Сконе, това едва ли ще ни помогне.

— Не — сериозно отвърна тя. — Виждала съм я тук.

Продължи да гледа панделката, а Ерик Худен чакаше, облегнат на стената.

— Сещате ли се?

— Не. За съжаление не.

Той пхна обратно панделката в плика и я изпрати до рецепцията.

— Ако си спомните, звъннете пак — каза. — Но ако се окаже, че все пак е била панделка за подарък, не е нужно да се обаждате.

На улицата стоеше Лаш Емануелсон и я чакаше. Беше с малка кожена шапка, нахлупена до челото. Тя се възмути, като го видя.

— Защо ме преследвате?

— Не ви преследвам. Кръжа, както ви казах. По една случайност ви видях да влизате в полицията и тогава реших да почакам. В момента се питам за какво е било краткото ви посещение.

— Никога няма да узнаете. Сега ме оставете, преди здравата да се ядосам.

Тя тръгна, но зад гърба си чу гласа му.

— Не забравяйте, че мога да пиша.

Тя бързо се обърна.

— Заплашваш ли ме?

— Съвсем не.

— Обясних защо съм тук. Няма абсолютно никакви причини да бъда намесвана в онова, което става.

— Широката публика чете написаното независимо дали е истина, или не е.

Този път Лаш Емануелсон се обърна и си тръгна. Тя с омраза му видя гърба, надявайки се повече никога да не го срещне.

Биргита Руслин се върна при колата. Едва седна зад волана, когато си спомни къде бе видяла панделката. Паметта ѝ внезапно се проясни, просто ей така. Дали се заблуждаваше? Не, видя всичко съвсем ясно.

Чака два часа, защото мястото, което искаше да посети, бе затворено. През това време неспокойно обикаляше из града, нетърпелива да види отново онова, което мислеше, че е забелязала.

Часът бе единайсет, когато китайският ресторант отвори. Биргита Руслин влезе и седна на същата маса както преди. Загледа

висящите над масите в помещението лампи. Бяха от прозрачна материя, тънка пластмаса, която би трябвало да създава впечатление, че са хартиени фенери. Бяха дълги, цилиндрични. Най-отдолу висяха четири червени панделки. След посещението си в полицията тя знаеше, че са дълги точно деветнайсет сантиметра. Бяха прикрепени към абажура с малка халка, провряна на горната част на панделката. Младата жена, която говореше зле шведски, пристигна с менюто. Усмихна се, като позна Биргита Руслин. Съдийката избра плато, въпреки че не бе гладна. Чинията, поставена пред нея, от която можеше да си избира, ѝ даде възможност хубаво да огледа помещението. Намери онова, което търсеше, на маса за двама най-навътре в един ъгъл. На висящата над масата лампа липсваше една от червените панделки. Тя застина, затаила дъх. Тук е седял някой, помисли. Най-навътре, в най-тъмния ъгъл. После е станал, напуснал е помещението и се е отправил за Хешьовален. Тя се огледа. Младата жена се усмихваше. От кухнята се чуваха гласове, говорещи на китайски. Помисли, че нито тя, нито полицията разбират какво се бе случило. Бе нещо по-голямо, по-дълбоко, по-загадъчно, отколкото можеха да си представят. Всъщност не знаеха абсолютно нищо.

ВТОРА ЧАСТ
ЖЕЛЕЗОПЪТНАТА ЛИНИЯ
(1863)

*Остро вие западният вятър,
диви гъски крякат във небето
към луната в мразовита
утрин...*

*Тежко тропат конските
подкови,*

глух е тонът на тръбата...

Мао

Дзъдун, 1935 г.

ПЪТЯТ КЪМ КАНТОН

10

1863-та. Най-горещото време на годината. Вторият ден от дългото пътуване на Сан и двамата му братя към брега, към град Кантон. Рано сутринта стигнаха до разклон, където на забити в земята бамбукови пръти имаше три отрязани глави. Колко време са стояли там не можеха да преценят. У, най-младият от тримата братя, реши, че е минала поне седмица, защото очите и големи парчета от бузите вече бяха изкълвани от враните. Гуо Си, по-старият, твърдеше, че главите са отрязани най-много преди няколко дни. Смяташе, че в зеещите усти все още се таи ужасът от онова, което ги е очаквало. Сан не каза нищо. Отсечените глави бяха като знак, че същото може да сполети него и братята му. Бяха избягали, спасявайки се от далечно село в провинция Гуанси. И това бе първото, което срещнаха — напомняне, че техният живот ще бъде в опасност и за в бъдеще.

Напуснаха мястото, което Сан в мислите си кръсти „разклонът на трите глави“. Докато Гуо Си и У се караха дали езекутираните са били бандити или селяни, които не са се харесвали на някой едър земевладелец, Сан размишляваше за онова, което ги бе натирило по пътищата. С всяка измината крачка се отдалечаваха от предишния си живот. Дълбоко в себе си се надяваше братята му един ден да се върнат в Уейхъй, селото, в което бяха израснали. За себе си не знаеше какво да мисли. Може би бедните селяни и децата им никога нямаше да се изтръгнат от мизерията, в която живееха? Какво ги очакваше в Кантон, накъдето се бяха запътили? Казваха, че можеш да се промъкнеш на някой кораб, да преминеш морето на изток и да стигнеш до земя, където има реки, блестящи от златни буци, някои големи колкото кокоше яйце. Дори до далечното селце Уейхъй бе стигнала мълвата за земя, обитавана от чуждите бели дяволи и толкова богата, че дори прости хорица от Китай биха могли да се издигнат с труд от немотията до невероятна власт и богатство.

Сан не знаеше в какво да вярва. Бедняците винаги мечтаеха за живот без господари, които да ги тормозят. Самият той мислеше за това още като съвсем мъничък, застанал със сведена глава на пътя, по който минаваше някое величие в покритата си носилка. Винаги се бе чудил как така хората могат да живеят толкова различно. Веднъж бе попитал баща си Пей, но вместо отговор получи шамар. Не се задаваха глупави въпроси. Боговете по дърветата, хълмовете и планините бяха създали този живот, който те живееха. За да може тази загадъчна вселена да постигне божествено равновесие, нужно бе да има бедни и богати, селяни, теглещи плугове след водните биволи, и богаташи, които дори не стъпваха с крака по земята, родила и тях. Повече никога не попита родителите си за какво мечтаеха пред образите на своите богове. Всички в селото бяха еднакво бедни и еднакво уплашени от невидимия земевладелец, чиито слуги с камшици принуждаваха селяните да си вършат ежедневната работа. Сякаш дори децата превиваха гръб още преди да са се научили да ходят. Хората в селото спяха на черги, които вечер се разстилаха направо върху студения пръстен под. Под главите си слагаха твърди възглавници от бамбук. Дните следваха еднообразния ритъм, определян от годишните сезони. Оряха зад уморените си водни биволи и садяха своя ориз. Надяваха се идващата година очакваната реколта да е достатъчна да ги изхрани. В лоши години нямаше почти нищо, от което да живеят. Когато свършеше оризът, ядяха листа.

Или трябваше просто да легнат и да умрат. Нямаше какво друго.

Сан се пробуди от мислите си. Беше започнало да се здрачава. Огледа се за подходящо място, където да преспят. Покрай пътя растеше младо дърво до няколко скали, откъснали се от планинската верига, издигаща се на западния хоризонт. Постлаха завивките си от сушена трева, разделиха си останалия им ориз, който трябваше да им стигне до Кантон. Сан крадешком погледна братята си. Дали щяха да издържат? Ами какво щеше да прави, ако някой от тях се разболееше? Самият той все още се чувстваше силен. Но сам не би издържал да носи някого от братята си, ако се наложеше. Не говореха много един с друг. Сан бе казал да не се пилее и малкото сила, която имаха, в разговори и кавги.

— Всяка дума, която си изкрещите, ви краде по една крачка. Сега не думите са важни, а крачките, които са ни нужни, да стигнем до

Кантон.

Никой от братята не възрази. Сан знаеше, че му се доверяват. Сега, когато родителите им вече не бяха живи и те бяха бегълци, трябваше да вярват, че Сан взима правилните решения.

Натъркаляха се на постелките си, оправиха плитките на гърба си и затвориха очи. Сан можеше да чуе как заспаха — първо Гуо Си, а после и У. Още са като малки деца, помисли той. Въпреки че и двамата са на повече от двайсет. Сега нямат никого друго освен мен. Аз съм възрастният, който знае кое е най-добро за тях.

Около него миришеше на влага и кал. Лежеше по гръб и гледаше звездите. Майка му често го извеждаше вечерно време и му сочеше небето. Тогава на умореното ѝ лице грейваше усмивка. Звездите я утешаваха в тежкия ѝ живот. Обикновено живееше с лице към земята. Когато се обръщаше към звездите, за кратък миг не виждаше кафявата земя под себе си.

Той претърси с поглед нощното небе. Майка му бе дала имена на няколко звезди. Една ярко светеща звезда в съзвездие, наподобяващо дракон, бе назовала Сан.

— Това си ти — каза му. — Оттам идеш и един ден там ще се завърнеш.

Мисълта, че произлиза от звезда, го бе уплашила. Но не каза нищо, видя, че това прави майка му щастлива.

Сан се замисли за ужасните събития, принудили него и братята му внезапно да избягат. Един от новите надзиратели на земевладелеца, мъж на име Фан, бе дошъл да изкаже недоволството си, че родителите му не си вършели както трябва работата. Сан знаеше, че баща му има силни болки в гърба и не се справя с тежката работа. Майка му помагаше, но все пак изоставаха. Фан стоеше пред хижата им от кал и езикът му заплашително се стрелкаше между предните зъби. Фан бе млад, почти връстник на Сан. Но двамата идваха от различни светове. Фан погледна родителите му, превити пред него със сламените шапки в ръка и сведени глави като насекоми, които можеше, когато пожелае, да смачка. Ако не се справеха с работата, щяха да бъдат изгонени от жилището си и принудени да станат просяци. През нощта Сан ги чу да си шепнат. И тъй като се случваше много рядко да не заспят веднага, той лежеше и се вслушваше. Но така и не разбра какво си казаха. На сутринта постелката, на която спяха родителите му, бе празна. Той

веднага се изплаши. В тясната колиба всички ставаха заедно. Трябва да се бяха промъкнали навън, за да не събудят синовете си. Внимателно се надигна от пода, сложи парцаливите си панталони и единствената блуза, които притежаваше. Когато излезе, слънцето още не бе изгряло. Хоризонтът беше окъпан в розово. Някъде се чу кукуригане на петел. Хората в селото тъкмо се събуждаха. Всички освен неговите родители. Те висяха на дървото, което ги даряваше със сянка през най-горещото време на годината. Телата им бавно се люлееха на утринния вятър.

Онова, което се случи после, помнеше слабо. Не искаше братята му да видят родителите си да висят на въжето със зейнали усти. Със сърпа, употребяван от баща му на полето, срязва въжетата. Дватама паднаха тежко върху него, сякаш искаха да го отнесат със себе си в смъртта. Старейшината на селото, старият Бао, който беше полусляп и толкова силно трепереше, че едва се задържаше прав, дръпна Сан настрани и му каза, че е най-добре той и братята му да се махнат. Фан сигурно щеше да им отмъсти, като ги хвърли в клетките на затвора в своя двор. Или ги екзекутира. В селото нямаше съдия, нямаше друг закон освен този на земевладелеца и Фан говореше и действаше от негово име.

Тръгнаха, още преди да бе догоряла кладата с телата на родителите им. И ето сега лежеше под звездите със спящите братя до него. Какво ги очаква — не знаеше. Старият Бао бе казал да се отправят към брега, към града Кантон и да потърсят работа.

Вървяха, докато краката им не се разраниха, а устите им не пресъхнаха от жажда. Оплакаха родителите си, уплашени от неизвестността, която ги очакваше. Сан опита да ги утеши, но и ги призова да побързат. Фан бе опасен. Разполагаше с коне за езда, мъже с пики и остро наточени саби, които все още можеха да ги настигнат.

Накрая Сан заспа. В съня си видя трите отсечени глави да тичат срещу него. Можеше да усети студеното острие на сабята на собствения си врат. Братята вече бяха мъртви, главите им се бяха търкулнали върху пясъка, а кръвта изтичаше на тласъци от гръкляните им. Много пъти се събуждаше с желанието да се освободи от съня и после заспиваше отново.

Тръгнаха рано сутринта, след като изпиха последните капки от манерката, която Гуо Си носеше на ремък на шията си. През деня трябваше да намерят вода. Вървяха бързо покрай каменистия път.

Понякога срещаха хора на път за полето или с тежки товари по главите и раменете си. Сан се чудеше дали този път не е безкраен. Може и да нямаше никакво море. Може би нямаше и град на име Кантон. Но не каза нищо на Гуо Си и У. Това щеше да направи крачките им бавни и тежки. Малко черно куче с бяло петно на гърлото последва бегълците. Откъде се появи, Сан така и не разбра. Просто изведнъж изникна от нищото. Опитва да го прогони, но то непрекъснато се връщаше. Хвърлиха камъни по него, но скоро кученцето пак ги догони.

— Кучето ще се казва Даян би ан дъ дачъншъ, „Големият град от другата страна на морето“ — каза Сан.

По обяд, когато жегата бе най-тежка, седнаха на почивка под дърво в малко село. От жителите получиха вода и напълниха манерката си. Кучето лежеше и пъхтеше в краката на Сан. Той внимателно го разгледа. Имаше нещо странно у това куче. Възможно ли бе майка им да го бе изпратила от царството на смъртта? Пратеник, който може да тича между мъртвите и живите? Сан не знаеше, винаги му бе трудно да вярва във всички тези богове, почитани от селяните и неговите родители. Как може да се молиш на едно дърво, което не отговаря, на дърво без уши и уста? Или на бездомно куче? Ако боговете ги имаше, то той и братята му се нуждаеха от помощта им.

След три дни път започнаха да срещат все повече и повече хора. Двуколки минаваха с големи товари тръстика и чували със зърно, празни двуколки се връщаха в обратна посока. Сан набра кураж и викна на мъж, седящ върху такава празна кола.

— Колко е до морето?

— Два дни. Не повече. Утре ще усетите мириса на Кантон, не може да го сбъркате.

Той се засмя и отмина. Сан се загледа след него. Какво искаше да каже с това, че градът мирише?

Същия следобед внезапно се натъкнаха на ято пеперуди. Насекомите бяха прозрачни и жълти, пърхащите им криле шумоляха като хартия. Сан застана изумен в средата на облак пеперуди. Сякаш бе влязъл в къща, в която стените бяха направени от криле. Тук бих искал да остана, помисли си той. Бих искал тази къща да няма никаква врата. Тук искам да остана и да слушам крилето на пеперудите, докато един ден падна мъртъв на земята. Но братята му бяха там. Не можеше да ги

остави. С ръце направи отвор сред пеперудите и им се усмихна. Нямахте да ги изостави.

Прекараха още една нощ под някакво дърво, след като хапнаха от ориза. На другия ден пристигнаха в Кантон. Кучето продължаваше да ги следва.

Сан все повече и повече се убеждаваше, че именно майка му бе пратила от царството на мъртвите куче да ги пази. Никога не бе вярвал в такова нещо. Но сега, както стоеше пред градските порти, започна да мисли, че би могло и да е така.

Влязоха в гъмжащия град, който действително ги посрещна с неприятните си миризми. Сан се уплаши да не загуби от очи братята си сред всички тези чужди хора, блъскащи се по улиците. Затова усуква дълга връв около кръста си и завърза с нея и братята си. Сега не можеха да се загубят, ако не скъсат връвта. Бавно си пробиваха път сред целия този народ, дивяха се на големите къщи, храмовете, изложените за продан стоки.

Внезапно връвта се опъна. У посочи с ръка. Сан видя какво го бе накарало да спре. Един мъж седеше на носилка. Завесите, обикновено скриващи пътуващия, бяха дръпнати. Че мъжът умираше, нямаше никакво съмнение. Беше бял, сякаш някой бе боядисал бузите му с бяла пудра. А може да беше зъл. Дяволът винаги изпращаше на земята демони с бели лица. Освен това нямаше плитка, имаше дълго, грозно лице с голям, крив нос. У и Гуо Си се притиснаха по-близо до Сан, питайки го дали това е човек или дявол. Сан не знаеше. Никога не бе виждал нещо подобно дори и в най-страшните си кошмари. Изведнъж завесите паднаха и носилката замина. Един мъж до Сан плю след стола.

— Кой беше този? — запита Сан.

Мъжът го изгледа с презрение и помоли да повтори казаното. Сан чу, че говорят на съвсем различни диалекти.

— Мъжът в носилката? Кой е той?

— Бял, който притежава много от корабите, които влизат в нашето пристанище.

— Болен ли е?

Мъжът се изсмя.

— Те така си изглеждат. Бели като трупове, които е трябвало отдавна да изгорят.

Братята продължиха през прашния и вонящ град. Сан наблюдаваше хората. Мнозина бяха добре облечени. Не бяха в такива дрипи като него. Започна да предусеща, че светът не е точно такъв, какъвто си го бе представял.

След многочасово блуждаене из града зърнаха между уличките вода. У се отскубна и се затича към нея. Хвърли се на колене и започна да пие, но се спря и плю, когато установи, че е солена. Подут труп на котка мина по водата. Сан видя не само мършата, но и изпражнения от хора и животни. Догади му се. У дома в селото те използваша своите изпражнения, за да наторяват малките лехи, в които отглеждаха зеленчуци. А тук, изглежда, хората изхвърляха лайната си право във водата, без там да има нещо, което да расте. Огледа водата и не видя отсреща друга земя. Това, което наричат море, трябва да е някаква много широка река, помисли той.

Седнаха на полюшващо се дървено мостче, обкръжено от лодки, толкова много, че не бе възможно да се преброят. Навсякъде се чуваха хорски крясъци и шум. И това бе нещо, което отличаваше града от селския живот. Тук хората крещяха непрекъснато, сякаш всеки имаше какво да каже или да се оплаче от нещо. Сан никъде не усети тишината, на която толкова бе свикнал.

Изядоха последните остатъци от ориза и си разделиха водата от манерката. У и Гуо Си тайничко го наблюдаваха. Сега трябваше да им докаже, че е заслужил тяхното доверие. Но как да им намери работа в този оглушителен, хаотичен водовъртеж от хора? Откъде ще вземат храна? Къде ще спят? Той загледа кучето, лежащо с едната лапа върху муцуната. Сега какво да правя, помисли той. Усети, че е нужно да остане сам, за да прецени ситуацията. Изправи се и помоли братята да го почакаят заедно с кучето. За да не мислят, че ги оставя, че изчезва в гъстата маса народ, за да не се завърне никога, каза:

— Представете си, че ни свързва невидима връв. Скоро ще се върна. Ако някой ви заговори, отговорете учтиво, но не мърдайте оттук. Иначе никога няма да ви намеря.

Тръгна из уличките, като през цялото време се обръщаше, за да запомни пътя. Внезапно една от тесните улици се разтвори към площад с храм. Хора коленичеха или се кланяха, олюлявайки се пред олтара, върху който имаше жертвени дарове и горяха димни пръчици. Може би майка ми също е притичвала към подобен олтар и е

коленичила пред него, помисли той. Баща ми може би също се е приближавал до олтар, макар и по-колебливо. Не помня някога да бе слагал единия си крак пред другия, без да се поколебае.

А сега той беше този, който не знаеше как да постъпи.

На земята лежаха няколко камъка, изпаднали от стените на храма. Той седна, усещайки замайване от жегата, от всички тези хора и от глада, който усилено се правеше, че не забелязва. Когато си почина, се върна при реката и тръгна по кейовете, точещи се покрай Перлената река. Превити под тежестта на големи товари, хора се движеха по разнебитените пътеки. Внезапно му просветна. За да оцелеят, трябва да носят. Това и ние го можем, помисли си. Братята ми и аз, ние сме носачи. Тук няма лехи, няма оризови поля. Но можем да носим, силни сме.

Върна се при У и Гуо Си, които седяха свити на моста. Дълго стоя и гледа как се гушеха един в друг. Като кучета сме, рече си той. Които всички подритват, които трябва да живеят от онова, което другите изхвърлят.

Кучето го забеляза и затича към него. Този път не го ритна.

Прекараха нощта на кея. Кучето ги пазеше, ръмжеше по тихите, промъквачи се наблизостъпки. Но когато се събудиха на сутринта, все пак някой бе успял да открадне манерката. Сан, бесен, се огледа наоколо. Беднякът краде от бедняците, помисли. Дори една празна стара манерка върши работа на онзи, който няма нищо.

— Кучето е добро, но не е особено добър пазач — каза Сан.

— Какво ще правим сега? — запита У.

— Ще опитаме да намерим работа — отвърна Сан.

— Гладен съм — каза Гуо Си.

Сан поклати глава. Гуо Си много добре знаеше, че нямат вече храна.

— Не можем да крадем — каза Сан. — Първо трябва да поработим и после ще намерим нещо за ядене.

Заведе братята си на мястото, където подтичваха хората със своите товари. Кучето още ги следваше. Сан дълго стоя, наблюдавайки онези, които даваха заповеди до корабните мостици. Накрая реши да се приближи до дебел, нисък мъж, който не удряше носачите, дори когато се движеха по-бавно.

— Трима братя сме — каза Сан. — Можем да носим.

Мъжът му хвърли бесен поглед, продължавайки да контролира хамалите, които излизаха от трюма с тежки товари върху раменете си.

— Абе, какво правят всички тези селяни в Кантон — викна той. — Защо сте дошли тук? Има хиляди селяни, които търсят работа. Имам повече от достатъчно. Вървете си сега. Не ме безпокойте.

Те продължиха да бродят покрай мостиците, но навсякъде получаваха същия отговор. Никой не ги искаше. Тук, в Кантон, те не струваха и пукната пара.

Този ден не ядоха нищо освен остатъци от мръсни зеленчуци, които лежаха стъпкани на улицата до един пазар. Вода пиха от помпа, заобиколена от гладни хора. Още една нощ легнаха свити на кея. Сан не можеше да заспи. Притискаше силно юмруци към корема си, дано изчезне хапещото го чувство на глад. Сети се за рояка пеперуди, в

който попадна. Сякаш всички те се бяха напъхали в тялото му и драскаха с наточените си крила червата му.

Минаха още два дни, без да намерят някого на кея, който да кимне и да каже, че има нужда от гърбовете им. Когато и вторият ден привърши, Сан разбра, че дълго няма да издържат. Не бяха яли нищо след стъпканите зеленчуци. Сега живееха само на вода. У получи треска и лежеше треперещ на земята в сянката на купчина варели.

Сан взе решение, когато слънцето започна да залязва. Трябва да имат храна, иначе ще загинат. Заведе братята и кучето на един открит площад, където бедняци седяха около огньовете и ядяха онова, до което се бяха докопали. Сега разбра защо майка му им беше изпратила кучето. С камък разби главата му. Хората около един от огньовете се приближиха. Кожата върху изпитите им лица бе опъната. Сан зае нож от един от мъжете, разфасова кучето и сложи частите в един казан. Бяха толкова гладни, че не дочакаха месото хубаво да се свари. Сан разпредели късовете, така че всички около огъня получиха по равно. След яденето налягах по земята и затвориха очи. Само Сан остана да седи, взрян в пламъците. На другия ден дори нямаше да имат куче, което да изядат. Видя пред себе си родителите си как висяха на дървото онази сутрин. А сега колко ли близо бяха клоните и въжето до собствения му врат? Не знаеше. Внезапно усети, че някой го наблюдава. Вгледа се в мрака. Наистина там имаше някой, бялото на очите му светеше в тъмнината. Мъжът пристъпи към огъня. Бе по-възрастен от Сан, но все пак не особено стар. Усмиваше се. Сан помисли, че трябва да е от онези щастливци, които не обикалят винаги гладни наоколо.

— Аз съм Дзъ. Видях как изядохте едно куче.

Сан не отговори. Седеше очаквателно. Нещо у странника го правеше несигурен.

— Аз съм Дзъ Цюан Джао. Ти кой си?

Сан неспокойно се огледа.

— Да не съм навлязъл в твоя земя?

Дзъ се изсмя.

— Съвсем не. Просто питам кой си. Да си любопитен е човешко качество. Онези, които не са любознателни, не ги чака добър живот.

— Аз съм Уан Сан.

— Откъде си?

Сан не бе свикнал да му задават въпроси. Стана подозрителен. Може би мъжът, който се нарече Дзъ, принадлежеше към избраните, имащи право да разпитват и наказват? Може би той и братята му бяха нарушили някой от невидимите закони и правила, валидни за бедния човек?

Сан колебливо кимна в мрака.

— Оттам. Аз и братята ми вървахме много дни и нощи. Минахме две големи реки.

— Чудесно е да имаш братя. И какво правите тук?

— Търсим работа. Но няма никаква.

— Трудно е. Много трудно. Мнозина налитат на града като мухи на мед. Да си намериш прехрана никак не е лесно.

На езика си Сан имаше въпрос, но предпочете да го преглътне. Дзъ явно бе проникателен.

— Питаш се от какво живея, защото не съм в дрипи?

— Не искам да изглеждам любопитен пред хора, които стоят над мен.

— Няма значение — каза Дзъ и седна. — Баща ми водеше малката си търговска флотилия нагоре-надолу по реката. Когато умря, аз и един от братята ми поехме работата. Третият и четвъртият ми брат се изселиха на сушата зад морето, в Америка. Там намериха щастие си, перат мръсните дрехи на белите хора. Америка е много странна страна. Къде иначе можеш да забогатееш от мръсотията на другите?

— Мислил съм за това. Да замина за онази страна.

Дзъ разучаващо го гледаше.

— За това трябва пари. Никой не може да пътува гратис през голямото море. Сега ще ти пожелаая лека нощ. Надявам се да успеете да намерите работа.

Дзъ се изправи, поклони се и изчезна в тъмнината. Сан легна и се запита дали не си бе въобразил краткия разговор. Може би бе разговарял със собствената си сянка? Може би това бе мечтата да бъде някой друг?

Братята продължиха безутешното търсене на работа и храна с дълги преходи из гъмжащия град. Сан престана да се връзва с братята си, мислеше, че е като някой звяр с малките си, които през цялото време се притискат о него в голямото стадо. Търсеха работа по кейовете и по претъпканите улички. Сан призоваваше братята си да

изправят рамене, ако застанат пред някого, който има вероятност да им даде работа.

— Трябва да изглеждаме силни — каза той. — Никой не дава работа, ако нямаш сили в ръцете и краката. Дори да сте уморени и гладни, трябва да излъчвате голяма сила.

Храната, която ядяха, бе изхвърляна от другите. Но когато се сбиха с кучетата за захвърлен кокал, Сан разбра, че са на път да се превърнат в зверове. Майка му разказваше приказка за един, който се превърнал в животно с опашка и четири крака и без ръце, защото бил мързелив и не искал да работи. Но те не работеха не защото бяха мързеливи.

След още един ден във влажната жега Сан започна да губи надежда. Беше толкова гладен, че започна да му се вие свят и не можеше да мисли ясно. Докато лежеше на моста със спящите си братя, за първи път помисли, че може би е най-добре да заспи и никога да не се събуди. Нямахше за какво.

През нощта отново сънува трите отрязани глави. Внезапно те му проговориха, но той не разбираше какво му казват. В ранното утро Сан отвори очи и видя Дзъ да седи на една греда и да пуши лула. Усмихна се, като видя, че Сан е буден.

— Много неспокойно спиш — каза. — Видях, че сънуваш нещо, от което искаш да се отървеш.

— Сънувах отрязани глави — отвърна Сан. — Може една от тях да е била моята.

Дзъ замислено го изгледа, преди да отговори.

— Онези, които могат да избират, избират. Нито ти, нито братята ти изглеждате силни. Личи, че гладувате. Никой не избира гладуващи за носене, мъкнене или теглене. Поне докато има новопристигнали с все още запазени сили и храна в раницата.

Дзъ изчука лулата си, преди да продължи.

— Всяка сутрин по реката плуват мъртвци, които не са издържали повече. Които не са видели смисъл да продължат. Пълнят блузите си с камъни или връзват краката си с ремъци. Кантон се е превърнал в град, пълен с неспокойни духове на хора, отнели живота си.

— Защо ми казваш всичко това? Мъките ми са достатъчно големи.

Дзъ вдигна ръка.

— Не го казвам да те тревожа. Нищо нямаше да казвам, ако нямам какво още да прибавя. Братовчед ми има фабрика, в която точно сега много работници са болни. Може би ще помогна на теб и братята ти.

Сан просто не можеше да повярва, че чутото е истина. Но Дзъ повтори казаното. Не искал нищо да обещава, но евентуално можел да им намери работа.

— Защо искаш да помогнеш тъкмо на нас?

Дзъ вдигна рамене.

— Какво стои зад онова, което прави човек? Или което не прави? Може би просто смятам, че заслужаваш помощ.

Дзъ се изправи.

— Ще се върна, щом проуча — каза. — Не съм човек, който напразно сипе обещания.

Остави малко плодове пред Сан и отново се отдалечи. Сан го видя да върви по моста и да изчезва в хорската гмеж.

Верен на думите си, Дзъ се завърна вечерта.

— Събуди братята си — каза Дзъ. — Трябва да вървим. Има работа за вас.

Сан побърза да събуди Гуо Си и У.

— Трябва да вървим. Утре най-сетне ще имаме работа.

Дзъ ги поведе из тъмните улички. Сан забеляза, че стъпва по спящи на улицата хора. В едната ръка държеше ръката на Гуо Си, който на свой ред придържаше У.

Скоро Сан усети по миризмата, че се намират в близост до водата. После всичко се разви много бързо. От мрака изникнаха някакви хора, които ги сграбчиха за ръцете и нахлузиха чували на главите им. Сан получи удар и падна, но продължи да се бие. Когато отново бе притиснат на земята, толкова силно ухапа нечия ръка, че успя да се освободи. Но веднага бе заловен отново. Сан чу изпълнения с ужас вик на У някъде наблизо. На светлината на люлееща се лампа видя брат си да лежи по гръб. Мъж издърпа нож от гърдите му и после хвърли тялото във водата. У бавно бе отнесен от течението. В един замайващ миг той разбра, че У е мъртъв. Че не е успял да го защити. После някой силно го удари отзад по главата. Изгуби съзнание, когато

натовариха него и Гуо Си на гребна лодка, която ги отведе на чакащ на рейд кораб.

Това се случи през лятото на 1863-та. Година, в която хиляди бедни китайци бяха отвлечени и прекарани по морето до Америка, всмукала ги в безмерната си паст. Онова, което ги очакваше, бе същото тегло, от което някога мечтаеха да се отърват.

Прекараха ги през голямото море. И немотията ги последва.

На 9 март 1864 година Гуо Си и Сан започнаха да сечат планината, изпречваща се на пътя на железницата, която трябваше да премине през целия северноамерикански континент. Бе една от най-тежките зими, които помнеше Невада, имаха чувството, че вдишват ледени кристали вместо въздух. Преди това Сан и Гуо Си бяха работили по на запад, където бе по-лесно да се подготвя земята и да се слагат релси. Пристигнаха там в края на октомври, направо от кораба. Бяха посрещнати от мъж с тяхното презиме, Уан. За огромен ужас на Сан обикновено мълчаливият Гуо Си отвори уста и запротестира.

— Бяхме нападнати, оковани и натоварени на кораб. Не сме искали да идваме тук.

Сан реши, че сега дългото пътуване ще свърши. Мъжът пред тях никога нямаше да приеме да му се говори с такива тежки думи. Щеше да измъкне оръжието, което държеше в колана си, и да ги застреля.

Но той сгреши. Уан избухна в смях, сякаш Гуо Си беше казал нещо смешно.

— Вие не сте нищо друго освен кучета — каза той. — Дзъ ми е изпратил няколко говорещи кучета. Вие сте моя собственост, докато не си платите пътуването, храната и пътя от Сан Франсиско до тук. Ще ми платите с работа. След три години можете да правите каквото си искате. Но дотогава сте мои. Тук, в пустинята, няма къде да избягате. Има вълци, мечки и индианци, които ще ви прережат гърлото, ще ви строят черепите като яйца и ще ви глътнат мозъците. И ако все пак опитате да избягате, имам истински кучета, които ще ви намерят. Тогава ще играе камшикът и ще ми работите още една година. Сега знаете какво ви очаква.

Сан разгледа мъжете, които стояха зад Уан. Държаха кучета на ремъци и пушки в ръцете. Сан се запита как тези бели мъже с големи бради са готови да изпълняват заповедите на един китаец. Бяха пристигнали в страна, която с нищо не напомняше на Китай.

Разположиха ги в палатков лагер дълбоко долу в една клисура, където течеше ручей. От едната страна на водата бяха китайските железопътни работници, от другата имаше смесица от ирландци,

немци и други европейци. Между двата палаткови лагера цареше огромно напрежение. Водата представляваше гранична линия, която никой от китайците не преминаваше без причина. Ирландците, често пияни, крещяха обидни думи и хвърляха камъни по китайската страна. Сан и Гуо Си не разбираха какво крещят. Но камъните, прелитащи във въздуха, бяха тежки. Нямаше причина да се смята, че не означаваха същото като думите.

Живееха с още дванайсет китайци. Никой от тях не беше на кораба. Сан предположи, че Уан е предпочел да смеси новопристигналите с работници, които са били на строежа на железницата по-дълго, за да им разкажат за правилата и практиките, които важаха там. В палатката властваше мъж на име Сю. Беше слаб, с лоши зъби, но се ползваше с голям респект. Сю беше този, който посочи на Сан и Гуо Си спалните им места. Запита откъде са, на какъв кораб са пътували, но за себе си не каза нищо. До Сан лежеше мъж на име Хао, който разказа, че Сю е на строежа на железницата от самото му начало преди няколко години. Пристигнал в Америка още в началото на 1850-а и най-напред работил в златните мини. Мълвата говореше, че не му провървяло с промиването на злато в реките. Вместо това купил стара дървена барака, в която преди живели няколко успели златотърсачи. Никой така и не разбрал защо Сю е бил толкова глупав да плати 25 долара за къща, в която никой не би могъл да живее. Но Сю внимателно събрал целия прах на пода. След това махнал дъските и събрал пръстта под къщата. Накрая получил толкова златен пясък, че могъл да се върне в Сан Франсиско със скромно богатство. Решил да пътува обратно за Кантон и дори си купил билет за параход. Но докато чакал, посетил една от онези игрални зали, в които китайците прекарвали много време. Играл и загубил. Накрая проиграл и билета си. Тогава се свързал с управата на „Сентръл Пасифик“ и станал един от първите назначени китайци.

Всичко това им го разказа Хао. Как го бе научил, Сан никога не успя да разбере. Но Хао настояваше, че всяка негова дума е истина. Сю говореше английски. Чрез него братята научиха какво им крещят през ручея, разделящ двата палаткови лагера. Сю с презрение говореше за мъжете от другата страна.

— Наричат ни „жълтурковци“ — каза той. — Много уничително прозвище. Когато ирландците се напият, понякога ни наричат

„прасета“, което означава, че сме Дун Фън Йо.

— Защо не ни харесват? — попита Сан.

— Защото работим по-добре — каза Сю. — Работим по-здраво, не пием, не бягаме. Освен това имаме жълти бузи и дръпнати очи. Те не харесват хора, които не изглеждат като тях самите.

Всяка сутрин Сан и Гуо Си, с фенер в ръка, се катереха по стръмната пътека, извеждаща от клисурата. Китайците и онези от другата страна на потока работеха далече едни от други. Всеки имаше свой път по клисурата, своето работно място. Надзирателите през цялото време следяха да не се доближават едни до други. Понякога все пак избухваха битки между китайци със сопи и ирландци с извадени ножове. Тогава брадатите пазачи пристигаха на коне и ги разделяха. Случваше се някой да е толкова тежко ранен, че да умре. Един китаец, пръснал черепа на ирландец, бе застрелян; ирландец, наръгал китаец, бе отведен, окован във вериги. Сю предупреждаваше всички, живеещи в палатката, да се въздържат. Постоянно им напомняше, че все още са само гости в тази страна.

— Трябва да чакаме — казваше Сю. — Един ден ще разберат, че никога не би имало железница, ако ние, китайците, не я построим. Един ден всичко ще се промени.

По-късно вечерта, когато лежаха в палатката, Гуо Си шепнешком попита какво всъщност е имал предвид Сю. Но Сан нямаше задоволителен отговор.

Братята подготвиха насипа, върху който се закрепваха релсите и траверсите. Навсякъде горяха огньове, за да могат да виждат добре работата си, а и за да се стопли замръзналата земя. През цялото време бяха пазени от надзиратели на коне, бели въоръжени мъже в палта от вълчи кожи, с шалове, завързани около шапките им, за да държат студа далеч. Сю ги беше научил винаги да отговарят „*Yes, Boss*“, ако ги заговорят, дори да не разбират какво им се казва.

Огньовете пламтяха по протежение на километри. Там пък ирландците слагаха релси и траверси. Понякога чуваха воя на локомотив, изпускащ пара. Сан и Гуо Си гледаха тези великански черни теглещи зверове, подобни на дракони. Дори ако огнедишащите чудовища, за които разказваше майка им, бяха цветни, все пак именно тези черни, лъщящи зверове бе имала предвид тя.

Теглото им бе безгранично. Когато свършваха дългите дни, едва имаха сили да се довлекат обратно до клисурата, да изядат храната си и после да се приберат в палатката. На всичкото отгоре Сан се опитваше да накара Гуо Си да се измие в студената вода. Сан изпитваше отвращение към собственото си тяло, ако бе мръсен. За свое учудване почти винаги бе сам долу при студената вода, полугол и треперещ. Единствените, които също се миеха, бяха новопристигналите. Но волята да се поддържаш чист изчезваше при тежката работа. Накрая дойде денят, когато и той падаше в леглото, без да се е измил. Сан лежеше в палатката и усещаше миризмата на телата им. Сякаш самият той бавно се превръщаше в същество без достойнство, без мечти или копнежи. В полуунес виждаше майка си и баща си и мислеше, че само е сменил един ад с друг. Сега бяха принудени да работят като роби — нещо по-лошо от преживяното от техните родители. Това ли очакваха, когато поеха към Кантон? Нямах ли някакъв изход за бедняците?

Тази вечер, тъкмо преди да заспи, Сан реши, че единствената им възможност да оцелеят, е да избягат. Всеки ден виждаше как някой от изтощените работници пада и го отнасят. На другия ден сподели плановете си с Хао, който лежеше до него и замислено го слушаше.

— Америка е огромна страна — каза Хао. — Но не толкова голяма, че китайци като теб и брат ти да изчезнат. Ако наистина говориш сериозно, трябва да избягаш обратно в Китай. Иначе рано или късно ще ви хванат. А какво ще се случи с вас, дори не искам да ти разказвам.

Сан дълго размишлява над думите на Хао. Все още не бе дошъл часът за бягство до Китай, дори още не бе дошло времето да каже на Гуо Си за плана, който носеше в себе си.

В края на март в железопътното селище в клисурата пристигнаха първите черни мъже. Разпънаха палатката си до тази на китайците. Никой от братята не бе виждал черен човек преди. Дойдоха целите в дрипи и мръзнаха по-зле от който и да било. Мнозина от тях измряха в клисурата и на строежа още в началото. Бяха толкова слаби, че падаха в тъмнината и ги намираха доста по-късно, през пролетта, когато снегът почваше да се топи. Черните мъже бяха още по-зле третирани от китайците и „чернилки“ се произнасяше с тон, още по-лош отколкото „жълтурковци“. Дори Сю, който иначе проповядваше

въздържаност в отношението към другите на строежа, открито изразяваше презрението си към черните.

— Белите ги наричат паднали ангели — каза Сю. — „Чернилките“ са зверове без души и никому не липсват, когато умрат. Вместо мозъци имат буци гниещо месо.

Необичайно големият студ легна като желязно покривало върху клисурата и строежа. Една вечер, докато седяха с купичките си за храна плътно до огъня, който донякъде предпазваше от студа, Сю съобщи, че на другия ден се местят на друг лагер, защото ще почнат да прокопават и пробиват на друго място в планината.

Тръгнаха рано сутринта на следващия ден. Сан не помнеше някога през живота си да бе преживял по-страшен студ. Вървяха по насипа и стигнаха до точката, в която свършваха релсите, а после и неколкостотин метра по-нататък до самия насип. Сан знаеше, че се намират много близо до онази планина, която белите наричаха Сиера Невада. Там щяха да почнат да пробиват дупки и тунели, за да продължи строежът на железницата.

Сю спря до най-ниския планински хребет. Там имаше разпънати палатки и запалени огънове. Мъжете, извървели целия път от клисурата до тук, се строполиха на земята до греещите пламъци. Сан падна на колене и протегна замръзналите си ръце, обвити в парцали. В същия миг дочу глас зад себе си. Когато се обърна, там стоеше бял мъж с коса чак до глезените и шал, усукан около лицето, който му даваше вид на маскиран бандит. В ръка държеше пушка. Беше облечен в кожи, от подплатената му с кожа шапка висеше лисича опашка. Очите му напомниха на Сан очите на Дзъ.

Внезапно белият мъж вдигна пушката и стреля право в тъмнината. Топлещите се край огъня се скупчиха.

— Станете! — извика Сю. — Свалете каквото имате на главите!

Сан учудено го погледна. Да свалят шапките, които бяха напълнили със сено и парцали?

— Долу! — изкрещя Сю, явно изплашен от мъжа с пушката. — Долу шапките!

Сан свали шапката си и кимна на Гуо Си да направи същото. Мъжът с пушката дръпна шала. Под носа си имаше гъсти мустаци. Въпреки че бе на няколко метра, Сан усети, че мирише на спирт.

Веднага настръхна. Мъже, миришеци на спирт, винаги бяха по-непредсказуеми от трезвите.

Мъжът заговори с пресипнал глас. Сю се зае да превежда.

— Свалихте си шапките, за да чувате по-добре — каза Сю.

Говореше със същия дрезгав глас като мъжа с пушката.

— Ушите ви са толкова запушени от кал, че не чувате — продължи Сю. — Казвам се ЯА, но не ми викайте друго освен „Бос“. Когато ви заговоря, ще свалите шапките си. Ще отговорите на въпросите ми, но сами никога няма нищо да питате. Ясно ли е?

Сан измърмори заедно с останалите. Беше ясно, че мъжът пред тях не харесваше китайци.

Мъжът, който се назова ЯА, продължи да крещи.

— Пред вас има стена от камък. Ще я разцепите на две половини достатъчно широко, за да мине железният път. Избрани сте вие, защото сте доказали, че можете здраво да работите. Тук няма полза нито от проклетите чернилки, нито от пропиците се ирландци. Това е планина, подходяща за китайци. Затова сте тук. А аз съм тук, за да видя, че работите както трябва. Онзи, който не използва всичките си сили, онзи, който се окаже мързелив, ще проклина часа, в който се е родил. Разбрахте ли? Искам всеки един от вас да отговори. После може пак да си сложите шапките. Кирките ще получите от Браун, който пощръклява при пълнолуние. Тогава яде сурови китайци. Иначе е кротък като агънце. Ясно ли е?

Всички отговориха с тих глас.

Започна да се развиделява, когато вече с кирки в ръце застанаха пред каменната стена, която се изправяше почти вертикално пред тях. ЯА за момент остави пушката си на Браун, грабна една кирка и изсече два знака в долната част на каменната стена. Сан видя, че ширината на дупката, която трябваше да пробият, е почти осем метра.

Никъде не съзря паднали каменни блокове или купчини чакъл. Планината щеше да окаже яка съпротива. Всеки процеп, който изсичаха, щеше да им струва усилия, несравними с преживените досега.

Изглежда някак бяха предизвикали боговете, изпратили им предстоящото изпитание. Трябваше да пробият път, за да бъдат свободни хора, а не презрени „жълтурковци“ в американската пустиня. Сан бе връхлетян от огромно и безнадеждно отчаяние. Единственото,

което сега го крепеше, бе мисълта, че все един ден той и Гуо Си ще избягат. Опита се да си представи, че всъщност планината е само една стена, разделяща го от Китай. Само няколко метра навътре и студът щеше да изчезне. Оттатък цъфтяха черешовите дръвчета.

Тази сутрин започнаха да обработват твърдата планина. Новият им надзирател ги пазеше като орел. Дори да обърнеше гръб, пак виждаше, ако някой за миг оставеше кирката си да почива. Бе обвинил юмруците си с ремъци, които деряха кожата на лицето на провинилия се нещастник. Не минаха много дни, преди всички да го намразят. Мечтаеха да го убият. Сан се питаше какви са отношенията между ЯА и Уан. Дали Уан притежаваше ЯА или беше обратното?

ЯА изглежда бе в сговор с планината, която с крайно нежелание пускаше по някое парче, сякаш то беше сълза или косъм от гранит. Отне им почти цял месец да изсекат отвор с определената ширина. Тогава един от тях вече бе починал. През нощта безшумно се бе надигнал и изпъзлял от входа на палатката. Съблякъл се бе гол и бе легнал в снега да умре. Когато ЯА откри умрелия китаец, побесня.

— Няма да съжалявате самоубиец — крещеше той с дрезгавия си глас. — Ще съжалявате, че сега трябва да изсечете и неговия дял.

Когато вечерта се върнаха от планината, тялото го нямаше.

Когато започнаха да атакуват планината с нитроглицерин, започнаха да умират хора. Тогава Сан разбра, че е време да бягат. Каквото и да ги очакваше навън в пустошта, не би могло да бъде по-зле от онова, което преживяваха сега. Щяха да се махнат и да не спират, докато не се върнат обратно в Китай.

Тръгнаха след четири седмици. Напуснаха безшумно палатката през нощта, следвайки линията, откраднаха два коня от релсовия транспорт и после продължиха на запад. Чак когато стигнаха на такова разстояние, че планината Сиера Невада им се стори достатъчно далече, седнаха да си починат край един огън и скоро продължиха пак. Стигнаха до устието на река и яздиха във водата, за да прикрият следите си. Често спираха и се обръщаха. Но пейзажът бе пуст. Никой не ги преследваше. Сан бавно започна да вярва, че може би все пак ще успеят да се завърнат у дома. Но надеждата му бе крехка. Все още не смееше да ѝ се довери.

Сан сънува, че всяка траверса, легнала върху насипа под черната релса, бе човешко ребро, може би неговото собствено. Чувстваше как гръдният му кош хлътва и не може да поеме въздух в дробовете. Опита се да изрита от себе си тежестта, смазваща тялото му, но безуспешно. Отвори очи. В съня си Гуо Си бе легнал върху него, за да се топли. Сан внимателно го избута настрана и покри тялото му с одеялото. Стана, потърка схванатите си китки, после сложи още дърва в огъня, пламтящ между няколко събрани камъка. Протегна ръце над пламъците. Беше третата нощ от бягството им от планината и те се страхуваха от надзирателите Уан и ЯА. Сан не бе забравил думите на Уан какво се случва с онези, които се одързостят да бягат. Щяха да ги осъдят да работят в планината за толкова дълго време, че едва ли биха оживели.

Все още не бяха забелязали никакви преследвачи. Сан подозираше, че надзирателите ще сметнат братята за достатъчно глупави да използват коне при бягството си. Предполагаше се, че обикалящи наоколо банди крадат коне от лагера и в най-добрия случай ги търсеха сред тях. Но сега имаха голям проблем. Един от конете бе рухнал предния ден. Онзи, който яздеше Сан, малко индианско пони, което изглеждаше издръжливо като петнистия кон, към чийто гръб се притискаше Гуо Си. Внезапно конят се бе спънал и паднал. Беше мъртъв, преди да стигне земята. Сан не разбираше нищо от коне и просто помисли, че сърцето на коня внезапно е спряло да бие по същия начин, по който това се случва и с хората. Оставиха коня, след като отрязаха голямо парче месо от гърба. За да заблудят евентуални преследвачи, промениха посоката. В разстояние на неколкостотин метра Сан вървя след Гуо Си, влачейки след себе си клони, за да унищожи следите. В сумрака опекоха месото и ядоха до пръсване.

Сан се събуди от удар, който за малко да смаже главата му. Когато отвори очи с подлудяваща болка в лявото ухо, погледна право в очите лицето, което през цялото време от бягството насам се страхуваше да види. Все още бе тъмно, макар слаба утринна зоря да се мяркаше при далечната планина Сиера Невада. ЯА стоеше с насочена пушка в ръка. Беше стрелял до ухото на Сан. ЯА не беше сам. До него

бе Браун и няколко индианци с хрътки на каишка. ЯА остави пушката си на Браун и извади револвер. Насочи го към главата на Сан. После премести дулото и стреля този път до дясното му ухо. Когато Сан се изправи, ЯА изкрещя нещо, но Сан така и не чу какво казва надзирателят. Страшен тътен изпълни главата му. После ЯА насочи револвера към главата на Гуо Си. Сан видя ужаса, изписан на лицето му, но не можеше да стори нищо. Два изстрела прозвучаха покрай ушите му.

Бягството свърши. Браун постави въжени примки на вратовете на братята и завърза ръцете им отзад. Започна връщането на изток.

След като се завърнаха в планината, ЯА изправи заловените бегълци, все още с примките на вратовете и със завързани ръце, пред другите работници. Сан потърси с поглед Уан, но не го видя. След като и двамата не бяха възвърнали слуха си, можеха само да предполагат какво казва ЯА. Той завърши речта си и слезе от коня, като удари всеки от двамата с юмрук по лицето. Сан не успя да се задържи на крака и падна. За миг имаше чувството, че повече никога няма да може да се вдигне. Накрая все пак се изправи. Още веднъж.

След злополучното бягство стана както Сан бе предвидил. Не ги обесиха. Но всеки път, когато се използваше нитроглицерин за взривяване на упоритата планина, той и Гуо Си бяха тези, които издигаха в кошовете на смъртта, както вече ги наричаха китайските работници. Цял месец след случилото се братята още не бяха възстановили слуха си. Сан започна да вярва, че ще се наложи остатъка от живота си да преживее с глухия шум в главата.

Лятото — дълго, сухо и жежко, бе пристигнало в планината. Всяка сутрин стояха с кирките си или подготвяха кошовете, които ще ги издигнат до смъртоносния взривен материал. С безкрайни мъки проникваха в планината, дълбаеха каменното тяло, което не даваше от себе си и един милиметър, без да изисква максимум усилия от тях. Всяка сутрин Сан мислеше, че не знае как ще преживее и този ден. Сан мразеше ЯА. С омраза, която растеше с времето. Най-лошото не бе физическата бруталност, нито постоянната опасност в кошовете. Омразата на Сан бе пробудена тогава, когато бяха принудени да стоят пред другите работници с примки на врата, като животни.

— Ще убия този мъж — каза Сан на Гуо Си. — Няма да напусна планината, преди да съм го убил. Ще убия него и всички като него.

— Това означава, че и ние ще умрем — каза Гуо Си. — Ще ни обещат. Да убиеш бял надзирател е все едно да си сложиш примката на врата.

Сан бе упорит.

— Ще убия мъжа, когато му дойде времето. Не по-рано.

Слухът им накрая започна да се възвръща. Сан и Гуо Си разговаряха вечер, сякаш им оставаше малко време, преди някой от тях да умре.

През тези летни месеци ЯА се разболя от треска и не се показваше. Една сутрин дойде Браун и каза, че докато надзирателят отсъства, братята няма да са единствените, които да седат в кошовите на смъртта. Не даде обяснение защо им дава възможност да избегнат опасната работа. Може би защото надзирателят се отнасяше към Браун не по-малко грубо, отколкото към китайците. Сан внимателно започна да се сближава с Браун. Чудеше се на червеникавокафявите хора с дълги черни коси, които често се кичеха с пера, а в чертите напомняха за самия него. Въпреки че между тях лежеше море, биха могли да бъдат братя. Имаха същата форма на лицето, същите скосени очи. Но за какво мислеха, не знаеше.

Една вечер запита Браун, който знаеше малко китайски.

— Индианците ни мразят — каза Браун, — колкото и вие. Това е единствената прилика, която виждам.

— Все пак те ни пазят.

— Нали ги храним. Даваме им оръжие. Поставяме ги на едно стъпало над вас. И още едно над негрите. Мислят, че имат власт. Всъщност са роби като всички останали.

— Всички?

Браун тръсна глава. На последния въпрос Сан не получи отговор.

Седяха в тъмнината. От време на време припламваше жарта в лулите им и осветяваше лицата им. Браун му бе дал една от своите стари лули, подари му и тютюн. Сан през цялото време беше нащрек. Все още не знаеше какво ще иска Браун в замяна. Може би само търсеше компания, с която да наруши самотата на пустинята сега, когато го нямаше надзирателя. Накрая Сан се осмели да попита за ЯА. Кой бе мъжът, който не се отказа да ги проследи след бягството им и който ги лиши с изстрели от слуха им? Кой бе мъжът, изпитващ радост от издевателството над другите хора?

— Каквото съм чул, чул съм — каза Браун и захапа мундщука на лулата, — дали е вярно, или не, не мога да кажа. Но един ден се появил при богатите от Сан Франсиско, вложили пари в тази железница. Те го назначили за пазач. Ловял бегълци и бил достатъчно умен да използва кучета и индианци. Затова станал надзирател. Но понякога, както е сега с вас, сам се отправя да лови бегълци. Казват, че никой не е успял да му се изплъзне освен умрелите навън в пустинята. Тогава той им отсичал ръцете, отрязвал скалповете им, както правят индианците, за да докаже, че е успял да ги залови. Мнозина смятат, че има свръхестествени способности. Индианците казват, че виждал в тъмнината. Затова го наричат „Дългата брада, която вижда нощем“.

Сан дълго размишлява върху казаното от Браун.

— Той не говори като теб. Езикът му звучи другояче. Откъде е?

— Не съм сигурен. Май някъде от Европа. От една страна далеч на север, беше казал някой. Може да е Швеция, но не съм сигурен.

— Той самият нищо ли не казва?

— Никога. Това със страната горе на север може и да не е вярно.

— Англичанин ли е?

Браун поклати глава.

— Този човек идва от ада. И там ще се върне един ден.

Сан искаше да зададе още въпроси. Но Браун започна да ръмжи.

— Повече нищо за него. Скоро ще се върне. Треската му намалява. Когато отново бъде тук, не мога да направя нищо, за да избегнете танца със смъртта в кошовете.

Няколко дни по-късно ЯА се завърна. Беше по-блед и по-слаб отпреди, но още по-брутален. Още първия ден удари до безсъзнание двама от китайците, които работеха заедно със Сан и Гуо Си, без друга причина освен че му се сторило, че не поздравили достатъчно учтиво, когато пристигнал на коня си. Не беше доволен от работата им. Наруга и Браун. ЯА крещеше, че от днес нататък ще иска повече усилия от работещите в планината. В деня след връщането си изпрати братята отново в кошовете. Вече не можеха да разчитат на каквато и да било подкрепа от Браун.

Пробиваха нататък в планината, взривяваха и сечаха, мъкнеха камъни и настилаха опакования пясък за изтегляне на релсите. С нечовешки мъки побеждаваха планината, метър след метър. Отдалече можеха да видят дима от локомотива, доставящ релси, траверси и хора.

Дойде есента. Локомотивът се приближаваше, ЯА все по-често се напиваше. Тогава биеше всички, които се изпречваха на пътя му. Случваше се да е толкова пиян, че заспиваше на коня си, висейки над седлото. Но и тогава всички се страхуваха от него, въпреки че спеше.

Един ден Браун събра всички, които работеха на отрязъка, наречен Адската врата, и ги подреди в редици. Когато ЯА пристигна, яздейки, беше трезвен и бе сменил дрехите си. Обикновено вонеше на пот и урина, но този ден бе чист и измит. Седеше на коня си и не крещеше, като говореше.

— Днес ще имаме посещение — започна той. — Няколко от джентълмените, които финансират тази железница, ще дойдат, за да видят, че работата върви както трябва. Предполагам, че ще работите по-бързо от всякога. Би било чудесно, ако има радостни викове и песни. Ако заговорят някого, да отговаря, че всичко е добре. Работата е добре, храната, палатките, дори аз съм добър. Който не направи каквото казвам, ще види ада, когато изисканите господа си отидат, обещавам ви го.

Няколко часа по-късно посетителите пристигнаха в покрита кола с ездитен ескорт от въоръжени, униформени мъже. Бяха трима, облечени в черно, с високи шапки и внимателно стъпиха върху каменистата земя. Зад всеки от тях стоеше по един негър с чадър за защита от слънцето. Дори слугите имаха униформи. Сан и Гуо Си тъкмо зареждаха взрив със своите кошове.

След като планината гръмна, един от облечените в черно мъже дойде при Сан и каза, че иска да говори с него. До него стоеше китайски преводач. Сан погледна в чифт сини очи и любезно лице. Въпросите следваха един подир друг, без мъжът да повиши глас.

— Как се казвате? Откога сте тук?

— Сан. Една година.

— Работата ви е опасна.

— Правя, каквото ми казват.

Мъжът кимна. После извади няколко монети от джоба си и ги даде на Сан.

— Раздели ги с другия мъж в кошовете.

— Това е брат ми Гуо Си.

За миг мъжът, изглежда, се разтревожи.

— Брат ви?

— Да.

— Същата опасна работа?

— Да.

Той замислено кимна и даде на Сан още няколко монети. После се обърна и си тръгна. Сан помисли, че за няколко кратки мига е бил самият себе си, когато облеченият в черно мъж задаваше своите въпроси. Сега отново беше само един безименен китаец със своята кирка.

Когато колата с тримата мъже замина оттам, ЯА слезе от коня и поиска монетите.

— Златни долари — каза. — За какво щеше да ги използваш?

Пъхна парите в джоба си и отново възседна коня.

— Планината — каза той и посочи към кошовете. — Ако не беше бягал, може би щях да ти позволя да задържиш парите.

В Сан пламна омраза, която едва сдържаше. Може би накрая наистина трябваше да взриви себе си и омразния надзирател?

Работеха нататък в планината. Есента напредна, нощите станаха по-хладни. Тогава се случи онова, от което се боеше Сан. Гуо Си се разболя. Една сутрин се събуди със силни коремни болки. Избяга навън от палатката и успя навреме да смъкне панталоните си, преди вътрешностите му да изригнат. Оставиха го сам в палатката, за да не се заразят. Сан идваше и му даваше вода, стар негър на име Хос мокреше челото му и подсушаваше воднистата течност, изтичаща от тялото му. Хос толкова дълго бе прекарал сред болни, че явно вече нищо не го ловеше. Имаше само една ръка, след като отломък от скала някога едва не го бе смазал. С нея бършеше челото на Гуо Си и го чакаше да умре.

Внезапно на отвора на палатката изникна страшният надзирател. Той с отвращение погледна мъжа, лежащ там сред собствените си изпражнения.

— Смяташ ли да умираш или не? — попита той.

Гуо Си опита да седне, но не успя.

— Трябва ми палатката — продължи ЯА. — Защо на китайците винаги им отнема толкова време да умрат?

Същата вечер Хос разказа на Сан казаното от надзирателя. Седяха извън палатката, в която лежеше и бълнуваше Гуо Си. Той викаше от страх, че виждал някой да идва откъм пустинята. Хос се опитваше да го успокои. Беше седял до достатъчно много смъртни

ложета, за да знае, че това е обичайно видение за отиващите си. Можеше да е нечий баща или божество, или приятел, или съпруга.

Хос седеше при китаец, без дори да знае името му. А и не се интересуваше. Умиращият няма нужда от име. Гуо Си си отиваше. Сан чакаше в отчаяние.

Дните станаха по-къси. Есента отминаваше. Скоро щеше да дойде зимата.

Но Гуо Си като по чудо оздравя. Случи се много бавно, нито Хос, нито Сан смееха да повярват, но една сутрин Гуо Си стана. Смъртта се бе оттеглила от тялото му, без да го вземе със себе си. В този миг Сан реши, че един ден те ще се завърнат в Китай. Въпреки всичко двамата принадлежаха на онази земя, а не на пустинята.

След четири години бяха отслужили своето време и можеха да напуснат железопътния строеж като свободни хора. Няколко месеца преди освобождаването им Сан научи, че бял мъж на име Самюел Ейчесон щял да поведе керван от коли на изток. Имал нужда някой да готви храната му, да пере дрехите му и обещал да плати за труда. Направил състоянието си с промиване на злато в реката Юкон. Сега щял да пресече континента, за да посети сестра си, единствената му родственица, която живеела в Ню Йорк. Ейчесон се съгласи да вземе Сан и Гуо Си. Никой от тях нямаше да съжалява, че го е последвал. Самюел Ейчесон се отнасяше с хората добре, независимо от цвета на кожата им.

Да се пресече континентът, безкрайните равнини, планините отне повече време, отколкото Сан бе предвидил. Ейчесон на два пъти се разболява и трябваше да спират. Работодателят им, изглежда, не страдаше от телесни мъки, просто разумът му се помрачаваше толкова силно, че се скриваше в палатката си и се показваше чак когато тежката депресия преминеше. Два пъти дневно Сан оставяше храна в палатката му и го виждаше да лежи там на своя нар, извърнал лицето си от света. Но и двата пъти оздравя. Въпреки че имаха възможност да пътуват с железница, Ейчесон предпочиташе тромавите волове и неудобните коли.

В огромната прерия Сан често лежеше нощем и гледаше безкрайното звездно небе. Търсеше майка си, баща си и У, без да ги

намира.

Когато най-накрая пристигнаха в Ню Йорк, видяха как Ейчесон се прегърна със сестра си, получиха си заплатата и започнаха да търсят кораб, който да ги отведе в Англия. Сан знаеше, че това е единственият път, по който могат да се завърнат, тъй като никакви кораби не пътуваха до Кантон или Шанхай направо от Ню Йорк. Накрая получиха две палубни места на кораб до Ливърпул.

Беше месец март 1867. Сутринта, когато напуснаха Ню Йорк, пристанището бе обвито в плътна мъгла. Зловещи сирени виеха от всички страни. Сан и Гуо Си стояха на релинга.

— Отиваме си у дома — каза Гуо Си.

— Да — отвърна Сан. — Отиваме си у дома.

ПЕРОТО И КАМЪКЪТ

14

На 5 юли 1867 година братята напуснаха Ливърпул на кораб на име „Нели“.

Сан скоро забеляза, че той и Гуо Си са единствените китайци на борда. Показаха местата им за спане най-отпред на стария кораб, миришещ на гнило. На „Нели“ имаше същите разграничения като в Кантон. Нямаше стени, но всички пасажери знаеха територията си. Пътуваха към една цел, но не нарушаваха чуждото пространство.

Още докато корабът бе на пристанището, Сан забеляза двама мълчаливи светлокоси пътници, които редовно падаха на колене до перилата на кораба и се молеха. Изглеждаха напълно недосегаеми от всичко, ставащо около тях — моряци, които се биеха, щурмани, които крещяха заповедите си. Двамата мъже оставаха потънали в молитвите си. Внезапно двамата се обърнаха към Сан и му се поклониха. Сан потръпна, сякаш някой го бе заплашил. Никога бял човек не му се бе кланял. Белите не се кланяха на китайци. Те ги риташа. Той бързо се отдръпна на мястото, където спяха с Гуо Си, и се замисли кои може да са тези мъже. Не намери отговор. Поведението на двамата оставаше непонятно.

В един късен следобед прерязаха въжетата, изтеглиха кораба извън пристанището и вдигнаха платната. Духаше свеж северен бриз. С добра скорост корабът пое курс на изток.

Сан се държеше за перилата, прохладният вятър духаше в лицето му. Най-после двамата братя бяха на път за дома. Само да не се разболееха по време на пътуването. А какво щеше да се случи, когато се върнат в Китай, Сан не знаеше.

Няколко дни след като напуснаха пристанището и бяха вече в открито море, двамата светлокоси мъже дойдоха при Сан. Водеха със себе си възрастен човек от екипажа, който говореше китайски. Сан се опасяваше, че той и Гуо Си са извършили нещо погрешно. Но мъжът

от екипажа, мистър Мот, обясни, че двамата мъже, които придружава, са шведски мисионери на път за Китай. Представи ги като мистър Елгстранд и мистър Лудин.

Китайското произношение на мистър Мот бе трудно за разбиране. Но все пак Сан и Гуо Си можаха да схванат, че младите мъже са свещеници, посветили живота си на християнската мисия в Китай. Сега бяха на път за Фуджоу, за да основат църковна община, в която да посвещават китайците в правата вяра. Щели да се борят с езичеството и да посочат пътя към Божието царство, което било истинската крайна цел на човешкото съществуване. Дали Сан и Гуо Си не биха помогнали на господата да се справят с трудния китайски език? Имали известни познания, но били готови да работят здраво по време на пътуването, за да бъдат добре подготвени, когато слязат на китайски бряг. Сан помисли. Не виждаше причини да откаже заплащането, което светлокосите мъже бяха готови да му дадат. Това щеше да облекчи пристигането им в Китай.

Той се поклони.

— Ще бъде голяма радост за мен и Гуо Си да помогнем на господата да се запознаят с китайския език.

Започнаха работа на следващия ден. Елгстранд и Лудин искаха да поканят Сан и Гуо Си в тяхната част на кораба, но Сан каза не. Предпочете да остане най-отпред на кораба.

Сан стана учителят на мисионерите. Гуо Си повече стоеше отстрани и слушаше.

Двамата шведски мисионери третираха братята като равни. Сан се чудеше, че не са предприели пътуването, за да търсят работа или защото са били изгонени. Чисто чувство и добра воля бе подтикнало тези млади мъже да спасяват душите на ближните си. Елгстранд и Лудин бяха готови да жертват живота си за своята вяра. Елгстранд произхождаше от обикновен селски дом, докато бащата на Лудин бил селски пастор. Показаха на една карта откъде идват. Говореха открито, не криеха простия си произход.

Когато видя картата на света, Сан осъзна мащаба на тяхното пътешествие. Елгстранд и Лудин бяха усърдни. Работеха здраво и учеха бързо. По времето, когато корабът премина през Бискайския залив, взимаха уроци сутрин и късно следобед. Сан започна да им задава въпроси за вярата и техния Бог. Искаше да разбере онова, което

не бе разбрал от майка си. Тя не знаеше нищо за християнския Бог, но се бе молила на други невидими, по-висши сили. Как би могъл един човек да е готов да пожертва живота си, за да накара други хора да повярват в Бога, комуто се молеха? Най-често говореше Елгстранд. Най-важното в неговото послание бе, че всички хора са грешници, но че могат да бъдат спасени и след смъртта да отидат в рая. Сан помисли за омразата, която изпитваше към Дзъ, към Уан, който за щастие бе мъртъв, и към ЯА, когото мразеше повече от всеки друг. Елгстранд твърдеше, че според християнския Бог най-страшният грях, който човек може да извърши, е да убие друг човек. Сан се засегна. Разумът му говореше, че Елгстранд и Лудин не може да са прави. Те през цялото време говореха какво следва след смъртта, но никога как един човешки живот може да се промени приживе. Елгстранд често се връщаше към мисълта, че всички човешки същества са равни. Пред Бог всички са бедни грешници. Но Сан не можеше да разбере как така той, Дзъ и ЯА един ден ще се изправят пред Страшния съд при еднакви условия. Колебанието му бе голямо. Същевременно се удивляваше на добронамереността и явно безграничното търпение, които двамата млади мъже от Швеция показваха към него и Гуо Си. Виждаше също, че брат му, който често се усамотяваше за разговори с Лудин, изглеждаше впечатлен от онова, което чуваше. В резултат Сан никога не започна спор с Гуо Си за мнението му за белия Бог.

Елгстранд и Лудин дележа храната си със Сан и Гуо Си. Кое беше вярно и кое не за техния Бог, Сан не знаеше. Но че двамата мъже наистина живеяха както проповядваха, той не се съмняваше.

След трийсет и два дни „Нели“ хвърли котва в пристанището под Тафелсберг в Кейптаун да попълни запасите си и после да продължи на юг. В деня, в който трябваше да заобиколят нос Добра надежда, ги връхлетя силна южна буря. „Нели“ стоя със смъкнати платна четири денонощия, борейки се с вълните. Сан бе ужасен при мисълта, че могат да потънат, и видя, че и хората от екипажа бяха уплашени. Единствените напълно спокойни на борда бяха Елгстранд и Лудин. Или поне добре прикриваха страха си. Ако Сан бе уплашен, то брат му бе обхванат от паника. Лудин остана при него, докато водните маси се хвърляха срещу кораба, заплашвайки да го пречупят. Седеше с Гуо Си през цялото време, докато бурята вилнееше. Когато премина, Гуо Си

падна на колене и заяви, че желае да изповядва вярата в онзи Бог, в който белите мъже искаха да посветят китайските му събрата.

Сан се изпълваше с все по-голямо възхищение към мисионерите, които спокойно преживяха бурята. Но не можеше като Гуо Си да падне на колене и да се моли на един Бог, който все още оставаше за него загадъчен и неуловим.

Заобиколиха нос Добра надежда и заплуваха с попътни ветрове към Индийския океан. Времето се затопли, бе по-лесно да се издържа. Сан продължи да бъде учител, а Гуо Си всеки ден се оттегляше с Лудин, за да водят своите тихи, доверителни разговори.

Но за утрешния ден Сан не знаеше нищо. Гуо Си внезапно се разболя. Една нощ събуди Сан и прошепна, че започнал да повръща кръв. Бе смъртно блед и трепереше от студ. Сан помоли един от моряците на вахта да извика мисионерите. Мъжът, американец с черна майка и бял баща, погледна Гуо Си.

— Да събудя един от господата, защото някакъв китайски слуга лежи и кърви?

— Ако не го направиш, утре ще те накажат.

Морякът сбърчи чело. Как може едно бедно китайско кули да си позволява да говори по този начин на човек от екипажа? Но той знаеше, че мисионерите прекарват много време със Сан и Гуо Си. Извика Елгstrand и Лудин. Те занесоха Гуо Си в своята каюта и го положиха на един от нарове. Лудин, изглежда, знаеше повече за лечителството. Даде на Гуо Си разни лекарства. Сан седеше клекнал до стената в тясната каюта. Трептящата светлина от лампата хвърляше сенки по стените. Корабът бавно напредваше в утрото.

Краят дойде много бързо. Гуо Си умря призори. Преди да издъхне, Елгstrand и Лудин обещаха, че той ще отиде при Бога, ако признае греховете си и изповяда вярата си. Държаха ръцете му и заедно се молеха. Сан седеше самичък в единия ъгъл на стаята. Не можеше да направи нищо. Сега и другият му брат го напускаше. Но не можа да не забележи, че мисионерите дадоха на Гуо Си спокойствие и внимание, каквито никога не бе получавал в своя живот. Сан трудно възприе последните думи, които му каза Гуо Си. Но предположи, че Гуо Си иска да каже, че не го е страх да умре.

— Сега те напускам — каза Гуо Си. — Вървя по водата като онзи мъж на име Исус. Вървя към друг, по-добър свят. Там ме чака У. И там

ще дойдеш и ти един ден.

Когато Гуо Си умря, Сан остана с глава между коленете и с ръце върху ушите. Поклати глава, когато Елгстранд опита да го заговори. Никой не можеше да му помогне да преодолее самотата си.

Върна се на мястото си най-отпред на кораба. Двама мъже от екипажа зашиха Гуо Си в старо платно заедно с няколко ръждясали железни болта за тежест.

Елгстранд каза на Сан, че капитанът ще извърши морско погребение след два часа.

— Искам да остана насаме със своя брат — каза Сан. — Не искам да седи сам на палубата, преди да го спуснат в морето.

Елгстранд и Лудин внесоха защитото тяло в своята каюта и оставиха Сан сам. Той взе нож от малката масичка и внимателно отвори защитото платно. Отряза левия крак на Гуо Си. Внимаваше да не капе кръв на пода, върза с едно парче плат кочана на крака, а в другото уви крака и го скри под блузата си. После поправи отвора в платното. Никой нямаше да разбере, че е било отваряно.

Капитанът и екипажът се събраха до парапета. Платното с тялото на Гуо Си бе поставено върху широка дъска. Капитанът свали шапката си. Прочете нещо от една Библия и после поде псалм. Елгстранд и Лудин пееха с ясни гласове. Точно когато капитанът щеше да даде знак на моряците да наклонят дъската над релинга, Елгстранд вдигна ръка.

— Този обикновен китайски мъж, който се зовеше Уан Гуо Си, намери своето спасение, преди да умре. И въпреки че неговото тяло скоро ще е на път към дъното на морето, душата му е свободна и вече кръжи над главите ни. Нека се помолим на Господ, който вижда мъртвите и освобождава душите им. Амин.

Когато капитанът даде знак, Сан затвори очи. Дочу далечен плясък, когато тялото срещна водата.

Сан се върна на мястото, на което братята прекарваха времето си, докато пътуваха. Все още не можеше да приеме, че Гуо Си е мъртъв. Тъкмо когато вярваше, че жизнените му сили укрепват, не на последно място и от срещата с двамата мисионери, внезапно си отиде от неизвестна болест. Тъгата, мислеше Сан. Тъгата и ужасът от онова, което му бе поднесъл животът, в края на краищата го убиха. Не кашлицата, не треската или студът. Елгстранд и Лудин искаха да го утешат. Но Сан каза, че има нужда да остане сам.

В нощта след погребението Сан започна да дялка кожа, сухожилия и мускули от крака на Гуо Си. Нямаше никакви други инструменти освен ръждясал железен винт, който бе намерил на палубата. Правеше го в тъмнината, когато никой не го гледаше. Остатъците от месо хвърляше през борда. Когато костите бяха почистени, ги изсуши с парцал и ги скри в торбата си.

Следващата седмица прекара в усамотение. Имаше моменти, в които мислеше, че най-доброто, което може да направи, е под прикритието на нощта да се метне през релинга и безшумно да потъне в морето. Но трябваше да занесе крака на умрелия си брат у дома.

Когато отново започна уроците си с мисионерите, не го напускаше мисълта колко много означаваха те за Гуо Си. Той не крещя пред смъртта си, бе спокоен. Елгstrand и Лудин му бяха дали най-трудното от всичко — куража да умре.

През останалата част от пътуването, чак до Ява, където корабът отново зареди, и после през последната отсечка до Кантон Сан зададе много въпроси за онзи Бог, който може да утешава умиращите и да им обещава рай, независимо дали човек е беден или богат. Но решаващият въпрос бе защо Бог бе оставил Гуо Си да умре, когато най-сетне бяха на път към дома след всички преживени мъки. Нито Елгstrand, нито Лудин можаха да му дадат някакъв убедителен отговор. Пътищата на християнския Бог са неведоми, каза Елгstrand. Какво означаваше това? Че животът не е нищо друго освен очакване на онова, което следва после? Че вярата всъщност е една загадка?

Сан приближаваше Кантон все по-замислен. Никога нямаше да забрави онова, през което премина. Сега искаше да се научи да пише, за да може да отбележи преживяното от него и мъртвите му братя след онази сутрин, когато видя родителите си да висят на дървото. Няколко дни преди да зърнат китайския бряг, Елгstrand и Лудин седнаха до него на палубата.

— Питаме се какво ще правиш, като стигнем в Кантон? — каза Лудин.

Сан поклати глава. Нямаше отговор.

— Не искаме да те загубим — каза Елгstrand. — Сближихме се по време на пътуването. Без теб нашите познания по китайски щяха да бъдат много по-малки, отколкото са сега. Предлагаме ти да ни

последваш. Ние ще ти плащаме заплата, а ти ще ни помагаш да създадем голямата християнска общност, за която мечтаем.

Сан дълго седя мълчалив, преди да отговори. Щом се реши, се изправи и два пъти дълбоко се поклони пред мисионерите.

Щеше да ги последва. Може би един ден щеше да постигне прозрението, озарило последните дни на Гуо Си.

На 12 септември 1867 година Сан отново стъпи на земята в Кантон. В торбата си носеше крака на мъртвия си брат. Това бе всичко, което му бе останало от дългото пътуване. На кея се озърна. Дали търсеше Дзъ или Уан? Не можеше да си отговори.

Няколко дни по-късно последва шведските мисионери в речна лодка за град Фуджоу. Сан съзерцаваше бавно преминаващия пейзаж. Търсеше място, където да може да погребее останките на Гуо Си. Искаше да го направи сам. То беше между него, родителите му и духовете на прадедите. Вероятно Елгстранд и Лудин нямаше да одобрят, че все още следва старите традиции.

Речната лодка бавно се плъзгаше на север. По крайбрежието пееха жаби.

Сан си бе у дома.

Една вечер през есента на 1868-а Сан седеше до малка масичка със самотно горяща стеаринова свещ. Макар и трудно, започна да оформя писмените знаци, които щяха да се превърнат в разказ за неговия и на мъртвите му братя живот. Бяха минали пет години, откакто той и Гуо Си бяха отвлечени от Дзъ, и една година, откакто Сан се върна в Кантон с крака на Гуо Си в торбата. През изминалата година последва Елгstrand и Лудин във Фуджоу, бе техен вечно приближен слуга и чрез учител, който му намери Лудин, се научи да пише.

Вечерта, когато започна да пише своя разказ, навън духаше суров вятър, а Сан бе в своята стая. Вслушваше се в звуците с четчицата за писане в ръка и му се струваше, че отново се намира на някой от корабите, с които бе пътувал. Чак сега започна да разбира мащабите на случилото се. Реши да си спомни всяка подробност и да не прескача нищо от станалото.

Един въпрос бе преследвал Сан през годината, изминала, откакто пристигнаха във Фуджоу и се настаниха в къща, купена от Елгstrand и Лудин. На кого щеше да разкаже своята история? Никога нямаше да се върне в селото си, а нямаше други хора, които да знаят кой е той. Нямаше за кого да пише. А все пак го искаше. Ако бе вярно, че съществува някакъв Творец, който управлява живите и мъртвите, той сигурно щеше да се погрижи писанието на Сан да попадне в ръцете на някого, който би искал да го прочете.

Започна да пише бавно и с усилие, докато вятърът се блъскаше в стените. Люлееше се напред и назад върху табуретката, на която седеше. Скоро стаята се превърна в кораб и подът се задвижи под краката му.

На масата бе поставил свитъци хартия. Като рак на речното дъно смяташе да се придвижва назад до момента, в който видя родителите си на дървото, полюшвани от вятъра. Но му се искаше да започне с пътуването към мястото, на което се намираше сега. Това пътуване бе най-близо и най-ясно в паметта му.

Елгстранд и Лудин бяха едновременно въодушевени и уплашени, когато стъпиха в Кантон. Хаотичната хорска гмеж, непознатите миризми и неразбираемият диалект „хака“, на който се говореше в града, ги караха да се чувстват несигурни. Пристигането им бе очаквано, там вече се беше установил един шведски мисионер на име Томас Хамберг, който работеше за немска компания, занимаваща се с разпространение на китайски преводи на Библията. Хамберг беше много гостоприемен и ги покани да живеят в къщата, където беше немската легация, както и кантората и жилището му. Сан ги следваше като мълчалив прислужник, какъвто бе решил да бъде. Наблюдаваше онези, на които бяха поръчали да пренесат багажа, изпра дрехите на мисионерите, грижеше се за тях независимо кое време на денонощието беше. Както седеше тихо отзад, внимателно слушаше всичко, което се говореше. Хамберг говореше по-добре китайски от Елгстранд и Лудин. За да се упражняват, често практикуваше с тях чуждия език. Зад плъзгаща се врата Сан чуваше Хамберг да разпитва Лудин как са се свързали с него. Онова, което го учуди и огорчи, бе, че Хамберг предупреди Лудин да не се доверява съвсем безрезервно на китайски слуга. Тогава за първи път Сан чу мисионер да казва нещо неприятно за китаец. Но реши, че нито Елгстранд, нито Лудин биха приели становището на Хамберг. Те бяха различни.

След неколкоседмични трескави приготовления напуснаха Кантон и най-накрая продължиха покрай брега и нагоре по реката Миндзян до града на белите пагоди Фуджоу. Благодарение на Хамберг бяха получили препоръчително писмо до най-висшия мандарин в града, който и преди бе показвал добронамереност към християнските мисионери. За свое удивление Сан видя как Елгстранд и Лудин, без да се колебаят, коленичиха и притиснаха чела на пода пред мандарина. Той им разреши да действат в града и след известно търсене намери подходящ за целите им имот. Беше кръгъл двор с доста къщи.

В деня, в който се нанесоха, Елгстранд и Лудин паднаха на колене и благословиха местността, която щеше да бъде тяхното бъдеще. Сан също коленичи. Но не произнесе благословия. Мислеше, че все още не бе намерил подходящо място да погребее крака на Гуо Си.

Отне му няколко месеца да открие място край реката, където вечерното слънце пламтеше над дърветата и бавно превръщаше земята в сянка. Сан посети мястото няколко пъти и усети, че го обзема голямо

спокойствие. Водата бавно течеше надолу към хълмовете. Дори сега, когато вече бе есен, по ниските брегови ивици растяха цветя. Тук можеше да седи и да разговаря с братята си. Линията между живите и мъртвите щеше да бъде заличена.

Едно ранно утро, когато никой не го наблюдаваше, той тръгна надолу по реката и изкопа дълбока дупка в земята, където погребва крака. Добре заглади земята, заличи всякакви следи и накрая постави камък, който бе носил със себе си през дългото пътуване през пустините на Америка. Сан помисли, че може би трябва да промълви някоя от молитвите, на които го бяха научили мисионерите. Но след като У, който някак също бе там, не бе опознал онзи Бог, към когото бяха насочени молитвите, той не каза нищо освен имената им. Сложи криле на духовете им и ги остави да полетят по своя път.

Елгстранд и Лудин проявяваха удивителна енергия. Сан все повече и повече се изпълваше с уважение към упоритата им способност да се справят с всякакви пречки и да убеждават хората да им помагат да построят тяхната мисия. Разбира се, разполагаха и с пари. Елгстранд се бе договорил с английска параходна компания, която редовно обслужваше Фуджоу с парични преводи от Швеция. Сан се изненадваше, че мисионерите не се боят от крадци, които не биха се поколебали да ги убият, за да се докопат до богатството им. Елгстранд пазеше пари под възглавницата си, докато спеше. Когато нито той, нито Лудин бяха наблизко, Сан поемаше отговорността. Веднъж Сан тайно преброи парите, пазени в кожена чанта. Остана поразен — бяха толкова много. За миг изпита изкушение да ги вземе и да се махне. С всичко това можеше да се отпрати към Пекин и да заживее като богат рентриер. Изкушението изчезна, щом се сети за Гуо Си и грижите, които положиха за него мисионерите в последните му дни.

Самият Сан живееше живот, за който преди едва ли беше мечтал. Имаше стая с легло, чисти дрехи, достатъчно храна. Бил някога на най-ниското стъпало на стълбата, сега той самият отговаряше за различните слуги в къщата. Бе строг и решителен, но никога не прибъгваше до физическо наказание, когато някой се провинеше.

Само две седмици след пристигането си Елгстранд и Лудин отвориха вратите на своята къща и поканиха любопитните, дошли да чуят какво имат да кажат и сторят белите странници. Дворът бе толкова препълнен, че стана тъпканица. Сан, който стоеше отзад, можа

да чуе как Елгстранд на разваления си китайски разказва за всевластния Бог, изпратил собствения си син на разпятието. Лудин обикаляше и раздаваше цветни картинки. Когато Елгстранд замлъкна, тълпата бързо напусна двора. Но на следващия ден всичко се повтори. Хората се връщаха, като някои от тях водеха със себе си приятели и познати. Целият град започна да говори за забележителните бели мъже, появили се сред тях. За китайците най-трудно бе да разберат, че Елгстранд и Лудин не се занимаваха с бизнес. Нито имаха стоки, които да искат да продадат, нито нещо, което да искат да купят. Те просто стояха там и говореха на своя лош китайски за един Бог, който се отнасял към всички хора еднакво.

Една сутрин, няколко седмици след пристигането им, Сан дръпна резето и отвори тежката дървена врата, за да се изправи лице в лице с млада жена, която стоеше пред него с наведена глава и каза, че се нарича Лоу Ци. Идвала от малко село нагоре по реката Мин в близост до Шуйкоу. Родителите ѝ били бедни и тя напуснала селото, когато баща ѝ решил, че трябва да я продаде на седемдесетгодишен мъж в Нанчан. Молила баща си да не го прави, защото много се говорело, че повечето от съпругите на мъжа били пребивани до смърт, щом им се насител. Но когато баща ѝ отказал, тя избягала. Немски мисионер, пътуващ по реката, ѝ разказал, че има мисия във Фуджоу, където на всеки се предлагало християнско милосърдие. Сан дълго я гледа, когато тя завърши разказа си. Постава ѝ няколко въпроса за уменията ѝ, после я пусна да влезе. Трябваше пробно да помага на жените и готвача, които отговаряха за храната на мисионерите. Ако се справеше, може би щеше да ѝ предложи работа. Радостта, изписана на лицето ѝ, го трогна. За такава власт дори не бе мечтал — да създаде радост на друг човек, като му предложи работа и изход от бездънното нещастие. Ци се справяше добре и Сан я задържа. Живееше с другите прислужнички и скоро започнаха да я харесват, защото бе спокойна и никога не се опитваше да се измъкне от някаква работа. Сан често стоеше и я гледаше, докато работи в кухнята или докато бърза да свърши нещо из двора. Понякога погледите им се срещаха. Но той никога не я заговори по начин, различен от този, по който говореше с другите слуги.

Един ден малко преди Коледа Елгстранд го помоли да наеме лодка и гребци. Щяха да пътуват надолу по реката и да посетят

английски кораб, току-що пристигнал от Лондон. Елгстранд бе получил съобщение от британския консул във Фуджоу, че има пратка за мисията.

— По-добре е да дойдеш с нас — каза Елгстранд и се усмихна. — Имам нужда от най-близкия си човек, щом трябва да взема чанта, пълна с пари.

Сан намери екип от гребци в пристанището, който прие задачата. На другия ден Елгстранд и Сан седнаха в лодката. Малко преди това Сан шепнешком му каза, че е най-добре да не се говори нищо за предстоящото взимане на пратката от борда на английския кораб.

Елгстранд се усмихна.

— Наистина съм доверчив — каза той. — Но не чак толкова, колкото си мислиш.

На гребците им трябваша три часа да стигнат до кораба и да се долепят до него. Елгстранд се изкатери по въжената стълба заедно със Сан. Плешив капитан на име Джон Дън ги прие. Той загледа гребците с крайно недоверие. Със същата недоверчивост изгледа и Сан и каза нещо, което Сан не разбра. Елгстранд поклати глава и обясни на Сан, че капитан Дън не харесвал особено китайци.

— Смята, че всички сте крадци и мошеници — каза Елгстранд и се засмя. — Един ден ще разбере колко не е бил прав.

Капитан Дън и Елгстранд изчезнаха в капитанската каюта. След малко Елгстранд се появи с кожена чанта в ръка, която демонстративно протегна на Сан.

— Капитан Дън смята, че съм луд да ти се доверявам. Печално е, че трябва да го призная, но капитан Дън е извънредно прост човек, който може много да знае за кораби, ветрове и морета, но нищо за хората.

Качиха се обратно при гребците и се върнаха. Беше тъмно, когато пристигнаха. Сан плати на шефа на гребците. Минавайки по тъмните улички, започна да се чувства зле. Не можеше да не мисли за онази вечер в Кантон, в която Дзъ бе примамил в капан него и братята му. Но не се случи нищо. Елгстранд изчезна с чантата в кантората си, Сан заключи вратата и събуди нощния пазач, заспал до външната стена.

— Плаща ти се да пазиш — каза Сан. — Не да спиш.

Каза го приятелски, макар да знаеше, че пазачът е мързелив и скоро отново ще заспи. Но човекът имаше да храни много деца и жена, някога заляла се с вряла вода и от много години прикована на легло, често викаща от болка. Аз съм надзирател, който здраво е стъпил на земята, помисли Сан. Не съм възседнал някой кон като ЯА. Освен това спя като хрътка, винаги с едно отворено око. Тръгна към стаята си. По пътя забеляза, че свети там, където спяха прислужничките. Сбърчи чело. Беше забранено да има запалени свещи нощно време, защото рискът от пожар бе много голям. Отиде до прозореца и надникна внимателно през процеп в тънката завеса. В стаята имаше три жени. Едната, най-възрастната от прислужничките, спеше, докато Ци и едно друго момиче на име На седяха в леглото и си говореха. На масата им имаше фенер. Тъй като вечерта бе топла, Ци бе разкопчала блузата си на гърдите. Сан като омагьосан гледаше тялото ѝ. Не чуваше гласовете им, но предположи, че си шепнат, за да не събудят възрастната жена. Внезапно Ци обърна лице към прозореца. Сан се отдръпна. Дали го бе видяла? Оттегли се в мрака и зачака. Но Ци не оправи завесата. Сан се върна при прозореца и остана, докато не духнаха свещта и в стаята не стана тъмно. Сан не помръдваше. Едно от кучетата, които нощно време пазеха от крадци, дойде и подуши ръцете му.

— Не съм крадец — прошепна Сан. — Аз съм най-обикновен мъж, който харесва жена, която може един ден да стане негова.

От този момент Сан започна да се сближава с Ци. Правеше го внимателно, за да не я уплаши. Не искаше и интересът му към нея да бъде твърде явен за останалите слуги. Завистта беше способна бързо да се разпространи сред тях.

Мина дълго време, преди Ци да схване внимателните знаци, които ѝ правеше Сан. Започнаха да се срещат в тъмнината пред нейната стая, като На обеща да не казва никому нищо. За което получи чифт обувки. Накрая, след почти половин година, Ци започна да прекарва част от нощите в стаята на Сан. Докато лежах заедно, Сан изпитваше радост, засенчваща всички страдания и спомени, които иначе непрекъснато го обграждаха. За Сан и Ци не съществуваше съмнение, че искат да прекарат живота си заедно. Сан реши да говори с Елгстранд и Лудин и да поиска разрешение да се ожени. Потърси двамата мисионери една сутрин след закуската им, преди да се хвърлят

в заниманията, изпълващи дните им. Обясни за какво бе дошъл. Лудин седеше мълчалив, докато Елгстранд не заговори.

— Защо искаш да се ожениш за нея?

— Тя е мила и грижовна. И работи здраво.

— Това е много проста жена, която дори не разбира онова, на което си се научил. И не проявява интерес към нашето християнско послание.

— Още е много млада.

— Някои твърдят, че краде.

— Клюки сред слугите. Никой не може да се отърве. Всички винят всеки за какво ли не. Знам кое е истина и кое не е. Ци не краде.

Елгстранд се обърна към Лудин. Какво си казаха на чуждия език Сан не разбра.

— Смятаме, че трябва да почакаш — каза Елгстранд. — Ако ще се жените, това трябва да е християнска сватба. Първата, която ще направим тук. Но и двамата още не сте узрели за това. Искаме да почакате.

Сан се поклони и напусна стаята. Разочарованието му бе голямо. Но Елгстранд не беше отказал категорично. Един ден той и Ци щяха да станат двойка.

Няколко месеца по-късно Ци каза на Сан, че ще има дете. Сан усети неимоверна радост и веднага реши, че ако е син, ще получи името Гуо Си. Същевременно осъзна, че новата ситуация може да означава голям проблем. Знанията, които Елгстранд и Лудин даваха всекидневно на хората, събрани в двора на мисията, съдържаха някои неща, изричани по-често от останалото. Между другото Сан разбра, че християнската религия изисква от хората да бъдат женени, преди да имат деца. Да спят заедно преди сватбата се смяташе за голям грях. Сан дълго размишлява какво да направи, без да намери разрешение.

Един ден получи съобщение, че Лудин се нуждае от гребци за посещение на няколко мили нагоре по реката до мисия, създадена от немски мисионери. Както винаги Сан трябваше да го придружи. Пресметнаха, че пътуването и посещението ще отнемат четири дни. Вечерта преди отпътуването Сан се сбогува с Ци и обеща да използва времето, за да измисли решение на големия им проблем.

Когато след четири дни се върна с Лудин, още с пристигането си бе извикан от Елгстранд, който настояваше да говори с него.

Мисионерът седеше до бюрото си в своята кантора. Обикновено канеше Сан да седне. Сега не го направи. Сан предусети, че нещо не е наред.

Гласът на Елгстранд беше по-мек от обичайното, когато заговори на Сан.

— Как беше пътуването?

— Всичко мина, както се очакваше.

Елгстранд замислено кимна и изпитателно загледа Сан.

— Разочарован съм — каза. — Изобщо не съм вярвал, че слухът, който дойде до мен, може да е верен. Накрая бях принуден да действам. Разбираш ли за какво говоря?

Сан знаеше. Все пак каза не.

— Това увеличава разочарованието ми — каза Елгстранд. — Когато човек лъже, значи дяволът е проникнал в съзнанието му. Естествено, говоря за онази жена, за която поиска да се ожениш и която сега е бременна. Давам ти още една възможност да кажеш как стоят нещата.

Сан наведе глава, без да отговори. Усети как сърцето му препуска в тялото му.

— За първи път, откакто се срещнахме на кораба, който ни доведе тук, се чувствам така тъжен заради теб — продължи Елгстранд. — Ти беше един от онези, които дадохте на брат Лудин и на мен чувството, че и китайците могат да се издигнат на по-високо духовно ниво. Бяха тежки дни. Молих се за теб и реших да останеш. Но ти трябва с още по-голямо усърдие и усилия да се доближиш до мига, когато можеш да заявиш, че се отдаваш на нашия общ Бог.

Сан все още стоеше с наведена глава и чакаше продължение, което така и не последва.

— Това бе всичко — каза Елгстранд. — Върви си върши работата.

На вратата чу гласът на Елгстранд зад гърба си.

— Естествено, разбираш, че Ци не можеше да остане тук. Тя ни напусна.

Сан бе шокиран, когато излезе на двора. Имаше същото усещане както когато умряха братята му. Сега отново бе на дъното. Потърси На и я измъкна от кухнята, като я хвана здраво за косата. За първи път Сан използваше насилие над някого от слугите. На изкрещя и се хвърли на

земята. Сан скоро разбра, че не е била тя, която ги е издала, а по-старата прислужничка е чула, когато Ци се е доверявала на На. Сан успя да се овладее и да не се втурне и след нея. Това щеше да означава да бъде принуден да напусне мисията. Заведе На в стаята си и я сложи да седне на една табуретка.

— Къде е Ци?

— Тръгна си оттук преди два дни.

— Къде отиде?

— Не знам. Беше много тъжна. Тичаше.

— Трябва да е казала къде отива.

— Не знам дали знаеше. Мисля, че тръгна към реката и че ще те чака там.

Сан бързо се изправи и изтича от стаята, после по външните стълби и надолу към пристанището. Но не можа да я намери. Търси я през по-голямата част от деня, разпитваше, но никой не я беше виждал. Говори с гребците и те му обещаха да му съобщят, ако Ци се покаже.

Когато се завърна в мисията и отново срещна Елгстранд, онзи сякаш бе забравил за случилото се. Тъкмо подготвяше Божията служба за следващия ден.

— Не смяташ ли, че дворът трябва да се измете? — любезно попита Елгстранд.

— Ще се погрижа да го направят рано сутринта, преди да дойдат посетителите.

Елгстранд кимна и Сан се поклони. Явно Елгстранд смяташе, че Ци толкова силно бе прегрешила, че за нея нямаше спасение. Сан не можеше да разбере, че има хора, които никога нямаше да се доближат до великата Милост, дори греховете им да са само в това, че са обичали някого. Той погледна Елгстранд и Лудин, които седяха и си говореха на верандата пред кантората на мисията.

И сякаш чак сега ги видя истински.

Два дни по-късно Сан получи съобщение от един от приятелите от пристанището. Побърза натам. Принуди се да си пробива път през голяма тълпа. Ци лежеше на една дъска. Въпреки че около кръста ѝ имаше завързана груба желязна верига, тя се бе завърнала от дълбините. Веригата бе заседнала на колело, издигнало тялото на повърхността. Кожата ѝ бе синкава, очите затворени. Само Сан знаеше, че в корема ѝ има дете.

Още веднъж Сан бе останал сам.

Протегна пари на мъжа, който му бе пратил съобщението. Щяха да стигнат да изгорят тялото. Два дни по-късно той зарови пепелта ѝ на мястото, където вече почиваше Гуо Си. Ето какво постигнах в живота си, мислеше той. Градя и пълня собственото си гробище. Тук вече почиват останките на трима, единият от които така и не се роди. Падна на колене и десетки пъти удари челото си в земята. Виеше като животно от гняв. Никога не се бе чувствал така безпомощен както сега. Той, който някога вярваше, че е способен да се грижи за братята си, сега не бе нищо друго освен сянка на човек.

Когато късно вечерта се завърна в мисията, пазачът му каза, че Елгстранд го е търсил. Сан почука на вратата на кантората, където Елгстранд седеше и пишеше на светлината на лампата си.

— Липсваше ми — каза Елгстранд. — Нямахте те целия ден. Молих се на Господ да не ти се е случило нещо.

— Нищо не ми се е случило — каза Сан и се поклони. — Само малко ме боля зъб, който излекувах с билки.

— Добре. Не можем да се оправим без теб. Върви сега да спиш.

Сан никога не разкри на Елгстранд или Лудин, че Ци се бе самоубила. Назначиха ново момиче. Сан заключи огромната болка в себе си и дълги месеци продължи да бъде незаменимият слуга на мисионерите. Никога не издаде мислите си, но сега слушаше проповедите с друго внимание. И именно сега Сан реши, че е овладял достатъчно символи, за да почне да оформя своята и на братята си история. Все още не знаеше на кого разказва. Може би само на вятъра. Но ако е така, ще принуди вятъра да го слуша. Пишеше късно вечер, спеше все по-малко часове, без да занемарява задълженията си. Винаги бе любезен, готов да се притече на помощ, да вземе решение, да се справя със слугите и да облекчава образователната работа на Елгстранд и Лудин.

Бе изминала една година от пристигането им във Фуджоу. Сан установи, че щеше да отнеме страшно много време да се създаде онова Божие царство, за което мечтаеха мисионерите. След дванайсет месеца деветнайсет души се бяха обърнали в християнската вяра. Пишеше през цялото време, търсеше пътя назад към причините за бягството от родното село.

В задачите на Сан влизаше да чисти кантората на Елгстранд. Никой друг не можеше да влиза там. Един ден, когато Сан внимателно бършеше праха от бюрото и хартиите върху него, погледът му попадна на писмо, написано от Елгстранд с китайски символи до един от неговите приятели мисионери в Кантон, с когото упражняваше езика. Елгстранд се доверяваше на приятеля си. Пишеше, че „китайците са, както знаеш, невероятно трудолюбиви и могат да издържат изпитания така, както магаретата и мулетата издържат на ритници и бой с камшик. Но не трябва да се забравя, че китайците са прости и убедени лъжци и мошеници, те са коварни и алчни и притежават животински инстинкт, който понякога ме отвращава. Повечето са отвратителни хора. Може само да се надяваме Божията любов един ден да проникне в ужасния им инат и жестокост“. Сан прочете писмото още веднъж. После довърши чистенето и напусна стаята. Продължи работата си, сякаш нищо не се бе случило, вечер пишеше, денем слушаше проповедите на мисионерите.

Една вечер през есента на 1868-а незабелязано напусна мисията. В проста платнена торба постави принадлежностите си. Когато тръгна, валеше и духаше. Пазачът спеше до портата и така и не чу, когато Сан се прекачи. Щом възседна вратата, той изтръгна знака, сочещ, че това е вратата към Храма на правдивия Бог. Изхвърли го в калта.

Улицата бе пуста. Дъждът се лееше.

Мракът погълна Сан.

Елгстранд отвори очи. През дървените щори на прозореца в стаята му струеше утринната светлина. Отвън се чуваше как премитат двора. Шум, който обичаше. Както обикновено, когато се събудеше, той полежа малко в леглото и остави мислите си да блуждаят назад във времето. Гъмжило от картини от обикновеното му детство в малкия шведски град изпълниха съзнанието му. Никога не бе предполагал, че ще бъде призван да стане мисионер, за да помогне на хората да съпреживеят единствената права вяра.

Беше отдавна, но все пак, сега вече буден, усещаше това много близо. Особено днес, когато щеше да извърши поредното си пътуване долу по реката до английския товарен кораб, който носеше пари и поща за мисията. За четвърти път щеше да пътува. Повече от година и половина мина, откак той и Лудин дойдоха във Фуджоу. Въпреки че работеха здраво, мисията продължаваше да се бори с големи проблеми. Най-голямото му разочарование бе, че в правата вяра бяха обърнати твърде малко хора. Много стояха там и твърдяха, че са християни. Но за разлика от Лудин, чието око бе по-малко критично, Елгстранд виждаше у повечето от посветените, че вярата им е слаба и може би е единствен израз на надеждата да получат някой подарък, дрехи или храна от мисионерите. Имаше моменти през това изминало време, когато Елгстранд губеше вяра. Тогава в дневниците си пишеше за двуличието на китайците и отвратителния им атеизъм, който, изглежда, нищо не можеше да изкорени. Китайците, които посещаваха проповедите, възприемаше като животни, стоящи много по-долу и от най-бедните селяни, които бе виждал в Швеция. Библейските думи „не хвърляй бисери на свинята“ бяха получили ново и неочаквано съдържание. Но въпреки всичко тежките моменти отминаха. Молеше се и разговаряше с Лудин. В писмата си до мисионерския съюз, който поддържаше работата им и събираше парите, от които се нуждаеха, не отричаше трудностите. Но винаги посочваше, че е нужно търпение. На християнската църква са й били нужни стотици години да се разпространи. Това търпение трябваше и той да изисква от хората, изпратени в огромната и изостанала страна, наречена Китай.

Стана, изми се на мивката и бавно започна да се облича. Щеше да използва сутринта да напише няколко писма, които да остави при посещението си на английския кораб. Изпитваше необходимост да пише на майка си, която сега вече беше много стара, с изневеряваща памет. Още веднъж искаше да ѝ напомни, че има син, изпълняващ най-важното християнско дело, което човек може да си представи.

На вратата внимателно се почука. Когато отвори, отпред стоеше млада прислужничка с подноса със закуската. Постави я на масата и безшумно изчезна през вратата. Докато Елгстранд си слагаше самото, застана в рамката на вратата и загледа прясно изчистения двор. Беше влажно, топло, имаше облаци, които сочеха, че ще вали. Пътуването надолу по реката изискваше чадър и дрехи за дъжд. Той махна на Лудин, който стоеше до своята врата и бършеше очилата си. Без него щеше да е трудно, помисли Елгстранд. Той е наивен, не много надарен, но добър и работлив. Носи нещо от щастливото неведение, за което се говори в Библията.

Елгстранд набързо произнесе молитвата си и седна да закуси. Същевременно се запита дали е уреден екип гребци, който да го закара и върне от кораба. В този миг му липсваше Сан. Но време на престоя си в мисията Сан винаги се грижеше за тези задачи и всичко бе отлично организирано. От онази есенна вечер, когато изчезна, Елгстранд така и не успя да намери някой, който пълноценно да заеме мястото му. Наля чая си и отново се запита какво всъщност бе накарало Сан да се махне. Единственото разумно обяснение бе, че прислужницата Ци, в която Сан се бе влюбил, е избягала с него. Елгстранд го заболя при мисълта, че е имал твърде високо мнение за Сан. Това, че постоянно беше разочарован или измамен от обикновените китайци, можеше да понесе. Двучието бе в природата им. Но това, че Сан, за когото бе мислил толкова хубави неща, постъпи по същия начин, бе най-голямото му разочарование в сравнение с всичко случило се във Фуджоу. Разпита всички, които го познаваха. Но никой не знаеше какво бе станало в онази бурна нощ, когато бяха съборени от вятъра знаците на Храма на правдивия Бог. Сега те седяха на местата си. Но Сан го нямаше.

Следващите часове Елгстранд посвети на написването на своите писма и подготвянето на доклад до членовете на мисията у дома в Швеция. Винаги се измъчваше, когато трябваше да разказва как

протича мисионерската работа. Към един часа залепи последния плик и хвърли пак поглед да види какво е времето. Все още имаше риск да вали.

Когато Елгстранд слезе в лодката, му се стори, че познава някои от гребците от предните пътувания. Но не беше сигурен. Лудин и той седнаха в средата на лодката. Мъж на име Син се поклони и каза, че сега могат да тръгват. Мисионерите посветиха пътуването надолу по реката на разговори за разни проблеми в мисията. Говориха също, че е необходимо да бъдат повече. Мечтата на Елгстранд беше да изгради мрежа от мисии по цялата река Мин. Но откъде щяха да вземат парите? Нито Лудин, нито Елгстранд имаха готов отговор.

Когато пристигнаха на английския кораб, за свое учудване Елгстранд забеляза, че му е познат. Мисионерите се изкачиха по въжената стълба. Там стоеше капитан Дън, когото Елгстранд бе срещал и преди. Запозна го с Лудин и те се отправиха към капитанската каюта. Капитан Дън предложи ракия и чаши и не се предаде, докато не принуди двамата мисионери да опитат по две глътки.

— Останали сте тук — каза той. — Това ме изненадва. Как издържате?

— Призовани сме — отвърна Елгстранд.

— И как е?

— Кое как е?

— Как върви обръщането в правата вяра? Успявате ли да накарате китайците да вярват в Бог, или те продължават да палят пръчици пред своите божества?

— Искате ли време за посвещението.

— А колко време се иска за посвещението на цял един народ?

— Ние не пресмятаме така. Можем да останем и цял живот. След нас ще поемат други.

Капитан Дън изпитателно ги гледаше. Елгстранд си припомни, че при предишното си посещение капитан Дън бе казал много негативни думи за китайския народ.

— Времето е едно — каза Дън. — Изтича между пръстите ни, колкото и да се опитваме да го задържим. Но разстоянието? Преди да успеем да измислим инструмент, който да ни позволи да измерваме нашите пътувания в минути, разполагахме само с едно мерило, което

наричахме усет. Докъдето можеха да видят острите очи на един моряк — земя или друг кораб. А вие как измервате разстоянието, господин мисионер? Как измервате разстоянието между Бог и хората, които искате да посветите във вярата?

— Търпението и времето също са разстояние.

— Възхищавам ви се — каза Дън. — Въпреки волята ми. Защото вярата досега никога не е помогнала на някой капитан да се оправи сред плитчините и рифовете. За нас важи познанието, нищо друго. Така че да кажем, че имаме различни ветрове в платната си.

— Хубаво казано — каза Лудин, който досега бе мълчал.

Капитан Дън се наведе и отключи дървен сандък, който стоеше до койката му. От него извади доста писма, няколко по-дебели пратки и накрая пакет с пари, които мисионерите можеха да обменят при английските търговци във Фуджоу.

Капитан Дън даде на Елгстранд лист хартия със сумата.

— Моля да преброите и приемете пратката.

— Нужно ли е? Не вярвам морски капитан да краде пари, събирани от бедни хора, за да помогнат на безбожниците за по-добър живот.

— Ваша работа какво мислите или не. Единственото важно за мен е със собствените си очи да видите, че сте получили правилната сума.

Елгстранд разлисти банкнотите. Когато всичко бе готово, подписа разписка, която капитан Дън заключи в сандъка.

— Много пари давате за вашите китайци — каза той. — Трябва да са важни за вас.

— Така е.

Вече се стъмваше, когато Елгстранд и Лудин най-после можах да напуснат кораба. Капитан Дън стоеше на релинга и ги наблюдаваше, докато се качваха в лодката, която щеше да ги откара у дома.

— Сбогом — викна капитан Дън. — Кой знае, може да се срещнем на реката още веднъж.

Лодката заплува. Гребците вдигаха и спускаха греблата в равен такт. Елгстранд погледна Лудин и избухна в смях.

— Капитан Дън е забележителен мъж. Дълбоко в себе си вярвам, че има добро сърце. Въпреки че дава вид на циник и богохулник.

— Едва ли е единственият, който крие възгледите си — отвърна Лудин.

Пътуваха нататък в тишина. Обикновено гребната лодка се придържаше близо до бреговата линия. Но този път гребците предпочетоха да я държат по средата на реката. Лудин заспа. Елгстранд дремеше. Събуди се, когато внезапно няколко лодки изникнаха от тъмнината и долепиха бордовете си до техния. Стана толкова бързо, че Елгстранд едва успя да разбере какво става. Защо гребците не се придържаха близо до брега както обикновено?

После разбра. Мъже с маски на лицата скочиха в тяхната лодка. Лудин, който тъкмо се беше събудил и се опитваше да се изправи, получи силен удар по главата, от който падна. Гребците дори не опитаха да защитят Елгстранд или да изтеглят лодката. Той разбра, че нападението е било добре планирано.

— В името на Христа — викна. — Ние сме мисионери, не ви желаем злото.

Мъж с маска на лицето внезапно изскочи пред него. В ръка държеше нещо подобно на брадва или топор. Погледите им се срещнаха.

— Пощадете живота ни — примоли се Елгстранд.

Мъжът дръпна надолу маската си. Въпреки тъмнината Елгстранд видя, че пред него стои Сан. Лицето му бе напълно безизразно, когато вдигна брадвата и я стовари право върху главата на Елгстранд. После блъсна тялото му във водата и видя как то се понесе по течението. Един от неговите хора стоеше, готов да пререже гърлото на Лудин, когато Сан вдигна предупредително ръка.

— Остави го да живее. Искам някой да разкаже.

Сан взе чантата с парите и се прекачи на една от другите лодки. Същото направиха и гребците, пътували с Елгстранд и Лудин. Скоро в лодката остана само изпадналият в безсъзнание Лудин.

Реката течеше мълчаливо. От бандитите не бе останала и следа.

На другия ден бе открита лодката с все още намиращия се в безсъзнание Лудин. Британският консул във Фуджоу се погрижи за него и го остави да живее в резиденцията, докато възстанови силите си. Когато Лудин преодоля най-страшния шок, консулт попита дали е познал някой от участниците в нападението. Лудин отвърна „не“. Всичко бе станало толкова бързо, мъжете били маскирани, нямал

представа какво се бе случило с Елгstrand. Консулт дълго се чуди защо на Лудин животът е бил пощаден. Китайските речни пирати рядко оставяха някой жив, когато нападаха. Но този път бе направено загадъчно изключение. Консулт веднага се свърза с властите в града и изрази протест по повод на събитията. Мандаринът реши да се намеси. Успя да проследи бандитите в село, северозападно от реката. Тъй като самите бандити ги нямаше, мандаринът нареди да накажат близките им. На всички бяха отсечени главите без съд и присъда и цялото село бе изгорено.

Събитията бяха с драматични последствия за продължаването на евангелистката дейност. Лудин бе обхванат от тежка депресия и не смееше да напусне британското консулство. Мина много време, преди да оздравее, за да се върне в Швеция. Отговарящите за мисионерската работа там взеха трудното решение да преустановят изпращането на мисионери.

Мисията бе закрыта. Деветнайсетте посветени китайци бяха помолени да се обърнат към германската или американската мисия, които също работеха по река Мин. Докладите за работата на мисията, написани от Елгstrand, бяха скрити в архива, защото вече никой не се интересуваше от тях.

Няколко години след отпътуването на Лудин за Швеция в Кантон пристигна китаец в красиви дрехи заедно със своите слуги. Беше Сан, завърнал се в града, след като се бе крил в Уан. По пътя Сан бе спрял във Фуджоу. Докато слугите му чакаха в един хан, той се отправи към мястото до реката, където бяха погребани брат му и Ци. Запали пръчици и дълго седя на красивия хълм. Говори тихо с мъртвите и им разказа за живота, който водеше сега. Не получи отговори, но все пак бе сигурен, че са го чули.

В Кантон Сан нае малка къща в покрайнините на града, далече от кварталите на чужденците и от онези, в които живееха обикновените бедни китайци. Живееше прост и затворен живот. Онези, които питаха слугите му кой е, получаваха отговор, че Сан е рентиер и прекарва времето си в учене. В къщата му лампите светеха до късно. Сан продължи да пише за онова, което му се беше случило след деня на самоубийството на неговите родители. Не пропускаше

нищо. Нямахме нужда да прекарва дните си в работа, защото наличното в чантата на Елгстранд му беше повече от достатъчно, за да живее в охолство. Мисълта, че това бяха пари на мисията, му доставяше голямо задоволство. Отмъщение за това, че толкова дълго бе предаван от християните, които искаха да му внушат, че има справедлив Бог.

Минаха много години, преди Сан да си намери друга жена. Един ден, докато правеше едно от редовните си посещения в града, видя млада жена да върви по улицата в компанията на своя баща. Последва ги и когато видя в коя къща живеят, инструктира най-добрия си слуга да му достави информация за бащата. Оказа се нисш чиновник при един от мандарините на града и Сан разбра, че бащата ще погледне на него като на подходящ кандидат. Внимателно се доближи, представи се и го покани в една от най-изисканите чайни в Кантон. Малко по-късно бе поканен в дома на чиновника и за първи път се срещна с младата жена, която се наричаше Тие. Намери, че е приятна, а когато тя престана да се стеснява, се оказа, че има и умна глава.

След още една година, през май 1881-ва, Сан и Тие се ожениха. През март 1882-ра им се роди син, когото нарекоха Гуо Си. Никога не му омръзваше да стои и да гледа детето, като за първи път от много години усети радост, че живее. Но гневът му не бе утихнал. Отделяше все повече време на едно от тайните сдружения, които работеха, за да прогонят белите хора извън страната. Бедността и страданията в родината му не можеха да бъдат излекувани, докато чуждите бели хора слагаха ръка върху повечето от доходите от търговията и принуждаваха китайците да поемат омразното опияняващо средство, което се наричаше опиум.

Времето минаваше. Сан старееше, докато семейството му се разрастваше. Често се оттегляше вечер и препрочиташе дневника, който продължаваше да списва. Сега само чакаше децата му да станат достатъчно големи, за да разбират, и може би един ден сами да прочетат книгата, над която работеше толкова дълго. Извън дома си виждаше как призракът на бедността продължава да броди по улиците на Кантон. Времето още не е дошло, мислеше си той. Но един ден всичко това ще бъде пометено от придошлата речна вълна.

Сан продължи да живее простичкия си живот. Повечето време прекарваше със своите деца. Но никога не престана да издирва Дзъ

при обиколките си из града, винаги въоръжен с остър нож, който криеше под дрехите си.

Я Жу обичаше вечерно време да е сам в офиса си. Небостъргачът в центъра на Пекин, където притежаваше целия най-горен етаж с големи панорамни прозорци към града, тогава бе почти пуст. Само пазачите на най-долния етаж и чистачите оставаха. В предната стая чакаше неговата секретарка, госпожа Шън, която стоеше, докогато ѝ кажеше, понякога чак до зори.

Точно на този ден през декември 2005 Я Жу навършваше трийсет и осем години. Беше съгласен със западния мислител, който някога бе написал, че мъжът на тази възраст е в средата на живота си. Имаше много приятели, които се тревожеха, че с приближаването на четирийсетте усещат старостта като слаб, но студен полъх във врата. За Я Жу такава тревога не съществуваше. Още като млад студент в един от университетите в Шанхай бе решил да не харчи време и сили да се безпокои, след като така и така нищо не можеше да направи. Ходът на времето бе неизмеримата и загадъчна величина, срещу която човек бездруго губеше. Можеше да окажеш съпротива само ако опитаеш да разшириш времето, да го използваш и никога да не възпираш хода му напред.

Я Жу потърка нос в студеното стъкло. Винаги поддържаше ниска температура в голямото пространство, пълно с офиси, където всички мебели бяха оцветени с вкус в нюанси на черно и кървавочервено. Температурата трябваше постоянно да е седемнайсет градуса, независимо дали бе студен сезон или лято, когато жегата и пясъчните бури минаваха над Пекин. Подобна температура подходеше на хладния му разум. Да правиш бизнес или да взимаш политически решения бе нещо като състояние на война, където само рационалната и хладна пресметливост бе от значение. Затова неслучайно го наричаха Тоунао лън — „Студеният“. Без съмнение някои го смятаха за опасен. Вярно бе, че на няколко пъти по-рано в живота си бе загубил самообладание и бе причинил на хора физическа болка. Но това повече не се случи. Вече не губеше контрол над гнева, който понякога го изпълваше.

Случваше се от време на време Я Жу рано сутрин да напусне жилището си през тайна задна врата. Тогава в един разположен наблизо парк се смесваше с хората, повечето възрастни като него, и упражняваше гимнастика, която се наричаше тай чи. Тогава се чувстваше като малка и незначителна частица от огромната анонимна китайска маса. Никой не знаеше кой е и как се казва. Сякаш се пречистваше. Когато после се завръщаше у дома и наново приемаше своята идентичност, винаги се чувстваше по-силен.

Наближаваше полунощ. Тази вечер очакваше две посещения. Забавляваше го да вика онези, които искаха нещо от него, и онези, които смяташе, че има причини да види в своя офис, по средата на нощта или рано заранта.

Втренчи поглед в града. Бе роден през 1967 година, в най-бурното време на Културната революция, в болница някъде долу сред тези светлини. Баща му не присъствал, защото като университетски професор станал жертва на бесните чистки на червените гвардейци и бил изгонен на село да гледа прасета. Я Жу никога не го бе срещал. Бе изчезнал и повече никакъв не се бе обадил. По-късно Я Жу бе изпратил няколко от най-близките си сътрудници на онова място в провинцията, където се предполагаше, че е бил заточен. Но без резултат, вече никой не помнеше баща му. Нямахше следи и в хаотичния архив от онова време. Бащата на Я Жу бе удавен от голямата политическа речна вълна, пусната на воля от Мао.

За майка му това бе тежко време, сама със сина си и с по-голямата си дъщеря Хун. Първият му житейски спомен бе плачът на майка му. Споменът бе смътен, но той никога не го забрави. По-късно, в началото на осемдесетте години, когато положението им се подобри и майка му си върна предишната работа като преподавател по теоретична физика в един от пекинските университети, той разбра повече за царящия по време на раждането му хаос. Мао се бе опитал да създаде нова вселена. Както бе възникнала вселената, така и един нов Китай трябваше да се появи от превратните бунтове на Мао.

Я Жу рано разбра, че може да гарантира напредъка си, ако правилно схваща различните тенденции в политическия и икономическия живот. Точно така успя да се изкачи на нивото, на което се намираще сега. Когато пазарът в Китай започна да се освобождава, бях подготвен, помисли Я Жу. Бях една от онези котки, за

които говореше Дън, които нямаше нужда да са черни или сиви, стига да ловят мишки. Сега съм един от най-богатите от моето поколение. Подсигурих се с добри контакти в Забранения град на новото време, където властва най-вътрешното ядро на Комунистическата партия. Плащам им задграничните пътувания и внасям със самолет продукцията на модни дизайнери за жените им. Уреждам добри университетски места в САЩ за децата им и строя къщи на родителите им. В замяна получавам свободата си.

Погледна часовника. Скоро щеше да удари полунощ. Първият му посетител щеше да пристигне. Отиде до бюрото и натисна копчето на високоговорителя. Госпожа Шън веднага се обади.

— Чакам посещение — каза той. — След около десет минути. Оставете я да почака половин час. После ще позвъня и ще я поканя.

Я Жу седна на бюрото си. Когато вечер си тръгваше, то беше винаги празно. Всеки нов ден трябваше да бъде посрещан с почистено бюро, където да има място за новите предизвикателства.

Точно сега там лежеше раздърпана стара книга с кърпени и поправяни корици. Я Жу понякога мислеше да накара някой сръчен занаятчия да сложи нови корици на разпадащата се книга. Но бе решил да я остави така както е. Въпреки че кориците бяха разпарцаливени, страниците счепени и отънели, съдържанието не се бе променило за всичките изминали години от написването ѝ.

Внимателно отмести книгата и натисна едно копче под плота на бюрото. На масата изникна с тихо бръмчене компютър. Натисна няколко клавиша и на светлия екран се появи родословното му дърво. Беше му отнело много време и много пари да сглоби тази картина на корените си, поне в онази нейна част, в която беше сигурен. В кървавата и изпълнена с насилие история на Китай бяха унищожени много архиви. В родословното дърво, което сега Я Жу гледаше, имаше много пробойни, които никога нямаше да запълни. Все пак тук бяха най-важните имена. И преди всичко името на мъжа, написал дневника на бюрото му. Я Жу бе потърсил къщата, в която на светлината на свещите са седели неговите прадеди. Но нищо не бе останало. Там, където бе живял Уан Сан, сега се простираше мрежа от магистрали.

В дневника Сан бе написал, че думите му са предназначени за вятъра и неговите деца. Какво имаше предвид с вятъра Я Жу така и никога не разбра. Вероятно Сан е бил романтик в дъното на душата си

въпреки тежкия живот, който е бил принуден да води, и нуждата от отмъщение, която никога не го бе напуснала. Но децата бяха там. Първият, Гуо Си, бе роден през 1882 г. Бе един от първите водачи на Комунистическата партия, убит от японците във войната им срещу Китай.

Я Жу често мислеше, че написаният от Сан дневник е бил предназначен точно за него. Въпреки че имаше повече от век между появата му и вечерта, в която сега го четеше, сякаш чуваше как Сан му говори директно. Омразата, изпитвана някога от прадядото, все още бе жива у него. Най-напред Сан, после Гуо Си и накрая той самият. Имаше фотография на Гуо Си от началото на 30-те на XX век. Стоеше с няколко мъже на фона на планински пейзаж. Я Жу го бе сканирал на компютъра си. Когато гледаше снимката, му се струваше, че е много близък с Гуо Си. Той стоеше точно зад усмихващия се мъж с брадавица на бузата^[1]. Толкова близо до абсолютната власт, помисли Я Жу. Толкова близо съм и аз, неговият родственик.

Интерфонът на бюрото слабо избръмча. Госпожа Шън му даваше дискретен знак, че първата му посетителка е пристигнала. Но той смяташе да я накара да чака. Отдавна бе прочел за онзи политически водач, който класифицирал политическите си приятели или врагове по времето, което минава, докато успеят да се срещнат с него.

Я Жу изключи компютъра и той със същото бръмчене потъна в плочата на бюрото. От гарафа на масата си наля вода в една чаша. Водата идваше от Италия и се произвеждаше специално за него от предприятие, на което той чрез една от многото свои подставени фирми бе съсобственик. Вода и нефт, помисли той. Обкръжен съм от течности. Днес нефт, утре може би правата върху водите на различни реки и езера.

Отново отиде до прозореца. Погледна нататък към района, където се простираше Забраненият град. Обичаше да е там, да посещава приятелите си, чиито пари въртеше и увеличаваше. Днес императорският трон стоеше празен. Но властта все още бе там, зад прастарите стени на имперския град. Някога Дън бе казал, че старите императорски династии биха завидели на китайската компартия за нейната власт. Нямаше страна в света, която да има такава властова база. В момента всеки пети жив човек зависеше от решенията на тези подобни на императори ръководители.

Я Жу знаеше, че е роден с късмет. Никога не го забравяше. В мига, в който приемеше това за даденост, бързо щеше да изгуби влиянието и благосъстоянието си. Бе като сив мандарин в този голям елит на властта. Беше член на Комунистическата партия, имаше тесни връзки в най-вътрешните кръгове, където се вземаха най-важните решения. Днес, на 38-ия си рожден ден, знаеше, че се намира в най-великото и най-преходно време, което преживяваше Китай след Културната революция. Затворена векове наред, сега държавата преживяваше процес на отваряне към останалия свят. И макар в Политбюро да се водеше люта битка кой път да бъде избран, Я Жу бе напълно сигурен какъв щеше да е резултатът. С всеки изминал ден неговите сънародници подобряваха живота си. Дори ако пропадта между граждани и селяни се разширяваше, част от това благосъстояние отиваше и при най-бедните. Би било лудост да се опиташ да измениш курса на това развитие в посока, напомняща на миналото. Затова ловът за чуждите пазари и суровини ще става все по-напрегнат.

Загледа сянката на лицето си в големия панорамен прозорец. Точно така трябва да е изглеждал Уан Сан.

Минали са повече от 135 години, помисли Я Жу. Сан никога не би могъл да си представи живота, който живее днес. Но аз мога да прозра в неговия и да разбера изпълващия го гняв. Написал е дневника си, за да могат наследниците му да не забравят всички неправди, на които той, родителите му и братята му са били подложени. Великата неправда, тегнеща над цял Китай.

Я Жу отново погледна часовника. Въпреки че още не бе минал половин час, отиде до бюрото и натисна копчето, известяващо, че първият му посетител може да влезе.

В стената се плъзна невидима врата. Влезе сестра му Хун Циу. Беше много красива. Наистина имаше сестра, сияеща от хубост.

Срещнаха се по средата на стаята и се целунаха по бузите.

— Малки братко — каза тя. — Сега си малко по-стар от вчера. Един ден ще ме настигнеш.

— Не — отвърна Я Жу. — Няма. Но никой не знае кой пръв ще погребее другия.

— Защо говориш сега за това? На рождения си ден?

— Умният знае, че смъртта е винаги наблизо.

Заведе я до дивана в другия край на голямата стая. Тъй като тя не близваше алкохол, ѝ предложи чай от позлатена кана. Самият той продължи да пие вода.

Хун Циу го погледна с усмивка. После внезапно стана сериозна.

— Имам подарък за теб. Но първо искам да знам дали слухът, който чух, е истина?

Я Жу разпери ръце.

— Заобиколен съм от слухове. Като всички известни мъже и дори известни жени. Като теб, скъпа сестро.

— Искам само да знам дали е вярно, че си използвал подкуп, за да подпишеш контракт за строителството на олимпийските съоръжения.

Хун Циу силно тръшна чашата си с чай на масата.

— Разбираш ли какво означава това? Подкуп, корупция?

Изведнъж Я Жу изпита умора от Хун Циу. Често техните разговори го забавляваха, защото тя беше и интелигентна, и хаплива. Тя поддържаше старомодните възгледи и идеали, които вече не означаваха нищо. Солидарността бе просто стока като всички останали. Класическият комунизъм не бе успял да надживее изкушенията на действителността, която старите теоретици така и никога не разбраха. Че Карл Маркс имаше право за много неща, отнасящи се до фундаменталното значение на икономиката за политиката, или че Мао бе показал, че дори най-бедните селяни могат да се измъкнат от мизерията си, не означаваше, че големите предизвикателства, пред които бе изправен Китай, можеха да се преодолеят, ако класическите методи продължават да се използват безкритично.

Хун Циу яздеше наопаки своя кон към бъдещето. Я Жу знаеше, че тя ще се провали.

— Никога няма да бъдем врагове — каза той. — Нашето семейство са били пионери, когато народът ни започнал пътя си от нищото. Просто гледаме различно на методите, които трябва да се използват. Но, разбира се, не подкупвам никого, както и не позволявам да ме подкупват.

— Мислиш само за себе си. За никой друг. Трудно ми е да повярвам, че казваш истината.

Сега Я Жу загуби самообладание.

— Ти какво си мислеше преди шестнайсет години, когато ръкопляскаше на ония старчета начело на партията, които оставиха танковете да смажат хората на площада? Какво си мислеше тогава? Не разбра ли, че аз можех да съм един от онези, които бяха там? Тогава бях на двайсет и две години.

— Беше необходимо да се намесим. Заплашена бе стабилността на цялата страна.

— От няколко хиляди студенти? Не говориш истината, Хун Циу. Страхувахте се от съвсем други хора.

— От кои?

Я Жу се надвеси към сестра си и прошепна:

— От селяните. Страхувахте се да не се окаже, че подкрепят студентите. Вместо да почнете да мислите в друга посока за бъдещето на тази страна, вие грабнахте оръжието. Вместо да решите един проблем, вие се опитахте да го прикриете.

Хун Циу не отговори. Твърдо гледаше брат си в очите. Я Жу помисли, че двамата идват от семейство, което няколко поколения не е смеело да вдигне поглед към мандарин.

— Човек не се усмихва на вълка — каза Хун Циу. — За вълка това означава, че искаш да се биеш.

Тя се изправи и остави на масата пакет, вързан с червена панделка.

— Страхувам се от пътя, по който си поел, малки братко. Ще направя всичко, което мога, за да попреча на такива като теб да превърнат страната в нещо, за което ще съжаляваме и от което ще се срамуваме. Големите класови битки ще се върнат. А ти на коя страна ще си? На твоята собствена, не на тази на народа.

— Питам се кой сега е вълкът — каза Я Жу.

Опита се да целуне сестра си по бузата. Но тя отвърна лицето си, обърна се и си тръгна. Спря до стената. Я Жу отиде при бюрото и натисна копчето, което отвори вратата.

Когато тя се плъзна обратно, той се надвеси над микрофона.

— Очаквам още един посетител.

— Да запиша ли името му? — попита госпожа Шън.

— Няма име — каза Я Жу.

Върна се на масата и отвори пакета, оставен от Хун Циу. Съдържаше малка кутийка от нефрит, обкована с малахит. Вътре

лежаха един камък и едно перо.

Не беше необичайно той и Хун Циу да си разменят подаръци, изпълнени със загадки или послания, скрити за другите. Той веднага разбра какво искаше да каже сестра му. Отнасяше се за стих на Мао. Перото символизираше проваления живот, камъкът — живота, а и смъртта, които имаха смисъл. Отправя ми предупреждение, помисли Я Жу. Или може би предизвикателство. Кой път да избера в живота си? Усмихна се на нейния подарък и реши за следващия ѝ рожден ден да поръча да изработят красив вълк от слонова кост. Уважаваше нейната упоритост. Тя действително беше негова сестра по характер и воля. Щеше да продължи да оборва него и онези от ръководството на страната, които вървяха по пътя, осъждан от нея. Но тя грешеше, тя и всички, които отричаха онова, което наново щеше да превърне Китай в най-могъщата държава на света.

Я Жу седна на бюрото и запали лампата. Внимателно нахлузи чифт тънки, бели памучни ръкавици. После отново запрелиства написаната от Уан Сан книга, предавана от ръка на ръка в рода му. Хун Циу също я бе чела, но не бе толкова развълнувана като него. Я Жу отвори последната страница на дневника. Уан Сан бе навършил осемдесет и три години. Сега той бе много болен и скоро щеше умре. Последните му думи в дневника се отнасяха за тревогата му, че ще умре, без да е успял да направи всичко, което бе обещал на братята си. „Умирам твърде рано, пишеше той, но дори и да доживеех до хиляда години, пак умирам рано, защото така и не успях да възстановя честта на нашето семейство. Направих каквото можах, но не беше достатъчно.“ Я Жу затвори книгата и я постави в чекмедже, което заключи. Свали ръкавиците. От друго чекмедже на бюрото извади дебел плик. После натисна копчето. Госпожа Шън веднага се обади.

— Дойде ли моят гост?

— Той е тук.

— Помоли го да влезе.

Вратата в стената се плъзна. Мъжът, който влезе в стаята, бе висок и слаб. Движеше се с меки и гъвкави движения по дебелия килим. Поклони се на Я Жу.

— Време ти е да заминеш — каза Я Жу. — Всичко, от което се нуждаеш, е в този плик. Искам да се върнеш през февруари, когато

празнуваме нашата Нова година. Най-подходящото време да изпълниш задачата си е в началото на западната Нова година.

Я Жу протегна плика на мъжа, който, кланяйки се, го пое.

— Ли Син — каза Я Жу, — задачата, която ти давам, е по-важна от всичко, за което съм те молил преди. Става дума за моя живот, за моето семейство.

— Ще направя това, за което ме молиш.

— Знам. Но ако се провалиш, не искам да се връщаш. Тогава ще трябва да те убия.

— Няма да се проваля.

Я Жу кимна. Разговорът приключи. Мъжът на име Ли Син изчезна през вратата, която тихо се плъзна след него. За последен път тази вечер Я Жу се обади на госпожа Шън.

— Един мъж току-що напусна стаята ми — каза Я Жу.

— Бе много мълчалив и любезен.

— Но той не е бил тук тази вечер.

— Разбира се, че не.

— Само сестра ми Хун Циу бе тук.

— Не съм пускала никого другого. Нито пък съм отбелязала друго име освен Хун Циу в дневника.

— Сега можете да си вървите у дома. Аз ще остана още час-два.

Разговорът свърши. Я Жу знаеше, че госпожа Шън ще остане, докато той си тръгне. Нямахше семейство, нямахше друг живот освен работата, която вършеше за него. Тя бе почти като пазещ пред вратата му демон.

Я Жу се върна при прозореца и погледна спящия град. Сега часът бе доста след полунощ. Чувстваше се в приповдигнато настроение. Беше добър рожден ден. Макар разговорът със сестра му Хун Циу да не бе точно, както си го бе представял. Тя вече не схващаше какво става в света. Отказваше да види новото време. Той изпитваше гняв при мисълта, че скоро съвсем ще се раздалечат един от друг. Но това бе необходимост. Заради страната. Някой ден тя може би щеше да разбере.

Най-важното тази вечер бе все пак, че всички приготовления, трудното издирване и създаването на карта бяха направени. Десет години му трябваша на Я Жу да изясни миналото и да начертае план. Много пъти бе на път да се откаже. Но онова, което прочете в дневника

на Уан Сан, го зареди с нужната енергия. Бесният гняв, изпитван от Сан, се бе пренесъл у него и бе така жив, както тогава, когато се бе случило всичко. Сега имаше властта да направи това, което Сан никога не беше успял. В края на дневника имаше няколко празни страници. Там Я Жу щеше да напише последната глава, когато всичко свърши. Бе избрал рождения си ден да изпрати Ли Син по света, за да извърши нужното. Това му донесе облекчение.

Я Жу дълго стоя неподвижен пред прозореца. После загаси и излезе по задния коридор, който водеше до частния му асансьор.

Щом влезе в колата си, която чакаше в подземния гараж, помоли шофьора да спре на „Тиенанмън“. През затъмнените прозорци можеше да види пустия площад и постоянно присъстващите там военни в зелени униформи. Тук някога Мао бе обявил раждането на новата народна република. Самият той още не е бил роден. Помисли си, че предстоящите големи събития нямаше да бъдат официално оповестени на този площад. Новият световен ред ще бъде изграден в най-дълбока тишина. Докато никой повече няма да може да попречи.

[1] Има се предвид Дън Сяопин. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ЧАСТ

ЧЕРВЕНАТА ПАНДЕЛКА

(2006)

Където има борба, има и жертви, смъртта е нещо обичайно. Но най-близки до сърцето ни са интересите на народа и страданията на мнозинството. Смъртта за народа е достойна смърт. И все пак трябва да направим всичко възможно да избегнем излишни жертви.

Мао Дзъдун, 1944 г.

БУНТОВНИЦИТЕ

18

Биргита Руслин намери онова, което търсеше, в един от ъглите на китайския ресторант. На висящата над масата лампа липсваше едната червена панделка. Тя застина и затаи дъх. Тук е седял някой, помисли си. Тук, най-навътре, в най-тъмния ъгъл. После е станал, напуснал е ресторанта и се е насочил към Хешьовален. Трябва да е бил мъж. Със сигурност е бил мъж. Тя се огледа. Младата сервитьорка се усмихваше. От кухнята се чуваха високи гласове. Биргита Руслин помисли, че нито тя, нито полицията бяха разбрали нещо от случилото се. То се оказваше нещо по-голямо, по-дълбоко, по-загадъчно, отколкото биха могли да си представят.

Всъщност не знаеха нищо.

Седеше на масата и разсеяно бъркаше в чинията с храна, която взе от бюфета. Все още бе единствената клиентка в заведението. Махна на сервитьорката и посочи лампата.

— Липсва една панделка — каза.

Сервитьорката отначало като че ли не разбра какво имаше предвид. Биргита отново посочи. Сервитьорката удивено кимна. Явно не знаеше за липсващата панделка. После се наведе и погледна под масата дали не е паднала там.

— Няма — каза тя. — Не видяла.

— Откога я няма? — запита Биргита Руслин.

Сервитьорката въпросително я изгледа. Биргита Руслин повтори въпроса. Момичето нетърпеливо поклати глава.

— Не знае. Ако не иска седи на тази маса, може смени място.

Преди Биргита Руслин да успее да отговори, сервитьорката бе отишла да посрещне голяма група клиенти. Тя предположи, че са чиновници от местните служби. Като се вслуша в разговора им, разбра, че са участници в конференция, посветена на безработицата в Хелзингланд. Биргита Руслин продължи да рови храната си, докато

ресторантът се пълнеше. Младата сервитьорка бе сама и имаше много работа с гостите. Накрая към нея се присъедини мъж от кухнята и ѝ помогна в разтребването на чиниите и почистването на масите.

След два часа работата започна да намалява. Биргита Руслин си поръча чаша зелен чай и зачака, обмисляйки всичко, което бе станало от идването ѝ в Хелзингланд насам. Необяснимо бе как червената панделка от ресторанта бе попаднала в снега на Хешьовален.

Накрая дойде сервитьорката и попита дали иска още нещо. Биргита Руслин поклати глава.

— Искам само да ти задам няколко въпроса.

Няколко посетители все още се хранеха. Сервитьорката поговори с мъжа, който ѝ помагаше, и се върна на масата на Биргита Руслин.

— Ако искаш купи лампа, аз уреди — каза тя и се усмихна.

Биргита Руслин отвърна с усмивка.

— Не лампа — каза тя. — Тук отворено ли беше за Нова година?

— Винаги е отворено — каза сервитьорката. — Китайски бизнес. Винаги отворено, когато други затворени.

— Можеш ли да си спомниш гостите тогава? — попита, без да очаква отговор.

— Вие била тук и преди — каза сервитьорката. — Помня гости.

— Можеш ли да си спомниш кой седеше точно на тази маса на Нова година?

Сервитьорката поклати глава.

— Това добра маса. Тук винаги има гости. И ти сега седиш. Утре седи друг.

Биргита Руслин схвана безсмислието на своите твърде общи въпроси. Трябваше да е по-точна. След кратко колебание разбра как да формулира въпроса си.

— Нова година — повтори тя. — Гост, когото никога преди не си виждала?

— Никога?

— Никога. Нито преди, нито след това.

Тя видя как сервитьорката се замисли.

Последните гости за обяд напуснаха заведението. Телефонът на касата иззвъня. Сервитьорката се обади и взе поръчка за храна. После се върна на масата. Някой от работещите в кухнята непрекъснато въртеше плоча с китайска музика.

— Хубава музика — каза сервитьорката и се усмихна. — Китайска. Харесва ти?

— Хубава. Много хубава.

Сервитьорката се поколеба. Накрая кимна, отначало колебливо, после все по-решително.

— Китайски мъж — каза тя.

— Който е седял тук?

— На същия стол като теб. Вечеря.

— Кога беше това?

Тя се замисли.

— През януари. Но не Нова година. По-късно.

— Колко по-късно?

— Може би девет, десет дни?

Биргита Руслин прехапа устни. Може и да съвпада, рече си тя. Страшната нощ в Хешьовален бе между 12 и 13 януари.

— Възможно ли е да е било няколко дена по-късно?

Сервитьорката отиде и се върна с дневник, в който бяха записани резервациите.

— На 12 януари — каза тя. — Тогава седя той тук. Не запазил маса. Но аз помня други гости, седели тук.

— Как изглеждаше?

— Китаец. Слаб.

— Какво каза?

Отговорът на сервитьорката дойде бързо и я изненада.

— Нищо. Само посочи какво иска.

— Но нали китаец?

— Опитала да говори с него китайски. Той само казал „мълчи“. Мислех, че иска да е оставен на мира. Яде. Супа, пролетни ролца, десерт. Бил много гладен.

— Пи ли нещо?

— Вода и чай.

— И през цялото време не каза нищо?

— Искаше спокойствие.

— Какво стана после?

— Плати. Шведски пари. После тръгна.

— И никога не се върна?

— Никога.

— Той ли взе червената панделка?

Сервитьорката се разсмя.

— Защо да прави това?

— Тази червена панделка означава ли нещо специално?

— Червена панделка. Какво да означава?

— Нещо друго случи ли се?

— Какво да се случи?

— След като си тръгна?

— Поставяш много странни въпроси. От данъчното ли си? Той не работи тук. Плащаме данъци. Всички работим тук и имаме документи.

— Просто питам. Никога ли не го видя повече?

Сервитьорката посочи към витрината на ресторанта.

— Тръгна надясно. Валяло сняг. После го няма. Никога не се върнал. Защо иска знае?

— Може би го познавам — отвърна Биргита Руслин.

Плати и излезе на улицата. Мъжът от ъгловата маса бе тръгнал надясно. Тя направи същото. На ъгъла се огледа. От едната страна имаше магазини и паркинг. От другата страна — малък хотел със счупена стъклена табела. На ъгъла се огледа отново. После отново погледна хотелската табела. В главата ѝ се зароди мисъл.

Върна се в китайския ресторант. Сервитьорката пушеше и при отварянето на вратата подскочи. Веднага загаси цигарата.

— Имам още един въпрос — каза Биргита Руслин. — Този мъж от масата в ъгъла имаше ли връхни дрехи?

Сервитьорката помисли.

— Всъщност не. Откъде знаеш?

— Не знаех. Извинявай, пуши си цигарата. Благодаря за помощта.

Вратата на хотела беше счупена. Някой се бе опитал да я избие. После само бравата е била временно поправена. Качи се по няколко стъпала до рецепция, състояща се само от дъска, покриваща отвора на врата. Нямаше никого. Тя извика. Никой не дойде. Забеляза звънец и позвъни. Потръпна, когато усети, че зад гърба ѝ внезапно изникна някой. Мъж, слаб почти до невъзможност, сякаш бе много болен. Носеше силни очила и миришеше на алкохол.

— Стая ли желаете?

— Искам само отговор на няколко въпроса. Дали мой приятел не е живял тук.

Мъжът затътри крака, обути в пантофи, които вдигаха невъобразим шум, и се появи зад плота. Тя никога не си бе представяла, че все още съществуват хотели като този, в който се намираше сега. Сякаш се бе преместила назад във времето към четирийсетте години.

— Как се казва гостът?

— Знам само, че е китаец.

Мъжът бавно остави регистъра. Докато я гледаше, клатеше глава. Биргита Руслин се досети, че страда от Паркинсон.

— Обикновено човек знае имената на приятелите си. Дори ако са китайци.

— Приятел е на друг приятел. Китаец.

— Разбрах. Кога трябва да е живял тук?

Че колко китайски клиенти си имал, помисли тя. Ако е живял тук китаец, би трябвало да знаеш.

— В началото на януари.

— Тогава бях в болница. Един племенник временно пое хотела.

— Можеш ли да му се обадиш?

— За съжаление не мога. В момента е на круиз из Арктика.

Мъжът късогледо се взря в регистъра.

— Тук всъщност е живял човек от Китай — каза той изведнъж. — Някой си господин Уан Мин Хао от Пекин. Прекарал е тук една нощ. Между дванайсети и тринайсети януари. Този господин ли търсиш?

— Да — каза Биргита Руслин, без да крие възбудата си. — Той е.

Мъжът обърна регистъра към нея. Биргита Руслин взе лист хартия от чантата си и преписа данните. Име, номер на паспорта и нещо, което вероятно бе адрес в Пекин.

— Благодаря — каза Биргита Руслин. — Много ми помогна. Той остави ли нещо в хотела?

— Казвам се Щуре Хермансон — каза мъжът. — Жена ми и аз държим този хотел от 46-а. Тя е мъртва. Скоро и аз ще бъда. Това е последната година. Къщата ще се събаря.

— Много неприятно.

Щуре Хермансон недоволно измърмори.

— Че какво му е неприятното? Къщата е развалина. И аз съм развалина. Няма нищо чудно в това, че умират стари хора. Но всъщност ми се струва, че този китайски мъж остави нещо.

Щуре Хермансон изчезна в стаята зад плота. Биргита Руслин чакаше.

Тъкмо се чудеше дали не е умрял, когато той най-сетне се върна. Държеше списание в ръка.

— Това беше в кошчето за боклук, когато се върнах от болницата. Една рускиня ми чисти. Понеже имам само осем стаи, тя се оправя сама. Но е мърла. Когато се върнах от болницата, минах през целия хотел. Това беше останало в стаята на китаеца.

Щуре Хермансон ѝ подаде списанието. Беше с китайски символи и снимки на китайски интериори и хора. Тя предположи, че е рекламна брошура за някое предприятие, а не истинско списание. На обратната страна имаше надраскани с туш китайски символи.

— Можеш да го задържиш — каза Щуре Хермансон. — Не знам китайски.

Тя го пхна в чантата си и се приготви да тръгва.

— Благодаря ти за помощта.

Щуре Хермансон се усмихна.

— Няма за какво. Доволна ли си?

— Повече от доволна.

Тя тръгна към изхода, но чу гласа на Щуре Хермансон зад гърба си.

— Май имам още нещо за теб. Но ти, изглежда, бързаш и нямаш време?

Биргита Руслин се върна на рецепцията. Щуре Хермансон се усмихваше. После посочи нещо над главата си. Биргита Руслин отначало не разбра какво иска да ѝ покаже. Там имаше часовник и календар на автомобилен сервиз, обещаващ бърз и ефективен ремонт на всички автомобили марка „Форд“.

— Не те разбирам.

— Тогава виждаш по-зле и от мен — каза Щуре Хермансон.

Извади показалка изпод плота.

— Часовникът избързва — обясни той. — Използвам я да побутна стрелките.

Посочи към стената, току до часовника. Единственото, което тя видя, бе вентил. Все още не разбираше какво се опитва да ѝ покаже. После разбра, че това не е вентил, а отвор в стената, скриващ окото на камера.

— Можем да разберем как изглежда този човек — каза Щуре Хермансон.

— Това камера ли е?

— Точно така. Сам съм я конструирал. Щеше да ми излезе много скъпо да оставя някоя фирма да я инсталира.

— Значи снимаш всички, които отседат тук?

— Снимам на видео. Дори не знам дали е законно. Но тук отдолу имам едно копче, което натискам. Тогава се заснема онзи, който стои пред рецепцията.

Той развеселено я гледаше.

— Точно сега те заснех и теб. Така си седнала, че ще стане хубав кадър.

Биргита Руслин го последва зад плота. Там имаше стая, която той явно ползваше като канцелария и спалня. През отворена врата видя старомодна кухня, в която една жена миеше чинии.

— Това е Наташа — каза Щуре Хермансон. — Май се казва другояче. Но аз мисля, че всички руски жени трябва да се казват Наташа.

Той изведнъж я изгледа с безпокойство.

— Надявам се да не си полицай — каза.

— Не съм.

— Не вярвам всичките ѝ документи да са наред. Но така е с голяма част от имигрантите, ако правилно разбирам нещата.

Той започна да рови из видеокасетите, обозначени с различни дати.

— Да се надяваме само племенникът ми да не е забравил да натисне копчето. Не съм проверявал филмите от началото на януари. Тогава почти няхахме гости.

След безкрайно туткане, което предизвика у Биргита Руслин непреодолимо желание да изтръгне касетите от ръцете му, той намери която трябваше и пусна телевизора. Жената, наричана Наташа, премина като безмълвна сянка през стаята и изчезна. Щуре Хермансон натисна копчето за старт. Биргита Руслин се приведе напред.

Картината бе изненадващо ясна. Мъж с голяма кожена шапка стоеше пред рецепцията.

— Лундгрен от Йервшьо — каза Щуре Хермансон. — Идва веднъж в месеца, за да седи и пие на спокойствие в стаята. Като се напие, започва да пее псалми. После си заминава. Добър човек. Търговец на скрап.

Екранът притъмня. Когато пак се проясни, пред щанда седяха две жени на средна възраст.

— Приятелки на Наташа — мрачно каза Щуре Хермансон. — Идват от време на време. С какво се занимават в града не ми се и мисли. Но тук, в хотела, не приемат посещения. Все пак подозирам, че нещо се случва, докато спя.

— Правите ли им отстъпка?

— На всички правя отстъпка. Нямам твърди цени. Хотелът е на загуба от края на шейсетте. Всъщност живеея от скромни акции. Вложил съм в гори и тежка промишленост. Имам само един съвет към моите верни приятели.

— Какъв?

— Шведски промишлени акции. Ненадминати са.

Картината отново се появи. Биргита Руслин настръхна. Мъжът се виждаше съвсем ясно. Китаец в тъмно палто. За кратък миг той хвърли поглед към камерата. Сякаш срещна погледа ѝ. Млад е, помисли тя. Не повече от трийсет години, ако картината не заблуждава. Получава си ключа и изчезва от кадър.

Екранът потъмня.

— Не виждам много добре — каза Щуре Хермансон. — Това той ли е?

— На дванайсети януари ли е това?

— Мисля, че да. Но за всеки случай ще проверя в регистъра дали е записан след нашите две руски приятелки.

Изправи се и отиде на малката рецепция. Докато го нямаше, Биргита Руслин успя да прегледа кадрите с китайския мъж още няколко пъти. Стопира кадъра в мига, в който той погледна в камерата. Забелязал я е, каза си тя. После поглежда надолу и крие лицето си. Променя позата на тялото си, за да не се вижда лицето му. Върна лентата, погледа я отново. Сега ѝ се стори, че той през цялото време е напрегнат, че търси камерата. Отново стопира кадъра. Мъж с късо

подстригана коса, остър поглед, стиснати устни. Бързи движения, предпазлив. Може би по-възрастен, отколкото ѝ се стори отначало.

Щуре Хермансон се върна.

— Май имаме право — каза той. — Двете руски дами са се подписали под своите както обикновено фалшиви имена. После е този мъж, господин Уан Мин Хао от Пекин.

— Има ли възможност да се копира този филм?

— Можеш да го вземеш. На мен за какво ми е? Инсталирах камерата и видеото заради самия себе си. Два пъти в годината трия касетите.

Той пхна касетата в опаковката и ѝ я подаде. Върнаха се на стълбището. Наташа чистеше глобусите на лампите, осветяващи входа на хотела.

Щуре Хермансон приятелски щипна Биргита Руслин по ръката.

— Сега може би ще ми кажеш защо се интересуваш от този китаец? Пари ли ти дължи?

— Защо пък?

— Всички дължат на всички по нещо. Като питат за разни хора, най-често е заради пари.

— Мисля, че този човек може да отговори на някои въпроси — каза Биргита Руслин. — Повече за съжаление не мога да кажа.

— И не си от полицията?

— Не съм.

— Но не си и оттук.

— Така е. Казвам се Биргита Руслин и съм от Хелсингборг. Можеш да ми се обадиш, ако той пак се появи.

Биргита Руслин написа адреса и телефонния си номер и ги даде на Щуре Хермансон.

Когато излезе на улицата, забеляза, че е потна. Очите на китайския мъж сякаш продължаваха да я следят. Пхна касетата в чантата си и нерешително се озърна. Какво ще прави сега? Трябваше да е на път за Хелсингборг. Вече бе късен следобед. Тръгна към близката църква. Вътре в прохладния храм седна на една пейка най-отпред. Опита се да мисли колкото може по-ясно. В Хешьовален бе намерена червена панделка. Лежала е в снега. По една случайност тя успява да проследи, че е от китайски ресторант. Вечерта на дванайсети

януари там е вечерял китаец. През нощта или рано сутринта голям брой хора умират в Хешьовален.

Помисли за образа, видян на видеокасетофона на Щуре Хермансон. Разумно ли е да се предполага, че сам човек е извършил убийствата? Имало ли е други замесени? Или червената панделка е попаднала въвн на снега по съвсем друга причина? Не намираше отговор. Вместо това извади захвърлената в кошчето брошура.

Светлината в църквата бе лоша. Тя си сложи очилата и разлисти брошурата. На една от кориците видя снимка на небостъргач в Пекин и китайски писмени знаци. На други страници имаше колони от цифри и няколко снимки на усмихващи се китайци. Това, което най-силно я интересуваше, бяха китайските символи, надраскани с мастило на задната корица на брошурата. Най-вероятно Уан Мин Хао ги бе писал. Защо? За да си спомни нещо? Или по друга причина? Кой би могъл да ѝ помогне да разгадае знаците? В мига, в който си зададе въпроса, вече знаеше отговора. Напусна църквата с мобилния си в ръка. Карин Виман, една от нейните приятелки от времето в Лунд, беше синолог и работеше в университета в Копенхаген. Позвъни, не получи отговор, но записа съобщение, в което молеше Карин да ѝ се обади. После се върна при колата и успя да намери голям хотел в центъра на града, където получи стая. Беше обширна и на най-високото място в сградата. Пусна телевизора и видя от телетекста, че през нощта ще вали сняг.

Легна на леглото и зачака. От съседната стая се чуваше мъжки смях.

Събуди се от звъна на телефона. Беше Карин Виман, озадачена, че Биргита Руслин я е търсила. Когато Биргита ѝ обясни каква е работата, Карин Виман я помоли да потърси факс и да ѝ изпрати снимка със символите. На рецепцията ѝ помогнаха и тя се върна в стаята да чака. Навън се бе стъмнило. Скоро щеше да се обади у дома и да каже, че е променила решението си, че времето е лошо и ще остане още една нощ.

Карин Виман ѝ звънна в седем и половина.

— Знаците са мърляво написани. Но мисля, че мога да ги разчета.

Биргита Руслин затаи дъх.

— Това е името на болница. Потърсих коя е. Намира се в Пекин. Името е Лунфу. Намира се точно в центъра на града. Наблизо е най-

големият музей за китайско изкуство. Ако искаш, мога да ти изпратя карта.

— Благодаря.

— Трябва да ми обясниш защо искаш да знаеш всичко това. Страшно съм любопитна. Пак ли се пробуди интересът ти към Китай?

— Май точно това става. Ще ти разкажа по-късно повече. Можеш ли да пратиш картата по факса, който използвах?

— Ще я имаш след няколко минути. Но си твърде тайнствена.

— Само малко търпение. Ще ти разкажа.

— Трябва да се видим.

— Знаем. Рядко го правим.

Биргита Руслин слезе долу на рецепцията и зачака. Копие от картата на центъра на Пекин пристигна след няколко минути.

Биргита Руслин почувства, че е гладна. Понеже в хотела нямаше ресторант, тя си взе якето и излезе. Щеше да проучи картата, като се върне. В града беше тъмно, имаше малко коли и отделни минувачи. Мъжът на рецепцията ѝ бе предложил италиански ресторант наблизо. Отиде там и се нахрани в полупразната зала.

Когато отново излезе навън, бе започнало да вали сняг. Тръгна обратно към хотела. Внезапно спря и се обърна. Имаше смътното чувство, че е наблюдавана. Но не видя никого. Забърза и залости вратата на хотелската стая с веригата. После застана зад пердето на прозореца и погледна към улицата. Нямаше хора. Само падащият сняг се сгъстяваше.

През нощта Биргита Руслин спа неспокойно. На няколко пъти се пробуждаше и отиваше при прозореца. Продължаваше да вали. От вятъра покрай стените на къщите се образуваха високи преспи. Улиците бяха пуси. Към седем напълно се разбуди от минаващите снегорини.

Преди да си легне, се бе обадила вкъщи и каза в кой хотел е. Щафан я изслуша, но почти нищо не каза. Това я и разсърди, и разочарова. Научихме се да не ровим дълбоко в душевния си живот. Всички имат нужда от собствено пространство, в което да не влиза друг. Но това не означава равнодушие към другия. Натам ли сме се запътили? А може би вече сме там?

В стаята ѝ имаше самовар. Направи си чаша чай и седна на един стол с картата, изпратена от Карин Виман. Стаята тънеше в полумрак, осветяваха я само лампата до стола и включеният телевизор, чийто звук бе намален. Беше трудно да разчете лошото копие. Тя потърси Забранения град и площад „Тиенанмън“. Картата събуди много спомени. Биргита Руслин я остави и се замисли за дъщерите си и тяхната възраст. Разговорът с Карин Виман ѝ напомни за девойката, която бе някога. Близка и същевременно много далечна, помисли тя. Някои спомени са ясни, други избледняват. На някои хора, означавали много за мен, дори не си спомням лицата. А други, не толкова значими, изпъкват съвсем ясно. Всеки път се получават разминавания, спомените идват и си отиват, променят се, смаляват се, губят или възвръщат значението си. Но никога няма да забравя решаващото време в моя живот, когато вярвах, че пътят към един по-добър свят преминава през солидарността и свободата. Чувството, че си в центъра на света в едно време, когато бе възможно всичко да се промени — това никога няма да забравя. Но така и не продължих да живея според тогавашните си възгледи. В най-лошите си мигове се чувствах като предател. Не на последно място и към майка ми, която ме окуражаваше да бъда бунтовник. Всъщност единственото, което наистина остана трайно у мен, е, че се опитах да бъда почтен съдия. Това никой не може да ми отнеме.

Изпи чая и планира сутринта си. Отново щеше да почука на вратата на полицията и да съобщи за своите открития. Този път щяха да бъдат принудени да я изслушат. Едва ли бяха направили някакъв пробив в разследването. Когато влизаше в хотела, забеляза, че на рецепцията седят няколко германци и обсъждат случилото се в Хешьовален. Значи новината вече се бе разпространила извън страната. Позорно петно върху невинна Швеция, каза си тя. Тук не вървят масовите убийства. Такива работи стават само в САЩ и понякога в Русия. Садистични луди или терористи. Но такова нещо никога не се бе случвало тук, в такова малко, мирно и отдалечено шведско село.

Когато Биргита Руслин отиде в полицията, все още валеше сняг. Температурите бяха паднали. Извън хотела тя видя, че барометърът показва минус седем градуса. Тротоарите още не бяха разчистени. Вървеше внимателно, за да не се подхлъзне. На рецепцията в полицията бе спокойно. Самотен полицай стоеше и четеше нещо от едно табло. Жената на номератора седеше неподвижно и се взираше пред себе си. Биргита Руслин имаше чувството, че Хешьовален с всичките си мъртви е зла приказка, измислена от някого. Масовото клане не се бе състояло, само някакъв измислен фантом, който ще се разтвори и ще изчезне.

— Търся Виви Сундберг.

— Тя е на заседание.

— Ерик Худен?

— И той.

— Всички ли заседават?

— Всички. Без мен. Ако е нещо много важно, мога да изпратя съобщение. Но пак трябва доста да почакате.

Биргита Руслин помисли. Разбира се, че беше важно, може би бе решаващо онова, което искаше да каже.

— И колко ще продължи съвещанието?

— Никога не се знае. Понякога съвещанията продължават по цял ден.

Жената на рецепцията извика полицая до таблото.

— Мисля, че се е случило нещо ново — каза тя тихо. — Следователите пристигнаха още в пет сутринта. Прокурорът също.

— Какво се е случило?

— Не знам. Но подозирам, че чакането ви ще се проточи. Помнете, че не съм казала нищо.

— Разбира се.

Биргита Руслин седна и запрелиства вестник. От време на време през стъклената врата влизаха и излизаха полицаи. Появиха се журналисти и телевизионен екип. Тя чакаше да се покаже и Лаш Емануелсон.

Часът стана девет и петнайсет. Затвори очи и се облегна на стената. Стресна се от познат глас. Виви Сундберг стоеше пред нея. Изглеждаше много уморена, кръговете около очите ѝ бяха почти черни.

— Искала си да говориш с мен?

— Ако не те притеснявам.

— Притесняваш ме. Но предполагам, че е важно.

Биргита Руслин я последва през стъклената врата до временно изоставен офис.

— Не е моята стая — каза Виви Сундберг. — Но можем и тук да говорим.

Биргита Руслин седна в неудобен стол за посетители. Виви Сундберг стоеше облегната на лавица с папки с червени гърбове. Биргита се подготви, макар да мислеше, че ситуацията е нелогична. Виви Сундберг вече бе решила, че каквото и да ѝ каже, то ще бъде нещо без значение за следствието.

— Мисля, че попаднах на нещо — каза тя. — Една следа, ако може да се нарече така.

Виви Сундберг я наблюдаваше с безизразно лице. Биргита Руслин се почувства предизвикана. Въпреки всичко тя все пак беше съдия и не бе съвсем чужда на полицейските задачи в разследването на престъпление.

— Възможно е това, което ще кажа, да е важно, така че може би трябва да извикаш и някой друг.

— Така ли смяташ?

— Убедена съм.

Решителният ѝ тон даде резултат. Виви Сундберг отиде в коридора и след няколко минути се върна с кашлящ мъж, който се представи като прокурор Робертсон.

— Водя предварителното следствие. Виви казва, че имате да ни кажете важни за нас неща. Съдия сте в Хелсингборг, нали правилно

съм разбрал!?

Прокурорът седна на бюрото. Виви Сундберг се върна на мястото си до полицата. Биргита Руслин започна подробно да разказва за своите открития. Как е познала откъде идва отново червената панделка и как после е открила китаец, който е бил в града. Тя постави видеокасетата на масата заедно с китайската брошура и обясни какво означават написаните китайски символи. Никой не проговори, когато тя замълча. Робертсон я гледаше с изпитателен поглед, Виви Сундберг изучаваше ръцете си. После Робертсон дръпна към себе си касетата и се изправи.

— Хайде да видим това. Сега, веднага. Звучи налудничаво. Но едно налудничаво убийство вероятно изисква налудничаво обяснение.

Отидоха в заседателна стая, където тъмнокожа чистачка събираше чаши от кафе и хартиени пликове. Биргита Руслин не хареса грубия начин, по който Виви Сундберг ѝ каза да напусне стаята. Робертсон успя с доста зор и доста псувни да пусне видеоплейъра и телевизора.

Някой заудря по вратата. Робертсон повиши глас и каза да ги оставят на мира. Рускините се мярнаха и скоро изчезнаха. Картината примигна. Уан Мин Хао влезе в кадър, погледна към камерата и също изчезна. Робертсон върна записа и стопира в момента, в който Уан погледна към камерата. Сега Виви Сундберг също се интересува. Дръпна щорите на най-близкия прозорец. Кадрите изпъкнаха по-ясно.

— Уан Мин Хао — каза Биргита Руслин. — Ако това е истинското му име. Изниква от небитието тук, в Худиксвал, на 12 януари. Пренощува в малък хотел, след като е взел със себе си панделка от хартиен фенер, висящ в един ресторант. Тази панделка покъсно е открита на местопрестъплението в Хешьовален. Откъде идва и къде е отишъл нямам представа.

Робертсон бе седял приведен до телевизора. Сега седна. Виви Сундберг отвори минерална вода.

— Странно — каза Робертсон. — Сигурна ли си, че червената панделка идва от ресторанта?

— Сигурна съм, сравних ги.

— Какво става? — раздражено каза Виви Сундберг. — Да не би да правиш паралелно разследване?

— Не исках да преча — каза Биргита Руслин. — Знам, че имате много работа.

Внезапно Виви Сундберг излезе в коридора.

— Помолих да донесат фенера от онази кръчма — каза, когато се завърна.

— Не отварят преди единайсет — уведоми я Биргита Руслин.

— Това е малък град — каза Виви Сундберг. — Ще намерим собственика и той ще отвори.

— Погрижете се само медийните хрътки да не надушат това — предупреди Робертсон. — Представете си само какви ще бъдат заглавията тогава? „Китаец зад клането в Хешьовален? Издирва се луд с дръпнати очи.“

— Малко вероятно е след пресконференцията ни днес следобед — каза Виви Сундберг.

Значи момичето на номератора беше право, бързо помисли Биргита Руслин. Нещо се е случило и ще бъде представено днес. Затова почти не се заинтригуваха.

Робертсон се закашля. Пристъпът бе силен и той почервения.

— Цигарите — каза. — Толкова много цигари съм изпушил, че ако се наредят в редица, ще са равни на отсечката от центъра на Стокхолм до някъде на юг от Съодертелъе.

— Да поразсъждаваме — каза Виви Сундберг и седна. — Тук ти предизвика доста тревоги и раздразнение.

Сега идват и дневниците, помисли Биргита Руслин. Този ден ще завърши, като Робертсон изкопае някоя точка, по която да ме обвини в нещо. Едва ли ще е обвинение в нападение. Но може да измъкне други параграфи. Виви Сундберг обаче не каза нищо за дневниците и Биргита Руслин изведнъж почувства, че са постигнали разбирателство въпреки негативното ѝ отношение. Случилото се явно не беше нещо, което кашлящият ѝ колега трябваше непременно да знае.

— Разбира се, ще проучим тази следа — каза Робертсон. — Но нямаме нищо друго, което да сочи, че китаец може да е намесен във всичко това.

— Оръжието на убийството — запита Биргита Руслин. — Намерихте ли го?

Нито Виви Сундберг, нито Робертсон отговориха. Намерили са го, помисли си Биргита Руслин. Това ще разкрият днес следобед.

Разбира се, че е така.

— Сега не можем да коментираме това — каза Робертсон. — Да изчакаме онзи китайски фенер и да сравним панделките. Ако съвпадат, тази информация сериозно ще влезе в разследването. Касетата, естествено, задържаме.

Той придърпа бележник и започна да записва.

— Кой е видял онзи китаец?

— Сервитьорката от ресторанта.

— Аз често се храня там. Младата или старата? Или отвратителният стар мърморко от кухнята? Онзи с брадавица на челото?

— Младата.

— Тя ту се прави на срамежлива, ту на много отворена. Мисля, че ѝ е писнало. Още някой?

— Още някой какво?

Робертсон въздъхна.

— Скъпи колега. Ти изуми всички ни с този китаец, който изтърси от ръкава си. Още кой го е виждал? По-прост въпрос здраве му кажи.

— Племенникът на собственика на хотела. Как се казва не знам. Но Щуре Хермансон каза, че в момента се намира в Арктика.

— Това разследване започва да приема нечувани географски размери. Най-напред идваш тук с някакъв китаец. Сега един свидетел се оказва в Арктика. За случилото се писаха в „Таймс“ и „Нюзуик“, обадиха ми се от „Гардиън“ в Лондон, интерес проявиха и от „Лос Анджелис Таймс“. Някой друг виждал ли е този китаец? И то да се надяваме някой, който в момента не е в безкрайната австралийска пустиня.

— Има една чистачка в хотела. Рускиня.

Робертсон прозвуча почти триумфално:

— Какво ви казах? Сега пък и Русия. Името ѝ?

— Наташа. Според Щуре Хермансон се нарича другояче.

— Сигурно пребивава тук нелегално — каза Виви Сундберг. — В този град понякога откриваме руснаци и поляци.

— Това сега едва ли е интересно — вмъкна Робертсон. — Друг някой виждал ли е този китаец?

— Не знам никой друг — каза Биргита Руслин. — Но той трябва да е дошъл и да си е отишъл някак си. С автобус? Или с такси? Някой трябва да го е забелязал.

— Това ще проверим — каза Робертсон и остави писалката. — Ако това въобще се окаже важно.

В което не вярваш, помисли Биргита Руслин. Каквито и следи да имате, все ще сметнеш, че са по-важни от моите.

Виви Сундберг и Робертсон напуснаха стаята. Биргита Руслин усети умора. Вероятността нейните открития да имат нещо общо с делото, разбира се, беше изключително малка. От собствен опит знаеше, че странни факти, сочещи в някаква посока, често се оказват лъжливи следи. Докато чакаше, все по-нетърпеливо вървеше напред-назад в съвещателната стая. Прокурори като Робертсон винаги са населявали живота ѝ. Полицайки често са били свидетели в съдебната ѝ зала.

Виви Сундберг се върна, последвана от Робертсон и Тубиас Лудвиг. Той държеше в ръка пластмасовия плик с червената панделка, докато Виви Сундберг носеше един от хартиените фенери от ресторанта. Панделките бяха поставени на масата и сравнени. Нямаше никакво съмнение, че съвпадаха. Отново седнаха около масата. Робертсон бързо сумира казаното от Биргита Руслин.

— Това променя ли нещо по отношение на пресконференцията, която имаме по-късно днес?

— Не — каза Робертсон. — Това трябва да се обработи. Всяко нещо с времето си.

С това Робертсон закри съвещанието. Ръкува се и изчезна. Когато Биргита Руслин се изправи, срещна погледа на Виви Сундберг, който изтълкува като молба да остане.

Когато останаха сами, Виви Сундберг затвори вратата и мина право на темата.

— Изненадва ме, че продължаваш да се намесваш в това разследване. Естествено, направила си важно откритие. Ще проучим тази работа с панделката. Но мисля, че и ти вече си разбрала, че в момента имаме други приоритети.

— Друга следа?

— По-късно днес на пресконференцията ще направим съобщение.

— Не можеш ли още сега да ми кажеш нещо?

Виви Сундберг поклати глава.

— Съвсем нищо?

— Съвсем.

— Имате ли заподозрян?

— Както казах, ще направим съобщение на пресконференцията.

Исках да останеш по съвсем други причини.

Виви Сундберг се изправи и излезе от стаята. Когато се върна, носеше в ръка дневниците, които Биргита Руслин бе принудена да ѝ предаде преди няколко дни.

— Прегледахме ги — каза Виви Сундберг. — Смятам, че са без значение за разследването. Затова искам да проявя добра воля и да ти ги дам. Срещу разписка. Условието е да ги върнеш веднага щом ги поискаме.

Биргита Руслин бързо се запита дали не ѝ поставят капан. Едва ли това, което правеше сега Виви Сундберг, бе разрешено, макар да не бе престъпно. Биргита Руслин нямаше нищо общо с предварителното следствие. Какво можеше да се случи, ако вземеше дневниците?

Виви Сундберг схвана колебанието ѝ.

— Говорих с Робертсон — каза тя. — Той настоя само за разписка.

— От онова, което успях да прочета, има сведения за китайци, работили по железопътната линия в САЩ.

— През шейсетте години на деветнайсети век? Та това е преди близо 150 години.

Виви Сундберг остави дневниците на масата. В джоба си носеше разписка, която Биргита Руслин подписа.

Виви Сундберг я изпрати до рецепцията. Разделиха се при стъклените врати. Биргита Руслин попита кога ще бъде пресконференцията.

— В два. След четири часа. Ако имаш журналистическа карта, можеш да влезеш. Много са желаещите да бъдат там, а нямаме достатъчно големи помещения за подобно зрелище. Престъплението е твърде голямо за толкова малък град.

— Надявам се да сте направили пробив.

Виви Сундберг помисли, преди да отговори.

— Да — каза тя. — Мисля, че ще разрешим случая с това отвратително клане.

Тя бавно кимна, сякаш да потвърди собствените си думи.

— Сега вече знаем, че всички в селото всъщност са били роднини — каза тя. — Всички убити. Имат роднинска връзка.

— Всички без момчето?

— Дори и то е било роднина. Но е било на гости.

Биргита Руслин напусна полицията. Напрегнато мислеше за онова, което щеше да бъде представено след няколко часа.

Един мъж я настигна на заснежения тротоар, който все още не беше почистен. Лаш Емануелсон се усмихваше. Биргита Руслин усети внезапен импулс да го цапне. Същевременно не можа да не се възхити на неговата упоритост.

— Пак се срещаме — каза той. — Непрекъснато посещаващ полицията. Съдията от Хелсингборг неумолимо се движи по ръба на разследването. Трябва да ме разбереш, любопитен съм.

— Задай си въпросите в полицията. Не на мен.

Лаш Емануелсон стана сериозен.

— Бъди сигурна, че вече съм го направил. Но още не съм получил отговори. Ще трябва да гадая. Какво прави един съдия от Хелсингборг в Худиксвал? По какъв начин е замесена в ужасните неща, които са се случили?

— Нямам какво да кажа.

— Само ми обясни защо се държиш толкова неприятно?

— Защото не ме оставяш на мира.

Лаш Емануелсон кимна към плика.

— Видях, като влезе, че беше с празни ръце. А сега излизаш с тежък плик. Какво има вътре? Документи? Нещо друго?

— Не е нещо, което те засяга.

— Никога не отвръщай по този начин на един журналист. Всичко ме засяга. Какво има в плика, какво няма, защо не искаш да отговаряш.

Биргита Руслин си тръгна. Препъна се и падна в снега. Един от старите дневници се изплъзна от плика. Лаш Емануелсон веднага довтаса, но тя отблъсна ръката му, като същевременно успя да пхне дневника обратно в плика. После бързо се отдалечи, зачервена от яд.

— Стари книги — викна Лаш Емануелсон след нея. — Рано или късно ще науча какво означава това.

Чак когато стигна при колата, изчетка от себе си снега. Запали мотора и пусна топлото. Щом излезе на главния път, започна да се успокоява. Изхвърли Лаш Емануелсон и Виви Сундберг от мислите си, свърна по вътрешния път, мина Бурленге, където спря и хапна, после спря на един паркинг. Часът бе вече близо два.

Новините по радиото бяха кратки. Пресконференцията тъкмо бе започнала. Според сведенията сега полицията имаше заподозрян за масовото убийство в Хешьовален. Повече информация бе обещана в следващата емисия.

Биргита Руслин подкара нататък и спря отново след час. Пусна радиото в колата. Първото, което чу, бе гласът на прокурор Робертсон. Имало заподозрян, призован за разпит. Робертсон разчитал, че ще бъде задържан следобед или вечерта. Повече не пожела да каже. Щом предаването свърши, тя изключи радиото. От един клон близо до колата се изсипаха няколко тежки снежни валма. Тя откопча колана и слезе. Температурите продължаваха да падат. Потръпна. Какво бе казал Робертсон? Един заподозрян. Повече нищо. Но прозвуча победоносно, по същия начин, по който по-рано Виви Сундберг бе дала да се разбере, че има пробив в разследването. Няма никакъв китаец, внезапно си помисли тя. Запали колата и потегли. Забрави за следващата емисия новини.

Вечерта спря в Йоревру, където преспа. Пликът с дневниците остави в колата. Преди да заспи, за миг изпита почти безпомощна нужда от друго човешко същество.

Щафан. Но него го нямаше. Вече почти не помнеше ръцете му.

На другия ден, в три следобед, пристигна в Хелсингборг. Пликът с дневниците остави в кабинета си. Тогава разбра, че мъж на около четирийсет, още без оповестено име, е бил задържан от прокурор Робертсон. Но новините бяха рехави, вестници и медии беснееха заради хилавата информация. Никой не знаеше кой е той. Всички чакаха.

Тази вечер Биргита Руслин гледа новините заедно с мъжа си. Прокурор Робертсон разказа за пробива в следствието. Отзад се мяркаше Виви Сундберг. Пресконференцията бе хаотична. Тубиас Лудвиг не успяваше да поддържа ред сред журналистите, които буквално нападнаха подиума, откъдето говореше Робертсон. Той единствен запази спокойствие. Сам пред камерата, докато даваше накрая отделно интервю, той описа случилото се. Мъж на около четирийсет и пет години е бил заловен в къщата си извън Худиксвал. Всичко станало без излишни драми. За всеки случай била повикана полицейска част. Мъжът бил задържан по подозрение за участие в масовото убийство в Хешьовален. По технически причини Робертсон не пожела да разкрие идентичността на мъжа.

— Защо не? — попита Щафан.

— Може да бъдат предупредени други намесени, могат да бъдат унищожени доказателства — отвърна Биргита, докато му шъткаше да мълчи. — Има много причини.

Робертсон не предостави никакви подробности. Но пробивът в следствието се дължеше на няколко свидетелства, дошли от местни хора. Сега се проверяваха различни следи. Първият разпит вече бил проведен.

Журналистът притисна Робертсон с въпросите си.

— Признал ли е?

— Не.

— Направил ли е каквито и да било самопризнания?

— Не мога да коментирам.

— Защо не?

— Намираме се в решаваща фаза на следствието.

— Беше ли изненадан, когато го заловиха?

— Без коментар.

— Има ли семейство?

— Без коментар.

— Но живее извън Худиксвал?

— Да.

— С какво се занимава?

— Без коментар.

— По какъв начин е свързан с всички онези убити хора?

— Разберете, че не мога да коментирам това.

— Но и вие разберете, че нашите зрители се интересуват от това, което става. Това е едва ли не най-страшното престъпление, случвало се в Швеция.

Робертсон учудено вдигна вежди.

— И кое е по-страшното?

— Стокхолмската кървава баня^[1].

Робертсон избухна в изненадващ смях.

— Въобще не може да има сравнение — каза той. — Но няма да споря с вас.

— Сега какво ще стане?

— Ще имаме още един разпит на задържания.

— Има ли адвокат?

— Той поиска Тумас Бордстрьом. Но сигурно няма да стане.

— Сигурни ли сте, че сте заловили правилния човек?

— Рано е да се отговори. Но засега съм доволен от този арест.

Интервюто свърши. Биргита намали звука. Щафан я погледна.

— Какво ще каже госпожа съдията за това?

— Естествено, попаднали са на нещо. Иначе никога нямаше да признаят за ареста. Но той е задържан по хипотетични причини. Или Робертсон е твърде внимателен, или наистина няма какво повече да каже.

— Сам човек да извърши всичко това?

— Не е нужно да означава, че е бил сам, само защото е единственият задържан.

— Може ли да е нещо друго освен убийство от лудост?

Биргита мълча известно време, преди да отговори.

— Може ли изобщо убийство от лудост да е толкова добре планирано?

— Отговорите ти май са като моите въпроси.

— Значи ще чакаме и ще видим.

Пиха чай и вечерта си легнаха рано. Той протегна ръка и допря бузата ѝ.

— За какво мислиш? — попита.

— Че в Швеция има невероятно много гори.

— Мислех, че ти е добре да се измъкнеш от всичко тук.

— От кое? От теб?

— От мен. И от процесите. Кратка криза на средната възраст.

Тя се премести по-близо до него.

— Понякога си мисля, това ли беше всичко? Не е справедливо, знам. Ти, децата, работата ми, какво искам още? Но онова, за което мислехме на младини — не само да разбереш, но и да промениш. Като се огледам, виждам един свят, който става все по-лош.

— Не съвсем. Пушим по-малко, имаме компютри и мобилни телефони.

— Сякаш цялата земя се руши. А нашите съдилища хич ги няма, щом става дума за защита на нечие достойнство.

— За това ли мисли горе на север в Норланд?

— Може би. Малко съм мрачна. Но може пък понякога да е полезно да си мрачен.

Лежах тихо. Тя очакваше той да се обърне към нея. Но нищо не се случи.

Още не сме там, където трябва, помисли си разочарована. Същевременно не можеше да разбере защо самата тя не бе способна да направи онова, което не направи той.

— Трябва да заминем — каза той после. — Освен това някои разговори е по-добре да се водят на дневна светлина, отколкото точно преди сън.

— Можем да тръгнем на пътешествие — каза тя. — Да минем по пътя Сантяго де Компостела, да направим каквото изисква традицията. Да пъхнем камъни в раниците си, всеки камък да е проблем, с който се борим. Когато намерим решенията, ще оставим камъните в края на пътя.

— Ти сериозно ли?

— Естествено. Трябва да станем пилигрими. Но няма да е сега. Първо ще спя. Ти също.

На другия ден Биргита Руслин се свърза със своя лекар да провери дали контролният преглед след пет дни остава. После почисти къщата и само хвърли поглед на плика с дневниците. Разговаря с децата си за организиране на купон изненада за Щафан за рождения му ден. Всички се съгласиха, че е добра идея, тя позвъни на

приятелите и ги покани. От време на време слушаше новинарските емисии от Худиксвал. Информацията, изтичаща от полицията, бе оскъдна.

Чак късно следобед седна на бюрото си и с нежелание се зае с дневниците. Сега, когато имаше задържан за убийствата, усещаше, че собствените ѝ временни теории бяха загубили значение. Отвори на онази страница, където бе приключила четенето.

Телефонът иззвъня. Беше Карин Виман. Разбраха се да се видят на следващия ден.

В своите бележки ЯА продължаваше да ругае всички, с които работеше и за които отговаряше. Ирландците са мързеливи и пияници, малкото черни мъже, назначени от железопътната компания, са силни, но без желание много да се напъват. ЯА копнееше за роби от Карибските острови или от Американския юг, за които беше чувал да се говори. Само бой с камшика можел да накара тези яки мъже да използват силите си. Желаше да ги удря с камшика като волове или магарета. Биргита Руслин така и не можа да определи кои народности ненавижда най-много. Може би индианците, американските прародители, върху които сипеше презрението си. Нежеланието им за работа, коварството и вероломството им, несравними с нищо друго сред цялата измет, която бе принуден да рита и бие, за да се придвижва напред железният път. Често споменаваше китайците, които изцяло би искал да бъдат натикани в Тихия океан, така че да избират дали да се удавят, или да се върнат обратно в Китай. Но не отричаше, че китайците са добри работници. Не пият, мият се и следват правилата. Единствените им слабости са страстта към хазарта и странните религиозни церемонии. ЯА непрекъснато се опитваше да обясни защо не обича тези хора, които през цялото време облекчаваха работата му. В няколко нечетливи редове Биргита Руслин успя да разбере, че изнурените китайци били предназначени само за това и за нищо друго. Били стигнали ниво, което никога нямало да се повиши чрез каквото и да е развитие. Хората, които ЯА ценеше най-много, бяха дошлите от Скандинавия. „Разчитам на тези мъже. Докато ги държа под око, не ме мамят. Освен това не се страхуват от работа. Но обърна ли гръб, се превръщат в същата паплач като другите.“

Биргита Руслин отмести дневника и се изправи. Който и да е бил този надзирател, тя го намираще за все по-отблъскващ. Мъж с прост

произход, прехвърлил се в Америка. И там внезапно се сдобил с голяма власт над хората. Брутален човек, превърнал се в малък тиранин. Тя си сложи връхни дрехи и направи дълга разходка из града, за да се освободи от чувството на неприязън.

Часът беше шест, когато пушна радиото в кухнята. Новинарската емисия започна с гласа на Робертсон. Тя застана неподвижно и се заслуша. Зад Робертсон се чуваше шум от фотосветкавици и стържене на столове. Както и преди той бе лаконичен и ясен. Задържаният преди ден мъж бе признал, че сам е извършил всички убийства в Хешьовален. В единайсет сутринта чрез своя адвокат поиска да говори с жената полицаи, провела първия разпит с него. Също така изиска да присъства прокурор. После просто ей така признал фактическите обстоятелства, довели до задържането му. Като мотив посочил акт на отмъщение. Все още предстояха много разпити, преди напълно да се изясни за какво е отмъщавал.

Робертсон завърши с онова, което очакваха всички.

— Задържаният мъж се казва Лаш-Ерик Валфридсон. Неженен, работи в предприятие, извършващо взривни и изкопни работи, и няколко пъти преди е бил наказван за побой.

Светкавиците беснееха. Робертсон започна да отговаря на въпросите на журналистите. Биргита Руслин остави радиото включено, но загледа новините на телетекста. Нямахше нищо повече от казаното от Робертсон. Затвори и радиото, и телевизора и седна на дивана. Нещо в гласа на Робертсон я бе убедило, че е сигурен, че са открили извършителя.

Явно бе рано за заключения. И все пак тя опита. Заловеният и задържан мъж не беше китаец. Откритията й бавно започнаха да губят смисъла си. Отиде в кабинета и отново постави дневниците в пластмасовия плик. Вече нямаше причини да изучава расистките бележки на неприятния човек, записани в дневници на повече от сто години.

Вечерта хапна късно заедно с Щафан. Само с няколко думи засегнаха случилото се през деня. Дори и във вечерните вестници, донесени от него от влака, нямаше друга информация освен вече известната й. На снимка от някаква пресконференция зърна Лаш Емануелсон с вдигната ръка, задаващ въпрос. Настръхна при мисълта за срещите им. Каза на Щафан, че ще замине при Карин Виман на

другия ден и вероятно ще остане да пренощува при нея. Щафан познаваше и нея, и мъжа, за когото някога бе омъжена.

— Заминавай — каза той. — Ще ти се отрази добре. Кога е следващото ти посещение при лекаря?

— След няколко дни. Тогава сигурно ще ми каже, че отново съм здрава.

На другия ден, когато Щафан вече бе тръгнал за своя влак, а тя опаковаше чантата си, телефонът извънтя. Беше Лаш Емануелсон. Тя веднага застана нащрек.

— Какво искаш? Как намери телефонния ми номер? Той е засекретен.

Лаш Емануелсон се изхили.

— Журналист, който не знае как да намери един телефонен номер, колкото и таен да е, трябва да си смени професията.

— Какво искаш?

— Коментар. В Худиксвал стават големи, разтърсващи събития. Прокурор, който не изглежда особено уверен, но все пак ни гледа право в очите. Какво ще кажеш за това?

— Нищо.

Любезността на Лаш Емануелсон, притворна или не, изчезна. Тонът се изостри, стана нетърпелив.

— Хайде да не започваме пак старата история. Отговори на въпросите ми. Иначе започвам да пиша за теб.

— Нямам абсолютно никаква информация за казаното от прокурора. Изненадана съм толкова, колкото и останалият шведски народ.

— Изненадана?

— Избери си каквато искаш дума. Изненадана, облекчена, равнодушна, каквото искаш.

— А сега няколко обикновени въпроса.

— Затварям.

— Ако го направиш, ще пиша, че съдия от Хелсингборг, току-що напуснала презглава Худиксвал, отказва да отговаря на въпроси. Случвало ли ти се е някога домът ти да бъде обсаден от журналисти? Това лесно се постига.

— Какво искаш?

— Отговори. Защо беше в Худиксвал?

— Роднина съм с някои от мъртвите. С кои, няма да ти кажа.

Чуваше го да диша тежко в слушалката, докато претегля или записва отговора ѝ.

— Така. А защо си тръгна?

— За да се прибера у дома.

— Какво носеше в пластмасовия плик, с който излезе от полицията?

Тя помисли, преди да отговори.

— Дневници, принадлежали на моите роднини.

— Вярно ли е?

— Вярно е. Ако дойдеш в Хелсингборг, ще ти подам някой от тях през вратата.

— Вярвам ти. Трябва да разбереш, че просто си върша работата.

— Свърши ли?

— Свърших.

Биргита Руслин тресна силно слушалката на телефона. Разговорът я изпоти. Но дадените от нея отговори бяха и верни, и изчерпателни. Лаш Емануелсон нямаше какво да напише. Инатът му продължаваше да я впечатлява и тя разбра, че всъщност той бе един много способен журналист.

Въпреки че бе по-лесно да вземе ферибота за Елсинор, тя пропътува до Малмьо и мина по големия мост, по който преди бе минавала само с автобус. Карин Виман живееше в Гентуфте, на север от Копенхаген. Биргита Руслин на два пъти се заблуди, докато попадне на правилния северен път покрай брега. Часът бе единайсет, когато се добра до красивата къща, в която живееше Карин. Тук бе живяла като омъжена, в тази къща бе умрял и мъжът ѝ. Къщата бе бяла, на два етажа, заобиколена от голяма, обрасла овощна градина. Биргита Руслин си спомни, че от горния етаж през покривите можеше да се види морето.

Карин Виман излезе на вратата да я посрещне. Биргита Руслин забеляза, че е отслабнала. По-бледа, отколкото си я спомняше. Първата ѝ мисъл бе, че Карин е болна. Прегърнаха се, влязоха, оставиха пътната чанта в стаята, където Биргита Руслин щеше да преспи, и обиколиха къщата. Почти нищо не се бе променило от последното

идване на Биргита. Карин е пожелала всичко да остане така, както когато бе жив мъжът ѝ, помисли тя. А аз как бих постъпила? Не знаеше. Но тя и Карин Виман бяха много различни. Приятелството им се крепеше именно на тези големи различия.

Карин бе приготвила обяд. Седнаха в остъклена стая, изпълнена с растения и аромати. Почти веднага след встъпителните общи приказки заговориха за времето на своята младост в Лунд. Карин, чиито родители притежаваха конезавод в Сконе, бе пристигнала там през 1966, Биргита на следващата година. Бяха се срещнали в Академичния съюз на една вечер на поезията и бързо се сприятелиха. Карин, с нейното потекло, бе с добро самочувствие. Биргита, напротив, бе несигурна, търсеца. Бяха въввлечени в движението Фронт за национално освобождение и седяха тихи като мишки, когато предимно млади мъже, въобразяващи си, че знаят много, говореха дълго и обстоятелствено за необходимостта да се вдигне бунт. Но това, което ги вдъхновяваше, беше фантастичното чувство, че са способни да създадат друга действителност, че участват в градежа на бъдещето. И не бе само ФНО движението, превърнало се в школа за политическа работа. Имаше безброй много други групировки, изразяващи своята солидарност с освободителните движения на бедния колониален свят. Накратко, беше прекрасно време за живеене. После за известен период и двете се включиха в радикална западна групировка, наречена Бунтовниците. Няколко трескави месеца живяха като в секта, където властваше бруталната самокритика и догматичната вяра в тълкуванията на Мао Дзъдун на революционните теории. Разграничиха се от всички останали западни алтернативи, на които гледаха с презрение. Изпочупиха грамофонните си плочи с класическа музика, разчистиха книжните си лавици и водеха живот, имитиращ Червената гвардия, мобилизирана от Мао в Китай.

Карин попита дали си спомня за фамозното пътуване в Тюльосанд. Биргита си го спомняше. Имаха събрание в бунтовническата група, към която принадлежаха. Другарят Мозес Холм, който по-късно стана лекар, но загуби разрешителното си, защото не само приемаше наркотици, но ги предлагаше и на други, бе направил предложение да се „внедрят в буржоазното змийско гнездо в Тюльосанд, където през лятото се пекат и къпят“. Това бе решено след дълги дискусии, бе изработена и стратегия. Следващата неделя, в

началото на юли, деветнайсет другари заминаха с взет под наем автобус за Халмщад и Тюльосанд. Начело с портрет на Мао, развели червени знамена, те маршируваха към брега за удивление на плажуващите. Скандираха лозунги, размахваха малката червена книжка с цитати и после плуваха във водата с портрета на Мао. След това се събраха на брега, пяха „Изтокът е ален“, в кратки речи заклеиха фашистка Швеция и призоваха събиращите слънце работници да се въоръжат и да се подготвят за задаващата се революция. После се върнаха у дома и използваха следващите дни за преценки на „нападението“ на плажа в Тюльосанд.

— Какво си спомняш? — запита Карин.

— Мозес. Който твърдеше, че нахлуването ни в Тюльосанд ще бъде вписано в историята на бъдещата революция.

— Аз пък помня, че водата беше студена.

— Но не си спомням за какво точно си мислех.

— Не мислехме. И в това бе смисълът. Трябваше да слушаме мислите на другите. Не разбрахме, че сме само работи, които трябва да освободят човечеството.

Карин поклати глава и избухна в смях.

— Бяхме като деца. И взимаме всичко страшно на сериозно. Твърдахме, че марксизмът е наука така истинска, както науката на Нютон, Коперник или Айнщайн. Но все пак вярвахме. Малката червена книжка на Мао бе катехизис. Не разбрахме дали размахвахме Библия, или сборник цитати на велик революционер.

— Помня, че се колебаех — каза Биргита. — Но не казвах нищо. Все се боях, че ще забележат съмненията ми. Затова винаги крещях лозунгите по-силно от другите.

— Не виждахме онова, което виждахме. Живеехме в безподобно самозаблуждение въпреки добрата ни воля. Как можахме да повярваме, че къпещите се шведски работници ще се въоръжат и ще съборят досегашната система, за да построят нещо ново и непознато?

Карин Виман запали цигара.

— Мозес е мъртъв — каза Карин. — Автомобилна катастрофа. Бил е под влияние на наркотици. Помниш ли Лаш Вестер? Оня, който твърдеше, че истинските революционери не кусвали алкохол. И когото един от нашите по-късно намери мъртвопиян в Лундагорд. Лилан

Алфредсон? Която загуби всякакви илюзии и замина за Индия, за да стане просещ монах? Какво стана с нея?

— Не знам. Може да е умряла и тя.

— Но ние сме живи.

— Да, живи сме.

Продължиха да си приказват до вечерта. Тогава излязоха и се разходиха из малкия град. Биргита разбра, че Карин и тя изпитват една и съща необходимост да се вгледат назад в живота си, за да разберат по-добре своето време.

— Все пак не беше само наивност и лудост — каза Биргита. — Мисълта за свят, в който солидарността означава нещо, е все така жива у мен. Опитвам се да мисля, че ние все пак оказвахме съпротива, поставяхме под въпрос конвенционалното и традиционното, което иначе щеше да тласне този свят още по-надясно.

— Престанах да гласувам — каза Карин. — Не ми харесва, че стана така. Но не намирам никаква партийна или политическа доктрина, под която да мога да се подпиша. Затова се опитвам да подкрепям движения, на които вярвам. Въпреки всичко тях още ги има, все така силни и необуздани. Колко хора мислиш се интересуват днес от феодализма в малка страна като Непал? Аз съм една от тях. Изготвям списъци и дарявам пари.

— Дори не знам къде се намира — каза Биргита. — Признавам, станала съм мързелива. Но понякога копнея за онази добра воля, която въпреки всичко съществуваше. Не бяхме само обезумели студенти, които смятат, че се намират в центъра на света, където нищо не е невъзможно. Солидарността бе действителна.

Сготвиха вечерята заедно. Карин разказа, че след седмица ще пътува за Китай, за да вземе участие в семинар за ранната династия Цин, чийто първи владетел положил основите на Китай като обединено царство.

— Какво е да отидеш в страната на младежките си мечти?

— Бях на двайсет и девет, когато отидох там за първи път. Мао вече го нямаше и всичко се променяше. Беше огромно и сурово разочарование. Пекин беше студен, влажен град. Всички онези хиляди велосипеди блестяха като скакалци. После разбрах, че въпреки всичко в страната са били извършени нечувани промени. Хората имаха дрехи на телата си. Обувки на краката си. В града не видях никой да гладува,

никой да проси. Помня, че се срамувах. Аз, долетялата от тукашния богат свят, нямах право да наблюдавам техния с презрение или арогантност. Мисля, че тогава реших да стана синолог. Преди това имах други намерения.

— Какви?

— Няма да ми повярваш.

— Кажи все пак!

— Смятах да уча за професионален военен.

— Защо?

— Защо не? Ти как стана съдия.

След вечеря се завърнаха в остъклената стая. С вечерята пиха вино. Биргита се почувства замаяна.

— Ела с мен в Китай — каза Карин. — Сега вече не е толкова скъпо да се отиде със самолет дотам. Сигурно ще ми дадат голяма хотелска стая. Ще си я поделим. Правили сме го и преди. Когато бяхме на летен лагер, ти, аз и още три момичета лежахме в малка палатка. Бяхме почти една върху друга.

— Не мога — каза Биргита. — Вече съм здрава.

— Ела. Работата може да почака.

— Искан ми се. Е, ти нали пак ще отидеш?

— Със сигурност. Но на нашата възраст не трябва да се чака напразно.

— Ще живеем дълго. Ще остареем.

Карин Виман не отговори. Биргита Руслин разбра, че е сгафила. Мъжът на Карин бе умрял на четирийсет и една години. Оттогава тя бе вдовица.

Карин долови смущението ѝ. Протегна ръка и докосна коляното на приятелката си.

— Няма нищо.

Продължиха да говорят до късно. Бе почти полунощ, когато се прибраха в стаите си. Биргита легна на леглото с телефона в ръка. Щафан щеше да се прибере към полунощ и бе обещал да се обади.

Беше почти заспала, когато телефонът в ръката ѝ завибрира.

— Събудих ли те?

— Почти.

— Добре ли беше?

— Говорихме непрекъснато дванайсет часа.

— Ще се върнеш ли утре?

— Ще си отспя. После се прибирам.

— Предполагам си чула какво се е случило? Разказал как го е направил.

— Кой?

— Мъжът в Худиксвал.

Тя рязко се изправи в леглото.

— Не знам нищо. Разказвай.

— Лаш-Ерик Валфридсон. Онзи, дето го арестуваха. Точно сега полицията издирва оръжието. Казал, че го е заровил. Ръчно изработен самурайски меч, според новините.

— Наистина ли? Обяснил ли е защо?

— Казал само, че било отмъщение.

Когато разговорът свърши, тя остана да седи в леглото. През деня, прекаран с Карин Виман, изобщо не помисли за Хешьовален. Сега събитията се върнаха в съзнанието ѝ.

Може би червената панделка ще получи неочаквано за всички обяснение.

Защо и Лаш-Ерик Валфридсон да не е посетил китайския ресторант?

Легна отново в леглото и загаси лампата. На другия ден си отиваше у дома. Щеше да изпрати обратно дневниците на Виви Сундберг и да започне отново работа.

Нямаше начин да отиде с Карин в Китай, дори това да бе най-голямото ѝ желание.

[1] Поредица от масови екзекуции след окупирането на Швеция от датските войски на Кристиан II през ноември 1520 г. — Б.пр. ↑

На другия ден, когато Биргита Руслин стана, Карин Виман вече бе заминала за Копенхаген, където щеше да чете лекция. Бе оставила бележка на кухненската маса.

„Биргита. Често си мисля, че вътре в главата си имам някаква пътека, която с всеки изминал ден става с няколко метра по-дълга и навлиза все по-дълбоко в непознат пейзаж, където един ден ще свърши. Но пътеката се вие и назад. Понякога се обръщам, както вчера, през всичките часове, през които си говорихме, и тогава виждам онова, което съм забравила или което не желая да си спомня. Понякога имам и чувството, че се опитваме повече да забравим, отколкото да помним. Искам да продължим тези разговори. В края на краищата приятелите са единственото, което ни остава. Може би последната крепост, която защитаваме. Карин.“

Биргита Руслин пхна писмото в ръчната си чанта, изпи чаша кафе и се приготви да върви. Точно когато се канеше да затръшне външната врата, забеляза самолетни билети на масичка в антрето. Видя, че Карин щеше да лети с „Финеър“ през Хелзинки за Пекин. За миг изкушението отново се появи, изкушението да приеме предложението ѝ. Но не можеше, дори и да иска. Председателят на съда едва ли щеше да прояви разбиране за отпуски след болничните, след като съдът бе така претоварен с нерешени дела.

На връщане взе ферибота. По време на прехода духаше силно. По пътя спря пред една будка, купи връзка вестници и тръгна за къщи. В антрето срещна своята кротка и мълчалива полска чистачка. Биргита бе забравила, че това бе денят, в който тя идваше да чисти. Размениха няколко думи на английски, докато Биргита ѝ плащаше за работата. Чак когато остана сама в къщата, седна и зачете вестниците. Както

преди, бе удивена на колко много страници вечерните вестници отразяваха толкова хилав материал. Казаното от Щафан в краткия телефонен разговор предната вечер пълнеше вестникарските новини, където всичко се предъвкваше и повтаряше. Единственото ново бе снимка на мъжа, за когото се предполагаше, че е извършил престъплението. На снимката, вероятно увеличена от паспорт или шофьорска книжка, се виждаше мъж със слабо лице, тясна уста, високо чело и рядка коса. Трудно ѝ бе да види в него човека, извършил варварското престъпление в Хешьовален. Изглежда като свещеник от малка църква, рече си тя. Но знаеше, че външността лъже. В съдебните зали бе виждала много престъпници и никой от тях нямаше подходящ за извършеното престъпление вид.

Чак когато захвърли вестниците и включи телетекста, усети, че е сериозно заинтригувана. Там се казваше, че полицията е открила вероятното оръжие на убийството. Точното място не бе оповестено, но оръжието било изровено там, където Лаш-Ерик Валфридсон посочил. Ръчна направа, лошо копие на японска самурайска сабя. Но острието било силно наточено. В момента оръжието се изследвало за отпечатъци и най-вече за следи от кръв.

В ръчната си чанта Биргита бе сложила рекламна брошура за китайския ресторант. Набра номера и позна гласа на сервитьорката, с която бе говорила. Обясни коя е.

— Видя ли вестниците? Снимката на човека, убил всички тези хора?

— Да. Ужасен мъж.

— Можеш ли да си спомниш дали някога се е хранил при вас?

— Никога.

— Сигурна ли си?

— Никога, когато аз била тук. Но други дни сервират сестра ми или братовчедът. Живеят в Съодерхамн. Сменяме се. Фамилно предприятие.

— Направи ми една услуга — каза Биргита Руслин. — Помоли ги да видят снимката във вестника. Ако го познаят, звъни ми.

Сервитьорката си записа телефонния номер.

— Как се казваш? — попита Биргита Руслин.

— Ли.

— Аз съм Биргита. Благодаря ти за помощта.

— Не си в града?

— У дома съм, в Хелсингборг.

— Хелсингборг? Там имаме ресторант. Също семейството. Казва се „Шанхай“. Хубава храна като тука.

— Ще отида. Само ми помогни.

Остана в очакване до телефона. Когато иззвъня, беше синът ѝ. Помоли го да се обади по-късно. Мина половин час, преди Ли да позвъни.

— Може би — каза Ли.

— Може би?

— Братовчед ми мисли, че бил някой път в ресторанта.

— Кога?

— Миналата година.

— Но не е сигурен?

— Не.

— Можеш ли да ми кажеш името му?

Биргита Руслин записа името и телефонния номер на ресторанта в Съодерхамн и приключи разговора. След кратко колебание се обади в полицията в Худиксвал и помоли за разговор с Виви Сундберг. Предполагаше, че ще бъде принудена да остави съобщение. Но за нейна изненада Виви Сундберг се обади.

— Какво става с дневниците? — каза тя. — Още ли ги намиращ за интересни?

— Трудно се разчитат. Но аз имам време. Няма значение, искам да те поздравя за пробива. Ако правилно съм разбрала, имате и признание, и вероятно оръжие на убийството.

— Но едва ли се обаждаш за това?

— Разбира се, че не. Искам да се върна към моя китайски ресторант още веднъж.

Тя разказа за китайския братовчед в Съодерхамн и че Лаш-Ерик Валфридсон може би е посещавал китайския ресторант в Худиксвал.

— Това може да обясни червената панделка — завърши Биргита Руслин. — Една нишка, която вече не е висяща.

Виви Сундберг изглеждаше умерено заинтересована.

— Точно сега не ни интересува тази панделка. Вярвам, че разбираш.

— Все пак да ти кажа. Можеш да получиш името на сервитьора, вероятно видял мъжа, и неговия телефонен номер.

Виви Сундберг си записа.

— Благодаря, че се обади.

Щом разговорът приключи, Биргита Руслин позвъни на своя шеф Ханс Матсон. Трябваше да изчака доста, докато го чуе. Каза, че разчита да я обявят за здрава, когато посети доктора си през следващите дни.

— Давим се — каза председателят. — Или може би да кажа, че се задушаваме. Шведските съдилища ги душат с всички тези съкращения. Никога не съм мислил, че ще трябва да преживея това.

— Кое?

— Че слагаме цена на правовата държава. Не мислех, че демокрацията може да се оценява в пари. Без действаща правова държава демокрация няма. На колене сме. Нещо скърца, нещо се усуква и трещи в това общество. Наистина съм обезпокоен.

— Едва ли ми е възможно да предприема нещо по повод на това, за което говориш. Но обещавам да си поема отново процесите.

— Повече от добре дошла си.

Същата вечер хапна сама, тъй като Щафан беше останал да ношува в Халсберг. Продължи да прелиства дневниците. Единственото, което прикова вниманието ѝ и прочете внимателно, бяха заключителните бележки в последната книга. Юни 1892-ра. Сега ЯА бе един стар човек. Бе се заселил в малка къща в Сан Диего и страдаше от болки в краката и гърба. От стар индианец бил купил след дълги пазарлъци мазила и билки, които според него били единствените, които му помагали. Пишеше за голямата си самота, за смъртта на съпругата си и децата, заминали надалеч — един от синовете му чак в канадската пустош. За железницата не пишеше нищо. Но бе пак същият в описанието си на хората. Дневникът свършваше по средата на едно изречение. На 19 юни 1892. Там отбелязваше, че през нощта валяло. Гърбът го болял повече от обикновено. През нощта сънувал сън. Тук бележките свършваха. Нито Биргита Руслин, нито някой друг от последвалия свят можаха да разберат какъв сън го бе споходил. Разлисти дневника отзад напред. Нямаше признаци, че е предчувствал смъртта си, нищо в текстовете му не подсказваше онова, което щеше да дойде. Един живот, помисли тя. Моята смърт би могла да изглежда

по същия начин, моят дневник, ако напиша такъв, също да остане незавършен. Всъщност кой успява да завърши историята си, да сложи точка, преди да легне и да умре?

Постави дневниците в пластмасовия плик и реши да ги изпрати обратно на другия ден. Каквото и да се случеше в Худиксвал, щеше да го проследи като всички останали.

От библиотеката извади списъка на шведските съдебни председатели. В Окръжния съд на Худиксвал такъв беше Таге Пуршен. Ще бъде процесът на живота му, помисли тя. Надявам се да е съдия, който оценява публичността. Биргита знаеше, че сред колегите ѝ имаше мнозина, които едновременно мразеха и се страхуваха от необходимостта да се конфронтират с журналисти и телевизионни камери. Поне така бе за нейното поколение и сред по-възрастните. А как приемат публичността младите съдии, тя не знаеше.

Термометърът отвън на кухненския прозорец показваше спадане на температурата. Седна пред телевизора да гледа вечерните новини. После щеше да си легне. Макар денят при Карин Виман да бе изпълнен със съдържание, той бе и уморителен.

Новините вече бяха започнали. Веднага схвана, че се е случило нещо, свързано с Хешьовален. Репортер интервюираше криминалист — многословен, но и сериозен. Тя се опита да разбере какво е станало. След експерта показаха снимки от Ливан. Тя изруга, превключи на телетекста и веднага разбра какво се бе случило. Лаш-Ерик Валфридсон се бе самоубил. Въпреки че бил проверяван на всеки петнайсет минути, успял да разкъса една риза на ленти, да усуче въже и да се обеси. И въпреки че почти веднага бил открит, всички опити за съживяване били напразни.

Биргита Руслин изключи телевизора. Мислите препускаха през главата ѝ. Не е могъл да живее с вината си? Или е бил психично болен? Нещо не е наред, мислеше тя. Не може той да е извършил всички убийства. Защо ще се самоубива, защо признава и защо посочва на полицията заровен самурайски меч — все въпроси, на които нямам отговори. Но дълбоко в мен през цялото време се спотайва чувството, че тук нещо не съвпада.

Седна в креслото за четене, без да пали лампата. Стаята тънеше в полумрак. Някой мина, смеейки се, по улицата. Този беше нейният специален стол за размисли. Тук сядаше, когато изпитваше нужда да

обмисли подписването на някоя присъда или нещо, свързано с някой процес. Тук седеше и когато ѝ бе необходимо да премисли своето и на семейството си ежедневие. Върна се към изходната точка. Прекалено голямо престъпление, мислеше тя. Вероятно не толкова голямо за безжалостен и маниакално завладян от желание за отмъщение мъж. Но много голямо за мъжа от Хелзингланд с няколко присъди за побой. Който признава нещо, което не е направил. После дава на полицията домашно изработено оръжие и се обесва в килията си. Разбира се, съществува възможността да греша. Но нещо не съвпада. Твърде бързо го заловиха. И какво ще да е било това отмъщение?

Минаваше полунощ, когато стана от стола. Подвоуми се дали да не звънне на Щафан. Но той сигурно вече спеше. Легна си и загаси лампата. В мислите си отново заброди из селото. Непрекъснато се връщаше към червената панделка, намерена в снега, и към образа на китаеца от домашно изработената наблюдателна камера на хотела. Полицията вероятно знае нещо, което аз не знам, знае защо Лаш-Ерик Валфридсон е бил заловен и какъв може да е мотивът му. Но греша, като се съсредоточава върху една-единствена следа в разследването.

Не успя да заспи. Накрая стана, наметна си пеньоара и отново слезе на долния етаж. На бюрото си написа резюме на всички събития, които свързваше с Хешьовален. Отне ѝ почти три часа да направи подробно описание на всичко, което знаеше и което сама бе открила и преживяла. По време на писането я обхвана нарастващо чувство, че нещо е подминала, че има някаква връзка, която пропуска да забележи. Когато най-сетне изправи гръб и протегна ръце над главата си, часът вече бе четири сутринта. Занесе бележките си при любимия стол за мислене, насочи лампата и зачете отначало. През цялото време се опитваше да вижда през собствените си думи или по-точно зад тях, да открие дали има необърнати камъни, недогледани и незабелязани неща. Но там нямаше нищо неочаквано, никаква връзка, която да не бе забелязала преди. Може би само ѝ стана още по-ясно, че това не би могло да бъде постъпка на някой луд. Бе твърде добре организирано, твърде студенокръвно, за да бъде извършено от престъпник, който да не е напълно спокоен и с хладен разум. Възможно е, написа тя отстрани в полето, да се постави въпросът дали извършителят не е бил на местопрестъплението и преди. Било е тъмна нощ, трябва да е имал силен джобен фенер. Но част от вратите са били заключени. Трябва да

е имал точни сведения кой къде е живял и вероятно ключове. И сигурно достатъчно силен мотив, който да го освободи от всяко колебание.

Внезапно се сети за нещо, върху което преди не бе разсъждавала.

Дали човекът, извършил престъпленията, е показал лицето си на онези, над които е издигнал меча си? Дали са го познали? Дали той е искал да бъде разпознат? Въпрос, на който трябва да отговори Виви Сундберг. Дали светлината е била запалена в стаите на убитите? Дали са видели смъртта в очите, преди да падне секирата?

Тя остави настрана бележките си, погледна термометъра отвън на прозореца и видя, че сега температурата е паднала на минус осем градуса. Изпи чаша вода и си легна. Тъкмо заспиваше, когато отново изплува на повърхността. Имаше нещо, което бе пропуснала. Двама от убитите са били вързани един за друг. Откъде ѝ беше познато това? Надигна се от леглото в мрака, внезапно напълно разбудена. Някъде се бе натъквала на подобно описание. После си спомни. Дневниците. В една част, която само бе прегледала, имаше нещо подобно. Слезе на долния етаж, подреди всички дневници на масата и затърси. Почти веднага намери необходимия ѝ откъс.

Годината е 1865-а. Железният път се вие на изток, всяка траверса, всеки метър релса е едно страдание. Болести връхлитат работниците, които умират като мухи. Но притокът на работна ръка от запад спасява работата, която трябва да се извършва с високо темпо, иначе гигантският железопътен проект ще бъде сполетян от финансов колапс. Веднъж, по-точно на девети ноември, ЯА разказва за китайски кораб с роби на път от Кантон. Стар платноход, използван само за изпращане на отвлечени китайци за Калифорния. След като храната и водата започват да привършват поради дълго проточилото се затишие, на борда избухва бунт. За да потуши бунта, капитанът прибегва до методи, които нямат равни по своята жестокост. Дори ЯА, който не се колебае да използва и юмруци, и камшик, за да стимулира работниците си, ги намира за възмутителни. Капитанът привързва няколко от умрелите китайски бунтовници за няколко все още живи. И ги оставя да лежат вързани там, на палубата, докато единият бавно умира от глад, а другият гние. В дневника си ЯА отбелязва, че „мярката е прекалена“.

Може ли и тук да е нещо подобно? Възможно ли е единият да е бил принуден да лежи с мъртвото тяло на другия, приковано до неговото? Цял час, може би по-малко, може би повече? Преди финалният удар да покоси него или нея?

Това съм го подминала, каза си тя. Сега въпросът е само дали полицията в Худиксвал не е направила същото. Всеки случай, съмнявам се, че са чели дневниците внимателно, преди да ми ги заемат. Възможно е обаче и друго размишление, дори ако в основата си изглежда невероятно. Знаел ли е извършителят за събитията, описани в дневника на ЯА? Има ли някаква връзка между две толкова отдалечени времена и места? Виви Сундберг може би е по-хитра, отколкото смятах, помисли Биргита Руслин. Може би иска да се възползва от упоритата съдийка, намесила се в разследването. А може би Виви Сундберг цени моята упоритост? Жена, на която вероятно невинаги ѝ е леко с раздразнителните колеги?

Най-после можеше отново да си легне. Онова, което откри, във всички случаи щеше да заинтересува Виви Сундберг. Особено сега, когато заподозреният извършител се бе самоубил.

Спа до десет, стана и видя по разписанието на Щафан, че ще се върне в Хелсингборг към три. Тъкмо реши да се свърже по телефона с Виви Сундберг, на външната врата се позвъни. Когато отвори, отвън стоеше дребен китаец. Носеше кашон с опакована храна.

— Не съм поръчвала нищо — каза изненадана Биргита Руслин.

— От Ли в Худиксвал — каза мъжът и се усмихна. — Не струва нищо. Искате да ѝ се обадите. Имаме семейна фирма.

— Ресторант „Шанхай“?

Мъжът се усмихна.

— Ресторант „Шанхай“. Много хубава храна.

Мъжът ѝ подаде пакета с поклон и изчезна през портата. Биргита разопакова храната, усети ароматите и постави всичко в хладилника. После се обади на Ли. Този път отговори мъж. Биргита Руслин предположи, че е прословутият баща, който се грижеше за кухнята. Той извика Ли, която взе слушалката.

— Благодаря за храната — каза Биргита Руслин. — Изненада ме.

— Опита ли?

— Още не. Чакам мъжът ми да се прибере у дома.

— Той също харесва китайска храна?

— Много. Искала си да се обадя.

— Мислих за лампата. Онази червена панделка, дето я няма. Сега знам нещо, което не знаех преди. Говорих с майка ми.

— Май не съм я срещала нея?

— Тя си е у дома. Само понякога идва тук да чисти. Но записва, когато е тук. На единайсети януари е чистила. Сутринта, преди да отворим.

Биргита Руслин затаи дъх.

— Каза, че точно същия ден бърсала праха на всички книжни фенери в ресторанта. И сигурна, че не липсвали никакви панделки. Иначе щяла да забележи.

— Възможно ли е да греши?

— Не и мама. Това важно ли е?

— Може би — отвърна Биргита Руслин. — Благодаря, че ми каза. Остави слушалката и телефонът веднага иззвъня. Този път беше Лаш Емануелсон.

— Не затваряй — каза.

— Какво искаш?

— Мнението ти за станалото.

— Нямам какво да кажа.

— Беше ли изненадана?

— От какво?

— От появата му като заподозрян. Лаш-Ерик Валфридсон.

— Не знам повече за него от онова, което пише във вестниците.

— Но там не пише всичко.

Изкушаваше я. И тя веднага наостри слух.

— Пребивал е двете си бивши жени — каза Лаш Емануелсон. — Първата успяла да избяга. После Валфридсон намерил някаква дама от Филипините, която прикоткал тук със сума ти фалшиви обещания. Пребивал я едва ли не до смърт, докато няколко съседни алармирали полицията и той получил присъда. Но е вършил и по-лоши неща.

— Какви?

— Убийство. През далечната 1977. Тогава все още бил млад. Станало сбиване за един мотопед. Ударил с камък по главата един младеж, който умрял моментално. Когато направили съдебнопсихиатрична експертиза на Лаш-Ерик, лекарят твърдял, че може да нападне пак. Изглежда е принадлежал към малобройната

група хора, които се смятат за опасни за обществото. Затова полицаите и прокурорът решили, че са намерили своя човек.

— Но ти смяташ, че не са?

— Поговорих малко с някои, които го познават. Той таял в себе си голямата мечта да стане известен. Втълпявал на хората, че е ту шпионин, ту таен син на краля. Едно признание би го направило прочут. Единственото, което не разбирам, е защо е прекратил представлението си без време.

— Искаш да кажеш, че не е бил той?

— Това ще покаже бъдещето. Но ти чу какво мисля. Сега просто се питам какви изводи би направила ти. Съвпадат ли с моите?

— Не съм се ангажирала в тази работа повече от някой друг. Време е да разбереш, че отдавна ми писнаха разговорите с теб.

Лаш Емануелсон сякаш не я чуваше.

— Разкажи за дневниците. Сигурно имат нещо общо с тази история?

— Повече не ме търси.

Остави слушалката. Телефонът пак извънтя. Не вдигна. След пет минути тишина набра номера на полицията в Худиксвал. Отне доста време, докато се добере до номератора и познае гласа на момичето, което отговори. Звучеше и рязко, и уморено. Виви Сундберг я нямаше. Биргита Руслин остави номерата и името си.

— Нищо не мога да обещаая — каза момичето. — Тук е страшен хаос днес.

— Разбирам. Помоли Виви Сундберг да се обади, когато може.

— Важно ли е?

— Виви Сундберг знае коя съм. Това е достатъчно като отговор на въпроса ти.

Виви Сундберг се обади на другия ден. Най-важното в новините бе скандалът в ареста на Худиксвал. Министърът на правосъдието в прав текст бе обещал внимателно да се проучи станалото и да се потърси отговорност. Тубиас Лудвиг се разкъсваше да дава най-доброто от себе си на срещи с журналисти и пред телевизионните камери. Но всички бяха единомдушни, че онова, което не е трябвало да се случва, се е случило.

Виви Сундберг бе уморена, когато най-сетне се обади. Биргита Руслин реши да не ѝ задава въпроси за новата ситуация след

самоубийството. Вместо това ѝ разказа за червената панделка и изложи разсъжденията си, отбелязани в полето на писменото ѝ резюме. Виви Сундберг слушаше, без да коментира. Биргита Руслин завърши с въпроса дали лампите са били запалени в стаите, където са били намерени мъртвите.

— Всъщност си права — отвърна Виви Сундберг. — Мислихме за това. Осветлението беше запалено. Във всички стаи освен в една.

— Където е било мъртвото момче?

— Точно.

— Имате ли някакво обяснение?

— Трябва да разбереш, че не мога да говоря с теб по телефона за това.

— Разбира се, че не. Моля за извинение.

— Няма нужда. Но искам за нещо да те помоля. Запиши мислите си за събитията в Хешьовален. За червената панделка сама ще се погрижа. Запиши ги и ми ги изпрати.

— Лаш-Ерик Валфридсон не е направил това — каза Биргита Руслин.

— Изпрати записките си — отново каза Виви Сундберг. — Благодаря, че се обади.

— А дневниците?

— Най-добре е да ги получим обратно.

Когато разговорът свърши, Биргита Руслин почувства облекчение. Въпреки всичко усилията ѝ имаха някакъв смисъл. Сега можеше да забрави събитията. В най-добрия случай един ден полицията щеше да проследи извършилия убийствата, независимо дали е бил сам или не. И тя не би се изненадала, ако се окажеше, че е замесен човек от Китай.

На другия ден Биргита Руслин отиде при своя лекар. Беше ветровит зимен ден. Нямаше търпение да започне отново работа.

В чакалнята остана само няколко минути, после дойде нейният ред. Лекарят я попита как се чувства и тя отговори, че предполага, че вече е здрава. Взеха ѝ кръв и отново седна отвън да чака. Когато влезе при лекаря, той измери кръвното ѝ налягане и после мина право на въпроса.

— Чувстваш се добре. Но кръвното все още е твърде високо. Което означава, че ще продължим да търсим причината. За начало ти предписвам още четиринайсет дни болнични. И ще те пренасоча към специалист.

Чак когато излезе на улицата и отново бе посрещната от студения вятър, тя проумя какво се бе случило. Изпита голямо безпокойство, че може да е сериозно болна, въпреки уверенията на лекаря, че едва ли е така.

Постоя на площада с гръб към вятъра. За първи път от много години се чувстваше толкова безпомощна. Не помръдна, докато телефонът не зазвъня в джоба ѝ. Беше Карин Виман, която искаше да ѝ благодари.

— Какво правиш? — попита тя.

— Стоя на един площад — отвърна Биргита Руслин. — И в момента просто нямам представа какво да правя с живота си.

После разказа за посещението си при лекаря. Беше сдържан телефонен разговор. Обеща да се обади пак, преди Карин да замине за Китай.

Когато минаваше през портата, започна да вали сняг. Вятърът бе поутихнал. Но все още бе силен.

Същия ден отиде в съда и разговаря с Ханс Матсон. Видя, че той се разтревожи, когато му каза, че все още е в болнични.

Замислено я изгледа над очилата си.

— Не звучи добре. Започвам да се безпокоя за теб.

— Не трябва, според моя лекар. Кръвните показатели не са съвсем добри, а и кръвното налягане трябва да се намали. Сега ще ме препрати към специалист. Но не се чувствам болна, само малко уморена.

— Всички сме така — каза Ханс Матсон. — Уморен съм вече близо трийсет години.

— Няма да ме има четиринайсет дни. После да се надяваме, че всичко ще се е оправило.

— Естествено, ще бъдеш в отпуск колкото време е необходимо. Ще говоря с управлението на националния съд дали не могат да ни помогнат. Както знаеш, не си единствената, която отсъства. Клас Хансон получи отпуск, за да прави проучване за Европейския съюз в Брюксел. Едва ли ще се върне. През цялото време подозирах, че други места го привличат повече, отколкото съдийската зала.

— Съжалявам, че стана така.

— Нямах вина. Почивай си. Отглеждай си розите и се върни, когато оздравееш.

Тя удивено го погледна.

— Но аз не отглеждам рози. А и не си падам по растенията.

— Така казваше баба ми. Когато ти кажат да не работиш много, започваш да отглеждаш въображаеми рози. Мисля, че е красиво. Баба ми беше родена през 1879-а. Същата година, в която Стриндберг издава „Червената стая“. Странни мисли е имала. А единствената работа, която е вършела през живота си, освен да ражда деца, е била да кърпи чорапи.

— Тогава и аз ще го направя — каза Биргита Руслин. — Отивам си у дома да отглеждам рози.

На другия ден тя изпрати дневниците и записките си в Худиксвал. Когато остави пакета и прибра квитанцията, имаше

усещането, че затваря вратата на събитията в Хешьовален. Изпита облекчение и се зае да подготвя рождения ден на Щафан.

Цялото семейство заедно с неколцина приятели бе на поста си, когато Щафан Руслин застана на вратата. Стоеше онемял в униформата си, със стара, парцалива кожена шапка на главата, докато те му пееха. За Биргита бе истинско облекчение да види семейството и приятелите събрани около масата. Събитията в Хелзингланд, високото ѝ кръвно налягане загубиха значение, щом усети онова спокойствие, което само семейството можеше да ѝ даде. Разбира се, би искала Ана да можеше да си дойде от Азия. Но когато най-сетне се свързаха с нея по някакъв прациящ мобилен телефон в Тайланд, тя отклони поканата. Стана късно вечерта, падна нощ и когато гостите си отидоха, остана само семейството. Биргита имаше приказливи деца, които обичаха да бъдат заедно. С мъжа си седяха на дивана и усмихнати слушаха разговорите. От време на време се надигаше да долее чашите. Близначките Сив и Луиз щяха да останат у дома, докато Давид си бе взел хотел въпреки протестите на Биргита. Чак към четири часа сутринта разговорите спряха. Накрая останаха само родителите, които почистиха, пуснаха миялната машина и изнесоха празните бутилки в гаража.

— Беше голяма изненада — каза Щафан, когато бяха вече седнали на кухненската маса. — Никога няма да забравя това. Дойде ми като дар Божи. Точно днес страшно ми писна да бродя из вагоните. Пътувам непрекъснато, а не стигам никъде. Това е проклятието на кондукторите и машинистите. Пътуваме непрестанно в своите стъклени мехури.

— Трябва да го правим по-често. Единствено в такива моменти животът придобива друго значение. Не само дълг и полза.

— А сега?

— Какво имаш предвид?

— Няма да си на работа още четиринайсет дни. Какво смяташ да правиш? Защо не заминеш за една седмица някъде на топло?

Тя колебливо поклати глава.

— Би могло. Но с кого?

— Карин Виман?

— Отива в Китай по работа.

— Толкова ли няма кого да поканиш? Може пък да заминеш с някоя от близначките.

Мисълта веднага я привлече.

— Ще говоря с тях. Но най-напред искам да разбера дали имам желание да пътувам. Не забравяй, че трябва да посетя и специалист.

Той протегна ръка и я сложи върху нейната.

— Има ли причина да се тревожа?

— Не. Ако лекарят не ме лъже. Но не вярвам.

Поседяха още малко, преди да си легнат. Когато се събуди на другия ден, той вече бе тръгнал. Близначките също ги нямаше. Беше спала до дванайсет.

Поговори по телефона със Сив и Луиз, но никоя от тях нямаше време да пътува, макар и двете да искаха. Следобед Биргита Руслин получи съобщение, че някой се е отказал и ѝ се дава възможност да остави пробите си още на следващия ден при специалиста, към когото бе препратена.

Към четири се позвъни на вратата. Тя се зачуди дали не е още една доставка на китайска храна. Но когато отвори, на вратата бе криминален инспектор Хюго Малмберг. По косата си имаше сняг, а на краката старомодни галоши.

— Случайно срещнах Ханс Матсон. Спомена, че не си добре.

Тя го пусна да влезе. Въпреки едрото си тяло той с лекота се наведе и изу галошите.

Пиха кафе в кухнята. Разказа му за кръвното и кръвните стойности и че не е нещо необичайно за нейната възраст.

— Моето високо кръвно тиктака като бомба в мен — каза мрачно Хюго Малмберг. — Взимам лекарства и докторът ми казва, че стойностите ми са прилични, но въпреки това се безпокоя. В моя род никой не е умрял от тумори. Всички, жени и мъже, са се гътвали от удари и инфаркти.

— Бях в Худиксвал — каза Биргита Руслин. — Ти ми даде името на Виви Сундберг. Но май не знаеш, че ходих при нея.

— Това е изненада, признавам.

— Помниш ли как беше? Открих, че съм роднина с едно от убитите в Хешьовален семейства. После се оказа, че всички убити на свой ред са били роднини едни с други чрез брак. Имаш ли време?

— Телефонният ми секретар ще съобщава, че съм навън по служба целия ден. И след като не съм дежурен, мога да си седя тук до утре. Хайде започвай. Слушам.

Биргита Руслин разказа какво се бе случило и то съвсем сериозно го заинтригува. Слушаше внимателно, вмъкваше от време на време по някой въпрос, но изглеждаше убеден, че е точна в детайлите. Когато тя млъкна, поседя известно време, вгледан в ръцете си. Хюго Малмберг бе известен като полицаи с изключителна компетентност. Съчетаваше търпение с бързина, методичност с интуиция. Беше чувала, че е един от най-търсените лектори в полицейските курсове в страната. Въпреки че служеше в Хелсингборг, често взимаше участие чрез Кралската комисия по убийствата в тежки разследвания на различни места из страната.

Внезапно ѝ хрумна, че е странно защо не бе включен в разследването на убийствата в Хешьовален. Тя го запита направо и той се усмихна.

— Всъщност се обадиha. Но никой не ми е намекнал дори, че си се движила в околността и си правила странни открития.

— Мисля, че не ме харесаха.

— Полицаяте ревностно си пазят копанките. Искаха ме там. Но щом заловиха Валфридсон, интересът спадна.

— Сега е мъртъв.

— Разследването продължава.

— Все пак сега знаеш, че не е бил той.

— Нима?

— Чу какво ти разказах.

— Странни събития, интересни факти. Неща, които внимателно трябва да се разследват. Но основната следа е Валфридсон и не бива да се подценява заради това, че човекът се е самоубил.

— Не е бил той. Случилото се през нощта между дванайсети и тринайсети януари е по-мащабно от онова, което може да предложи човек с няколко присъди за побой и старо убийство.

— Може и да си права. Но може и да не си. Непрекъснато се оказва, че най-големите риби плуват в най-спокойните води. Крадци на велосипеди обират банки, уличните хулигани се превръщат в професионални убийци, които отнемат живота на когото и да е за пари. Може да се случи и човек, извършил убийство и пребивал на пиана

глава хора, съвсем да рухне и да извърши още по-ужасно престъпление.

— Но няма мотив.

— Прокурорът говори за отмъщение.

— За какво? Отмъщение на цяло село? Това е нелепо.

— Престъплението също е нелепо.

— Във всеки случай смятам, че Валфридсон беше лъжлива следа.

— Но следствието продължава, въпреки че е мъртъв. Нека ти задам един въпрос. Да не би твоята идея за някакъв китаец да е вероятна? Как, за Бога, ще свържеш едно малко село в Норланд с китайски мотив?

— Не знам.

— Ще почакаме и ще видим. А ти оздравявай по-бързо.

Когато тръгваше, валеше още по-силно.

— Защо не заминеш? Някъде на топло?

— Всички така казват. Първо трябва да се оправя с моите лекари.

Видя го да изчезва в снежната вихрушка. Трогна се, че бе намерил време да я посети.

На другия ден снегът бе спрял. Тя посети клиниката на специалиста, остави пробите си и научи, че ще отнеме около седмица, преди да бъдат анализирани и готови.

— Нещо да ме посъветвате? — попита тя новия си лекар.

— Избягвай ненужното напрежение.

— Мога ли да пътувам?

— Може.

— Имам още един въпрос. Да се плаша ли?

— Не. След като няма други симптоми, няма и причини за безпокойство.

— Значи няма да умра?

— Ще умреш. Когато му дойде времето. Аз също. Но не и ако смъкнем кръвното ти до разумни нива.

Когато излезе на улицата, осъзна, че се е тревожила, дори уплашила. Сега почувства облекчение. Реши да направи дълга разходка. Но още не бе изминала и няколко метра, когато внезапно се спря. Мисълта ѝ дойде изневиделица. Или може би вече несъзнателно бе взела решение. Влезе в едно кафене и набра номера на Карин

Виман. Даваше заето. Чакаше нетърпеливо, поръча кафе, разлисти някакво списание. Все още заето. Свърза се чак на петия опит.

— Ще дойда в Пекин.

Биргита не успя да купи билет за същия полет. Щафан намери идеята за добра и дори да беше изненадан, не го показва.

Вечерта, преди да замине, дълго рови в един кашон в гаража. Най-отдолу намери каквото търсеше — стария си, изтъркан екземпляр на книжката с цитати от Мао. От вътрешната страна на малката книжка с червени пластмасови корици бе написала датата: 19 април 1966.

Тогава бях малко момиче, помисли си. Невинна почти във всичко. Само веднъж бях с младеж, Туре от Бурштахюсен, който мечтаеше да е екзистенциалист и тъгуваше, че брадата му е толкова рядка. С него загубих девствеността си в една ледена хижа, миришеца на плесен. Помня само, че той бе направо непоносимо несръчен. После сексът между нас се превърна в нещо, което ни принуди да се разделим възможно най-бързо и повече изобщо да не се погледнем в очите. Все още се питам какво ли бе казал на приятелите си. После дойде червената буря, която отнесе и мен. После напуснах групата на бунтарите. Така и никога не успях да разбера защо се бях оставила да бъда въввлечена в нещо, което повече приличаше на религиозна секта. Карин отиде в Лявата партия. Самата аз продължих нататък с Амнести и в общи линии в момента не съм политически обвързана.

Седна на купчина автомобилни гуми и разлисти малката червена книжчица. Между страниците изскочи снимка. Тя и Карин Виман. Спомни си случая. Бяха се напъхали във фотоавтомат на гарата в Лунд, като, както обикновено, инициативата бе на Карин, пъгнаха монети в отвора и после изчакаха серията снимки. Разсмя се, когато видя снимката, но се уплаши, като си помисли колко много време бе минало оттогава.

Пъхна книжката с цитатите в джоба си и напусна гаража. Щафан тъкмо се бе прибрал. Седна срещу него в кухнята, докато той ядеше приготвената от нея храна.

— Е, готова ли е моята червеногвардейка? — попита той.

— Тъкмо си намерих малката червена книжка.

— Подправки — каза той. — Ако искаш да ми направиш подарък, донеси ми подправки. Представям си, че в Китай има

миризми и вкусове, каквито няма никъде другаде.

— Какво искаш още?

— Теб, здрава и весела.

— Мисля, че мога да ти го обещая.

Предложи да я закара до Копенхаген на другия ден, но тя мислеше, че е достатъчно да я закара до влака.

Беше хубав, ясен зимен ден, когато Щафан Руслин закара жена си до влака и ѝ помахаша, преди да напусне перона. На Каструп тя се чекира без затруднения, получи местата, които желаше до Хелзинки и после до Пекин. Когато самолетът се издигна над Каструп, усети движението като освобождение от някакво заточение и се усмихна на стария финландец, който седеше до нея. Затвори очи, отказа всякаква храна и напитки до Хелзинки и отново се замисли за времето, когато Китай бе нейният земен бленуван рай.

Пробуди се, когато самолетът се приземяваше в Хелзинки. Оставаха два часа до полета за Пекин. Седна на един диван под стар самолет, висящ от тавана на залата за отпътуване. В Хелзинки беше студено. През големите прозорци, гледащи към пистите, можеше да види димящия дъх на наземния персонал. Помисли за последния си разговор с Виви Сундберг преди няколко дни. Биргита бе попитала дали са извадили снимки от домашното видео. Бяха, а Виви Сундберг дори не се поинтересува защо ѝ е, когато помоли за копие от кадрите с китаеца. На другия ден увеличената снимка вече лежеше в пощенската ѝ кутия. Сега беше в ръчната ѝ чанта. Извади снимката от плика. Е, ти си едно от цял милиард лица, помисли Биргита Руслин. Никога няма да те открия. Никога няма да науча кой си бил. Дали имената ти са истински. И преди всичко, какво си правил там.

Тя бавно се придвижи към изхода за самолета за Пекин. Там вече имаше чакащи пътници. Половината от тях бяха китайци. Тук започва част от Азия, каза си тя. Границите се преместват по летищата, приближават се и едновременно с това се отдалечават.

Мястото ѝ в самолета бе 22-ро. До нея седеше тъмнокож мъж, който работел в британска фирма в китайската столица. Размениха няколко любезни думи. Но нито той, нито Биргита Руслин пожелаха да задълбочат разговора. Тя се сви под одеялото си и почувства, че сега треската бе заменена от усещането, че тръгва на път неподготвена. Всъщност какво щеше да прави в Пекин? Ще обикаля по улиците, ще

гледа хората и ще посещава музеите? Най-вероятно Карин Виман нямаше да има време за нея.

Но пристигането далеч не беше каквото си го представяше. Тъкмо когато пресичаха границата на Китай, капитанът събщи, че пясъчна буря прави невъзможно кацането в Пекин. Щели да се приземят в град Тайюан и да изчакат по-добро време. Когато самолетът кацна, ги качиха на автобус и ги закараха в студена чакалня, където сгущени китайци чакаха мълчаливо. Разликата във времето я уморяваше, не бе сигурна какво е първото ѝ впечатление от Китай. Пейзажът бе заснежен, хълмове обграждаха летището, в далечината се виждаше път с автобуси и волски коли.

Два часа по-късно пясъчната буря в Пекин утихна. Самолетът се издигна и кацна отново. Когато най-после мина през всички контроли, видя Карин, която я чакаше.

— Пристигането на бунтовничката — каза тя. — Добре дошла в Пекин!

— Благодаря. Все още не мога да проумея, че наистина съм тук.

— Ти си в Средното царство. В средата на света. В средата на живота.

Вечерта на този първи ден застана на деветнайсетия етаж в стаята, която делеше с Карин. Погледа огромния блеснал град и чак потръпна от нетърпение.

В друго високо здание един мъж също като Биргита Руслин стоеше и наблюдаваше града. В ръка държеше червена панделка. Когато се чу приглушено почукване на вратата, той бавно се обърна и прие посещението, което очакваше с нетърпение.

КИТАЙСКАТА ИГРА

23

Първата сутрин в Пекин Биргита Руслин излезе рано. Бе закусила в огромната столова заедно с Карин Виман, която после побърза за своята конференция, след като обяви, че очаква с нетърпение да чуе всички онези мъдри думи за стари императори, от които нормалните хора едва ли се интересуват. За Карин Виман историята по много начини бе по-жива, отколкото действителността, в която се намираше.

Носеше карта, която ѝ бе дала една много красива млада дама, говореща почти съвършен английски. В главата ѝ изникна цитат: „Сегашният поход на селското движение е огромно събитие.“ Думите ехтяха в мозъка ѝ, когато излезе от хотела, където на входа пазеха мълчаливи млади мъже, облечени в зелено. Улицата пред нея бе широка, с много платна. Навсякъде коли, почти никакви велосипеди. Покрай улицата се издигаха големи банкови сгради и дори книжарница на пет етажа. Пред магазина стояха хора с големи пластмасови торби, пълни с бутилки за вода. Само след няколко крачки Биргита Руслин усети замърсения въздух в носа си и метален вкус в устата. Там, където нямаше сгради, високи кранове размахваха ръцете си. Разбра, че се движи из град, който трескаво се променя.

Когато бях млада, мислеше тя, си представях безкрайни тълпи китайци в едни и същи ватенки, с кирки и лопати, понесли червени знамена и скандиращи в хор, които се трудят, за да превърнат високите планини в плодородна земя. Тълпата си е все още тук. Но поне в сърцето на Пекин, на улицата, където се намирам сега, хората са облечени другояче и определено не държат кирки и лопати в ръце. Дори не карат колела, имат коли и ако са жени, вървят по тротоарите с елегантни обувки на висок ток. По онова време, когато шведските младежи скандираха думите на великия китайски ръководител, всички китайци в представите на Биргита бяха облечени в торбести сиво-сини

униформи, с едни и същи кепета, с едни и същи къси прически и сбърчени сериозни чела. От време на време, когато получише някой брой на илюстрираното списание „Китай“, тя се дивеше на здраво изглеждащите хора, които със зачервени бузи и блеснали очи вдигаха ръце към слязлото от небето божество, Великия кормчия, Вечния учител и всички онези имена, с които наричаха загадъчния Мао. Но той се оказа не чак толкова загадъчен. Последвалите времена го показаха. Беше политик с отличен нюх за случващото се в гигантската китайска империя. До обявяването на независимостта през 1949 той бе един от уникалните водачи, които историята от време на време си позволява да издигне. Впоследствие неговата власт бе причинила много страдание, хаос и бъркотия. Но че той бе възстановил Китай, който сега се превръщаше в световна сила, това никой не можеше да му отнеме.

Застанала пред бляскавия хотел с мраморни портали и елегантно облечени администраторки с безупречен английски, Биргита сякаш бе прехвърлена в свят, за който не бе знаела нищо. Това ли бе наистина обществото, за което подемот на селското движение бе огромно събитие? Изминали са четирийсет години, помисли тя. Повече от едно поколение. Тогава бях привлечена като муха на мед от някаква секта на спасението. Ние не бяхме призовавани да извършим ритуално колективно самоубийство пред идващия Страшен съд, а да захвърлим собствената си идентичност заради колективно пиянство, в което една малка червена книжка бе заменила всякаква друга информация. Смятахме, че тя е събрала цялата мъдрост, отговорите на всички въпроси, израза на всички социални и политически визии, от които светът се нуждае, за да установи веднъж завинаги рай на земята, а не на някакво си далечно небе.

На Биргита Руслин ѝ трябваше повече от час да стигне до „Тиенанмън“, площада на Небесния мир. Бе най-големият площад, който бе виждала. Когато тръгна да го пресича, около нея гъмжеше от хора. Навсякъде имаше хора, които правеха снимки и развяваха знаменца или продаваха вода и картички. Спря и се огледа. Над нея небето бе облачно. Нещо липсваше. Измина известно време, преди да се досети какво. Нямахме птички, нито гълъби.

Спомни си снимките от 1989 година, когато студентите демонстрираха в подкрепа на своите искания да мислят и говорят

открито, спомни си и как завърши всичко, когато танковете излязоха на площада и много от демонстрантите бяха убити. Тогава тук бе застанал млад мъж с бял пластмасов плик. Целият свят го видя на телевизионните екрани и затаи дъх. Беше застанал пред един танк и отказваше да се отмести. Когато танкът опита да го заобиколи, той се премести. Какво се бе случило с него накрая Биргита не знаеше. Никога не видя такава снимка. Но всички, смазани от гъсеничните вериги или застреляни от войниците, бяха живи хора.

Тези събития бяха втората изходна точка в отношението ѝ към Китай. Между битието ѝ на бунтовничка, която в името на Мао Дзъдун отстояваше абсурдния възглед, че през пролетта на 68-а революцията вече е започнала сред студентите в Швеция, и снимката на младия човек пред танка лежеше голяма част от нейния живот. Това бяха двайсет години, в които от много млада идеалистка се бе превърнала в майка на четири деца и съдия. Но мисълта за Китай винаги бе с нея. Първо като мечта, после като нещо, което разбираше, че не успява да обхване — толкова огромно и противоречиво бе то. Децата ѝ възприемаха Китай по съвсем друг начин. За тях там бяха големите възможности на бъдещето, така както мечтата за Америка бе белязала нейното и на родителите ѝ поколение. За нейна изненада наскоро Давид бе заявил, че ако има деца, ще им намери китайска бавачка, така че да научат китайски отрано.

Биргита обиколи „Тиенанмън“, погледа фотографиращите се хора, неизменно присъстващите полицаи. В дъното бе сградата, откъдето някога, през 1949-а, Мао бе провъзгласил републиката. Когато започна да мръзне, се върна по дългия път обратно към хотела. Карин бе обещала да не участва в официалните обеди и да хапне заедно с нея.

На най-горния етаж на небостъргача, в който живееха, имаше ресторант. Получиха маса до прозореца и се вгледаха в огромния град. Биргита разказа за разходката си до прочутия площад и сподели развълнувалите я мисли. Ядоха различни китайски предястия и завършиха обяда с чай. Биргита извади брошурата с ръкописните символи, които Карин бе разчала като името на болницата „Лунфу“.

— Смятам да използвам следобеда да посетя тази болница — каза тя.

— Защо?

— Винаги е добре да имаш цел, когато бродиш из чужд град. Може да бъде каквото и да е. Ако си съвсем без план, краката се уморяват. Нямам кого да посещавам, нищо, което да искам да видя. Но може да намеря табела с тези символи. Тогава ще се върна и ще ти кажа дали имаш право.

Разделиха се пред асансьорите. Карин бързаше да се върне на своята конференция. Биргита спря при тяхната стая на деветнайсетия етаж и легна на леглото да си почине. По време на сутрешната разходка почувства безпокойство, което не можеше да си обясни. Заобиколена от всички тези хора, блъскащи се по улиците, или останала сама в този анонимен хотел в гигантския град Пекин, идентичността ѝ сякаш започваше да изчезва. Кому щеше да липсва, ако изчезнеше? Кой изобщо щеше да забележи, че я няма? Как може човек да живее, ако се чувства заменим? И преди бе имала подобно преживяване, като много млада. Внезапно да изчезнеш, да загубиш идентичността си. Нетърпеливо се надигна от леглото и застана до прозореца. Ниско долу се простираше градът и преминаваха хората, всеки с неизвестни за нея мечти.

Със замах грабна горните си дрехи, разхвърлени из стаята, и тръшна вратата след себе си. Все по-трудно ѝ ставаше да се справя с безпокойството си. Имаше нужда да се раздвижи, да почувства града. Карин ѝ бе обещала вечерта да я заведе на представление в Пекинската опера.

Бе видяла на картата, че „Лунфу“ е далече. Но разполагаше с време, никой не се нуждаеше от присъствието ѝ. Следваше правите, сякаш безкрайни улици и накрая стигна до болницата, след като задмина голям музей на изкуствата. „Лунфу“ се състоеше от две сгради. Тя преброи седем етажа, всички в бяло и сиво. Прозорците на долния етаж бяха с решетки. Сградите бяха затворени, стари сандъчета за цветя с увехнали листа в тях стояха пред щорите. Дърветата извън болницата бяха студени, кучешки изпражнения лежаха върху сухите, пожълтели тревни площи. Първото ѝ впечатление бе, че „Лунфу“ повече прилича на затвор, отколкото на болница. Навлезе в парка. Мина линейка, веднага след нея друга. Забеляза китайските символи, изписани на един стълб до главния вход. Сравни ги с онези от брошурата и разбра, че е дошла където трябва. Лекар в бяла престилка пушеше пред вратата и на висок глас разговаряше по мобилен

телефон. Тя отново излезе на улицата и обиколи големия комплекс от сгради. Навсякъде по тротоарите седяха старци, които местеха плочките по дъските за игра. Някога тя владееше обикновените китайски игри. Дали Карин помнеше как се играеха? Реши да купи дъска с плочки и да я занесе у дома.

Тръгна обратно към хотела. Не бе изминала много метри, когато се спря. Нещо бе привлякло вниманието ѝ, без точно да разбере какво. Бавно се обърна. Болницата, мрачният парк, улицата, още къщи. Сега чувството се засили, не си въобразяваше. Имаше нещо, което бе подминала. Тръгна обратно. Лекарят с цигарата и мобилния телефон го нямаше. Сега там имаше няколко медицински сестри, които на свой ред пълнеха с пушек дробовете си.

Когато стигна до ъгъла на големия парк, разбра какво е забелязала, без да се замисля. На другата страна на улицата имаше небостъргач, който изглеждаше новопостроен и много специален. Извади брошурата с китайските символи от джоба си. Сградата, показана в брошурата, бе същата, пред която стоеше сега. Нямаше никакво съмнение. Най-горе имаше тераса, каквато тя не беше виждала досега. Стърчеше като мачта на кораб високо над земята. Тя загледа зданието, чиято фасада бе със затъмнени стъкла. Пред високия вход стояха въоръжени пазачи. Вероятно беше офис сграда. Застана до едно дърво, за да избегне хапещия вятър. Няколко мъже излязоха от високите врати, изглежда, направени от мед, и бързо потънаха в очакващи ги черни автомобили. През ума ѝ мина изкусителна мисъл. Попипа в джоба снимката на Уан Мин Хао, която носеше със себе си. Ако той имаше по някакъв начин нещо общо със сградата, би трябвало някой от пазачите да го е виждал. А какво щеше да каже, ако те кимнеха и кажеха, че е там? Не можеше да се реши. Преди да покаже снимката, ѝ трябваше мотив. Разбира се, не биваше да е свързан със събитията в Хешьовален. Но каквото и да кажеше, трябваше да бъде достоверно. До нея застана млад мъж. Каза нещо, което тя не разбра. После схвана, че се опитва да я заговори на английски.

— Да не сте се загубили? Мога ли да ви помогна?

— Само гледам тази красива сграда — отвърна тя. — Знаете ли кой е собственикът ѝ?

Той изненадан поклати глава.

— Уча за ветеринар — каза. — Нищо не знам за големите къщи. Мога ли да ви помогна? Опитвам се да се науча да говоря по-добре английски.

— Добре го говорите. — Тя посочи висящата тераса. — Чудя се кой ли живее там.

— Някой много богат.

Внезапно тя се реши.

— Искам да ви помоля за една услуга — каза и извади снимката на Уан Мин Хао. — Бихте ли отишли при пазачите да ги питате дали познават този мъж? Ако се зачудят защо питате, кажете, че някой ви е помолил да му предадете съобщение.

— Какво съобщение?

— Само кажете, че отивате да го вземете, и се върнете тук. Ще чакам отпред.

Той зададе въпроса, който тя очакваше.

— Защо не попитате сама?

— Неудобно ми е. Не смятам, че е редно сама западна жена да пита за китайски мъж.

— Познавате ли го?

— Да.

Биргита Руслин опита да бъде колкото може по-многозначителна, като същевременно вече съжаляваше за стореното. Но той взе фотографията и се приготви да върви.

— Още нещо — каза тя. — Попитайте кой живее там горе, на най-високото на къщата. Изглежда е жилище с голяма тераса.

— Казвам се Хуо — рече той. — Ще попитам.

— Аз съм Биргита. Престорете се, че сте любопитен.

— Откъде сте? САЩ?

— Швеция.

— Не знам къде се намира.

— Почти е невъзможно да се обясни.

Когато той се огледа и започна да пресича улицата, тя се обърна и забърза към входа на болницата. Сега сестрите ги нямаше. Старец с патерици бавно излезе от отворената врата. Биргита изведнъж изпита чувството, че се излага на опасност. Успокои се, като видя, че улиците са пълни с народ. Мъж, убил много хора в село в Швеция, лесно

можеше да се изплъзне. Но едва ли някой, убил западен турист. Посред бял ден. Това Китай не можеше да си позволи.

Мъжът с патериците внезапно се строполи. Нито един от младите полицаи, които пазеха на входа, не помръдна. Тя се поколеба, но после помогна на човека да се изправи. От устата му изригнаха думи, които тя не разбра. Миришеше силно на подправки или на алкохол. Мъжът продължи през градината към улицата. Хуо се завърна. Движеше се спокойно, без да се оглежда. Биргита Руслин тръгна да го посрещне. Той поклати глава.

— Никой не е виждал този човек.

— И никой не знае кой е?

— Никой.

— На кого показахте снимката?

— На пазачите. Дойде и един друг мъж. От къщата. Носеше слънчеви очила. Правилно ли го казах? „Слънчеви очила“?

— Правилно. Кой живее на най-горния етаж?

— Не ми отговориха.

— Но все някой живее там?

— Така мисля. Не им хареса въпросът.

— Защо не?

— Казаха ми да си вървя.

— И вие какво направихте?

Той я изгледа учудено.

— Тръгнах си.

Тя извади десетдоларова банкнота от чантата си. Отначало той не искаше да я приеме. Върна ѝ снимката на Уан Мин Хао и после я попита в кои хотел живее, увери се, че ще намери пътя, учтиво се поклони и се сбогува.

По пътя обратно към хотела тя отново изпита зашеметяващото усещане, че всеки момент ще бъде погълната от хорската тълпа, без някой да съумее да я намери отново. Внезапно я връхлетя замайване, толкова силно, че се принуди да се подпре на една стена. Съвсем наблизо имаше чайна. Влезе, поръча чай и няколко сладки и опита да диша с дълбоки, дълги вдишвания. Ето го пак, паническият страх, който преживяваше през последните години. Виенето на свят, чувството, че ще падне всеки миг. Дългото пътуване до Пекин не я бе освободило от безпокойството, което непрекъснато носеше в себе си. Отново помисли

за Уан. Дотук можах да го проследя, но не и по-нататък. Плати, изненадана, че е толкова скъпо, и отново се отпрати навън под студения вятър.

Същата вечер отидоха на театър, намиращ се в огромния хотел „Циенмън“. Макар че имаше слушалки, Карин Виман бе уредила преводачи. По време на четиричасовото представление Биргита Руслин седя наклонена на една страна, за да чува разказа на младата преводачка за често непонятните събития на сцената. И Карин, и тя бяха разочаровани, защото бързо разбраха, че представлението се състои от откъси от различни класически пекински опери, разбира се, от най-висока класа и напълно приспособени за туристи. Когато спектакълът свърши и те най-после можаха да напуснат студената зала, и двете имаха болки във врата.

Навън изчакаха колата, която конгресът бе предоставил на разположение на Карин. На Биргита внезапно ѝ се стори, че вижда в уличната навалица младия Хуо, който преди това я бе заговорил на английски. Стана толкова бързо, че не успя да улови лицето му, преди да изчезне отново.

Когато пристигнаха в хотела, тя хвърли поглед зад гърба си. Но там нямаше никого, никого, когото да познава. Потръпна. Страхът дойде изневиделица. Хуо беше, него видя на излизане от театъра, сигурна бе.

Карин запита дали има сили за едно питие, преди да си легнат. Биргита с благодарност прие. Час по-късно Карин вече спеше. Биргита стоеше до прозореца и гледаше блестящите неонов светлини. Тревогата не я напускаше. Откъде можеше Хуо да знае, че тя е там? Защо я бе последвал? Когато накрая се пхна в леглото до спящата си приятелка, съжали, че бе показала снимката на Уан Мин Хао.

Дълго стоя будна. Зимната нощ в Пекин я обгърна със своя хлад.

На другия ден над Пекин валеше слаб сняг. Карин Виман бе станала още в шест часа, за да прегледа доклада, който щеше да изнесе. Биргита Руслин се пробуди и я видя да седи на стола до прозореца. Навън все още бе тъмно и нощната лампа бе запалена. Обхвана я лека завист. Карин бе избрала живот на пътувания и срещи с чужди страни и култури. Животът на Биргита протичаше в съдебни зали, в които се разиграваха постоянни битки между истината и лъжата.

Карин забеляза, че е будна.

— Вали сняг — каза тя. — Лек и фин. В Пекин никога не пада тежък сняг. Той е лек, но остър, като песъчинките от пустините.

— Много рано си станала.

— Нервна съм. Толкова много хора ще ме слушат и ще търсят грешките в онова, което говоря.

Биргита седна в леглото и внимателно изви глава.

— Още ме боли вратът.

— Пекинската опера изисква физическа издръжливост.

— Бих гледала с удоволствие още една. Но без преводач.

Малко след седем Карин излезе от стаята. Договориха се да се срещнат отново вечерта. Биргита спа още час и към девет бе приключила със закуската. Безпокойството от предишния ден бе изчезнало. Реши, че лицето, което ѝ се стори, че познава след оперното представление, е било плод на въображението ѝ. Понякога фантазията ѝ правеше огромни скокове, които я изненадваха, въпреки че би трябвало да е свикнала.

Поседя долу на огромната рецепция, където безшумни като духове служители с четки за прах в ръка почистваха мраморните колони. Почувства се дразнещо непредприемчива и реши да потърси универсален магазин, където да си купи китайска игра с плочки. А беше и обещала на Щафан да донесе подправки. Млад портиер отбеляза на картата ѝ накъде да тръгне, за да намери магазин и за игра, и за подправки. Биргита обмени пари в банката на хотела и излезе.

Студеното време бе омекнало. Във въздуха се вихреха леки снежинки. Дръпна шала на устата и носа си и тръгна.

Отне ѝ почти час да стигне до супермаркета. Беше на пешеходна улица, заемаше цял квартал и изглеждаше като огромен лабиринт. Веднага попадна в страхотна блъсканица. Забеляза, че хората около нея ѝ хвърляха изпитателни погледи и коментираха дрехите и вида ѝ. Напразно търсеше табели на английски. Докато си пробиваше път към ескалаторите, продавачите ѝ подвикваха на лош английски.

На третия етаж откри отдел с книги и книжарски стоки, както и играчки. Заговори един млад експедитор, който, за разлика от персонала в хотела, изобщо не я разбра. Но каза нещо в един телефон и веднага се появи възрастен мъж, който ѝ се усмихна.

— Търся китайски игри — каза Биргита. — Къде да намеря?
— Маджонг?

Посочи ѝ пътя към друг етаж, където тя внезапно се озова сред лавици с различни игри. Избра две, благодари и се отправи към една от касите. Когато игрите бяха опаковани и сложени в голям шарен пластмасов плик, сама потърси отдела за хранителни стоки, където купи малко подправки в малки, красиви хартиени пликчета. После седна в заведение до входа. Пи чай и яде китайски кекс, толкова сладък, че едва го сдъвка. Две дечица дойдоха и я зазяпаха, преди майка им да ги извика строго от отдалечена маса.

Точно преди да се изправи, за да си тръгне, отново Биргита Руслин изпита чувството, че е наблюдавана. Огледа се наоколо, но не видя познати лица. Раздразни се от връхлетелите я опасения и напусна магазина. Понеже пластмасовият плик тежеше, взе такси до хотела и се запита какво да прави през останалата част от деня. С Карин щеше да се срещне чак вечерта след задължителен банкет, който Карин искаше, но не можеше да избегне. Щом остави закупените игри и подправки в хотела, реши да посети онзи музей на изкуствата, покрай който бе минала предишния ден. Дотам знаеше пътя. Спомни си, че бе видяла и няколко ресторанта, където можеше да хапне, ако огладнее. Бе спряло да вали, облаците се бяха разпръснали. Внезапно се усети подмладена, по-енергична, отколкото сутринта. Сега съм онзи свободен търкалящ се камък, какъвто мечтаехме да бъдем, когато бяхме млади, помисли тя. Търкалящ се камък със схванат врат.

Главното здание на музея изглеждаше като китайска кула с малки стълби и изпъкнали детайли по тавана. Посетителите влизаха през две тежки врати. Понеже музеят бе много голям, реши да посети само долния етаж. Там имаше изложба на пропагандно изкуство. Повечето сюжети бяха предадени в идеализирана форма, която помнеше от илюстрираните списания за Китай през шейсетте години. Но имаше и нефигурално изкуство, пресъздаващо войната и хаоса в силни цветове. Навсякъде бе заобиколена от пазачи и гидове, повечето млади жени в тъмносини униформи. Опита се да ги заговори, но те не знаеха английски.

Прекара два часа в музея. Часът бе близо три, когато отново излезе на улицата, хвърли поглед на болницата и на високата сграда с висящата тераса. Точно до музея имаше непретенциозен ресторант. Седна на ъглова маса, след като посочи няколко чинии с ястия на масите на други клиенти. Посочи и бутилка бира и щом отпи, забеляза колко е жадна. Яде твърде много и изпи две чаши силен чай, за да прогони чувството на преситеност. В музея бе закупила картички с китайска живопис, които сега разлисти.

Изведнъж се усети така, сякаш бе приключила с Пекин, въпреки че бе тук само от два дни. Чувстваше се неспокойна, липсваше ѝ работата и помисли, че времето просто се изплъзва от ръцете ѝ. Повече не можеше да продължава да броди по този начин из Пекин. Липсваше ѝ цел сега, когато игрите и подправките бяха купени. План, помисли тя. Най-напред хотела, после почивка и после един истински план. Имаше още три дни, два от които щеше да прекара сама.

Когато излезе на улицата, слънцето отново се бе скрило зад облаците. Веднага захладня. Тя уви по-плътното якето около тялото си и задиша през шала. Видя да се приближава мъж с хартия и малка ножичка в ръка. На развален английски я помоли да изреже силуета ѝ. В една папка имаше други силуети, които ѝ показа. Първоначалният ѝ импулс беше да откаже, но после промени решението си. Свали си шапката, отви шала и застана в профил. Силуетът бе страхотно сполучлив. Когато я помоли за пет долара, тя му даде десет. Мъжът беше стар и имаше белег на едната буза. Тя пъкна силуета в чантата си, поклониха се един на друг и после всеки пое в своята посока.

Нападнаха я, без тя изобщо да разбере какво се случва. Усети ръка, която сграбчи гърлото ѝ и я наведе силно назад, като

същевременно някой изтръгна ръчната ѝ чанта. Щом извика и опита да я задържи, натискът върху гърлото ѝ се усили. Последва удар в корема, от който загуби дъх. Падна на улицата, без да види кой я е нападнал. Всичко стана много бързо, едва ли отне повече от десет-петнайсет секунди. Мъж, спрял велосипеда си, и жена, оставила на тротоара пликовете с храна, ѝ помогнаха да се изправи. Но Биргита Руслин не можа да се задържи права. Свлече се на колене и припадна.

Когато се съвзе, лежеше на носилка в линейка с включени сирени. Лекар притискаше стетоскоп към гърдите ѝ. Все още не бе съвсем сигурна какво е станало. Че чантата ѝ я няма, това знаеше. Но защо пътува в линейка? Опита се да зададе въпроса на лекаря със стетоскопа. Но той отвърна само нещо на китайски, от жестовете му разбра, че трябва да мълчи и да не се движи. Гърлото я болеше от тежката ръка, притискала гръкляна ѝ. Може би е сериозно ранена? Мисълта я уплаши. Можеше да бъде убита там, на улицата. Извършилите нападението не се бяха поколебали, въпреки че бе посред бял ден, и то на улица с много движение и много хора.

Заплака. Реакцията на лекаря бе веднага да измери пулса ѝ. В това време линейката спря и задните врати се разтвориха. Преместиха я на друга носилка и я понесоха по коридор със силни лампи. Сега вече плачеше неудържимо, без да може да се спре. Дори не забеляза, че ѝ направиха успокоителна инжекция.

Когато отново се пробуди, лежеше в стая с приглушена светлина и дръпнати завеси. На стол до вратата седеше мъж в униформа. Когато видя, че отваря очи, се изправи и излезе от стаята. Веднага след това влязоха двама мъже, и те в униформи. Придружаваше ги лекар, който я заговори на английски с американски акцент.

— Как се чувствате?

— Не знам. Уморена съм. Гърлото ме боли.

— Прегледахме ви много внимателно. Отървали сте се от неприятния инцидент без наранявания.

— Защо лежа тук? Искам да се прибера в хотела си.

Лекарят се надвеси над лицето ѝ.

— Първо полицията трябва да говори с вас. Не ни харесва, когато чуждестранни посетители изпадат в беда в нашата страна. Това ни кара да се срамуваме. Извършителите на това брутално нападение срещу вас трябва да бъдат заловени.

— Но аз не видях нищо.

— Не с мен трябва да говорите.

Лекарят се изправи и кимна към двамата униформени, които придърпаха столовете си към леглото ѝ. Единият от тях, който ѝ превеждаше, бе млад, докато мъжът, задаващ въпросите, бе около шейсетте. Въпросите заваляха, без някой от двамата да се представи. Тя имаше неясното чувство, че възрастният никак не я харесва.

— Трябва да знаем какво сте видели.

— Нищо. Всичко стана много бързо.

— Свидетелите като един твърдяха, че двамата мъже не са били маскирани.

— Дори не знаех, че са били двама.

— Какво си спомняте от случилото се?

— Ръката около гърлото ми. Дойдоха изотзад. Изтръгнаха ми чантата и ме удариха в стомаха.

— Нужно ни е да знаем всичко за двамата мъже, което можете да ни кажете.

— Но аз не видях нищо!

— Никакви лица?

— Не.

— Чухте ли гласовете им?

— Не чух да са казвали нещо.

— Какво стана точно преди да ви нападнат?

— Един мъж изрязва силуета ми. Платих и тъкмо си тръгнах.

— Докато изрязваха силуета ви, не видяхте ли нещо?

— Какво например?

— Някой да е чакал.

— Колко пъти трябва да повтарям, че не видях нищо?

Щом преводачът преведе отговора ѝ, полицаят се приведе напред и повиши глас.

— Задаваме тези въпроси, защото искаме да хванем мъжете, които ви събориха и откраднаха чантата ви. Затова трябва да отговаряте, без да излизате от търпение. Какво имаше в чантата ви?

— Малко пари, китайски, малко американски долари. Гребен, носна кърпичка, няколко таблетки, писалка, нищо важно.

— Паспорта ви намерихме във вътрешния джоб на якето. Вие сте шведка? Защо сте тук?

— Дойдох с една приятелка на почивка.

Възрастният се позамисли. Лицето му бе неподвижно.

— Не намерихме никакъв силует — каза след малко.

— Беше в чантата.

— Не казахте, когато ви попитах. Имаше ли още нещо, което да сте забравили?

Тя помисли и поклати глава. Разпитът свърши внезапно. По-възрастният полицаи каза нещо и излезе от стаята.

— Щом се почувствате по-добре, ще ви закараме обратно в хотела. По-късно ще ви посетим, ще ви зададем още въпроси и ще съставим протокол.

Преводачът спомена името на хотела, без да им го бе казвала.

— Откъде знаете в кой хотел живеея? Ключът бе в чантата.

— Тези работи ги знаем.

Той се поклонил и излезе от стаята. Преди вратата да се затвори, влезе лекарят с американския акцент.

— Нуждаем се от вас още малко — каза той. — Ще изчакаме резултатите от кръвните проби и разчитането на рентгеновите снимки. После можете да се завърнете в хотела си.

Часовника, помисли тя. Него не взеха. Погледна. Пет без четвърт.

— Кога мога да се върна в хотела?

— Скоро.

— Приятелката ми ще се разтревожи, че не съм там.

— Ще ви осигурим транспорт до хотела. Разбирате, че чуждестранните ни гости не трябва да се съмняват в нашето гостоприемство, въпреки че понякога стават и произшествия.

Оставиха я сама в стаята. Някъде далеч чуваше някой да крещи, самотен вик, ехтящ по коридора.

Мислите ѝ блуждаеха. Единственото, което постоянно ѝ напомняше, че е била нападната, бе наболяващото я гърло и изчезналата чанта. Останалото бе нереално, внезапният шок от нападението, ударът в стомаха и хората, които ѝ помогнаха. Но те трябва да са видели, помисли тя. Дали полицията ги е разпитала? Дали са били още там, когато е пристигнала линейката? Или полицаите са били първи? Никога преди не бе нападана. Заплашвана, да. Но физически никой досега не я беше атакувал. Бе осъждавала хора, които

биеха, стреляха или ръгаха с ножове. Но самата тя никога не бе усещала краката ѝ да омекват.

Дали все още бе уплашена? Да, отговори си сама. На това се бе научила през дългите години като съдия. Обран и нападнат човек не забравя лесно. Преживя цялата верига от реакции, за които знаеше, че са типични след нападение. Страх, но също и злоба, чувство на унижение, на тъга. И желание за отмъщение. Така както си лежеше в леглото, не би възразила, ако принудеха нападналите я двама мъже да коленичат и да получат по един изстрел в тила.

Една сестра влезе в стаята и ѝ помогна да се облече. Болеше я стомахът и на едното коляно имаше рана. Когато сестрата ѝ поднесе огледало и гребен, видя колко е бледа. Ето така изглеждам, когато съм силно уплашена, каза си тя. Няма да забравя това.

Когато лекарят влезе в стаята, тя вече седеше на леглото, готова да се върне в хотела.

— Болката в гърлото ще премине може би още утре — каза той.

— Благодаря за всичко, което направихте. Как ще се прибера?

— Полицията ще ви откара.

В коридора стояха трима полицаи, готови да я придружат. Единият държеше ужасяващ автомат в ръце. Тя ги последва надолу с асансьора и влезе в полицейската кола. Не можеше да се познае, не помнеше дори името на болницата, където се погрижиха за нея. Стори ѝ се, че в далечината мерна част от Забранения град, но не беше сигурна.

Беше благодарна, че сирените не вият и че не е необходимо да се прибира в своя хотел с включени сини светлини. Пред входа на хотела излезе от колата, която потегли, преди да успее дори да се обърне. Все още се питаше как бяха узнали къде е настанена. На рецепцията обясни, че е изгубила електронната си карта ключ и веднага получи нова. Стана толкова бързо, че имаше чувството, че служителката е седяла там и я е очаквала. Знае, помисли си Биргита Руслин. Полицията е била тук, информирала ги е за нападението, подготвила ги е.

Когато тръгна към асансьорите, помисли, че всъщност би трябвало да е благодарна. Но вместо това изпитваше неприязън. И тя не намаля дори когато влезе в хотелската стая. Видя, че някой е бил тук, не само чистачката. Разбира се, бе възможно Карин набързо да е

наминала да вземе нещо или да се преоблече. Но какво пречеше на полицията да направи дискретно посещение? Или някой друг със същата цел? Пластмасовият плик с игрите разкри неизвестния посетител. Тя веднага забеляза, че лежи на друго място, а не на онова, на което го бе поставила. Огледа стаята бавно, така че нищо да не убегне от погледа ѝ. Но само пликът бе докосван, и то неприкрито. Продължи огледа в банята. Несесерът ѝ стоеше, както го бе оставила сутринта. Нищо не липсваше и от съдържанието му. Върна се в стаята и седна на стол до прозореца. Пътната ѝ чанта беше отворена. Изправи си и се зае да проверява съдържанието ѝ, вещ по вещ. Ако някой бе бъркал там, то той не бе оставил никакви следи.

Чак когато стигна до дъното на чантата, изведнъж застина. Там трябваше да има джобен фенер и кутийка кибрит. Винаги ги носеше със себе си, когато пътуваше, след като веднъж, година преди да се омъжи за Щафан, в Мадейра имаше авария и останаха без ток повече от денонощие. Беше излязла на вечерна разходка, когато внезапно около нея стана тъмно. Отне ѝ много часове да се добере до хотела. След този случай в куфара ѝ винаги имаше фенерче и кибрит. Кутията кибрит бе от ресторант в Хелсингборг и имаше зелен етикет. Отново прегледа дрехите, но не намери кутийката. Дали не я бе оставила в ръчната си чанта? Случваше се понякога. Не можеше да си спомни дали не я бе извадила от голямата чанта. Но кой ще вземе кутийка кибрит от претърсвана тайно стая?

Отново седна на стола до прозореца. Последния час в болницата, помисли тя. Още тогава имах чувството, че ненужно ме задържат. Какви бяха тези проби, чиито резултати чакаха? Сигурно нарочно е трябвало да остана там, докато полицията претърсва стаята ми. Но защо? Все пак аз бях нападнатата.

На вратата се почука. Тя подскочи. През шпионката видя, че отвън стояха полицаи. Разтревожена отвори. Бяха непознати, никой от тях не беше идвал в болницата. Една от тях бе жена, ниска, на нейните години. И точно тя я заговори.

— Искаме само да се уверим, че всичко е наред.

— Благодаря, наред е.

Полицайката направи знак, че желае да влезе в стаята. Биргита Руслин отстъпи настрана. Жената я поведе към столовете до

прозореца. Постави на масата албум. Нещо в поведението ѝ учудваше Биргита, но не можеше да си обясни какво.

— Бих искала да разгледате тези снимки. Имаме свидетелски показания, може би знаем кои са извършили нападението.

— Но аз нищо не видях. Освен някаква ръка. Как да я идентифицирам?

Полицайката сякаш не чуваше. Извади няколко фотографии и ги пръсна пред Биргита Руслин. Всички бяха на млади мъже.

— Може да сте видели нещо, без веднага да си го спомните. Биргита Руслин разбра, че е безсмислено да протестира. Прелисти фотографиите и си помисли, че всички са млади мъже, които може един ден да извършат престъпление и да бъдат екзекутирани. Естествено, не познаваше никой от тях. Поклати глава.

— Никога не съм ги виждала.

— Сигурна ли сте?

— Сигурна съм.

— Никого от тях?

— Никого.

Полицайката прибра обратно фотографиите. Биргита Руслин забеляза, че ноктите ѝ са изпочупени.

— Ще заловим извършителите на нападението — каза полицайката, преди да напусне стаята. — Колко време ще останете в Пекин?

— Още три дни.

Тя кимна, поклони се и излезе от стаята.

Но ти знаеше това, възмутено помисли Биргита Руслин, когато слагаше веригата на вратата. Че ще остана още три дни. Защо тогава питаш? Толкова лесно няма да ме измамиш. Застана до прозореца и се загледа надолу към улицата. Полицаите излязоха, качиха се в кола, която моментално потегли. Тя легна на леглото. Не можеше да определи кое бе привлякло вниманието ѝ при влизането на полицайката в стаята. Затвори очи и помисли дали да не се обади у дома.

Когато се събуди, навън бе вече тъмно. Болката в гърлото преминаваше. Но сега нападението ѝ изглеждаше още по-застрашително. Обхвана я странното чувство, че лошото все още предстои. Взе мобилния си телефон и се обади в Хелсингборг. Щафан

не беше у дома и не отговаряше на мобилния си. Остави съобщение, после помисли дали да не се обади на децата си, но се отказа.

Сети се за чантата. Отново прехвърли наум съдържанието ѝ. Беше загубила шейсет долара. Но повечето от парите ѝ бяха заключени в малкия сейф на хотелската стая. Хрумна ѝ нещо. Стана от леглото и отвори вратата на гардероба. Сейфът бе заключен. Набра кода и прегледа вътрешността. Нищо не липсваше. Затвори и заключи. Все още се опитваше да разбере защо реши, че има нещо странно в поведението на полицаите. Застана до вратата и се опита да върне в съзнанието си нещо, което ѝ бе убягнало. Усилието ѝ бе напразно. Отново легна на леглото. И отново прерови в главата си фотографиите, които полицаиката извади от чантата си.

Изведнъж рязко се надигна. Тя бе отворила вратата. Полицаиката ѝ беше направила знак, че иска да влезе, и Биргита се бе отместила. После жената тръгна право към столовете до прозореца. Дори за миг не хвърли поглед нито през отворената врата на банята, нито към онази част от стаята, където се намиреше двойното легло.

Биргита Руслин се сещаше само за едно обяснение. Полицаиката е била в стаята и преди. Дори не беше нужно да се оглежда. Вече е знаела как изглежда всичко.

Биргита се втренчи в масата, където бяха лежали чантата и снимките. Мисълта, която ѝ хрумна, отначало бе объркана, после стана по-ясна. Не бе разпознала нито едно от лицата, които ѝ бяха предложени да разгледа. Ами ако точно това искаха да проверят полицаите? Че не може да идентифицира никого от фотографиите? Не ставаше въпрос дали в най-добрия случай щеше да познае поне един от нападателите. А точно обратното. Полицията искаше да се увери, че наистина не бе видяла нищо.

Но защо? Застана до прозореца. Мисъл, загнездила се у нея още когато бе в Худиксвал, се върна в паметта ѝ.

Станалото е твърде голямо, твърде загадъчно.

Страхът отново я връхлетя. Мина поне час, преди да набере кураж да слезе с асансьора до ресторанта на хотела.

Преди да влезе през стъклените врати, внимателно се огледа. Но нямаше никого.

Биргита Руслин се събуди от собствения си плач. Карин Виман бе седнала в леглото и внимателно я докосваше по рамото, за да я събуди. Биргита бе заспала, преди Карин да се върне много късно предишната вечер. За да не лежи будна, бе взела една от приспивателните таблетки, които рядко използваше, но винаги носеше.

— Сънуваш — каза Карин. — Нещо тъжно трябва да е, щом плачеш.

Но Биргита не помнеше сънищата си. Вътрешният ѝ пейзаж, който бързо бе напуснала, бе пуст.

— Колко е часът?

— Близо пет. Уморена съм, трябва още да поспя. Защо плачеш?

— Не знам. Сигурно съм сънувала, но не помня какво.

Карин отново си легна. Скоро заспа. Биргита стана и откряна леко завесата. Ранният утринен трафик вече бе започнал. От няколкото мятащи се на въжетата си знамена разбра, че я очаква още един ветровит ден в Пекин.

Ужасът от нападението се върна. Биргита реши да окаже съпротива по същия начин, по който бе реагирала на различни заплахи като съдия. Още един път прехвърли събитията с най-критичния си вътрешен поглед. Накрая остана с почти смущаващото усещане, че въображението ѝ е надминало себе си. Подозираше конспирации във всяка отделна ситуация, представяше си верига от събития, нямащи нищо общо едно с друго. Беше нападната и ограбена. Защо полицията, която със сигурност направи каквото можа да залови грабителите, да е замесена във всичко това?

Запали нощната си лампа и я изтегли назад така, че светлината да не пада върху Карин и нейната част от леглото. После започна да рови в пътеводителя на Пекин, който бе взела със себе си. В полетата отстрани слагаше кръстчета какво би искала да види през оставащите дни. Преди всичко ѝ се искаше да посети Забранения град, за който бе чела и който я привличаше, откакто се интересуваше от Китай. Друг ден пък ѝ се искаше да влезе в някой от будистките храмове в града. Много пъти тя и Щафан бяха разговаряли, че будизмът би бил

единственото, което би им харесало, ако някой ден почувстват необходимост от по-висши духовни светове. Щафан бе посочил, че това е единствената религия, която никога не е воювала и никога не е използвала насилие за разпространението на своето учение. Всички останали вярвания се бяха налагали и властвали с въоръжена сила. За Биргита важното бе, че будизмът признава единствено оня Бог, когото всеки поотделно носи в себе си. Да проумееш мъдростта на будизма, означаваше бавно да пробудиш този спящ вътрешен Бог.

Поспа още няколко часа и се събуди от прозяващата се Карин, която стоеше на пода гола и се протягаше. Стара бунтовничка с все още добре запазено тяло, рече си тя.

— Хубава гледка — каза Биргита.

Карин се сепна, сякаш бе заловена на местопрестъплението.

— Мислех, че спиш.

— Допреди минута. Сега се събудих, без да съм плакала.

— Сънува ли?

— Сигурно. Но нищо не помня. Сънищата изчезнаха и се скриха. Май бях нещастно влюбена тийнейджърка.

— Никога не сънувам младостта си. Затова пък често си представям, че съм много стара.

— На път сме.

— Не и точно сега. Лично аз съм цялата устремена към лекциите, които се надявам да са интересни.

Тя изчезна в банята и когато се върна, вече бе облечена.

Биргита все още не бе казала нищо за нападението. И се съмняваше дали изобщо да го споменава. Между всички усещания имаше и някакво смущение, сякаш бе могла да избегне станалото. Обикновено беше много предпазлива.

— Тръгвам и тази вечер пак ще закъснея — каза Карин. — Но утре всичко свършва. Тогава е наш ред.

— Имам дълъг списък — каза Биргита. — Днес ме очаква Забраненият град.

— Там е живял Мао. И създал династия. Комунистическата династия. Някои смятат, че умишлено искал да наподобява някои от старите императори. Най-вече онзи Цин, за когото говорим по цял ден. Но на мен ми се струва, че това са зловни клевети. Политически клевети.

— И все пак духът му витае във всичко — каза Биргита. — Върви сега и бъди прилежна, мисли умно.

Карин тръгна, изпълнена с енергия. Вместо да ѝ завиди, Биргита бързо стана от леглото, направи няколко неумели разтягания с ръце и се подготви за ден в Пекин без конспирации и неспокойни погледи, мятани зад рамо. Посвети сутринта на навлизане в загадъчния лабиринт, какъвто представляваше Забраненият град. Над средната порта в боядисаната в розово външна стена, откъдето са влизали само императорите, висеше голям портрет на Мао. Биргита Руслин забеляза, че всички китайци, минаващи през червените врати, докосваха златния им обков. Предположи, че това е някаква форма на суеверие. Може би Карин Виман би дала отговор.

Мина по разбитите камъни, оформящи вътрешния двор на двореца, и си спомни, че когато беше червена революционерка, бе прочела, че Забраненият град се състои от 9999 и половина стаи. След като Небесният господар имал 10 000 стаи, Небесният син не би могъл да има повече. Но тя се съмняваше в това.

Посетителите бяха много въпреки студения вятър. Повечето бяха китайци, които, сдържайки дъха си, се движеха из стаите, до които поколения техни предци не са имали достъп. Този гигантски бунт, помисли Биргита Руслин. Когато един народ се освободи, всеки придобива правото да мечтае, да получи достъп до забранените стаи, в които се е зародило потисничеството. Всеки пети човек в света е китаец. Ако се събере моето семейство и ако си представим, че ние сме светът, един от нас би трябвало да е китаец. Това знаехме още като съвсем млади. Родните ни пророци, особено Мойсей, теоретично най-образованият, непрестанно ни напомняха, че никакво бъдеще не би могло да бъде обсъждано, без да се взема предвид Китай.

Тъкмо когато се канеше да напусне Забранения град, за свое удивление забеляза, че там има кафене от американска търговска верига. Табелата му крещящо ѝ се натрапваше от червена тухлена стена. Опита да се вгледа в реакцията на минаващите китайци. Някой и друг спираше, посочваше, други дори влизаха вътре, докато на повечето май не им пукаше от онова, което Биргита Руслин смяташе за отвратително поругаване.

По пътя обратно към хотела наруши обещанието, което си бе дала сутринта, обърна се и се огледа. Но там нямаше никой, никой

познат или изненадан от обръщането ѝ.

Обядва в малък ресторант, където голямата сметка наново я удиви. После потърси английски ежедневник в хотела и реши да изпие чаша кафе на големия бар на рецепцията. Намери екземпляр от „Гардиън“ в будката за вестници и седна в един ъгъл до открита камина със запален огън. Няколко американски туристи се изправиха и на висок глас осведомиха околния свят, че ще изкачат Китайската стена. Тя веднага ги намрази. А тя самата кога щеше да посети стената? Може би Карин Виман щеше да има време последния ден, преди да отпътуват за дома. Че бива ли да посетиш Китай, без да видиш онази стена, която според съвременната легенда е едно от малкото човешки творения, видими от Космоса? Да, стената е нещо, което трябва да преживея, помисли тя. Карин сигурно е била там преди. Но ще трябва да се жертва. Освен това има и фотоапарат. Не можем ей така да си тръгнем оттук без снимка от Стената, която да покажем на децата си.

Пред масата ѝ изведнъж застана някаква жена. Беше на нейните години, със силно опъната назад коса. Усмихна се, излъчваше голямо достойнство. Заговори я на безукорен английски.

— Госпожа Руслин?

— Аз съм.

— Мога ли да седна? Имам важно поръчение.

— Моля.

Жената бе облечена в тъмносин костюм, явно много скъп. Седна.

— Името ми е Хун Циу — каза тя. — Нямахте да ви безпокоя, ако наистина не беше по много важен въпрос.

Направи дискретен знак на мъжа, който чакаше отзад. Той приближи масата, остави нейната ръчна чанта внимателно, все едно че беше някакъв безценен предмет, и се отдалечи.

Биргита Руслин въпросително погледна Хун Циу.

— Полицията намери чантата ви — каза Хун Циу. — И тъй като за нас е унизително, ако някой от гостите ни го сполети нещастие, бях помолена да ви я предам.

— Полицай ли сте?

Хун Циу продължаваше да се усмихва.

— Съвсем не. Но понякога ме молят да правя някои услуги на нашите власти. Липсва ли нещо?

Биргита Руслин отвори чантата. Всичко освен парите си бе там. За свое удивление забеляза, че в чантата бе и кутийката кибрит, която търсеше.

— Парите ги няма.

— Надяваме се да хванем престъпниците. И ще получат тежки наказания.

— Но няма да ги осъдят на смърт, надявам се?

Реакцията на Хун Циу бе почти незабележима, но Биргита Руслин я долови.

— Нашите закони са строги. Ако са извършили тежки престъпления преди, може условно да ги осъдят на смърт. Ако се държат добре, наказанията им ще бъдат сменени със затвор.

— А ако не?

Отговорът бе уклончив.

— Законите ни са ясни и категорични. Но нищо не е сигурно. Зависи от преценката.

— Самата аз съм съдия. И по мое твърдо убеждение крайно примитивно е да се прилага смъртно наказание, което рядко или по-скоро никога няма превантивен ефект.

Изведнъж Биргита Руслин не хареса деловия си тон. Хун Циу слушаше със сериозен израз. Усмивката ѝ бе изчезнала. Биргита Руслин определено усети, че нещата се повтарят — Хун Циу не реагира на факта, че е съдия. Тя вече знаеше.

В тази страна знаят всичко за мен, помисли Биргита Руслин. Това я възмути. Ако, разбира се, и този път не си въобразяваше.

— Естествено, благодаря, че получих обратно чантата си. Но трябва да разберете, че съм изненадана как стана всичко. Идвате, носите я, не сте полицаи, не знам коя сте. Дали онези, които откраднаха чантата, са заловени? Или чантата е намерена захвърлена някъде?

— Никой не е заловен, но полицията има заподозрени. Чантата бе намерена в близост до мястото, където е била открадната.

Хун Циу понечи да се изправи. Биргита Руслин я възпря.

— Обяснете ми коя сте. Непозната жена се появява от нищото и ми връща чантата.

— Работя по въпросите на сигурността. И понеже говоря и английски, и френски, понякога ме молят да им помагам.

— По сигурността? Значи все пак сте полицай?

Хун Циу поклати глава.

— Сигурността в едно общество невинаги засяга външната охрана, за която отговаря полицията. Тя стига по-надълбоко, до самите корени на обществото. Сигурна съм, че е така и във вашата страна.

— Кой ви помоли да ме потърсите и да ми дадете чантата?

— Отговорен шеф в Пекинското централно бюро за намерени вещи.

— Намерени вещи? Кой е оставил чантата?

— Не знам.

— Но как би могъл да знае, че чантата е моя? В нея нямаше документи с името ми.

— Предполагам, че получават информация от различните полицейски власти.

— Има ли повече от един отдел, който да се занимава с улични нападения?

— Много обичайно е полицаи с различни специалности да си сътрудничат.

— За да намерят една чанта?

— За да разрешат случай на сериозно нападение върху гост на нашата страна.

Само го усуква, помисли Биргита Руслин. От нея никога няма да получа свестен отговор.

— Аз съм съдия — повтори Биргита Руслин. — Ще бъда в Пекин още няколко дни. След като, изглежда, вече знаете всичко за мен, едва ли е нужно да ви казвам, че съм дошла тук с приятелка, чиито дни са запълнени с приказки за вашия първи император на международна конференция.

— Познанията за династията Цин са важни, за да се проумее нашата страна. Но бъркате, като смятате, че знам коя сте и какви са причините за посещението ви в Пекин.

— Щом сте в състояние да доставите изгубената ми чанта, ще ви поискам един съвет. Какво трябва да направя, за да си осигуря достъп до китайска съдебна зала? Не е необходимо да е нещо забележително. Просто искам да проследя процедурите и може би да задам някои въпроси.

Незабавният отговор изненада Биргита Руслин.

— Мога да го уредя още утре. И самата аз да дойда.

— Не искам да ви притеснявам. Изглеждате доста натоварена.

— Не повече от онова, което сама реша, че е важно.

Хун Циу стана от стола.

— Ще се свържа с вас по-късно днес следобед, за да се уговорим къде да се видим утре.

Биргита Руслин се канеше да каже в коя стая в хотела е отседнала. После се сети, че Хун Циу със сигурност знае.

Видя Хун Циу да минава през бара към изхода. Към нея се присъединиха мъжът, който донесе чантата, и още един мъж. Погледна чантата и избухна в смях. Щом има вход, има и изход, рече си тя. Една чанта изчезва и се появява пак. Но какво се случва междувременно, нямам представа.

Хун Циу се обади час по-късно, тъкмо когато Биргита Руслин влизаше в стаята. Вече нищо не я изненадваше. Сякаш неизвестни за нея хора следяха всяко нейно движение и във всеки даден момент можеха да кажат къде се намира. Като сега. Тя влиза в стаята и телефонът иззвънява.

— В девет утре сутринта — каза Хун Циу.

— Къде?

— Ще ви взема. Ще посетим един съд в граничен на Пекин район. Избрах него, защото утре там заседава жена съдия.

— Много съм ви благодарна.

— Искаме да направим всичко, за да заличим неприятната случка.

— Вече го направихте. Чувствам се заобиколена от ангели пазители.

След телефонния разговор Биргита Руслин изпразни ръчната си чанта на леглото. Все още ѝ бе трудно да разбере как кибритът е там вместо в голямата пътна чанта. Отвори кутийката. Беше полупразна. Сбърчи чело. Някой е пушил, помисли. Тази кутия беше пълна, когато я сложих в куфара. Изпразни я на леглото. Какво точно очакваше да открие, не знаеше. Кутийка кибрит си е кутийка кибрит. Раздразнена върна клечките обратно и сложи кутията в ръчната чанта. Пак прекали с фантазиите.

Останалата част от деня посвети на будистки храм и дълга вечеря в ресторант близо до хотела. Вече спеше, когато Карин Виман

се промъкна на пръсти в стаята.

На другия ден двете станаха едновременно. Карин каза, че конференцията се закрива в два часа. После била свободна. Биргита Руслин разказа за предстоящото си посещение в съдебна зала, но не и за нападението.

Хун Циу чакаше на рецепцията. Този ден бе облечена в бели кожи. Биргита Руслин веднага се почувства зле до нея. Но Хун Циу отбеляза, че просто се е облякла топло.

— Нашите съдебни зали понякога са студени — каза тя.

— Като театрите ви?

Хун Циу се усмихна в отговор. Едва ли все пак знае, че сме гледали пекинска опера преди няколко вечери, помисли Биргита Руслин. Или може би знае?

— Китай все още е много бедна страна. Приближаваме се към бъдещето с голямо смирение и тежък труд.

Не всички са бедни, с горчивина помисли Биргита Руслин. Дори и за моето нетренирано око е очевидно, че коженото ти палто е истинско и много скъпо.

Кола с шофьор ги очакваше пред хотела. Биргита Руслин изпита слаба неприязън. Какво знаеше всъщност за чуждата жена, с която сега влизаше в кола с непознат мъж зад волана? Внуши си, че няма опасност. Защо някак не можеше да оцени грижите, с които я обгръщаха? Хун Циу седеше тихо в своя ъгъл с полузатворени очи. Минаха много бързо по дълга улица. След няколко минути Биргита Руслин вече нямаше представа в коя част на града се намира.

Спряха пред ниска бетонна сграда, на чийто вход пазеха двама полицаи. Над портала имаше редица червени китайски символи.

— Името на областния съд — каза Хун Циу, проследила погледа ѝ.

Когато изкачиха външното стълбище, двамата полицаи вдигнаха оръжията си за поздрав. Хун Циу не реагира. Биргита Руслин отново се запита коя бе жената, която ѝ правеше компания. Едва ли обикновен куриер, който връща на чуждестранните гости откраднатите им чанти. Продължиха по пуст коридор и влязоха в самата съдебна зала, студена стая с кафяви дървени панели. На висок подиум от едната страна седяха двама униформени мъже. Мястото между тях бе празно. В залата нямаше зрители. Хун Циу я поведе към предната слушателска

банка. На нея лежаха две възглавници. Всичко е подготвено, каза си Биргита Руслин. Представлението може да започне.

Едва бяха седнали, когато двама пазачи въведоха обвиняемия. Мъж на средна възраст с късо подстригана коса, облечен в тъмносини затворнически дрехи. Главата му бе наведена към земята. До него стоеше защитникът му. На друга маса седна мъж, за когото Биргита Руслин предположи, че е обвинителят. Беше цивилно облечен възрастен плешив човек с набраздено лице. От вратата зад подиума в залата влезе жената съдия. Беше около шейсетте, дребна и набита. Когато седна на стола си зад масата, изглеждаше почти като дете.

— Шу Фу е бил ръководител на група криминално проявени, специализирани в кражби на коли — каза с нисък глас Хун Циу. — Другите вече са осъдени. Сега е ред на водача на групата. И понеже е рецидивист, най-вероятно ще получи строга присъда. Преди са се отнесли по-милостиво към него. Но след като е злоупотребил с доверието и е продължил престъпната си дейност, днес съдът ще го съди по-твърдо.

— Но не и на смърт, нали?

— Естествено че не.

Биргита Руслин разбра, че Хун Циу не одобри последния й въпрос. Отговорът дойде нетърпелив и някак уклончив. Усмивката май изчезна, помисли тя. Въпросът е дали това, на което съм свидетел, е истински процес, или всичко е инсцениран спектакъл, в който присъдата вече е решена.

Гласовете бяха пискливи и ехтяха в залата. Единственият, който така и не каза нищо, бе обвиняемият — той упорито се взираше в пода. Хун Циу от време на време превеждаше казаното. Адвокатът на защитата не правеше особени усилия да подкрепи клиента си, което не бе нещо необикновено и в шведските съдилища, каза си Биргита Руслин. Всичко всъщност бе диалог между прокурора и съдията. Каква функция имаха другите двама седящи на подиума, Биргита Руслин така и не проумя.

Процесът свърши за по-малко от половин час.

— Ще получи около десет години наказателен труд — каза Хун Циу.

Щом съдията се изправи, изправиха се и всички останали. Осъденият бе изведен. Биргита Руслин така и не улови погледа му.

— Сега ще се срещнеш със съдията — каза Хун Циу. — Кани те на чай в кабинета си. Името ѝ е Мин Та. Когато не работи, посвещава времето си на две внучета.

— Каква е репутацията ѝ?

Хун Циу не схвана въпроса.

— Около всички съдии се носят слухове, повече или по-малко верни. Но рядко тези слухове са напълно погрешни. Смятат, че аз съм мек, но решителен съдия.

— Мин Та следва закона. Горда е да бъде съдия. Освен това е достоен представител на своята страна.

Минаха през ниската врата зад подиума и бяха приети от Мин Та в спартанската ѝ студена стая. Съдебен служител сервира чай. Седнаха. Мин Та веднага заговори със същия писклив глас, който използваше и в съдебната зала. Хун Циу превеждаше.

— Голяма чест е за нея да срещне колега от Швеция. Чувала е много хубави неща за шведската правосъдна система. За съжаление има ново дело, което скоро започва. Иначе с удоволствие би провела по-дълга беседа за шведската правосъдна система.

— Благодарни са ти, че ме прие — каза Биргита Руслин. — Попитай я каква смята, че ще бъде присъдата? Наистина ли десет години?

— Никога не влизам в съдебна зала, преди да съм добре подготвена — отвърна Мин. — Тук няма съмнение. Мъжът си е признал, той е рецидивист и няма смекчаващи вината обстоятелства. Мисля да му дам между седем и десет години затвор, но внимателно ще обмисля присъдата.

Това бе и единственият въпрос, който Биргита Руслин успя да зададе. След това Мин Та изстреля цяла серия от въпроси, на които трябваше да отговори. Тя бързо се запита какво всъщност превеждаше Хун Циу. Може би тя и Мин Та водеха разговор за нещо съвсем друго?

След двама минути Мин Та се изправи и обясни, че трябва да се връща в съдебната зала. В стаята влезе мъж с фотоапарат. Мин Та застана до Биргита Руслин и мъжът ги снима. Хун Циу стоеше извън обсега на обектива. Мин Та и Биргита Руслин се ръкуваха и после заедно излязоха в коридора. Когато Мин Та отвори вратата, Биргита Руслин видя, че сега залата бе пълна със зрители.

Върнаха се към колата, която потегли с бясна скорост. Спряха не пред хотела, а пред наподобяваща пагода чайна, разположена на остров

сред изкуствено езеро.

— Студено е — каза Хун Циу. — Чаят стопля.

Въведе я в стая, отделена от останалата площ на чайната. Там вече имаше две чаени чаши и сервитьорка, очакваща с кана чай в ръка. Всичко бе подготвено съвършено. От обикновен турист Биргита явно се бе превърнала във важна посетителка на страната. Без все още да знае защо.

Хун Циу изведнъж започна да говори за шведското правосъдие. Правеше впечатление на много начетена. Задаваше въпроси за убийството на Улоф Палме.

— В отворените общества никога не може да се гарантира сигурността на човека — каза Биргита Руслин. — Всички общества плащат цена. Свободата и сигурността винаги се борят за своите позиции.

— Ако наистина някой иска да убие някого, на това не може да се попречи — каза Хун Циу. — Дори и един американски президент не можа да бъде опазен.

В казаното от Хун Циу Биргита Руслин долови някакъв полутон, но не успя да си го обясни.

— Не четем често за Швеция — продължи Хун Циу. — Но напоследък в нашите вестници се появиха бележки за някакво ужасно масово убийство.

— Знам за него — каза Биргита Руслин. — Беше заловен един заподозрян. Но той се самоуби. Което само по себе си е скандално, както и да го погледнеш.

И тъй като Хун Циу показва учтив интерес, Биргита Руслин й разказа колкото можа по-изчерпателно за събитията. Хун Циу внимателно слушаше, без да задава въпроси, но на няколко пъти я помоли да повтори казаното.

— Извършителят явно е луд — каза накрая Биргита Руслин. — Луд, отнел живота си. Или друг луд, когото полицията още не е успяла да залови. Или нещо съвсем различно, с мотив и с хладнокръвен и жесток план.

— Какво например?

— Отмъщение. Омраза. След като нищо не е било откраднато, трябва да е комбинация между отмъщение и омраза.

— Вие как мислите?

— Не знам. Но ми е трудно да повярвам в теорията за самотния луд мъж.

После Биргита Руслин разказа за наречената от нея „китайска следа“. Започна с откритието на собственото си роднинство с някои от убитите и продължи с китайския посетител в Худиксвал. Когато забеляза, че Хун Циу наистина слуша, просто не можа да се спре да разказва. Накрая извади фотографията и я показа на Хун Циу.

Хун Циу бавно кимна. За кратък миг потъна в собствените си мисли. На Биргита Руслин изведнъж ѝ хрумна, че Хун Циу разпозна лицето. Но това, разбира се, бе невъзможно. Едно лице сред милиард други?

Хун Циу се усмихна, остави снимката и попита какви са плановете на Биргита Руслин за останалото ѝ време в Пекин.

— Утре се надявам моята приятелка да ме заведе на Китайската стена. И на следващия ден си заминаваме.

— За съжаление съм заета и няма да мога да ви съдействам.

— Вече направихте повече, отколкото бих могла да желая.

— Във всеки случай ще дойда да се сбогуваме, преди да заминете.

Разделиха се пред хотела.

В три дойде Карин и с въздишка на облекчение хвърли голяма част от конгресните материали в кошчето за боклук. Когато Биргита предложи излет до Китайската стена на другия ден, Карин веднага подкрепи идеята. Но сега искаше да пообиколи магазините. Биргита я придружи. Посетиха един-два мола, после пазарите в малките улички, където можеше да се открие всичко — от стари лампи до дървени скулптури на зли демони. Натоварени с пакети и пликове, магнаха на едно такси, когато вече се здрачаваше. И тъй като Карин бе уморена, вечеряха в хотела. Чрез портиера Биргита уреди излета до Стената на следващия ден.

Карин заспа, а Биргита дълго седя свита на един стол и гледа китайска телевизия с намален звук. От време на време на вълни я връхлиташе страхът от случилото се предния ден. Но сега определено бе решила да не казва на никого, дори на Карин.

На другия ден тръгнаха за Китайската стена. Нямахме вятър, сухият студ не се усещаше толкова силно. Обиколиха Стената,

направиха си снимки една на друга или оставяха фотоапарата в ръцете на някой любезен китаец да ги снима заедно.

— Дойдохме тук — каза Карин — с камера в ръка, а не с малката червена книжка на Мао.

— В тази страна е извършено чудо — каза Биргита. — И не от богове, а от хора, и то с нечуван кураж.

— Поне в градовете. Бедността в селата, изглежда, е ужасяваща. Какво ли ще стане, когато на стотици милиони бедни селяни им писне?

Върнаха се при чакащата ги кола. Точно когато слизаше по стълбите, Биргита хвърли поглед през рамо, може би за да види Стената още веднъж. Тогава мерна един от хората на Хун Циу, който стоеше и четеше от някакъв пътеводител. Нямахше съмнение. Беше той, мъжът, дошъл на масата с нейната чанта.

Карин нетърпеливо ѝ махаше от колата. Мръзнеше, искаше да тръгват.

Когато Биргита още веднъж се обърна, мъжа го нямаше.

Последната вечер в Пекин Биргита Руслин и Карин Виман останаха в хотела. Седяха в бара, пиха коктейли с водка, за да се стоплят след излета до Китайската стена, и обсъждаха как да приключат пътуването си. Но водката така ги замая и умори, че решиха да вечерят в хотела. После седяха и дълго разговаряха за живота си. Стояха в ресторанта, докато останаха само те. От лампата над масата висяха няколко сини панделки. Биргита се наведе към приятелката си и шепнешком предложи да си вземат две панделки за спомен. С малка ножичка за нокти Карин отрязва две от панделките, когато никой от сервитьорите не гледаше към тях.

След като опаковаха пътните си чанти, Карин заспа. Конгресът бе изтощителен. Биргита поседя на дивана в тъмната стая. Изведнъж се почувства остаряла. Беше стигнала толкова далече, оставаше ѝ още малко, после стълбата внезапно щеше да свърши пред нещо неизвестно и огромен мрак да я погълне завинаги. Вече бе започнала да усеща как стълбата леко се накланя надолу, почти незабележимо, но все пак нанякъде и към нещо, което не би могла да избегне. Помисли за десет неща, които все още искаш да направиш, прошепна на себе си тя. Десет неща, които още предстоят. Седна на малкото бюро и започна да пише в един бележник.

Но какво още би искала да изживее? Да види едно или повече внучета, естествено, бе от нещата, на които се надяваше. Щафан и тя често си говореха, че искат да посетят разни острови. Но досега бяха ходили само в Исландия и Крит. Да научи още един език? Или поне да опита да подобри френския, който някога владееше доста добре.

Най-важното все пак щеше да е Щафан и тя да успеят да пробудят отново отношенията си и да се вгледат един в друг. Голяма тъга ѝ причиняваше мисълта, че ще дойде старостта, без нещо от някогашната им страст да е останало живо. Никакви пътешествия не можеха да бъдат по-важни от това.

Смачка хартията и я хвърли в кошчето. Защо да записва онова, което вече ясно и четливо бе издълбано на вътрешните ѝ църковни двери?

Съблече се и се пхна в леглото. До нея Карин спокойно дишаше. Внезапно усети, че е време да се прибере у дома, да ѝ кажат, че е здрава, и отново да започне работа. Без ежедневните си рутинни занимания нямаше да може да осъществи никоя от очакващите я мечти. Много малко се колеба, преди да извади мобилния си телефон и да изпрати есемес на мъжа си. „На път за дома. Всяко пътуване започва с проста крачка. Така е и със завръщането.“

Когато се събуди, часът бе седем. Въпреки че не бе спала повече от пет часа, се чувстваше съвсем будна. Слабо главоболие напомняше за многото питиета предната вечер. Карин спеше с една ръка, спуснатата към пода. Биргита внимателно я прибра под завивката.

Долу в залата за закуска вече имаше много гости въпреки ранния час. Огледа се — искаше да види дали няма да разпознае някое лице. Изобщо не се съмняваше, че мъжът, когото бе видяла на Стената, бе от компанията на Хун Циу. Може би обяснението бе просто — китайската държава я бе поставила под охрана, за да не се случи друго нещастие. Закуси, прелисти английски вестник и тъкмо щеше да се върне в стаята, когато изведнъж Хун Циу изникна до масата ѝ. Не беше сама, с нея имаше двама мъже, които не бе виждала преди. Хун Циу им кимна и те се оттеглиха. Тя каза няколко думи на един сервитьор и веднага получи чаша вода.

— Надявам се всичко да е наред — каза Хун Циу. — Как мина излетът до Стената?

Та ти вече знаеш, помисли Биргита. Освен това съм сигурна, че няколко от твоите извънредни очи са били в хотелския ресторант „Лотос“, където вечеряхме с Карин.

— Стената беше впечатляваща, но времето бе много студено.

Биргита Руслин предизвикателно погледна Хун Циу право в очите, опитвайки се да разбере дали тя знае, че е забелязала изпратения преследвач. Но лицето на Хун Циу бе непроницаемо.

— Тук, в една стая до ресторанта, има един човек, който те очаква — каза Хун Циу. — Нарича се Чан Бин.

— Какво иска?

— Да ти каже, че полицията е заловила мъж, който е участвал в нападението.

— Защо не дойде тук, ако иска да говори с мен?

— В униформа е. Не иска да те притеснява, докато закусваш.

Биргита разпери ръце.

— Нямам проблеми в общуването с хора в униформа.

Изправи се и махна салфетката си. В същия момент Карин влезе в залата за закуска и учудено ги погледна. Наложиха се Биргита да обясни какво е станало и да представи Хун Циу.

— Не знам точно за какво става дума — каза тя на Карин. — Явно полицията е заловила един от онези, които ме нападнаха. Изяж си закуската на спокойствие. Ще се върна, след като изслушам какво има да ми каже полицаят.

— Защо не си ми казала нищо?

— Не исках да те тревожа.

— Но сега се тревожа. И се сърдя.

— А не трябва.

— В десет трябва да тръгваме за летището.

— Дотогава има два часа.

Биргита Руслин последва Хун Циу. Двамата мъже не се отлепаха от тях. Тръгнаха по коридора към асансьорите и спряха пред полуотворена врата. Когато влезе, Биргита Руслин видя, че това е малка заседателна зала. На противоположната страна на овалната маса седеше и пушеше цигара възрастен мъж. Беше с тъмносиня униформа. На масата лежеше фуражката му. Той се изправи и ѝ се поклонил, посочвайки стол до себе си. Хун Циу застана отзад при прозореца.

Чан Бин имаше кървясали очи и рядка, зализана назад коса. Биргита Руслин изпита неясното чувство, че човекът до нея е много опасен. Той жадно вдишваше дима от цигарата. В пепелника вече имаше три фаса. Хун Циу каза няколко думи, Чан Бин кимна. Биргита Руслин се опита да си спомни дали е виждала някого с толкова много червени звезди по раменете.

— Хванахме един от двамата, които са ви нападнали. Ще ви помолим да ни го посочите.

Английският на Чан Бин бе несигурен, но все пак се разбираше.

— Но аз нищо не видях.

— Човек винаги вижда повече, отколкото си мисли.

— Те така и не застанаха пред мен. Нямам очи на врата си.

Чан Бин безизразно я наблюдаваше.

— А би трябвало. В напрегнати, опасни ситуации човек вижда и с врата си.

— Може би в Китай. Не и в Швеция. Никога през живота си не съм осъждала човек само защото някой е посочил престъпника с помощта на очи на врата си.

— Има и други свидетели. Не само вие ще посочите извършителя. А и свидетели, които ще идентифицират и вас.

Биргита Руслин умоляващо погледна към Хун Циу, която се бе втренчила в една точка някъде над главата ѝ.

— Днес си заминавам — каза Биргита Руслин. — След два часа аз и приятелката ми напускаме хотела, за да тръгнем за летището. Получих си чантата обратно. Полицията в тази страна ми оказа голяма помощ. Мога да напиша статия за това в шведски юридически вестник, да опиша преживяванията си и благодарността, която изпитвам. Но няма да мога да посоча извършителя.

— Искането ни за сътрудничество едва ли е безпричинно. Според законите в тази страна сте длъжна да бъдете на разположение на полицията, щом става дума за разкриване на тежко престъпление.

— Но аз си заминавам! Колко време ще отнеме това?

— Не повече от едно денонощие.

— Няма да стане.

Хун Циу се бе приближила, без Биргита Руслин да усети.

— Разбира се, ще ти помогнем да смениш билетите си — каза тя.

Биргита Руслин удари с длан по масата.

— Ще си замина днес. Отказвам да удължа пътуването си с един ден.

— Чан Бин е високопоставен полицай. Онова, което казва, има тежест. Може да те задържи в страната.

— Тогава искам да говоря с моето посолство.

— Разбира се.

Хун Циу остави мобилен телефон пред нея и бележка с телефонен номер.

— Посолството отваря след час.

— Но защо трябва да участвам във всичко това?

— Не искаме да накажем невинен човек, но не искаме и да оставим на свобода някой престъпник.

Биргита Руслин разбра, че ще я принудят да остане в Пекин поне още едно денонощие. Най-доброто, което мога да направя, е да приема

ситуацията, помисли тя. Все пак никой не може да ме принуди да посоча извършител, когото никога не съм виждала.

— Трябва да говоря с приятелката си — каза. — Какво ще стане с багажа ми?

— Стаята остава на твое име — отвърна Хун Циу.

— Предполагам, че вече е уредено. Кога са взели решение да бъда принудена да остана? Вчера? Онзи ден? Нощес?

Биргита Руслин не получи отговор. Чан Бин запали нова цигара и каза нещо на Хун Циу.

— Какво каза? — попита Биргита Руслин.

— Че трябва да побързаме. Чан Бин е зает човек.

— Кой е той?

Хун Циу обясни, докато минаваха през вратата.

— Чан Бин е много опитен следовател. Отговаря за събития, случващи се на хора като теб, гости в нашата страна.

— Не ми хареса.

— Защо?

Биргита Руслин се спря.

— Ако ще оставам, искам ти да си с мен. Иначе няма да напусна хотела, преди посолството да е отворило и преди да съм говорила с тях.

— Ще бъда с теб.

Продължиха към залата за закуска. Карин Виман тъкмо се канеше да стане от масата, когато пристигнаха. Биргита Руслин обясни какво се бе случило.

— Но защо не си ми казала за всичко това?

— Казах ти. Не исках да те безпокоя. И себе си не исках да безпокоя. Мислех, че всичко е свършило. Получих си чантата обратно. Но въпреки това трябва да остана до утре.

— Наистина ли е необходимо?

— Полицаят, с когото говорих, не изглеждаше на човек, който ще си промени решението.

— Искаш ли да остана и аз?

— Заминавай. Тръгвам утре сутринта. Ще се обадя у дома да им съобщя какво се е случило.

Карин се колебаеше. Биргита я поведе към изхода.

— Заминавай. Ще остана да оправя това тук. Явно законите в тази страна работят така, че не мога да си тръгна, преди да помогна на следователя.

— Нали каза, че не си видяла кой те е нападнал?

— Така и ще твърдя. Върви сега! Като се върна у дома, ще се срещнем и ще разгледаме снимките от Стената.

Биргита видя Карин да изчезва към асансьорите. И понеже си бе взела горните дрехи в залата за закуска, бе готова да тръгне. Пътува в една кола с Хун Циу и Чан Бин. Мотоциклети с включени сирени правеха път в гъстото движение. Минаха „Тиенанмън“ и продължиха по една от широките централни улици, после завиха към вход за гаражи, пазен от полицаи. Качиха се с асансьор на четиринайсетия етаж и тръгнаха по коридор, където униформени мъже ѝ отправяха изпитателни погледи. Сега до нея вървеше Чан Бин, а не Хун Циу. В тази сграда тя не е най-важната, помисли Биргита Руслин. Тук решава господин Чан.

Влязоха в преддверие на голям офис, където полицаите застинаха, отдавайки чест. Зад тях се затвори вратата, както тя предположи, на стаята на Чан Бин. Портрет на президента на страната висеше на стената зад бюрото му. Видя, че Чан Бин има модерен компютър и няколко мобилни телефона. Той посочи стол до бюрото. Биргита Руслин седна. Хун Циу бе останала в преддверието.

— Лао Сан — каза Чан Бин. — Това е името на мъжа, с когото сега ще се срещнете и когото трябва да разпознаете измежду други девет.

— Колко пъти трябва да повтарям, че не видях онези, които ме нападаха?

— Тогава не можете да знаете дали са били един или двама, или може би повече.

— Усещането беше, че са повече от един. Около мен имаше повече ръце.

Тя внезапно се изплаши. Твърде късно осъзна възможността Чан Бин и Хун Циу да знаят, че е търсила Уан Мин Хао. Ето защо сега седеше на масата на високопоставен полицай. По някакъв начин се бе превърнала в опасност. Въпросът бе — за кого? И двамата знаят, помисли тя. Хун Циу я няма, защото предварително знае за какво ще говори с мен Чан Бин. Снимката все още бе във вътрешния джоб на

палтото ѝ. Тя се поколеба дали да не я извади и да обясни на Чан Бин какво я бе завело на мястото на нападението. Но нещо я накара да не пипа снимката.

Чан Бин придърпа някакви документи на бюрото. Не да ги чете, тя виждаше това, а за да реши какво да каже.

— Колко бяха парите? — попита той.

— Шейсет американски долара. И малко по-малко в китайска валута.

— Бижута? Злато? Кредитни карти?

— Всичко бе на мястото си.

Един от телефоните на бюрото избръмча. Чан Бин вдигна, послуша и сложи обратно слушалката.

— Готово е — каза и се изправи. — Сега ще видите онзи, който ви е нападнал.

— Стори ми се, че казахте, че са повече от един?

— Можем да разпитаме само един от мъжете, които са ви нападнали.

Значи другият е мъртъв, реши Биргита Руслин и усети, че ѝ прилошава. В този момент съжали, че е останала в Пекин. Трябваше да настоява да си замине заедно с Карин Виман. С решението си да остане беше влязла в някакъв капан.

Минаха по един коридор, надолу по стълбище и после влязоха през една врата. Светлината бе приглушена. До завесата стоеше полицай.

— Оставям ви сама — каза Чан Бин. — Както разбирате, мъжът не трябва да ви вижда. Говорете в микрофона на масата, ако искате някой да направи крачка напред или да се обърне в профил.

— И с кого ще говоря?

— С мен. Не бързайте.

— Това е безсмислено. Не знам колко пъти вече трябва да повтарям, че не видях лицата на онези, които ме нападнаха.

Чан Бин не отговори. Завесата бе дръпната, Биргита Руслин бе сама в стаята. От другата страна на огледалния прозорец стояха няколко мъже около трийсетте, облечени просто, някои от тях много слаби. Лицата им бяха непознати, тя не разпознаваше никого от тях, макар за кратък миг да помисли, че мъжът, застанал най-вляво, напомняше на човека, уловен от наблюдаващата камера на Щуре

Хермансон в Худиксвал. Но не беше той, лицето на този мъж бе покъргло, устните по-плътни.

Гласът на Чан Бин се чу в невидим високоговорител.

— Не бързайте.

— Никога преди не съм виждала никого от тези мъже.

— Оставете впечатленията да узреят.

— Дори да стоя тук до утре сутринта впечатленията ми няма да се променят.

Чан Бин не отговори. Тя раздражено натисна копчето на микрофона.

— Никога не съм виждала тези хора.

— Сигурна ли сте?

— Да.

— Вгледайте се по-внимателно.

Изведнъж мъжът с номер четири направи крачка напред. Беше облечен във ватенка и кърпени панталони. Слабото му лице бе небръснато.

Гласът на Чан Бин внезапно стана напрегнат.

— Виждали ли сте този човек преди?

— Никога.

— Той е един от нападателите ви. Лао Сан, 29-годишен, осъждан за различни престъпления. Баща му е бил екзекутиран за убийство.

— Никога преди не съм го виждала.

— Той е признал престъплението.

— Значи вече нямате нужда от мен.

Полицай, скрит в сянката зад нея, пристъпи и дръпна завесата. Даде й знак да го последва. Върнаха се в кантората, където Чан Бин вече чакаше. Хун Циу не се виждаше никъде.

— Искаме да ви благодарим за помощта — каза Чан Бин. — Остават някои формалности. Трябва да се състави протокол.

— Протокол за кое?

— За разпознаването на нападателя.

— Какво ще стане с него?

— Не съм съдия. Какво би станало с него във вашата собствена страна?

— Зависи от обстоятелствата.

— Разбира се, и нашата съдебна система функционира по същия начин. Осъждаме престъпника в зависимост от признанията му и от обстоятелствата.

— Има ли какъвто и да е риск да бъде осъден на смърт?

— Едва ли — отвърна Чан Бин сухо. — Това е ваше предубеждение, на Запад смятате, че у нас осъждаме простите крадци на смърт. Ако бе използвал оръжие или ви бе наранил сериозно, нещата щяха да са различни.

— Но съучастникът му е мъртъв, нали?

— Оказа съпротива при залавянето. Двама от атакувалите го полицаи са в интензивното отделение.

— Откъде знаете, че е виновен?

— Оказа съпротива.

— Може да е имал други причини.

— Мъжът, когото току-що видяхте, Лао Сан, е признал, че това е неговият съучастник.

— Но няма доказателства?

— Има признание.

Биргита Руслин разбра, че няма да успее да изкара от търпение Чан Бин. Реши просто да направи онова, за което бе помолена, и бързо да си замине от Китай.

Жена в полицейска униформа пристигна с папка. Тя усърдно избягваше да погледне Биргита Руслин. Чан Бин прочете написаното в протокола. На Биргита Руслин й се стори, че бърза. Търпението му свърши, рече си тя. Или е свършило нещо друго. Неизвестно какво. В обширен документ Чан Бин удостоверяваше, че госпожа Биргита Руслин, шведска гражданка, не е могла да идентифицира Лао Сан, извършител на тежкото нападение срещу нея. Чан Бин млъкна и й протегна документа. Протоколът бе написан на английски.

— Подпишете — каза Чан Бин. — После можете да си вървите.

Биргита Руслин внимателно прочете двете страници, преди да сложи подписа си. Чан Бин запали цигара. Изглеждаше така, сякаш вече бе забравил за присъствието й.

Изведнъж Хун Циу влезе в стаята.

— Можем да тръгваме — каза тя.

По пътя за хотела Биргита Руслин седя мълчаливо. Имаше един-единствен въпрос и тя го зададе на Хун Циу, преди да влязат в колата.

— Предполагам, че за днес няма полет, който да ме устройва?

— За съжаление трябва да изчакаш до утре.

На рецепцията имаше съобщение, че ѝ е направена резервация за „Финеър“ за другата сутрин. Пригответи се да се сбогува, когато Хун Циу ѝ предложи да дойде по-късно, за да вечерят заедно. Биргита Руслин веднага се съгласи. Точно сега самотата в Пекин бе най-малкото, което би желала.

Влезе в асансьора и си помисли, че в този момент Карин е на път за родината. Първото, което направи, щом влезе в стаята си, бе да позвъни у дома. Изчисляването на часовата разлика не ѝ създаде проблеми. Когато Щафан отговори, разбра, че го е събудила.

— Къде си?

— В Пекин.

— Защо?

— Отложих си заминаването.

— Колко е часът?

— Тук е един следобед.

— Не си ли вече на път за Копенхаген?

— Не исках да те будя. Ще пристигна по същото време, но едно денонощие по-късно.

— Наред ли е всичко?

— Всичко е наред.

Разговорът прекъсна. Тя се опита отново да се свърже, но безуспешно. Тогава изпрати есемес, повтаряйки, че ще пристигне вдругиден.

Когато остави телефона, се огледа и почувства, че някой е бил в стаята ѝ, докато е седяла в полицията. Не беше спонтанно заключение, а бавно нарастващо чувство. Стоеше по средата на стаята и се оглеждаше. Отначало не можа да реши кое бе привлякло вниманието ѝ. После видя отворената пътна чанта. Дрехите не бяха подредени така, както ги бе оставила снощи. Опита се да затвори чантата. Не можа.

Изведнъж ѝ се проясни. Разпознаването на престъпника не бе нищо друго освен претекст — искали са да я накарат да напусне хотела. Всичко стана много бързо, след като Чан Бин ѝ прочете протокола. Трябва да е получил съобщение, че стаята ѝ е претърсена. Не става дума за пътническата ми чанта, помисли тя. Полицията претърсва стаята ми по други причини. По същия начин, по който Хун

Циу изненадващо изникна на масата ми и започна разговор. Не е чантата ми, повтори си тя. Има само едно обяснение. Някой иска да знае защо съм показала снимка на неизвестен мъж при сградата до болницата. Може би този мъж не е чак толкова неизвестен? Предишният ѝ страх се върна с пълна сила. Започна да търси камери и микрофони, обърна картините, претърси абажурите на лампите, но не намери нищо.

В уреченото време се срещна с Хун Циу на рецепцията. Хун Циу предложи да отидат в прочут ресторант, но Биргита Руслин не искаше да напуска хотела.

— Уморена съм — каза тя. — Господин Чан Бин ме изтощи. Сега искам да ям, после да спя. Утре си заминавам у дома.

Последното изречение бе замислено като въпрос. Хун Циу кимна.

— Утре си тръгваш.

Седнаха до един от високите прозорци. Млад пианист дискретно свиреше на малка естрада по средата на голямата зала, където имаше аквариуми и фонтани.

— Познавам тази мелодия — каза Биргита Руслин. — Английска е, от Втората световна война. *Ще се срещнем пак, не знам къде, не знам кога.* Може би е за нас?

— Може. Кой знае? Винаги съм искала да посетя северните страни.

Биргита Руслин пи червено вино. И тъй като не яде, главата ѝ леко се замая.

— Сега всичко свърши — каза тя. — Сега мога да си замина у дома. Получих си ръчната чанта и видях Китайската стена. Убедих се, че китайското селско движение е направило огромен напредък. Станалото в тази страна е истинско чудо. Когато бях млада, копнеех да марширувам с малката червена книжка на Мао в ръка, обградена от хиляди други младежи. Ние с теб сме връстници. А ти за какво мечтаеше?

— Бях една от маршируващите.

— По убеждение?

— Такива бяхме всички. Виждала ли си някога театър или цирк, пълен с деца? Те крещат от възторг. Не толкова заради това, което виждат, колкото заради факта че са заедно с хиляди други деца в една и

съща шатра или в един и същи театър. Няма учители, няма родители. Те владеят света. Щом са достатъчно много, значи са убедени в каквото и да е.

— Това не е отговор на моя въпрос.

— Сега ще ти отговоря. Аз бях като тези деца в шапитото. Но бях и убедена, че без Мао Дзъдун Китай никога няма да се изтръгне от бедността. Да бъдеш комунист означаваше да се бориш срещу мизерията. Борехме се за чифт панталони за всички.

— Какво стана после?

— Онова, за което Мао непрекъснато предупреждаваше. Че безпокойството и неудовлетворението винаги съществуват. Само глупакът смята, че може да нагази в една река два пъти. Днес ясно виждам колко от бъдещето той всъщност е предвидил.

— Все още ли си комунистка?

— Да. И досега вярвам, че само обединени можем да продължим да се борим с бедността, която все още е огромна в нашата страна.

Биргита Руслин размаха едната си ръка и бутна чашата, която се разсипа върху покривката.

— Този хотел. Като се събудя и се огледам, си казвам, че бих могла да бъда в която и да е друга страна на този свят.

— Чака ни дълъг път.

Пристигна храната. Пианистът бе замлъкнал. Биргита Руслин се бореше с мислите си. Накрая остави приборите и погледна Хун Циу, която незабавно престана да яде.

— Каж ми истината. Сега си отивам у дома. Повече не е нужно да играеш ролята си пред мен. Коя си ти? Защо през цялото време бях под наблюдение? Кой е Чан Бин? Кой бяха тези мъже, които трябваше да посоча? Повече не вярвам, че става дума за чантата ми или че чужденка била станала жертва на неприятен инцидент.

Биргита разчиташе, че Хун Циу ще реагира по някакъв начин, ще сваля поне за малко щита, зад който се криеше през цялото време. Но дори този потоп от въпроси не наруши спокойствието на Хун Циу.

— За какво друго може да става дума?

— Някой е тършувал из стаята ми.

— Липсва ли нещо?

— Не. Но знам, че някой е бил там.

— Ако искаш, можем да повикаме шефа на сигурността в хотела.

— Искам да отговориш на въпросите ми. Какво става всъщност?

— Нищо друго освен това, че искаме нашите гости да се чувстват сигурни в нашата страна.

— Наистина ли трябва да повярвам в това?

— Да — каза Хун Циу. — Искам да вярваш на думите ми.

Нещо в гласа ѝ накара Биргита Руслин да изгуби желание да задава повече въпроси. Знаеше, че така или иначе няма да получи отговори. Дали точно Хун Циу и Чан Бин през цялото време я бяха държали под око, така и нямаше да узнае.

Хун Циу я придружи чак до вратата. Биргита Руслин сграбчи китката ѝ.

— Повече никаква намеса? Никакви нападатели? Никакви протоколи? Никакви появяващи се изневиделица хора?

— Ще те взема в дванайсет.

Биргита Руслин спа неспокойно през нощта. На разсъмване вече бе станала и бързо закуси в трапезарията, като, преди да излезе от стаята, закачи табелата, че не желае да бъде обезпокоявана, и пръсна малко соли за баня на килимчето точно до вратата. Когато се върнеше от закуската, щеше да разбере дали някой не е влизал в стаята ѝ.

Както бе уговорено, Хун Циу дойде да я вземе. Когато пристигнаха на летището, тя я преведе през специална контрола, за да не виси на опашка.

Разделиха се на паспортното гише. Хун Циу ѝ подаде малък пакет.

— Подарък от Китай.

— От теб или от страната?

— И от двете.

Биргита Руслин помисли, че въпреки всичко е била несправедлива към Хун Циу. Може би не е искала друго, освен да ѝ помогне да забрави нападението?

— Приятен полет — каза Хун Циу. — Може би ще се видим някой ден.

Биргита Руслин мина през паспортната контрола. Когато се обърна, Хун Циу беше изчезнала.

Отвори пакетчето чак когато самолетът излетя. Вътре имаше порцеланова миниатюра, представляваща момиченце с малката червена книжка на Мао, вдигната над главата. Биргита Руслин я

постави в ръчната си чанта и затвори очи. Облекчението, че най-сетне е на път, премина в умора.

В Копенхаген я посрещна Щафан. Същата вечер седеше до него на дивана и му разказваше за преживяванията си. Но не спомена нищо за нападението. Карин Виман се обади по телефона. Биргита обеща да отиде в Копенхаген колкото може по-скоро.

На другия ден след пристигането си отиде при своя лекар. Кръвното ѝ се бе понижило. Ако се стабилизираше, можеше да се върне на работа след няколко дни.

Когато отново излезе на улицата, валеше сняг. Желанието ѝ за работа бе огромно. На следващия ден беше в кабинета си още от седем сутринта и започна да сортира натрупаните на бюрото ѝ документи, макар още официално да не бе започнала работа. Снеговалежът бе станал по-обилен.

Фигурката с червени бузи и с малката червена книжка, вдигната над главата, постави до телефона си. Фотографията от наблюдаващата камера, която носеше във вътрешния си джоб, прибра най-отдолу в едно чекмедже.

Когато затвори чекмеджето, почувства, че май най-сетне всичко бе приключило.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ КОЛОНИЗАТОРИТЕ (2006)

В борбата за пълното освобождение на потиснатия народ се доверете преди всичко на неговите собствени усилия и после, единствено после, на международната подкрепа. Народът, победил в своята собствена революция, трябва да помогне на онези, които още се борят за освобождение. Това е наш интернационален дълг.

Мао Дзъдун в
разговор с африкански
приятели на 8 август 1963
г.

КОРА, ОБЕЛЕНА ОТ СЛОНОВЕ

27

На трийсет и пет мили западно от Пекин, недалеч от развалините на двореца на Жълтия император, имаше няколко обградени със стени сиви сгради. Понякога те бяха използвани от ръководството на Китайската комунистическа партия. Отвън зданията изглеждаха невзрачни. Състояха се от няколко големи зали за събрания, кухня, ресторант, а около тях имаше парк, в който събралите се можеха да се пораздвижат или да проведат доверителни разговори. Единствено най-висшестоящите в Китайската комунистическа знаеха, че този комплекс, наричан просто „Жълтият император“, се използва за провеждане на най-важните дискусии за бъдещето на Китай.

Така беше и през зимния ден на 2006-а. Рано сутринта пристигнаха няколко черни коли и с висока скорост влязоха през портите, които мигом пак се затвориха. В най-голямата зала за събрания гореше огън. Деветнайсет мъже и три жени се бяха събрали в залата. Повечето от тях бяха над шейсетте, най-младите — на около трийсет и пет. Всички се познаваха отпреди. Заедно съставляваха елита, който на практика управляваше Китай и политически, и икономически. Липсваха само президентът на Китай и главнокомандващият въоръжените сили. Но именно на тези две личности участниците щяха да докладват и изложат предложенията, които щяха да приемат в края на конференцията.

В дневния ред този ден имаше само една точка. Бе формулирана при най-строга секретност и всички събрали се бяха положили клетва за мълчание. Нарушилият клетвата не биваше да се съмнява, че тя или той безшумно и безследно щяха да изчезнат от публичния живот.

В една от другите стаи неспокойно обикаляше мъж на около четирийсет години. В ръка държеше речта, върху която бе работил много месеци и която щеше да произнесе тази сутрин. Знаеше, че е един от най-важните документи, представян някога пред ядрото на

Комунистическата партия, откакто Китай бе получил независимостта си през 1949 година.

Йен Ба бе получил задачата от президента на Китай преди две години. В Пекинския университет, където работеше като футуролог, се бе получило съобщение, че президентът иска да говори с него. След като получи поръчението, Йен Ба бе освободен от задълженията си на преподавател. На свое разположение получи щаб от трийсет човека. Целият проект бе пазен в най-строга тайна и наблюдаван от личната служба за сигурност на президента. Текстът на речта бе въведен в единствения компютър, с който разполагаше Йен Ба. Никой друг освен той самия нямаше достъп до него.

През стените не проникваше и звук. Според мълвата някога стаята била спалня, използвана от съпругата на Мао Дзъдун — Дзян Цин, която след смъртта на Мао била арестувана заедно с други трима — така наречената „бандата на четиримата“, изправена пред съда и покъсно извършила самоубийство в затвора. Тя искала абсолютна тишина там, където спи. Зидари и бояджии винаги пристигали предварително, за да направят звукоизолация на нейната спалня, докато специално извикани войници пребивали до смърт всички лаещи кучета в близост до временната ѝ обител.

Йен Ба погледна ръчния си часовник. Часът бе девет без десет. Точно в девет и петнайсет трябваше да направи своето изявление. В седем взе хапче, дадено му от неговия лекар. Сега вече чувстваше, че нервността му е преминала. Ако написаното някога се превърнеше в действителност, не само за Китай, но и за света щеше да има страхотни последствия. Никой никога нямаше да узнае, че именно той е формулирал предложенията. Просто щеше да се върне към своята професура и студентите си. Заплатата му щеше да се увеличи. Вече се бе преместил в по-голям апартамент в централен Пекин. Клетвата за мълчание щеше да го преследва през целия му живот. Но отговорността, критиките, може би и славата щяха да паднат върху отговорните политици, които властваха над него, както и върху останалите граждани на Китай.

Йен Ба извади списък на участниците, започнали да се събират в залата за събрания. Познаваше отпреди всички имена и така и не престана да се удивлява, че те ще слушат именно него. Това беше групата на най-силните в Китай: политици, няколко военни,

икономисти, философи и не на последно място така наречените „сиви мандарини“, които изработваха политическите стратегии, изпробвани в реалността. Там бяха и някои от най-видните познавачи на международните отношения, както и представители на най-важните в страната организации на сигурността. Мнозина от присъстващите се срещаха редовно, други рядко или никога не бяха имали контакт едни с други. Но всички бяха част от хитроумната паяжина, съставляваща центъра на властта на китайската империя с повече от един милиард население.

В стената безшумно се отвори врата. Облечена в бяло сервитьорка влезе с поръчаната от него чаша чай. Момичето бе много младо и много красиво. Без да продума, остави таблата и излезе от стаята.

Щом най-после настъпи часът, той погледна лицето си в огледалото и се усмихна. Вече бе готов.

Когато Йен Ба застана на трибуната, цареше пълна тишина. Той оправи микрофона, подреди книгата си и заговори за бъдещето. Той е тук, защото президентът и Политбюро са го призовали да изясни необходимите големи промени. Разказа какво му бе казал президентът при получаването на задачата.

— Достигнахме точка, в която е необходим нов, драматичен избор на път. Ако не го направим и ако не е правилният избор, рискът да избухне хаос в различни краища на света е голям. Дори лоялните военни няма да могат да се противопоставят на стотиците милиони вбесени селяни, вдигнали се на бунт.

Така бе разбрал Йен Ба своето поръчение. Китай бе изправен пред заплаха, която трябваше да бъде посрещната с умни и дръзки контрамерки. Ако не, страната щеше отново да се потопи в хаос, както толкова пъти преди в своята история. Зад мъжете и няколкото жени, седнали в полумрака, се криеха всички онези стотици милиони селяни, които нетърпеливо очакваха добрият живот да стане и техен, не само на средната класа в градовете. Търпението се изчерпваше и се превръщаше в безмерен гняв и изисквания за моментални действия. Времето бе узряло, скоро ябълката щеше да падне на земята и да загние, ако никой не я вдигнеше.

Йен Ба започна речта си с показването на символичен кръстопът с ръце. Тук се намираме, каза той. Нашата велика революция ни доведе дотук, до точката, за която нашите родители дори не можеха да мечтаят. За кратко можем да останем на този кръстопът и да се огледаме. Далече назад ще съзрем мизерията и страданията, от които произлизаме. Не е толкова отдавна времето, когато богатите земевладелци и старите чиновници гледаха на народа като на бездушни вредители, които не ставаха за нищо друго освен да теглят до смърт. Ние можем и би трябвало да се удивляваме от постигнатото от нас под ръководството на нашата велика партия и нейните ръководители, водили ни по разни, но винаги правилни пътища.

Йен Ба обърна страницата. Усещаше тоталната концентрация в залата. Никой не помръдваше, всички очакваха продължението. Бе пресметнал речта да отнеме пет часа. За толкова бяха уведомени и участниците. Когато съобщи на президента, че речта е готова, научи, че няма да бъдат допуснати никакви прекъсвания. През цялото време участниците трябваше да останат на местата си.

— Трябва да видят цялата картина — бе казал президентът. — Целостта не бива да се нарушава. Всяка пауза може да причини внезапни съмнения, пукнатини в цялостното разбиране за онова, което е необходимото да сторим.

Следващия час продължи с исторически поглед върху Китай, преминал през серия от драматични промени не само през два века, но и през всички столетия, изминали, откакто император Цин бе основал страната. Сякаш това Средно царство бе сглобено от дълга серия тайно заложили взривни устройства. Само отличниците, онези с най-остър поглед и визия, бяха успели да предвидят кога ще станат взривовете. Някои от тях, между другите Сун Ят Сен и самият Мао притежаваха смятаната от невежия народ почти магическа способност да разчитат бъдещето и сами да предизвикат експлозиите.

Най-дълго Йен Ба, естествено, се задържа на Мао и неговото време. С него бе създадена първата комунистическа династия. Самата дума „династия“ не се използваше самоцелно, всички знаеха, че тъкмо така гледаха на Мао китайските бедни селяни, извършили революцията. Той бе император, който пусна обикновените хора да влязат в Забранения град. Сега часът бе ударил, обясни Йен Ба, отново да се обърнем към Мао и смирено да разберем, че той имаше право,

когато казваше как трябва да се планира бъдещето. Той притежаваше способностите на пророк и гадател, но преди всичко на учен, виждаше в бъдещето, пращаше собствена светлина в мрачните пространства на идващите десетилетия.

Но Мао бе сбъркал, твърдейки, че Китай ще осъществи гигантски икономически скок само за няколко години. Големият скок, който трябваше да хвърли Китай едновременно в настоящето и в бъдещето, бе гигантска грешка. Вместо голяма промишленост имаше хора, които седяха и топяха своите стари тенджери и вилици в малки и примитивни пещи в задните си дворове. Големият скок не успя, летвата се скърши, поставена на твърде голяма височина. Никой вече не можеше да отрече, дори когато китайските историци демонстрираха умереност в трактовката на тежките времена, че милиони загинаха от глад. Беше период, в който династията на Мао за няколко години заприлича на предишните императорски династии. Мао се бе затворил в своите покои в Забранения град и така и не прие, че Големият скок се е провалил. После Мао бе преминал към контраатака. Срещу какво? Риторично запита Йен Ба и забави с няколко секунди отговора. Срещу собственото си поражение, срещу погрешната си политика и срещу опасността, че някъде в сенките се подготвя дворецов преврат. Великата културна революция бе реакцията му на онова, което виждаше. Мао мобилизира младежта като при военно положение. Той експлоатираше младежта по същия начин, по който Франция, Англия и Германия направиха това, когато мобилизираха своята младеж и я хвърлиха по бойните полета на Първата световна война. Културната революция бе втората грешка на Мао, тя бе почти изцяло лично отмъщение срещу предизвикалите го обществени сили. По онова време Мао вече остаряваше. Въпросът за неговия наследник винаги бе стоял на първо място в дневния му ред. Когато после Лин Бяо, избраният, се оказа предател и се разби със самолета си по време на бягството си в Москва, Мао започна да губи контрол. Но докрай отправяше призови към онези, които щяха да го надживеят. Щяха да възникнат нови класови борби, нови групи, търсещи привилегии за чужда сметка. Или, както Мао непрестанно повтаряше като мантра, „едното, както винаги, ще бъде заменено с противното“. Само глупавият, безсъвестният, отказващият да види онова, което виждаха всички, би си въобразил, че бъдещето на Китай е веднъж завинаги очертано.

Йен Ба забеляза, че слушателите продължават внимателно да следят думите му. Сега, след историческия увод, знаеше, че ще слушат още повече. Сигурно мнозина имаха предчувствие какво предстои. Това бяха интелигентни хора, със задълбочена представа за всички големи предизвикателства, криещи се в границите на Китай. Но едва сега щеше да се реши каква да бъде политиката пред очакваните драматични промени. Йен Ба знаеше, че изнася една от най-важните речи в новата история на Китай. Един ден думите му щяха да бъдат повторени от президента.

На трибуната, до лампата, дискретно бе поставен малък часовник. Йен Ба започна втория час на речта си, описвайки сегашната ситуация в Китай и необходимите промени. Той разкри растящата пропаст между хората в страната, която заплашваше развитието. Бе необходимо да се засилят крайбрежните райони и големите промишлени центрове. Бъдещето на Китай можеше да се изгради единствено в сътрудничество с околния свят. През последните двайсет години Китай бе претърпял икономически развой без прецедент. Но най-бедните селяни, които живееха в отдалечените си селца, все още не бяха захвърлили старите си дрехи. Бе ясно, че развитието не може да бъде еднакво навсякъде. Това противоречеше на всички икономически правила — някои щяха да забогатеят, други да останат по-бедни.

Йен Ба стигна до онази точка в речта си, в която две думи щяха да доминират казаното. Едната дума бе „заплаха“, а другата „необходимост“. Той заговори за съществуващите заплахи. Едната идваше от разширяващата се пропаст между хората в страната. Докато живеещите в крайбрежните райони непрекъснато виждаха как расте благосъстоянието им, бедните селяни съзнаваха факта, че животът им едва ли ще се подобри. И което бе по-лошо, знаеха, че повече не могат да се издържат от своето земеделие. Единственото, което им оставаше, бе да емигрират в градовете с надеждата, че могат да намерят работа. Но какво щеше да стане, когато градовете повече няма да могат да приемат работници? Досегашната възможност щеше да се превърне в заплаха. Зад стремящите се към градовете имаше много други, стотици милиони, които само чакаха да заемат място в опашката за

еднопосочно пътуване до града. Как можеха да бъдат спрени стотици милиони хора, губещи единствено бедността си, да не се разбунтуват? Мао бе казал, че те са винаги готови за бунт. И защо да е грешал, след като селяните бяха толкова бедни, колкото и преди двайсет години, когато се вдигнаха на протест.

Йен Ба знаеше, че много от слушащите речта му дълго време се бяха занимавали с този проблем. Знаеше, че има план в няколко екземпляра, в който бе формулирано крайното решение. Никой не говореше за това, но всички донякъде посветени в начина на мислене на Комунистическата партия знаеха какво означава. Като малък, но все пак ясен пролог събитията на „Тиенанмън“ през 1989-а показаха, че Комунистическата партия никога няма да допусне хаос. В най-лошия случай, ако не се намереха други решения, на военните щеше да бъде заповядано да нападнат готовите за бунт. Дори десет или петдесет милиона да застанеха пред оръжията на военните, на тях щеше да им бъде заповядано да ги използват. Никоя цена не можеше да бъде достатъчно висока, за да може Комунистическата партия да запази властта си над населението и бъдещето на страната.

Въпросът в крайна сметка е доста прост, каза Йен Ба. Има ли друго решение? Има, но ще изисква високо ниво на стратегическо мислене, за да се стигне до него. Но, уважаеми слушатели, продължи Йен Ба, приготовленията вече са започнали.

Досега бе говорил само за Китай, историята и съвременното. Сега, когато приближаваше третият час, изостави страната и се отправи далеч извън пределите ѝ. Сега заговори за Африка.

Нека се пренесем, каза Йен Ба, на един съвсем друг континент, в Африка. В борбата за покриване на нашите нужди от суровини, сред които не на последно място нефт, през последните години ние изграждаме все по-силни и по-задълбочени отношения с много африкански държави. Щедри на заеми и подаръци, ние не се намесваме в политическите системи на тези страни. Неутрални сме, правим бизнес с всички. Затова за нас е без значение дали държавата, с която търгуваме, е Зимбабве или Малави, Судан или Ангола. За това, естествено, сме критикувани, но не ни засяга, защото знаем, че зад критицизма се крият завист и страх, че Китай вече не е глиненият колос, както твърде дълго си го представяха САЩ и Русия. Хората от западния свят отказват да разберат, че африканските народи

предпочитат да си сътрудничат с нас. Китай никога не ги е потискал, никога не е превръщал земите им в колонии. Напротив, подкрепяхме онези, които се бориха за освобождението си през 50-те години. Затова нашият напредък в Африка се посреща с такава завист от страните на Запада. Нашите приятели от африканските страни се обръщат към нас, когато Международният валутен фонд или Световната банка отклоняват молбите им за заеми. Не се колебаем да помогнем. Правим го с чиста съвест, защото и ние сме бедна страна. Ние все още сме част от така наречения Трети свят. По време на все по-плодотворната работа с тези страни осъзнахме, че за в бъдеще това може да е част от разрешението на проблема, за който говорих по-рано тази сутрин. Нека си припомним какво е било в тези страни преди петдесет години. Тогава Африка се е състояла почти без изключение от колонии, страдащи под гнета на западния империализъм. Ние се солидаризирахме с тези хора, подкрепихме освободителните движения със съвети и оръжие. И неслучайно Мао и неговото поколение бяха пример за това как добре организираното партизанско движение можа да победи могъщия враг, как хиляди мравки изпохапаха крака на слона и го събориха. Когато нашият приятел Нелсън Мандела излезе от затвора на онзи остров, където прекара толкова дълги години, настъпи краят на западния империализъм. Освобождаването на Африка завъртя земното кълбо в посока към свободата и справедливостта. Сега можем да видим как огромни земни пространства, често много плодovити, пустеят в Африка. За разлика от нас Черният континент е рядко населен. И днес ние разбрахме, че там можем да открием поне част от решението на проблема, който заплашва собствената ни стабилност.

Йен Ба отпи от чашата с вода, която стоеше до микрофона. После продължи. Сега вече стигна до онази точка, която знаеше, че по-късно ще предизвика силни дискусии не само сред хората, които го слушаха, но и в Комунистическата партия и нейното Политбюро. Трябва да знаем какво да правим, каза Йен Ба, но трябва да знаем и какво да не правим. Това, което сега предлагаме и на вас, и на африканците, не е вариант на колонизация. Не сме завоеватели, а все още приятели. Ние самите бяхме подложени на варварството на европейския колониализъм. Това, че някой може да забележи известни прилики, не

означава, че за втори път ще изложим африканския континент на колониално нападение. Просто искаме да решим един наш проблем, като същевременно подкрепим тези хора. Искаме да разработим земята в пустеещите места, в плодородните долини около големите африкански реки, като преместим там милиони от нашите бедни селяни. Няма да прогоним тамошните хора, просто ще запълним празните пространства и всички ще имат полза от това. Има страни в Африка, особено на юг и югоизток, където гигантски области ще могат да се населят от бедните в нашата страна. Ще обработим Африка, като същевременно елиминираме надвисналата над нас заплаха. Знаем, че ще срещнем съпротива, и то не само в лицето на околния свят, който ще сметне, че Китай от подкрепящ освободителната борба срещу колониализма сам се превръща в колонизатор. Ще срещнем съпротива и в Комунистическата партия. Затова държа днес тази реч. Сред ръководните кръгове в нашата страна ще има мнозина несъгласни с предложеното решение. Вие, събралите се днес тук, сте носители на онзи разум и възгледи, които говорят, че голяма част от заплахата срещу нашата стабилност може да бъде елиминирана по начина, който описвам. Новото мислене винаги среща съпротива.

Йен Ба продължи още час и четирийсет минути да излага китайската политика в най-близко бъдеще. Когато накрая замлъкна, бе толкова уморен, че краката му трепереха. Но бе изпратен със силни аплодисменти. Погледна часовника си, когато тишината бе възстановена и светлините в залата запалени, и видя, че аплодисментите са продължили деветнайсет минути. Сега задачата му бе изпълнена.

Напусна подиума, тръгна обратно по същия път, по който бе дошъл, и побърза към чакащата го до едни от външните порти кола. По време на пътуването обратно към университета опита да си представи дискусията, която щеше да последва речта му. А може би участниците щяха бързо да се разотидат? Всеки да се върне към своята работа и да обмисли събитията, които предстои да бележат китайската политика в близките години? Йен Ба бе свършил своето. За в бъдеще никой нямаше да споменава името му. Никой нямаше да знае какво точно се бе случило. Участниците в събранието бяха получили строги инструкции, забраняващи воденето на всякакви бележки.

Йен Ба влезе в кабинета си, затвори вратата и напъха речта си в мелачката за хартия, която бе монтирал, щом започна работа по секретната си задача. След като хартията бе накълцана, събра ивиците и ги отнесе в парното помещение в университетското мазе. Пазачът отвори вратата на една от пещите. Йен Ба хвърли там хартиените остатъци и видя как се превръщат в пепел. Останалата част от деня прекара потънал в работа върху статия за изследването на ДНК и неговата роля в бъдещето. Напусна кабинета си малко след шест и тръгна за къщи. Потръпна, щом влезе в новата японска кола, която бе част от възнаграждението му за изнесения доклад.

Същата вечер Я Жу стоеше до прозорците на обширния си кабинет най-горе на небостъргача, който бе негова собственост. Мислеше за изслушаната сутринта реч за бъдещето. Но не размишляваше толкова върху съдържанието ѝ. Отпреди знаеше какви стратегии ще бъдат изготвени в ръководството на партията като отговор на очакваните големи предизвикателства. Затова бе изненадан, че сестра му Хун Циу бе поканена да участва. Макар да заемаше високия пост на съветник в ядрото на Комунистическата партия, той все пак не бе очаквал да я срещне там.

Това не му хареса. Знаеше, че Хун Циу принадлежи към старите комунисти, готови да протестира срещу онова, което със сигурност щяха да заклеймят като нова колонизация на Африка. А самият той бе един от най-убедените последователи на подготвяната сега политика и не искаше ненужно да влиза в конфликт със своята сестра. Ако имаше нещо, което партийното ръководство и управляващите не харесваха, то това бяха сблъсъците между роднини на влиятелни постове. Споменът за конфронтацията между Мао и съпругата му не бе забравен от никого.

На масата му лежеше разтворен дневникът на Сан. Все още не бе попълнил празните бели страници. Но знаеше, че Ли Син се е завърнал и че скоро ще се яви пред него, за да докладва.

Термометърът на стената показваше, че температурите падат.

Я Жу се усмихна и прогони мислите за сестра си и студа. Вместо това си каза, че скоро ще напусне студовете, за да участва в делегация от политици и бизнесмени, на които предстоеше да посетят четири

страни в Южна и Източна Африка. Никога преди не бе ходил в Африка. Но сега, когато Черният континент щеше да означава все повече за развитието на Китай, а може би в по-далечна перспектива да се превърне и в китайски сателитен континент, бе важно той да участва в създаването на основополагащите бизнес връзки. Предстояха интензивни седмици с много пътувания и срещи. Но преди самолетът да полети обратно към Пекин, той бе решил да напусне делегацията за няколко дни и да отиде в африканската джунгла с надеждата да види леопард. Градът лежеше в краката му. За леопардите знаеше, че често се стремят към височините, за да имат поглед към пейзажа наоколо. Това е моята височина, помисли той. Оттук нищо не може да убегне на сетивата ми.

Сутринта на 7 март 2006 година Народният върховен съд в Пекин потвърди смъртната присъда на предприемача Шън Фусиен. Въпреки че през изминалата година се бе държал като човек, дълбоко съжалил, че е взел милиони юана подкупи, съдът не преобразува смъртната му присъда в доживотен затвор, както се очакваше. Силно и драматично се бе увеличило народното негодувание срещу корумпирани бизнесмени, свързани с Комунистическата партия. Партията бе сметнала, че сега е от решаващо значение да се стреснат онези, които са натрупали твърде впечатляващи състояния от подкупи.

Шън Фусиен бе на петдесет и девет години, когато бе потвърдена екзекуцията му. Беше се издигнал от низините до шеф на голям месарски концерн, специализиран в обработката на свинско месо. За да даде предимство на един или друг производител, му предлагаша подкупи, които той бързо започна да приема. В началото на деветдесетте години внимаваше, приемаше само малки суми и избягваше да поддържа набиващ се на очи начин на живот. Към края на десетилетието обаче, когато почти всички негови колеги вече вземаха подкупи, той ставаше все по-невнимателен и искаше все по-големи суми, като същевременно открито демонстрираше с какви средства за живот разполага.

Разбира се, никога не си бе и представял, че ще го нарочат за изкупителна жертва, че ще бъде избран да служи за назидание. Застанал в съдебната зала на този 7 март, все още бе сигурен, че смъртната му присъда ще бъде променена на години затвор, които впоследствие ще бъдат съкратени. Когато съдията с писклив глас прочете присъдата, която гласеше, че ще бъде екзекутиран в рамките на четирийсет и осем часа, той просто не разбра. Никой в залата не посмя да срещне погледа му. Когато полицаите го отведоха, запротестира. Но тогава вече бе късно. Никой не го чу. Веднага го преместиха в една от килиите, в които осъдените на смърт ги заключваха под най-строга охрана, преди да ги изведат на едно поле сами или с други, за да ги екзекутират с изстрел във врата, на колене, със завързани ръце.

Новината за потвърждаването на смъртната присъда на Шън Фусиен се разпространи светкавично сред политическите кръгове в Пекин. Една от узналите бе и Хун Циу, която чу за присъдата само няколко часа след удара на чукчето върху съдийската маса. Намираше се на път от събрание с партийни другарки, когато мобилният ѝ иззвъня и тя помоли шофьора да спре до тротоара, докато премисли съобщението. Хун Циу не познаваше Шън Фусиен, бе го срещнала само веднъж, преди няколко години, на прием във френското посолство. Не го бе харесала, интуитивно схвана, че е алчен и корумпиран. Шън Фусиен бе близък приятел на брат ѝ Я Жу. Разбира се, сега Я Жу щеше да се дистанцира от Шън и да отрече, че ги е свързвало нещо повече от бегло познанство. Но Хун Циу знаеше, че действителността е друга.

Хун Циу бе виждала да умират много хора. Бе присъствала на рязане на глави, на обесвания, на разстрели. Да бъдеш екзекутиран, защото си мамил държавата, бе най-презряната смърт, която би могла да си представи. Та кой би искал да бъде изпратен на буницето на историята с изстрел в тила? Потръпна при тази мисъл. Същевременно не бе сред онези, които заклеймяваха смъртната присъда. Гледаше на нея като на необходимо средство държавата да се защити и смяташе, че е справедливо на извършилите тежки престъпления да се отнема правото на живот. Бързо взе решението си и каза да я закарат до затвора, в който Шън прекарваше последните часове на своя живот. Хун познаваше началника на затвора. Но ако бе получил нареждане от своите по-висши шефове да не допуска никакви посетители, тя едва ли щеше да се срещне с Шън. Иначе бе възможно и да ѝ разреши.

Колата спря пред вратите на затвора. Преди да отвори вратата ѝ, Хун Циу огледа тротоара през затъмнения прозорец. Видя няколко души, за които предположи, че са журналисти или фотографи. После излезе от колата и забърза към вратата във високия зид до главната порта. Затворническият пазач отвори и я пусна да влезе.

Измина почти половин час преди тя, предвождана от пазач, да навлезе по-дълбоко в приличащото на лабиринт затворническо здание и да стигне до канцеларията на Ха Нин, началника на затвора, на най-

горния етаж. Не го бе виждала много години и сега забеляза колко се е състарил.

— Ха Нин — каза тя и протегна и двете си ръце. — Минаха толкова години.

Той пое ръцете ѝ и силно ги стисна.

— Хун Циу. Виждам посивели коси, така както и ти виждаш моите. Помниш ли последната ни среща?

— Когато Дън Сяопин държеше реч за необходимата рационализация на нашата промишленост.

— Времето минава бързо.

— Да, колкото повече остаряваш, толкова по-бързо минава. Мисля, че смъртта ни застига с шеметна скорост, толкова бързо, че едва успяваме да разберем това.

Хун Циу отдръпна ръцете си.

— Дошла съм при теб да говоря за Шън Фусиен.

Ха Нин не изглеждаше изненадан. Тя разбра, че една от причините да я накара толкова дълго да чака бе, че се е опитвал да изчисли какво би могла да иска. Имаше само един отговор, сигурно ставаше дума за осъдения на смърт. Може би бе разговарял и с някой от Министерството на вътрешните работи, за да разбере как да се отнесе с нея.

Седнаха на малка износена съвещателна маса. Ха Нин запали цигара. Хун Циу каза, че иска да посети Шън, за да се сбогува и да чуе дали не би могла да направи нещо за него.

— Много странно — каза Ха Нин. — Шън познава брат ти. Надяваш се Я Жу да се опита да спаси живота му. Но Я Жу отказва да разговаря с Шън и смята, че смъртната присъда е правилна. Сега пък идваш ти. Сестрата на Я Жу.

— Мъж, който заслужава да умре, не заслужава непременно човек да откаже да му направи последна услуга или да чуе последните му думи.

— Получих разрешение да ти позволя да го посетиш. Ако той желае.

— А той желае ли?

— Не знам. В момента лекарят на затвора е в неговата килия и разговаря с него.

Хун Циу кимна.

Изминаха още трийсет минути, преди Ха Нин да бъде извикан в преддверието на канцеларията си. Когато се завърна, Хун Циу бе информирана, че Шън е готов да я приеме.

Шън бе затворен в най-отдалечената килия, в края на коридора. Носеше син затворнически костюм, панталоните му бяха твърде големи, а самото твърде тясно. Ха Нин се дръпна назад и остави един от пазачите да отключи. Когато Хун Циу влезе, усети, че цялата малка стая е наситена с ужас и страх. Шън сграбчи едната ѝ ръка и падна на колене.

— Не искам да умра — изхриптя той.

Хун Циу му помогна да седне на леглото, върху което имаше дюшек и одеяло. Притегли табуретка и седна срещу него.

— Бъди силен — каза тя. — Това е, което ще се запомни. Трябва да умреш с достойнство. Дължиш го на семейството си. Но никой не може да те спаси. Нито аз, нито някой друг.

Шън я гледаше с изцъклени очи.

— Не съм направил нищо, което не са правили и другите.

— Не всички. Но мнозина. Ще отговаряш за стореното от теб.

— Но защо точно аз трябва да умра?

— Можеше да е и някой друг. Но сега си ти. Накрая всички непоправими ще бъдат сполетени от същата съдба.

Шън погледна треперещите си пръсти и поклати глава.

— Никой не иска да говори с мен. Сякаш не само ще умра, сякаш съм сам-самичък на този свят. Дори семейството ми не иска да дойде тук и да говори с мен. Сякаш вече съм умрял.

— Я Жу също не е идвал.

— Това не го разбирам.

— Всъщност тук съм заради него.

— Не искам да му помагам.

— Не ме разбираш. Я Жу няма нужда от помощ. Той отрича, че някога е имал нещо общо с теб. В съдбата ти влиза и това — всички да ти обърнат гръб. Я Жу не прави изключение.

— Наистина ли?

— Наистина. Това, което аз мога да направя за теб, е друго. Мога да ти помогна да си отмъстиш, като ми разкажеш за сътрудничеството си с Я Жу.

— Но той е твой брат!

— Фамилните ни връзки отдавна са прерязани. Я Жу е опасен за тази страна. Социализмът не може да функционира и да се развива, ако няма гражданска чест. Такива като теб и Я Жу корумпират не само себе си, но и обществото.

Накрая Шън разбра какво искаше с посещението си Хун Циу. Това, изглежда, му даде нови сили и упои донякъде изпълненото му с ужас съзнание. Хун Циу знаеше, че Шън всеки момент наново ще рухне и повече няма да може да отговаря на въпросите ѝ. Затова го притисна, принуди го да се държи с нея така, сякаш отново е подложен на полицейски разпит.

— Затворен си в килия и очакваш смъртта. Я Жу си седи в офиса на небостъргача, който нарича Планината на дракона. Това справедливо ли е?

— Той можеше да е тук на мое място.

— Той е ловък. Никой, изглежда, не може да му хване дирите.

Шън се приведе към нея и понижи глас.

— Проследете парите.

— Докъде?

— До онези, които му дадоха големи заеми, за да построи драконовата си планина. Откъде иначе щеше да вземе нужните за това милиони?

— От бизнес инвестициите си.

— Инвестиции? Във фабрики, които произвеждат гумени патета, за да си играят западните деца във ваните? В бараките в задните дворове, където шият обувки и блузи? В пещите си за тухли?

Хун Циу сбърчи чело.

— Да не би Я Жу да има интереси в тухлените фабрики? Тъкмо научихме, че там се отнасят с хората като с роби.

— Я Жу бе предупреден, че това ще излезе наяве. И се оттегли, преди да се проведат големите полицейски акции. В това е силата му. Той винаги е предупреждаван. Има шпиони навсякъде.

Шън внезапно притисна ръце към корема си, сякаш връхлетян от силна болка. Хун Циу съзря страха по лицето му и за миг бе обхваната от чувство на състрадание. Той още не беше стар, бе направил блестяща кариера и сега бе на път да загуби всичко. Не само парите, хубавия си живот, оазиса, който бе изградил за себе си и семейството си посред цялата беднотия. А и главата си. Когато Шън бе заловен и

обвинен, вестниците писаха с възмущение — и с пикантни подробности, — че двете му дъщери редовно летели до Токио или Лос Анджелис, за да си купуват дрехи. Читателите предлагаха тялото на Шън да бъде накълцано на парчета и хвърлено на прасетата.

— Не мога да те спася — повтори Хун Циу. — Но мога да ти дам възможност да повлечеш и други. Получих разрешение да говоря с теб трийсет минути. Това време скоро изтича. Каза ми да проследя парите?

— Понякога го наричат „Златната ръка“.

— Какво означава това?

— Какво друго освен едно? Той е златната средна ръка. Може да превърне черните пари в бели, да изнесе пари от Китай, да ги пласира на сметки, без данъчните власти да имат и най-малка представа за това. Взима петдесет процента от всички трансакции, които провежда. И изпира парите, които се въртят из Пекин — всички тези къщи и арени, които се строят, всичко, което се подготвя за Олимпиадата след две години.

— Нещо от това може ли да се докаже?

— Нужни са две ръце — бавно каза Шън. — Едната, която взима. Но е нужна и друга, която е готова да дава. Колко често някой от тях бива осъден на смърт? Втората ръка, готова да предложи проклетите пари, за да спечели своя дял? Почти никога. Защо единият да е по-голям престъпник от другия? Започни с Чан и Лу, строителите. Те се страхуват, готови са да проговорят, за да се предпазят. Но могат да разкажат невероятни неща.

Шън замълча. Хун Циу мислеше колко далеч от вестникарските писания бе борбата между онези, които искаха да запазят старата зона в центъра на Пекин, сега заплашена от срутване преди Олимпийските игри, и онези, които искаха да рушат, за да строят наново. Тя принадлежеше към хората, които защитаваха старите жилищни квартали. Добре е, разбира се, да се строи, да се обновява, но не да се оставят краткосрочни интереси като едни Олимпийски игри да решават как ще изглежда градът.

Хун Циу разбра, че с въпросите си бе накарала Шън почти напълно да забрави приближаващата се екзекуция. Той заговори отново.

— Я Жу е много отмъстителен човек. За него говорят, че никога не забравя дори и най-малката несправедливост. Разказвал ми е, че

гледа на своето семейство като на съвсем лична своя династия, чиято памет винаги трябва да бъде опазвана. Затова трябва да внимаваш да не помисли, че предаваш честта на семейството.

Шън се вгледа в Хун Циу.

— Той убива всички, които го притесняват. Знам това. Но най-напред тези, които му се подиграват. Има хора, които привиква при нужда. Те изплуват от мрака и пак така бързо изчезват. Скоро чух, че изпратил един от своите хора в САЩ. Говори се, че когато оня се завърнал в Пекин, зад себе си оставил трупове. Бил е и в Европа.

— САЩ? Европа?

— Така твърди мълвата.

— И е вярно?

— Мълвата винаги е вярна. Когато лъжите и преувеличенията се отмият, винаги остава зрънце истина. Ето кое трябва да се търси.

— Откъде знаеш това?

— Власт, която не се гради върху знание и непрестанен приток на информация, накрая не е възможно да бъде отстоявана.

— Това не ти помогна.

Шън не отговори. Хун Циу помисли върху казаното от него. То я изненада. Тя помисли и за онова, което ѝ бе разказала шведската съдийка. Хун Циу бе познала мъжа на снимката, показана от Биргита Руслин. Макар и смътна, нямаше съмнение, че това бе Ли Син, телохранителят на нейния брат. Дали имаше връзка между разказаното от Биргита Руслин и казаното сега от Шън? Възможно ли беше? В такъв случай Я Жу бе направил нещо, което я изненадваше. Дали наистина страдеше от болезнена отмъстителност, която никой не може да спре? Дори и за неща, случили се преди сто години?

Влезе пазачът. Времето бе изтекло. Шън изведнъж пребледня и се вкопчи в едната ѝ ръка.

— Не ме оставяй — каза. — Не искам да съм сам, когато умирам.

Хун Циу се изтръгна от ръцете му. Шън закрещя. Сякаш пред нея стоеше ужасено дете. Пазачът го събори на земята. Хун Циу напусна килията и се отдалечи оттам колкото можеше по-бързо. Отчаяните викове на Шън ехтяха в ушите ѝ дори когато се върна в канцеларията на Ха Нин. И тогава взе своето решение. Нямаше да остави Шън сам в сетния му миг.

Малко преди седем сутринта на другия ден Хун Циу отиде на заграденото място, където се извършваха екзекуциите. Според това, което бе чувала, там се бяха упражнявали военните преди атаката на „Тиенанмън“ преди петнайсет години. Сега тук екзекутираха престъпниците. Заедно с плачещите роднини и Хун Циу застана зад едно от огражденията. Пазеха ги млади войници с пушки в ръце. Хун Циу наблюдаваше най-близко стоящия до нея младеж. Не бе по-възрастен от деветнайсет години. Тя напразно се питаше какво ли си мисли. Беше на годините на собствения ѝ син.

Закрит камион навлезе в полигона. Деветимата осъдени бяха свалени от каросерията от нетърпеливи войници. Хун Циу винаги се бе удивлявала, че всичко става толкова бързо. Смъртта на студеното и мокро поле не бе белязана от никакво достойнство. Видя Шън да пада, изблъскан от каросерията, мълчеше, но тя видя сълзите му. После изкрещя една от жените. Един от войниците я удари, но тя продължи да крещи, докато не пристигна офицерът, който ѝ нанесе удар в лицето с приклада на пистолета си. Въоръжени войници побързаха да заемат място зад осъдените. Дулата на оръжията бяха на около трийсет сантиметра зад тила им. Всичко свърши светкавично. Един офицер изкряска, оръжията изгърмяха и осъдените паднаха по лице.

През последвалите няколко дни Хун Циу премисли разказаното от Шън. Думите му за жаждата за отмъщение на Я Жу отекваха в главата ѝ. Тя знаеше, че той вече бе използвал насилие. Брутално, почти садистично. Понякога си мислеше, че нейният брат е всъщност психопат. Сега, благодарение на мъртвия Шън, може би щеше да си изясни какъв всъщност бе той, брат ѝ. Налагаше се да разговаря с някого от прокурорите, занимаващи се с обвинения в корупция. Всъщност Хун Циу нямаше съмнения. Шън бе казал истината.

Три дни след това, късно вечерта, Хун Циу пристигна на едно военно летище извън Пекин. На пистата стояха два от най-големите пътнически самолети на „Еър Чайна“ в очакване на делегацията, състояща се от почти четиристотин души, която щеше да посети Зимбабве.

В началото на декември Хун Циу узна, че е включена в пътуването. Задачата ѝ бе да води разговори за задълбочаване на

сътрудничеството между зимбабвийската служба за сигурност и китайската. Сътрудничество, което преди всичко се състоеше в предаване на китайските знания и техника на африканските колеги. Хун Циу бе приела известието с радост, защото никога преди не бе посещавала африканския континент.

Хун Циу беше от привилегированите пътници и получи място в едно от предните помещения на самолета, където столовете бяха по-големи и по-удобни. Щом самолетът се издигна, тя хапна от поднесената храна и заспа веднага след загасването на светлините. Събуди се от усещането, че някой е седнал на празното място до нея. Щом отвори очи, погледна право в усмихващото се лице на Я Жу.

— Изненада, мила сестричке! Не си открила името ми в списъка на участниците в делегацията, който сигурно си получила, поради простата причина че не всички са споменати там. Аз, разбира се, знаех, че си вътре.

— Би трябвало да разбере, че няма да изпуснеш такава възможност.

— Африка е част от света. Сега, когато западните сили все повече предават континента, е напълно естествено Китай да излезе иззад кулисите. Предчувствам голям напредък за нашата родина.

— А аз виждам как Китай все повече се отдалечава от своя идеал.

Я Жу вдигна предупредително ръце.

— Не сега, не посред нощ. Няма да се караме. Нека спим. Въпросите, които искаш да ми зададеш, могат да почакаат. Или да ги нарека обвинения?

Я Жу се изправи и изчезна по коридора към стълбата, водеща на горния етаж, точно зад носа на самолета.

Ние не само пътуваме в един и същи самолет, каза си Хун Циу. Но и носим със себе си бойното поле, на което битката в никакъв случай още не е решена. Отново затвори очи. Няма да е възможно да се избегне, мислеше тя. Приближава се моментът, когато голямата пукнатина между него и мен повече няма да може и не бива да се прикрива. Така както не може да се скрие и голямата пукнатина, минаваща право през Комунистическата партия. Голямата и малката битка съвпадат. Постепенно успя да заспи. Нямахше да може да премери сили с брат си, ако не е добре отпочинала.

Над нея Я Жу седеше буден с питие в ръка. Вече си даваше ясна сметка, че мрази сестра си Хун Циу. Тя трябваше да се отстрани. Повече не трябваше да принадлежи към обожаваната от него фамилия. Набърка се твърде много в неща, които не я засягаха. Само ден преди отпътуването чрез своите контакти бе узнал, че Хун Циу е посетила един от прокурорите, водещи разследванията за подкупи. Че е станало дума за него, той изобщо не се съмняваше.

Освен това неговият приятел, високопоставеният полицай Чан Бин, му бе казал, че Хун Циу проявила интерес към шведска съдийка, неотдавна посетила Пекин. Я Жу щеше да си поговори с Чан Бин, щом се завърнеше от Африка. Тя щеше да изгуби тази борба, преди да е започнала сериозно. Я Жу се изненада, когато установи, че дори не изпитва колебание. Повече нищо не трябваше да стои на пътя му. Дори неговата скъпа сестра.

Я Жу се намести по-удобно на стола, който можеше да се превърне в легло. Скоро и той заспа.

Под него се простираше Индийският океан, а оттатък бе брегът на Африка, все още обгърнат от тъмнина.

Хун Циу седеше на верандата на бунгалото, в което щеше да живее по време на посещението си в Зимбабве. В топлата африканска нощ студената зима в Пекин изглеждаше някак нереална. Хун Циу се вслушваше в звуците, изпълващи тъмнината, сред които се открояваха песните на щурците.

Бунгалото ѝ бе сгушено между дървета и храсти в изкуствено селище, създадено специално за изтъкнати гости на зимбабвийската държава. Беше построено още по времето на Ян Смит, когато бялото малцинство в страната бе обявило едностранна независимост от Англия, за да гарантира своето расистко управление в бившата колония. Тогава имало само голяма къща за гости с ресторант и плувен басейн. Ян Смит обичал да се оттегля там със своите министри, за да обсъждат големите проблеми, с които все по-често трябвало да се справя изолираната държава. След 1980 г., когато белият режим паднал, страната била освободена и на власт дошъл Робърт Мугабе, областта се изпълнила с бунгала, алеи за разходка и панорамна веранда при реката Лого, където можели да се видят стада слонове, пристигащи по залез-слънце да пият вода.

Хун Циу току-що бе забелязала един пазач да патрулира по пътеката, виеща се между дърветата. Тя помисли, че никога през живота си не бе виждала толкова плътна тъмнина като африканската. Който и да е можеше да се скрие навън, дори някой звяр, независимо дали на два крака или на четири. Изтръпна, като си представи, че брат ѝ би могъл да бъде там. Дебнещ, очакващ. Както си седеше сега в мрака, за първи път усети пронизващ страх. Сякаш едва в този момент осъзна, че той е способен на всичко, за да постигне целите си и да запази властта си. Настръхна при тази мисъл. Подскочи, когато някакво насекомо избръмча до лицето ѝ. Една чаша, оставена на бамбуковата масичка, падна на каменния под и се разби. Щурците млъкнаха за миг, преди да започнат отново да свирят.

Хун Циу премести стола, за да не настъпи парчетата стъкло. На масата лежеше програмата за периода, който щеше да прекара в Зимбабве. Този първи ден бе преминал в гледане и слушане на

безкрайни военни маршове. После голямата делегация бе откарана в дълга кавалкада от коли, предвождани от моторизирани полицаи, на обяд, на който министри държаха дълги речи и вдигаха наздравици. Според програмата президентът Мугабе трябваше да е домакин на обяда, но той така и не се появи. Когато най-после безкрайният обяд приключи, всички получиха своите бунгала. Лагерът бе на няколко мили извън Хараре, на югозапад. През прозореца на колата Хун Циу виждаше нажежения пейзаж и сивите села и мислеше, че бедността винаги изглежда еднакво, където и да я срещнеш.

Късно следобед бе организирано събрание, на което трябваше да се изготви план за работата през идващите дни. Но тя предпочете сама да прегледа материалите в стаята си. После се разходи до реката и през храстите видя бавните движения на слоновете и главите на хипопотамите над водната повърхност. Беше почти сама там, долу, само един химик от Пекиния университет и един от радикалните пазарни икономисти я бяха придружили. Хун Циу знаеше, че икономистът, чието име не помнеше, е близък с Я Жу. Известно време се питаше дали брат ѝ не го е изпратил като шпионин, за да научи какво си е наумила. Но отхвърли тази мисъл. Брат ѝ бе много по-предпазлив.

Вечерта дълго седя на верандата, потънала в мисли. После си легна и заспа. Някакъв шум я събуди. Някой чукаше на вратата. Погледна часовника си. Полунощ. Кой можеше да я търси толкова късно? Поколеба се дали да отвори. Чукането се повтори. Някой знае, че съм будна, каза си тя, някой ме е видял горе на верандата. Погледна през шпионката. На вратата стоеше един африканец. Беше облечен в хотелска униформа. Любопитството надделя и тя отвори. Младият човек ѝ подаде писмо. Позна почерка на Я Жу. Даде на момчето няколко зимбабвийски долара, без да знае дали са много или малко, и отиде на верандата. Там прочете краткото писмо.

Хун Циу,

Нека склучим мир в името на семейството, в името на нацията. Моля за извинение за грубостта, която понякога показвам. Нека отново се гледаме в очите. Последните дни преди отпътуването за дома те каня да

дойдеш с мен сред дивата природа. Там ще можем спокойно да поговорим.

Я Жу

Тя внимателно проучи текста, търсейки скрито послание между думите. Не намери нищо, никакъв отговор на въпроса защо ѝ бе изпратил това съобщение посред нощ. Вгледа се в тъмнината и помисли за зверовете, дебнещи плячката си, без тя да подозира какво ще се случи.

— Виждам те — прошепна тя. — Откъдето и да дойдеш, ще те забележа навреме. Никога повече няма да седнеш до мен, без да съм те видяла да идваш.

На другия ден Хун Циу се събуди рано. Бе спала неспокойно, сънува приближаващи се към нея сенки, заплашителни, без лица. Сега стоеше навън на верандата и наблюдаваше кратката зора, издигащото се слънце. Пъстроцветен кралски рибар с дълга човка кацна на ръба на верандата и веднага пак отлетя. Росата от влажната нощ блестеше по тревата. Отнякъде долитаха чужди гласове, някой викаше, смееше се. Обгърнаха я силни аромати. Сети се за писмото, стигнало до нея през нощта, и призова себе си към засилена бдителност.

В осем подбрана част от делегацията — общо трийсет и пет човека, под ръководството на един министър на търговията и двама кметове от Шанхай и Пекин се събраха в заседателната зала до фойето на хотела. От стените ги гледаше лицето на Мугабе. На висок глас секретарят на министъра на търговията помоли за внимание.

— Ще се срещнем с президента Мугабе. Президентът ще ни приеме в своя дворец. Ще влезем в обикновена редица, с обичайното разстояние между министри, кметове и останалите делегати. Ще поздравим, ще изслушаме националните химни и ще седнем на маса с определени места. После президентът Мугабе и нашият министър ще разменят поздравии чрез преводачи, след което президентът Мугабе ще произнесе кратка реч. Какво се казва в нея не знаем, защото не сме получили копие. Може да продължи между двамадесет минути и три часа. Препоръчително е преди това да се посети тоалетната. После ще има време за въпроси. След срещата с президента по-голямата част от делегацията ще замине на посещение в медна мина, а министърът и

някои от делегатите ще продължат разговора си с президента Мугабе и с негови министри.

Хун Циу погледна Я Жу, който стоеше с притворени очи в дъното на залата. Но чак когато излязоха навън, погледите им се срещнаха. Я Жу ѝ се усмихна, преди да потъне в една от колите, предназначени за министри, кметове и специално подбрани делегати. Хун Циу седна в чакащия автобус. Я Жу има план, помисли си тя. Но какъв — не знаеше. Страхът ѝ се увеличаваше. Трябва да говоря с някого, каза си тя, с някого, с когото да споделя своя страх. Огледа се. Много от по-старите делегати познаваше отдавна. Повечето от тях споделяха нейните възгледи за политическото развитие на Китай. Но те са уморени, помисли тя. Толкова са остарели, че вече не реагират на дебнещите опасности. Продължи да търси с поглед, но напразно. Нямаше никого, комуто би могла да се довери.

Автобусът внезапно спря. Мъж, който седеше от другата страна на пътеката, ѝ обясни.

— Не можем всички да пристигнем едновременно — каза той. — Колите с най-важните личности ще имат известно предимство. После идваме ние, политическите и икономическите делегати, които ще оформим красивия фон.

Хун Циу се усмихна. Беше забравила името на мъжа, който говореше. Но знаеше, че е професор по физика, преследван по време на Културната революция. Когато се завърна от многото си преживявания в провинцията, той веднага бе избран да ръководи онова, което щеше да стане Институт за космически изследвания на Китай. Хун Циу предполагаше, че споделя нейните възгледи за пътя, по който би трябвало да поеме страната.

Бяха спрели току до малък пазар, разположен край пътя. Хун Циу знаеше, че икономиката на Зимбабве е много близо до пълен срив. Това бе и една от причините голямата делегация да се намира в страната. Въпреки че това никога нямаше да стане обществено достояние, тъкмо президентът Мугабе бе отправил призив към китайското правителство да помогне на Зимбабве да излезе от тежката икономическа депресия. Санкциите на западния свят доведоха до колабиране на всички основни структури. Само няколко дни преди отпътуването от Пекин в един пекински вестник Хун Циу бе прочела, че инфлацията в Зимбабве е близо пет хиляди процента.

Срещата с президента Робърт Мугабе продължи четири часа. Когато го видя да влиза в стаята, ѝ заприлича на приятен учител. Когато пое ръката ѝ, гледаше встрани — мъж от друг свят, който бързо премина покрай нея. След срещата нямаше да си я спомня. Хун Циу помисли, че този дребен мъж, излъчващ сила, въпреки че бе и стар, и крехък, бе описван като кръвожаден тиранин, който измъчва своите поданици, като разрушава жилищата им и ги гони от собствената им земя, когато му скимне. Но други го смятаха за герой, твърдяха, че не бе изоставил борбата срещу останките от колониалните сили.

А какво смяташе тя самата? Знаеше твърде малко, за да си позволи определено мнение. Но Робърт Мугабе бе човек, който в много отношения бе спечелил нейното възхищение и уважение. Той знаеше, че корените на колониализма растат надълбоко и трябва да бъдат отсечени не само веднъж, а много пъти.

Хун Циу слушаше речта на Мугабе. Помисли си, че този човек е вече осемдесетгодишен. И както много африкански водачи бе прекарал дълго време в затвора през периода, когато колониалните сили все още вярваха, че могат да отблъснат атаките срещу своето господство. Че Зимбабве бе корумпирана държава, тя добре знаеше. На страната ѝ предстоеше дълъг път. Но да се обвинява Мугабе като единствено виновен, бе твърде просто. Истината бе по-сложна.

Видя Я Жу, седнал на другия край на масата, близо и до министъра на търговията, и до трибуната, на която се намираше Мугабе. Слуша най-внимателно, каза си Хун Циу. Попива думите и ги обработва, за да види кое може да му даде предимство в бъдещия бизнес — истинската причина на това пътуване. С какви суровини разполага Зимбабве, от които имаме нужда? Как да ги получим на най-ниска цена?

Когато срещата свърши и президентът Мугабе напусна голямата зала, Я Жу и Хун Циу се сблъскаха на вратите. Брат ѝ я бе очаквал. Взеха си всеки по чиния с хапки от дългата маса. Докато Я Жу пиеше вино, Хун Циу се задоволи с чаша вода.

— Защо ми пращаш писмо посред нощ?

— Врълхлетя ме непреодолимо чувство, че е важно. Затова не можах да изчакам.

— Мъжът, който почука на вратата ми, знаеше, че съм будна — каза Хун Циу. — Откъде?

Я Жу учудено вдигна вежди.

— На вратата се чука по различни начини, когато човек спи и когато е буден.

Я Жу кимна.

— Сестра ми е много хитра.

— Не забравяй също, че мога да виждам в тъмното. Снощи седях дълго на моята веранда. Мярнаха ми се лица на лунната светлина.

— Нощес нямаше луна.

— Звездите излъчват светлина, която умея да подсилвам. Звездната светлина може да стане лунна.

Я Жу замислено я изгледа.

— Мериш сили с мен? Така ли?

— Не правиш ли точно това ти?

— Трябва да говорим. На спокойствие. На тишина. Тук стават големи преобразования. Приблжихме Африка с голяма, но приятелски настроена армада. Сега ще осъществим десанта. Прекарай вечерта си на верандата. Ако не почукам на вратата ти към полунощ, можеш да си лягаш да спиш. Значи няма да дойда.

Я Жу остави чашата и напусна сестра си с усмивка. Хун Циу забеляза, че се е изпотила от краткия разговор. Чу се глас, че автобусът на Хун Циу тръгва след трийсет минути. Тя напълни чинията си още веднъж с малките сандвичи. Когато се нахрани, потърси изхода от задната част на двореца, където чакаше автобусът. Беше много топло, слънчевите лъчи се отразяваха върху белите стени на двореца. Тя си сложи слънчевите очила и бялата шапка, които носеше в чантата си. Тъкмо щеше да се качва на автобуса, когато някой я заговори. Тя се обърна.

— Ма Ли? Ти тук?

— Замествам стария Цу. Получи тромб и не можа да дойде. Бях извикана на негово място. Затова не съм в списъка на делегатите.

— Не те забелязах, като пристигнахме тук сутринта.

— Някой ми каза, че погрешка съм седнала в една от колите. Сега съм си на мястото.

Хун Циу протегна ръце и сграбчи китките на Ма Ли. Точно с нея би поговорила. Ма Ли беше нейна приятелка от годините в университета, веднага след Културната революция. Хун Циу си спомни как една ранна утрин в една от занималните бе заварила Ма Ли да спи

на един стол. Щом се събуди, двете започнаха да си говорят. Сякаш от самото начало бе предопределено да се сприятелят.

Ма Ли получи образование като икономически анализатор и бе назначена в Министерството на търговията като член на групата финансови експерти, които денонощно държаха под контрол валутните движения в света. Самата Хун Циу бе станала съветник на министъра на вътрешната сигурност, по-специално сигурността на политическите ръководители. Хун Циу бе на сватбата на Ма Ли, но след като Ма Ли роди две деца, общуването им стана нередовно.

И ето сега се срещаха отново. По време на пътуването не спряха да разговарят. Хун Циу забеляза, че и Ма Ли бе не по-малко радостна от това, че отново се виждат. Когато пристигнаха в хотела, решиха да се разходят към голямата панорамна тераса при реката. Никоя от тях нямаше задачи преди другия ден, когато Ма Ли щеше да посети експериментална ферма, а на Хун Циу ѝ предстоеше среща с група зимбабвийски военни при водопадите „Виктория Фолс“.

Когато стигнаха до реката, жегата беше смазваща. Някъде далеч се чуваше глух гръмотевичен тътен. Наоколо като че ли нямаше никакви животни. Сякаш теренът бе напълно изоставен. Когато Ма Ли сграбчи ръката на Хун Циу, тя подскочи.

— Виждаш ли? — попита Ма Ли и посочи гъстия храсталак на брега.

Хун Циу погледна, без да забележи някакво движение.

— Зад онова дърво с обелената от слоновете кора, до скалата, която стърчи като копие от земята.

Сега Хун Циу видя. Опашката на лъва бавно се размахваше, шибайки червената земя. От време на време очите и гривата му се мяркаха сред листата.

— Имаш добро зрение — каза Хун Циу.

— Научих се да наблюдавам. Иначе теренът е опасен. Дори в града или в заседателната зала може да има пейзаж, съдържащ капани, които внезапно щракват, ако не внимаваши.

Тихо, почти бездиханно двете гледаха как лъвът слиза до реката и лочи от водата. Навътре във водата се виждаха главите на няколко хипопотама. Кралски рибар със същото многоцветно оперение като на онзи, кацнал на верандата на Хун Циу, се приземи на парапета с водно конче в клюна.

— Тишината — каза Ма Ли. — Колкото повече остарявам, все повече копнея за нея. Може би това са първите признаци на старостта? Никой не би искал да умре, обграден от шума на радиоапарати и машини. Прогресът ще ни отнеме великата тишина. Би ли могъл човек да живее без тишината?

— Права си — каза Хун Циу. — А невидимите заплахи срещу живота ни? С тях какво да правим?

— Говориш за мръсотията? Отровите? Епидемиите, които непрекъснато мутират и сменят вида си?

— Според Световната здравна организация днес Пекин е най-мръсният град в света. Скоро бяха измерени 142 микрограма мръсни частици на един кубичен метър въздух. В Ню Йорк тази цифра е 27, в Париж 22.

— Помисли за всички хора, които за пръв път разбират, че имат възможност да си купят мотопед. Как да ги накараш да се откажат?

— Като се засили партийното ръководство над развитието.

Ма Ли бързо прекара ръка по бузата на Хун Циу.

— Благодарна съм всеки път, когато забележа, че не съм сама. Не се страхувам, когато твърдя, че инициативата „Баосиен юндун“ е това, което може да спаси нашата страна от разкол и упадък.

— „Кампания за запазване правото на Комунистическата партия да ръководи“ — каза Хун Циу. — Съгласна съм с теб. Но същевременно и ти, и аз знаем, че опасността ни заплашва отвън. Някога съпругата на Мао бе къртицата на новата висша класа, въпреки че не по-зле от останалите размахваше червеното знаме. Сега има други, които се крият в партията и не желаят нищо друго, освен да ѝ се противопоставят и да заменят стабилността в страната с капиталистическа свобода, която никой няма да може да контролира.

— Стабилността вече я няма — каза Ма Ли. — Понеже съм анализатор и познавам паричните потоци, движещи се в нашата страна, знам много неща, за които ти или други нямат понятие. Но, разбира се, не мога нищо да кажа.

— Сами сме. Лъвът не чува.

Ма Ли я погледна изпитателно. Хун Циу знаеше точно какво си мисли: мога ли да ѝ се доверя или не?

— Не казвай нищо, ако се колебаеш — каза Хун Циу. — Направиш ли грешен избор в доверието си, оставаш беззащитен и

безпомощен. Това знаем още от Конфуций.

— Вярвам ти — каза Ма Ли. — И все пак неизбежно е обичайните предпазни инстинкти да призовават към бдителност.

Хун Циу посочи към брега на реката.

— Сега и лъва го няма. Не забелязахме кога е изчезнал.

Ма Ли кимна.

— Тази година правителството ще обяви увеличение на военните разходи с почти петнайсет процента — продължи Хун Циу. — Като имаме предвид, че Китай няма фактически врагове наблизо, естествено е Пентагонът и Кремъл да се запитат какво е това въоръжаване. Техните изследователи без особено усилие ще разберат, че държавата и военните се подготвят да посрещнат вътрешна заплаха. Освен това ние разходваме почти десет милиарда юана за нашето интернет наблюдение. Това са цифри, които е невъзможно да бъдат скрити. Но има и друга статистика, за която знаят малцина. Колко мислиш бунтове и масови протести са станали у нас през изминалата година?

Ма Ли помисли, преди да отговори.

— Може би пет хиляди?

Хун Циу поклати глава.

— Почти деветдесет хиляди. Пресметни колко прави това на ден. Цифра, която виси като тъмна сянка над всичко, което предприема Политбюро. Стореното от Дън преди петнайсет години, либерализирането на икономиката по онова време можа да потуши безпокойството в страната. Днес това не е достатъчно. Особено когато градовете вече не могат да осигурят място и работа на стотиците милиони бедни селяни, нетърпеливо очакващи своя ред, за да получат дял от хубавия живот, за който мечтаят всички.

— Какво ще стане?

— Не знам. Никой не знае. Човек е мъдър, когато е неспокоен и мислещ. В партията се води битка за власт, която никога, дори по времето на Мао, не е била толкова сериозна. Никой не може да предвиди развързката. Военните се опасяват от неконтролируем хаос. Ти и аз знаем, че единственото, което можем да направим, е да възстановим предишните основи.

Стадо слонове бавно се придвижи към реката. И когато компания западни туристи пристигна на терасата, двете се върнаха във фоайето

на хотела. Хун Циу смяташе да предложи да хапнат заедно, но Ма Ли я изпревари и обяви, че вечерта е заета.

— Тук сме четиринайсет дни — каза тя. — Ще имаме време да поговорим за всичко, което се е случило.

— И за всичко, което се случва и ще се случи — отвърна Хун Циу. — Всичко, на което все още не намираме отговор.

Тя видя Ма Ли да тръгва от другата страна на огромния плувен басейн.

Утре ще говоря с нея, помисли. Точно когато имах най-много нужда от човек, се появява една от най-старите ми приятелки.

Вечерта Хун Циу хапна сама. Голяма компания от китайската делегация се бе събрала около две дълги маси, но тя предпочете уединението си.

Нощни пеперуди танцуваха около лампата над главата ѝ.

Когато се нахрани, поседя малко в бара до басейна и изпи чаша чай. Няколко от китайските делегати се напиха и се опитаха да задяват младите и красиви сервитьорки, движещи се между масите. Хун Циу се възмути и се махна оттам. В един друг Китай това никога нямаше да бъде допуснато, бясна си мислеше тя. Тогава охранителите щяха да се намесят. Пияните и дрогираните никога нямаше да представляват Китай. Може би щяха да бъдат осъдени на затвор. А не като сега, никой да не се намесва.

Седна на своята веранда и се замисли за арогантната илюзия, че една по-освободена капиталистическа пазарна система ще благоприятства развитието. Целта на Дън беше китайското колело да се завърти по-бързо. Днес ситуацията е различна. Живеем с риска за прегряване не само на икономиката, но и на собствените ни мозъци. Не виждаме каква цена плащаме — отровени реки, задушаващ ни въздух и милиони хора в отчаяно бягство към големите градове. Някога се появихме в тази страна, тогава наричаща се Родезия, за да подкрепим една освободителна борба. Сега, близо трийсет години след освобождението ѝ, се връщаме като преоблечени колонизатори. И брат ми е един от тези, които продават старите ни идеали. У него няма нищо от достойната вяра в народните сили и в народното благополучие, освободили някога нашата собствена страна.

Тя затвори очи и се вслуша в звуците на нощта. От уморената ѝ глава бавно изчезнаха мислите за Ма Ли и техния разговор.

Почти се бе унесла, когато чу звук, пресякъл песента на щурците. Чупене на клон. Отвори очи и се изправи на стола. Щурците бяха замлъкнали. Изведнъж осъзна, че наблизо има някой.

Хун Циу скочи вътре в бунгалото и заключи стъклената врата. Вътре светеше лампа, която загаси. Сърцето ѝ биеше лудо в гърдите. Страхуваше се. Имаше някой там, навън, в мрака.

Седна на леглото в тъмнината и със страх зачака някой да дойде.

Но от мрака не се появи никой. След близо час очакване дръпна завесите, седна на бюрото и написа писмото, което през деня се бе оформило в главата ѝ.

Хун Циу описва няколко часа случилото се в последно време, като изходна точка бяха брат ѝ и странните сведения, дадени ѝ от шведската съдийка Биргита Руслин. Направи го за собствена защита, като същевременно един път завинагиzakлейми брат си като корумпиран и един от онези, канещи се да поемат контрола над Китай. Освен това бе възможно той и неговият телохранител Ли Син да са намесени в няколко брутални убийства далеч извън пределите на Китай. Бе изключила климатика, за да може по-лесно да долавя идващите отвън звуци. Мислеше, че има всички причини да изпитва тревога. Бе живяла дълго и можеше да различава истинските от въображаемите опасности.

Когато завърши, прочете написаното, направи няколко поправки, после залепи плика, написа името на Ма Ли на него и легна на леглото да поспи. От тъмнината навън не се долавяше никакъв звук. Въпреки че бе много уморена, измина доста време, преди да се унесе.

В седем часа стана и видя от верандата слънцето да се издига над хоризонта. Ма Ли вече седеше в закусвалнята, когато тя се появи. Хун Циу седна на нейната маса, поръча на сервитьорката чай и се огледа. На повечето от масите седяха членове на китайската делегация. Ма Ли ѝ разказа, че смята да отиде до реката и да погледа животните.

— Ела в стаята ми след час — тихо ѝ каза Хун Циу. — Номер 22.

Ма Ли кимна, без да задава въпроси. Като мен и тя е научена на живот, в който знаеш да пазиш тайна, помисли Хун Циу.

Изяде закуската си и после се върна в стаята си, за да чака Ма Ли. Тръгването за експерименталната ферма щеше да е чак в девет и половина.

Точно след час Ма Ли почука на вратата. Хун Циу ѝ даде писмото, написано от нея през нощта.

— Ако нещо ми се случи — каза тя, — това писмо е важно. Умра ли от старост в леглото си, можеш да го изгориш.

Ма Ли внимателно я погледна.

— Трябва ли да се тревожа за теб?

— Не. Но все пак писмото е необходимо. Заради другите. И заради нашата страна.

Хун Циу видя учудването на Ма Ли. Но не зададе повече никакви въпроси, само пъкна плика в ръчната си чанта.

— Днес какво ще правиш? — запита Ма Ли.

— Имам работа с членове на службата за сигурност на Мугабе.

Хун Циу изпрати Ма Ли до вратата и я видя да изчезва по каменната стълба, виеща се през пищната растителност.

Точно до нейното бунгало растеше палисандрово дърво. Тя загледа светлосините цветове. Опита да се сети за нещо, с което да сравни цвета, но не успя. Вдигна паднал на земята цвят. Притисна го между страниците на дневника, който винаги носеше със себе си, но в който рядко пишеше.

Тъкмо се канеше да седне на верандата и да прочете доклад за политическата опозиция в Зимбабве, когато на вратата се почука. Отвън седеше един от китайските гидове, отговарящи за пътуването, мъж на средна възраст на име Шу Фа. Хун Циу и преди бе забелязала, че той е непрекъснато нащрек нещо да не се обърка в организацията. Не беше подходящ да изпълнява толкова отговорна задача, особено като се има предвид, че английският му бе далеч от задоволителен.

— Госпожо Хун Циу — каза Шу Фа. — Плановете се промениха. Министърът на търговията ще пътува до съседен Мозамбик и иска да го придружите.

— Защо?

Учудването на Хун Циу бе истинско. Тя никога не бе имала никакви по-тесни контакти с министъра на търговията Къ, освен когато го поздрави преди отпътуването за Хараре.

— Министърът на търговията Къ само каза да ви предам, че трябва да дойдете. Ще бъдете член на една по-малка делегация.

— Кога пътуваме?

Шу Фа изтри потта от челото си и разпери ръце. Посочи часовника си.

— Невъзможно ми е да ви обясня подробно. Колите за летището тръгват след четирийсет и пет минути. Няма да се толерират никакви закъснения. Всички, които ще пътуват, са помолени да вземат лек багаж и да имат предвид евентуално пренощуване. Но връщането може да стане и тази вечер.

— Закъде точно заминаваме?

— За град Бейра на Индийския океан. Според сведенията, които имам, пътуването със самолет е само час. Бейра е в съседната страна Мозамбик.

Хун Циу не успя да зададе повече въпроси. Шу Фа побърза да се отдалечи.

Има само едно обяснение, каза си Хун Циу. Я Жу иска това. Естествено, нали е от онези, които са с министър Къ. Сега иска и мен.

Тъй като не желаше да се противи на Къ, тя бързо опакова по-малката от своите две пътнически чанти и се приготви за отпътуването. Пристигна на рецепцията няколко минути преди определеното време. Нито Къ, нито Я Жу се виждаха наоколо. Затова пък ѝ се стори, че мерна телохранителя на Я Жу — Ли Син, макар да не бе сигурна. Шу Фа я придружи до една от чакащите лимузини. Заедно с нея пътуваха двама мъже, за които знаеше, че работят в Министерството на земеделието в Пекин.

Летището бе близо до Хараре. Трите коли, съставлящи колоната, караха много бързо с моторизиран полицейски ескорт. Хун Циу успя да види, че на всеки уличен ъгъл имаше полицаи, които спираха движението. Така те минаха право през портите на летището и веднага се качиха на борда на реактивен самолет на зимбабвийските военновъздушни сили. Хун Циу влезе от задния вход и видя, че самолетът е разделен наполовина. Предположи, че Мугабе е дал личния си самолет. Минаха само няколко минути след стъпването на Хун Циу на борда, когато самолетът се издигна. До нея седеше една от секретарките на Къ.

— Накъде пътуваме? — попита Хун Циу, когато самолетът набра височина и пилотът съобщи, че полетът ще трае петдесет минути.

— Към долината на река Замбези — отвърна жената до нея.

Тонът ѝ накара Хун Циу да осъзнае, че е безсмислено да задава повече въпроси. Имаше време да разбере какво означава това внезапно пътуване.

А дали беше внезапно? Хрумна ѝ, че нищо не би могла да каже със сигурност. Може всичко да е част от план, който ѝ е неизвестен?

Когато самолетът започна да се снишава за кацане, той направи продължителен завой над океана. Хун Циу видя синьо-зелената проблясваща вода, малките рибарски лодки с прости триъгълни

платна, люлеещи се на вълните. Градът Бейра блестеше на слънчевата светлина. Когато слезе от самолета, я блъсна адската жегга. Видя Къ да върви към първата кола, която не беше черна лимузина, а бял джип със знаменцата на Мозамбик на капака на двигателя. В същата кола видя да влиза и Я Жу. Той така и не се обърна към нея. Но знае, че съм тук, помисли Хун Циу.

Подкараха на северозапад. В колата с Хун Циу пътуваха и двамата мъже от Министерството на земеделието. Седяха надвесени над малки топографски карти и внимателно следяха през прозореца променящия се пейзаж. Хун Циу все още изпитваше същата неприязън както тогава, когато Шу Фа стоеше пред бунгалото ѝ и говореше за промяната в плановете. Сякаш бе въввлечена в нещо, за което я предупреждаваха опитът и интуицията ѝ. Я Жу ме иска, мислеше тя. Но какъв аргумент е изтъкнал пред Къ, за да седя сега тук и да се треса в японска кола, вдигаща гъсти облаци червена пръст?

Единствената разумна причина да участва в пътуването бе, че принадлежи към мнозината в Комунистическата партия, отнасящи се с колебание към провежданата политика. Такъв беше и самият Къ. Но дали бе като заложница, или защото трябва да промени мнението си за политиката, която смяташе за погрешна?

Накрая спряха на място, наречено Сачомбе. Представляваше проснало се нашироко село с колиби, няколко магазина и полусрутени бели циментови сгради от колониално време.

Когато излязоха от колите и избърсаха потта и праха от лицата си, Хун Циу забеляза, че целият район е заграден от военни коли и въоръжени войници. Зад загражденията можа да види любопитни хора, наблюдаващи странните гости. Бедните са винаги тук, каза си тя. Онези, чиито интереси винаги казваме, че защитаваме.

По средата на пясъчния площад пред една от белите сгради бяха опънати две големи палатки. Още преди автомобилната колона да спре, вече бяха пристигнали голям брой черни лимузини. Там бяха и два хеликоптера от мозамбикските военновъздушни сили. Не знам какво ни очаква, помисли Хун Циу, но каквото и да е, трябва да е важно. Какво е това, което кара министъра на търговията Къ да бърза с посещение в една страна, която дори не е вписана в програмата? Една по-малка част от делегацията щеше да направи еднодневни посещения в Малави и Танзания. Но нищо не бе споменато за Мозамбик.

Появи се духов оркестър. Едновременно с това от една от палатките излязоха няколко мъже. Хун Циу веднага позна дребния мъж, вървящ най-отпред. Имаше сива коса, очила, яко телосложение. Този мъж, който сега приветстваше министъра на търговията Къ, бе самият новоизбран президент на Мозамбик Гебуза. Къ представи делегацията на президента и придружаващите го. Когато Хун Циу се ръкува с него, тя погледна право в чифт любезни, но същевременно изучаващи очи. След презентацията оркестърът изсвири двата национални химна. Хун Циу се изпъна и отдаде чест.

Докато слушаше мозамбикския национален химн, потърси с очи Я Жу, но не го видя никъде. Не го беше виждала, откакто пристигнаха в Сачомбе. Продължи да разглежда присъстващата група китайци и установи, че и други бяха изчезнали след кацането в Бейра. Поклати глава. Нямаше смисъл да се опитва да размишлява къде може да е Я Жу. По-важното бе сега самата тя да разбере какво ще се случва тук, в тази долина, през която течеше река Замбези.

Въведоха ги в едната палатка. Хун Циу бе настанена на задния ред. На пода на палатката имаше килими и всеки от делегатите получи на свое разположение меко кресло. Когато всички седнаха, президентът Гебуза се качи на импровизирана катедра. Хун Циу си сложи слушалките. Превеждаше се от португалски на китайски. Хун Циу предположи, че преводачът е от прочутия институт за преводачи в Пекин, който обучаваше само придружаващите президента, правителството и вземащите участие в най-важните бизнес преговори. Някога Хун Циу бе чувала, че няма език, колкото и малък да е той, за който да няма квалифицирани преводачи в Китай. Това я караше да се гордее.

Хун Циу се обърна и погледна към входа на палатката, която бавно се полюшваше от вятъра. Там зърна Шу Фа, няколко войници, но не и Я Жу.

Президентът говори много кратко. Поздрави с добре дошли китайската делегация и каза само няколко встъпителни думи. Хун Циу слушаше внимателно, за да разбере какво става около нея.

Подскочи, когато усети ръка на рамото си. Я Жу незабелязано бе влязъл в палатката и бе застанал на колене зад нея. Той махна едната й слушалка и прошепна в ухото й.

— Слушай сега, скъпа сестро, и ще разбереш някое от големите събития, които ще променят нашата страна и нашия свят. Ето как ще изглежда бъдещето.

— Къде беше?

— Вървя по свои пътища. Но сега искам да слушаш и да се учиш. Да чуеш как старите идеали се подменят от нови, без да загубят съдържанието си.

Я Жу намести обратно слушалката на ухото ѝ и бързо изчезна през отвора на палатката. Тя мерна отвън телохранителя Ли Син и наново се запита дали той бе убил всички онези хора, за които ѝ разказа Биргита Руслин. Реши веднага, щом се завърне в Пекин, да говори с някои от своите приятели в полицията. Ли Син не правеше нищо без заповед от Я Жу. Времето щеше да я сблъска с брат ѝ. Но първо трябваше да научи какво се бе случило в действителност.

Президентът даде думата на председателя на комитета, ръководещ приготвянията от мозамбикска страна. Той бе поразително млад, плешив и с очила без рамки. На Хун Циу ѝ се стори, че долови името му — Мапито или може би Мапиро. Той говореше с превзет глас, сякаш онова, което казваше, го забавлява.

И Хун Циу разбра. Постепенно ѝ се изясни характерът на срещата, тайнствената рамка. Дълбоко в мозамбикската джунгла се оформяше гигантски проект, обхващащ две от най-бедните страни в света, едната велика сила, другата малка държава в Африка. Докато слушаше, Хун Циу разбра защо Я Жу бе искал да присъства и тя. Хун Циу бе ярък противник на всичко, което можеше да доведе до превръщането на Китай в империалистическа държава, с което, както казваше Мао, да стане книжен тигър, който обединената народна съпротива рано или късно ще смаже. Може би Я Жу таи слаба надежда Хун Циу да се убеди, че това, което се случва сега, ще означава преимущества за двете бедни държави? Но все пак по-важното бе да се покаже, че групата, към която принадлежи Хун Циу, не плаши хората на власт. Нито Къ, нито Я Жу се страхуваха от Хун Циу и нейните съмишленици.

Мапито продължи да говори.

— По-късно днес ще заминем с хеликоптери по река Замбези, горе до Бандар и после по течението към Луабо, където започва голямата делта, съединяваща реката с океана. Ще пътуваме над

плодородни, но рядко населени земи. Според нашите изчисления за петгодишен период можем да приемем четири милиона китайски селяни, които могат да обработват пустеещите области. Никой няма да бъде принуден да се мести, никой няма да загуби препитанието си. Напротив, нашите сънародници ще се възползват от голямата промяна. Всички ще имат достъп до пътища, училища, болници, електричество, всичко онова, което преди бе достъпно за малцина на село и привилегия за живеещите в градовете.

Хун Циу вече бе чула мълвата, че властите, занимаващи се с принудителната евакуация на селяни поради големите строежи на язовири, обещаха на засегнатите, че един ден ще живеят като чифликчии в Африка. Тя виждаше пред себе си голямото преселение. Красивите думи рисуваха райска картина — как китайските селски бедняци, неграмотни, неуки, ей така ще пуснат корени в чуждата обстановка. Как немалко да има никакви проблеми, никакви конфликти с вече живеещите покрай реката. Но никой не би могъл да я убеди, че това, което слушаше сега, не е началото на превръщането на Китай в хищна нация, която без колебание ще заграби целия петрол и всички суровини, от които има нужда, за да продължи бясното си икономическо развитие. Съветският съюз бе помогнал с оръжие по време на дългата освободителна война, довела до прогонването на португалските колонизатори от страната през 1974-та. Това най-често бяха стари, бракувани оръжия. Като отплата получи правото на крупен риболов в богатите води на Мозамбик. Нима Китай сега щеше да последва тази традиция?

За да не привлича погледите към себе си, тя аплодира заедно с другите при завършването на речта. Министърът на търговията Къ отиде на трибуната. Няма рискове, увери той, всичко и всички са безкористно свързани във взаимен и равностоен обмен. Къ говори кратко. После гостите бяха заведени в другата палатка, където бяха поднесени различни дребни предястия. Хун Циу получи добре изстудена чаша вино. Потърси с поглед Я Жу, но не го откри.

Час по-късно хеликоптерите излетяха и са насочиха на северозапад. Хун Циу гледаше огромната река под себе си. Малкото населени места с изорана и засята земя бяха в остър контраст с гигантските области, изглеждащи недокоснати. Хун Циу се запита

дали въпреки всичко не греша? Шумът на двигателите ѝ пречеше да събере мислите си. Въпросът остана без отговор.

Преди да влезе в хеликоптера, ѝ дадоха малка карта. Тя веднага я позна. Двата от Министерството на земеделието проучваха точно тази карта, докато пътуваха с кола от Бейра.

Стигнаха най-северната точка и после обърнаха на изток. Когато пристигнаха в Луабо, хеликоптерите направиха завой над океана и после се насочиха надолу в близост до място, което Хун Циу локализира на картата като Чинде. На пистата ги очакваха нови коли и нови пътища с познатата червена земя.

Караха право през джунглата и спряха на малък приток на Замбези. Колите паркираха на изчистено от храсти и стъбла място. Няколко палатки бяха разпънати в полукръг до реката. Когато Хун Циу слезе от хеликоптера, Я Жу бе там и я посрещна.

— Добре дошла в Кая Кванга. Значи „моят дом“ на някой от местните диалекти. Тук ще прекараме нощта.

И посочи палатката най-близо до реката. Млада чернокожа жена пое чантата ѝ.

— Какво правим тук? — запита Хун Циу.

— Ще се наслаждаваме на африканската тишина след дългия работен ден.

— Тук ли ще видя леопарда?

— Не. Тук има най-вече змии и костенурки. И големи мравки, от които всички се страхуват. Но няма леопарди.

— И сега какво?

— Нищо. Днешната работа приключи. Ще забележиш, че тук не е толкова примитивно, колкото си мислиш. В твоята палатка дори има душ. Удобно легло. По-късно вечерта ще вечеряме заедно. После който иска, може да остане при огъня, а който не иска, може да спи.

— Нека поговорим — каза Хун Циу. — Необходимо е.

Я Жу се усмихна.

— След вечеря. Можем да седнем пред моята палатка.

Нямаше нужда да я посочва. Хун Циу вече бе разбрала, че е точно до нейната.

Тя седеше пред отвора на палатката и гледаше как краткото смрачаване се спуска над храсталака. На откритото място между палатките вече гореше огън. Видя Я Жу там. Беше се облякъл в бял

смокинг. Това ѝ напомни на видяна от нея отдавна снимка в китайско списание, където в голям репортаж се описваше колониалната история на Африка и Азия. Двама бели мъже в смокинги седяха и ядяха на бяла покривка, със скъп сервиз, с изстудено бяло вино навътре в африканската джунгла. Африканските сервитьори стояха неподвижно зад столовете им.

Хун Циу последна приближи сервираната при огъня маса.

Мислеше за писмото, което написа предната нощ. И за Ма Ли, на която изведнъж вече не знаеше дали може да се довери.

Нищо, помисли тя, не е вече сигурно. Нищо.

След вечерята сред нощните сенки се появи танцова група. Хун Циу, която дори не вкуси от предложеното вино, защото искаше да запази главата си ясна, наблюдаваше танцьорите със смесица от възхищение и остатъци от някогашен трепет. Някога, като много млада, бе мечтала за бъдеще на артистка в китайски цирк или в класическата Пекинска опера. После, когато порасна, мечтите ѝ се смириха. Сега, когато гледаше танцьорите, сякаш сливащи се в едно многоръко тяло, тя си припомни някогашните чувства.

Видя Я Жу в платнен стол, балансиращ с чаша вино на коляното, с притворени очи и помисли, че знае много малко за неговите детски блянове. Той винаги бе в свое собствено вътрешно пространство.

Хун Циу продължи да се оглежда наоколо. Президентът Гебуза и свитата му бяха изчезнали. В лагера, в който щяха да пренощуват, бе само китайската делегация, също и сервитьорите, готвачите и голям брой охрана, криеща се в сенките. Много от онези, които сега седяха и гледаха буйните танци, изглеждаха потънали в други мисли. Голям скок се подготвя в африканската нощ, помисли Хун Циу. И отказвам да повярвам, че това е нашият верен път.

Изведнъж една жена запя. Китайската преводачка каза, че това е приспивна песен. Хун Циу слушаше и мислеше, че звуците биха приспали и китайско дете. Спомни си историята за люлката, която бе чула някога. В бедните страни жените връзвали децата на гърба си, защото ръцете им трябвало да са свободни, за да работят, особено на полето — в Африка с мотика, в Китай във вода до колене, за да садят ориз.

Затвори очи и заслуша. Жената завърши с тон, който дълго се задържа, преди да падне сякаш като перце на земята. Представлението свърши и гостите аплодираха. Отделни тихи разговори започнаха между различни хора, придърпали столовете си по-близо. Други се изправиха и влязоха в палатките си или просто застанаха на ръба на светлината от огъня, сякаш в очакване на нещо, неизвестно какво.

Я Жу дойде и седна до Хун Циу на изоставен празен стол.

— Забележителна вечер — каза. — На пълна свобода и покой. Толкова далеч от големия град май никога не съм бил.

— Офисът ти — каза Хун Циу. — Той е високо над обикновените хора, над колите и шума.

— Не може да се сравни. Там съм като в самолет. Понякога ми се струва, че моят небостъргач свободно се люлее. А тук съм на земята. И тя здраво ме държи. Бих искал да имам къща в тази страна, бунгало на някой бряг, където да мога да си легна веднага след вечерното къпане.

Хун Циу забеляза, че са останали сами. Столовете около тях бяха празни. Запита се дали Я Жу е дал да се разбере, че иска да говори със сестра си в уединение.

— Какво ще струва всичко това? — попита тя.

— Този лагер? Пътуването? Какво искаш да кажеш?

— Да преместиш четири милиона души от Китай в една африканска долина с голяма река. А после може би десет или двайсет, или сто милиона от най-бедните ни селяни в други страни на този континент.

— Накратко, ще струва много пари. А в далечна перспектива — нищо.

— Предполагам — каза Хун Циу, — че всичко е вече подготвено. Подбор, транспорт с цяла армада от кораби, сглобяеми къщи, храна, инструменти, магазини, училища, болници. Сключени ли са, подписани ли са вече договорите между двете страни? Какво ще получи Мозамбик? А ние какво друго ще получим освен правото да приспособим една част от нашите селяни бедняци към друга бедна страна? Какво ще стане, ако се окаже, че цялото това преселение е грешка? По какъв начин сте напъхали палците на Мозамбик в менгемето? Кое е онова, което не знам? Какво стои зад всичко това, освен желанието да се отървем от проблем, който расте и излиза от контрол в Китай? Къде ще отидат всички онези оставащи милиони, заплашващи да се вдигнат на бунт срещу сегашния ред?

— Искам да погледнеш със собствените си очи. Да използваш разума си и да разбереш необходимостта от населяването на долината на Замбези. Нашите братя тук ще произвеждат свръхпродукция, която може да се изнася.

— Говориш така, че всичко да изглежда като благотворителност. Всъщност само следваме стъпките, правени преди от империалистите.

Палците на колониите в менгемето, излишъкът от печалбите за нас. Нов пазар за нашите стоки, начин да се направи капитализмът по-приемлив. Това, Я Жу, е истината зад всички хубави думи. Знам, че сме построили ново финансово министерство на Мозамбик. Наричаме го дар, но на това аз му викам рушвет. Чух също, че китайските надзиратели бият местните работници, ако не работят достатъчно. Разбира се, това се премълчава. Но аз се срамувам, когато чуя подобно нещо. И се ужасявам. Бавно обсаждаме страна след страна в Африка в полза на собственото ни развитие. Не ти вярвам, Я Жу.

— Остаряваш, сестро Хун Циу. И като всички стари хора се страхуваш от новото, което пробива. Навсякъде подозираш конспирации срещу старите идеали. Мислиш, че ти си на правия път, докато всъщност се превръщаш в онова, от което най-много се боиш. Консервативен човек, реакционер.

Хун Циу бързо се наведе напред и го зашлеви. Я Жу подскочи и изненадано я погледна.

— Сега вече отиде твърде далеч. Не ти позволявам да ме обиждаш. Можем да разговаряме, да спорим. Но няма да ме нападаш.

Без да каже дума, Я Жу се изправи и потъна в мрака. Изглежда, никой не бе забелязал случилото се. Хун Циу вече съжаляваше. Трябваше да има достатъчно търпение и повече думи, за да продължи упорито да убеждава Я Жу, че греша. Я Жу не се върна. Хун Циу се прибра в палатката си. Мрежата ѝ против комари бе опъната, леглото готово за през нощта.

Седна пред палатката. Вечерта беше задушна. Палатката на Я Жу беше празна. Че щеше да си отмъсти за плесницата, тя знаеше. Но точно от това не се страхуваше. Следващия път, щом го види, веднага щеше да помоли за прошка.

Хун Циу спа леко, будейки се често през нощта. Когато слънцето се издигна над хоризонта, вече бе станала и се бе облякла.

Изведнъж пред нея застана Я Жу. Усмиваше се.

— И двамата сме ранобудни — каза той. — Никой от нас няма търпение да спи повече от най-необходимото.

— Съжалявам, че те ударих.

Я Жу сви рамене и посочи боядисан в зелено джип, който стоеше на пътя до палатките.

— За теб е — каза той. — Шофьорът ще те закара на едно място само на няколко мили оттук. Там ще видиш забележителна гледка. За кратко зверовете и дивечът сключват мир, докато пият вода.

До колата стоеше чернокож мъж.

— Казва се Артуро — каза Я Жу. — Имаш доверен шофьор, който говори и английски.

— Благодаря ти — каза Хун Циу, — но трябва да поговорим.

Я Жу нетърпеливо махна с ръка.

— По-късно. Африканското утро е кратко. В една кошница има кафе и храна за закуска.

Хун Циу разбра, че Я Жу търси начин да се сдобрят. Случилото се предния ден не трябваше да застава между тях. Тя отиде при колата, поздрави шофьора — слаб мъж на средна възраст, и седна на задната седалка. Пътят, виещ се сред храсталака, бе едва забележим, като следи върху сухата земя. Хун Циу се пазеше от бодливите клони на ниските дървета, които се удряха в откритата кола.

Щом пристигнаха при водоема, Артуро спря съвсем близо до стръмнината, водеща към водата, и й подаде бинокъл. Няколко хиени и биволи бяха там и пиеха. Артуро й посочи стадо слонове. Сивите, бавни животни се приближаваха към водоема, сякаш излизаха право от слънцето.

Хун Циу имаше чувството, че така трябва да е изглеждало началото на света. Тук са идвали и са си отивали животните в безкраен низ от поколения.

Артуро й поднесе чаша кафе, без да продума. Сега слоновете бяха дошли още по-близо, прахът кръжеше около огромните им тела.

После тишината се взриви.

Първият, който умря, бе Артуро. Изстрелът го уцели в слепоочието и откъсна половината му глава. Хун Циу така и не разбра какво става, преди и тя да бъде уцелена от куршум в челюстта. Сухите звуци накараха животните за миг да вдигнат глави и да се ослушат. После продължиха да пият вода.

Я Жу и Ли Син дойдоха до джипа, с общи усилия го обърнаха и го пуснаха надолу по стръмнината. Ли Син го поля с кана бензин. Мина отстрани и хвърли горяща кутия кибрит в колата, която лумна с трясък. Животните при водата се разбягаха.

Я Жу чакаше при техния джип. Телохраниелят седна, готов да запали мотора. Я Жу се промъкна зад него и силно го удари в тила със стоманена палка. Продължи да удря, докато Ли Син престана да мърда, после бутна тялото му в огъня, все още горящ с пълна сила.

Я Жу вкара колата сред гъстата растителност и зачака. След половин час се върна в лагера и вдигна тревога за случилото се нещастие с колата при водоема. Джипът се бил преобърнал на ръба на стръмнината и паднал във водоема, като мигновено се запалил. Сестра му умряла заедно с шофьора. Когато Ли Син се опитал да се притече на помощ, той също загинал в огъня.

Всички, видели този ден Я Жу, казваха колко бил развълнуван. Но същевременно се чудеха на способността му да се владее. Бе заявил, че нещастният случай не би трябвало да смущава важната им работа. Министърът на търговията Къ изрази съболезнования на Я Жу и преговорите продължиха по план.

Телата бяха отнесени в черни пластмасови чували и кремирани в Хараре. Във вестниците не писаха нищо за събитието, нито в Мозамбик, нито в Зимбабве. Семейството на Артуро, което живееше в град Ксай-Ксай, далече на юг в Мозамбик, след смъртта му получи пожизнена рента. Това даде възможност и на шестте му деца да се изучат, а съпругата му Емилда можа да си купи нова къща и кола.

Когато Я Жу се върна с делегацията в Пекин, със себе си носеше две урни. В една от първите вечери той излезе на огромната си тераса високо над земята и остави прахът да се разпръсне в тъмнината.

Вече усещаше липсата на сестра си и на разговорите, които водеха. Същевременно знаеше, че стореното бе наложително.

Ма Ли тъгуваше, изпаднала в тих ужас. Дълбоко в себе си така и не повярва на разказа за автомобилния инцидент.

На масата лежеше бяла орхидея. Я Жу погали с пръст нежния цвят.

Беше ранна утрин, месец след завръщането му от Африка. Пред него имаше скици на къщата, която бе решил да построи на брега извън град Келимане в Мозамбик. Като бонус за големите сделки между двете страни Я Жу можа изгодно да купи голямо парче недокоснат терен от брега. Планираше в бъдеще да издигне луксозни туристически съоръжения за заможните китайци, които щяха да обикалят света.

В деня след смъртта на Хун Циу и Ли Син Я Жу стоеше на висока дюна, вперил поглед в Индийския океан. С него бяха губернаторът на провинция Замбези и един южноафрикански архитект, специално повикан за посещението. Изведнъж губернаторът посочи към най-далечния риф. Там се виждаше кит. Губернаторът обясни, че не е нещо необичайно да се видят китове по тези места.

— А айсберги? — попита Я Жу. — Не се ли е случвало някога лед, откъснал се от ледовете на Антарктика, да стигне дотук?

— Има една легенда — каза губернаторът. — Някога, точно преди първите бели хора, португалските мореплаватели, да стъпят на нашите брегове, мъжете, излезли със своите канута, видели айсберг и се уплашили от студа на ледения къс. По-късно, когато белите хора слезли на сушата от големите си платноходи, хората казвали, че айсбергът бил предзнаменование за онова, което щяло да се случи. Кожата на белите била също като айсберга, мислите и действията им също така студени. Дали е вярно или не — никой не може да каже.

— Искам да строя тук — каза Я Жу. — Жълти айсберги никога няма да минат покрай този бряг.

След един напрегнат ден голям терен земя бе отцепен и по-късно предаден на една от многото компании на Я Жу. Цената на земята бе почти символична. За подобна сума Я Жу купи също съгласието на губернатора и на най-важните служители, които щяха да се погрижат да получи законно разрешително и всички необходими документи без излишно чакане. Инструкциите, които даде на южноафриканския

архитект, вече дадох резултат в скици, чертежи и акварелна рисунка как ще изглежда подобната на дворец къща с два плувни басейна с пречистена морска вода, обкръжена от палми и изкуствен водопад. Къщата щеше да има единайсет стаи и спалня, на която покривът се отваря към звездното небе. Губернаторът бе обещал да се прокарат специални електрически и телекомуникационни инсталации до изолираното имение на Я Жу.

Сега, когато седеше и разглеждаше онова, което щеше да стане негов африкански дом, той помисли, че една от стаите трябва да се посвети на Хун Циу. Искаше да почете паметта ѝ, да обзаведе една стая с винаги застлано легло за гост, който никога нямаше да дойде. Каквото и да се беше случило, тя си оставаше част от семейството.

Телефонът дискретно избръмча. Я Жу сбърчи чело. Кой искаше да говори с него толкова рано сутринта? Вдигна слушалката.

— Тук са двама души от службата за сигурност.

— Какво искат?

— Висши служители са, влизат в ръководството на специалната секция. Казват, че е важно.

— Пусни ги да влязат след десет минути.

Я Жу остави слушалката. Затаи дъх. Специалната секция отговаряше за дела, които засягаха само най-високопоставени хора в държавата.

Какво искаха? Я Жу отиде до прозореца и загледа града в утринната мъгла. Дали имаше нещо общо със смъртта на Хун Циу? Помисли за всички свои познати и непознати врагове. Дали някой от тях не искаше да използва смъртта на Хун Циу, за да разруши доброто му име? Или ставаше дума за нещо, което въпреки всичко не бе предвидил? Че Хун Циу се бе свързала с прокурор, той знаеше, но това се отнасяше до съвсем друга власт. Хун Циу, разбира се, би могла да е говорила и с други, за които да не знае.

Когато десетте минути изминаха, прибра чертежите в чекмеджето и седна зад бюрото. Двамата мъже, които госпожа Шън въведе, бяха на около шейсет. Това увеличи тревогата на Я Жу. Нормално изпращаха по-млади. Това, че двамата тук бяха по-възрастни, означаваше, че имат по-богат опит и че работата е сериозна.

Я Жу се изправи, поклони се и ги покани да седнат. Не попита за имената им, защото знаеше, че госпожа Шън внимателно е проучила

легитимациите им.

Седнаха на дивана до един от високите прозорци. Мъжете отказаха предложения им от Я Жу чай. Пръв заговори по-старият. Я Жу чу, че говори с несъмнения диалект на израсналите в Шанхай.

— Получиха се сведения — каза мъжът. — Не можем да разкрием от кого. Тъй като са много подробни, не можем и да ги подминем. Нашите инструкции са вече по-строги, що се отнася до различни престъпления срещу законите и разпоредбите на страната.

— Самият аз съм участвал в затагането на мерките срещу корупцията — каза Я Жу. — Но не разбирам защо сте тук.

— Получихме данни, че вашите строителни фирми си служат с непозволені средства.

— Непозволені средства?

— Непозволен обмен на услуги.

— С други думи, корупция и подкупи? Рушвети?

— Получената информация е много подробна. Разтревожени сме.

— Значи сте дошли в тази ранна утрин, за да ми съобщите, че се разследват нарушения в моите фирми?

— По-скоро дойдохме да ви информираме.

— Да ме предупредите?

— Може и така да се каже.

Я Жу разбра. Беше човек с могъщи приятели, дори в бюрото за борба с корупцията. Затова му даваха известна отсрочка. За да замете следите, да унищожи доказателствата или да намери правдоподобни обяснения, макар самият Я Жу да не разбираше за какво точно става дума.

Отново се запита в какво е бил невнимателен. Може би в някой случай е бил прекалено самоуверен, позволил е на арогантността да вземе връх. Това би било грешка. А грешките винаги се наказваха.

— Трябва да знам повече — каза той. — Информацията ви е твърде обща, твърде мъглява.

— Инструкциите ни не позволяват да се разпростираме.

— Но обвиненията, дори да са анонимни, все трябва да идват отнякъде.

— И на това не можем да отговорим.

Я Жу бързо прецени дали не би било възможно да плати на двамата за повече информация по отправените му обвинения. Но не

посмя да поеме риска. Някой или и двамата можеха да носят и микрофони, записващи разговора. Можеше, разбира се, и просто да са честни хора, а не да имат своя цена като толкова много служители в държавата.

— Обвиненията са неясни и неоснователни — каза Я Жу. — Благодарен съм, че научавам за подобни слухове. Но анонимността често прикрива фалша, завистта и коварните лъжи. Поддържам чисти предприятията си, радвам се на доверието на държавата и партията и твърдя, че имам достатъчно добър контрол, за да знам дали изпълнителните ми директори спазват директивите ми или не. Ако все пак има някакви нарушения от страна на някои от моите служители, които са повече от трийсет хиляди, за тях, разбира се, не мога да отговарям.

Я Жу се изправи в знак, че счита разговора за приключен. Двамата мъже се поклониха и напуснаха стаята. Щом си отидоха, позвъни на госпожа Шън.

— Изпрати някой от моите хора по сигурността да разберат кои са тези — каза той. — И кои са началниците им. После съобщи на деветимата ми изпълнителни директори да се явят на съвещание след три дни. Не приемам никакво извинение. Този, който не дойде, незабавно ще напусне поста си.

Я Жу беше бесен. Не правеше нищо по-различно от всички други. Шън Фусиен често стигаше твърде далеч. Бе подходяща изкупителна жертва и никому нямаше да липсва сега, когато вече го нямаше.

През следващите няколко напрегнати часа Я Жу изготви план за действие, като едновременно разсъждаваше кой от неговите директори тайно е разпространил информация за мръсните му сделки и тайни преговори.

Три дни по-късно директорите му се събраха в един хотел в Пекин. Я Жу грижливо бе подбрал мястото. Тъкмо там един път в годината провеждаше събрание, когато искаше да уволни някого от своите директори, за да покаже, че никой не е вечен. Бяха група силно преbledнели мъже, събрали се малко след десет сутринта. Никой от тях не бе получил информация за какво бе внезапно свиканото съвещание. Я Жу ги остави да чакат повече от час, преди да започне. Стратегията му бе много проста. Отне им мобилните телефони и

изпрати всеки от тях в отделна стая с някого от извиканите от госпожа Шън пазачи. После се срещна с тях един по един и без заобикалки им каза какво е чул преди няколко дни. Как ще го коментират? Обяснения? Има ли нещо, което Я Жу трябва да знае? Внимателно наблюдаваше лицата им и се опитваше да разбере дали някой не е вече подготвен за казаното от него. Но всички директори показаха едно и също учудване, едно и също възмущение. Когато денят свърши, не му оставаше нищо друго освен да констатира, че няма виновен. Остави ги да си вървят, без да уволни никого. Но всички получиха строго нареждане да издирят рушветчиите в своите дирекции.

Чак след няколко дни, когато госпожа Шън докладва какво са разузнали неговите хора за мъжете от службата за сигурност, Я Жу разбра, че е бил на съвсем погрешен път. Отново бе получил чертежите от Африка и сега те бяха пред него, когато тя влезе. Помоли я да седне и обърна настолната лампа така, че да скрие лицето му. Обичаше да слуша гласа ѝ. В него имаше нещо от детството му, забравено отдавна или нарочно заличено от паметта му. Беше я научил винаги да започва с най-важното, когато докладва по работа. Тя направи така и тази вечер.

— Изглежда че това има нещо общо със смъртта на сестра ви. Имала е близки контакти с част от ръководителите на държавното бюро за сигурност. Името ѝ неизменно изниква, когато се опитваме да свържем посетителите ви от онази сутрин с хората, които дърпат конците. Информацията е кръжала съвсем кратко време преди трагичната ѝ гибел. Но после се е намесил някой на най-високо ниво.

Я Жу забеляза, че госпожа Шън внезапно замълча.

— Какво премълчаваш?

— Не съм сигурна.

— Нищо не е сигурно. Дали някой на най-високо ниво не се е разпоредил да продължи разследването срещу мен?

— Дали е вярно или не, не мога да кажа. Но се говори, че са недоволни от присъдата на Шън Фусиен.

Я Жу усети, че изстива. И разбра, преди госпожа Шън да бе успяла да каже нещо повече.

— Още една изкупителна жертва? Още един богаташ, който ще бъде осъден, за да се покаже, че това е истинска кампания?

Госпожа Шън кимна. Я Жу се отдръпна още по-навътре в сянката.

— Нещо друго?

— Не.

— Тогава можеш да вървиш.

Госпожа Шън напусна стаята. Я Жу не помръдна. Принуди се да мисли, въпреки че най-много от всичко искаше да избяга от офиса си.

Когато взе тежкото решение да убие Хун Циу и това да стане точно по време на посещениято в Африка, той бе сигурен, че тя все още е негова лоялна сестра. Имаха различни възгледи, често водеха битки помежду си. Именно в тази стая, на неговия рожден ден тя го бе обвинила, че взима подкупи.

Тогава разбра, че Хун Циу рано или късно ще се превърне в твърде голяма опасност за него. Сега осъзна, че е трябвало да атакува по-рано. Хун Циу вече го бе предала. Я Жу бавно поклати глава. Изведнъж проумя нещо, което никога преди не му бе хрумвало. Хун Циу е била готова да извърши същото, което той направи с нея. Явно не е смятала сама да вдигне ръка. Искала е да следва пътя на законите в страната. Но ако осъдеха Я Жу на смърт, тя щеше да бъде от онези, които биха сметнали това за правилно.

Я Жу помисли за своя приятел Лай Чансин, който преди няколко години бе принуден бързо да избяга от страната, когато полицията една сутрин бе извършила координирани набези във всичките му предприятия. Благодарение на факта, че притежаваше собствен самолет, винаги готов да излети, той бе успял да измъкне себе си и семейството си през границата. Беше се отправил към Канада, която нямаше конвенция за екстрадиране с Китай. Веднъж Я Жу го бе посетил в Червеното имение, което бе изградил в родния си Сямън. Там бе разгърнал голяма социална дейност с построяването на старчески домове и училища.

Я Жу още тогава реагира на арогантния разкош и го предупреди, че някой ден това ще го провали. Една вечер седяха и обсъждаха завистта към новите капиталисти, „Втората династия“, както иронично ги наричаше Лай Чансин, но само когато бе насаме с хора, на които имаше доверие.

Така че Я Жу не бе изненадан, когато гигантската картонена кула се срути и Лай трябваше да бяга. След това няколко от забърканите в

аферите му бяха екзекутирани. Стотици други отидоха в затвора. Същевременно споменът за щедрия човек от родния край бе жив. Той бе давал щедри бакшиши на шофьори на таксита и правил подаръци на разорени хора, на които дори не помнеше имената. Я Жу знаеше, че сега Лай пише мемоарите си. Лай знаеше много и в Канада, където се намираше, никой нямаше да го цензурира. Но Я Жу не възнамеряваше да напуска страната си. За него нямаше готов да излети самолет на някое от пекинските летища. И друга мисъл се загнезди в главата му. Ма Ли, приятелката на Хун Циу, бе на пътуването в Африка. Я Жу знаеше, че двете бяха провели дълги разговори. Освен това Хун Циу обичаше да пише писма. Може би Ма Ли е носела със себе си послание от Хун Циу? Нещо, което после е предала на хора, на свой ред информирали службата за сигурност? Не знаеше. Но смяташе веднага да разбере.

Три дни по-късно, когато над Пекин минаваше една от тежките зимни пясъчни бури, Я Жу потърси канцеларията на Ма Ли в близост до Парка на боговете. Ма Ли работеше в отдел за икономически анализи и нямаше достатъчно високопоставена позиция, за да му създаде някакви проблеми. С помощта на своя персонал госпожа Шън бе проучила средата ѝ, където не откри връзки с най-вътрешното ръководство на партията и държавата. Ма Ли имаше две деца. Сегашният ѝ съпруг бе незначителен чиновник. Тъй като първият ѝ мъж бе умрял по време на войната срещу виетнамците през седемдесетте години, никой не бе възразил, когато се омъжи за втори път и роди още едно дете. Сега и двете ѝ деца живееха собствен живот, по-голямата, дъщерята, бе съветник по обучението в един учителски колеж, а синът ѝ работеше като хирург в болница в Шанхай. Затова пък Я Жу внимателно си бе отбелязал, че Ма Ли има две внучета, на които посвещаваше голяма част от времето си.

Госпожа Шън уреди Ма Ли да приеме Я Жу. Не уточни по какъв въпрос, само че срещата е наложителна и че вероятно има нещо общо с африканското пътуване. Това би трябвало да я разтревожи, мислеше Я Жу на задната седалка на колата си, наблюдавайки града.

Колата спря пред невзрачното здание, където бе работното място на Ма Ли. Тя бе излязла на стълбището да го посрещне.

— Ма Ли — каза Я Жу. — Сега, когато отново те виждам, ми се струва, че нашето пътуване в Африка, завършило така печално, вече е

безкрайно далече във времето.

— Всеки ден мисля за скъпата Хун Циу — отвърна Ма Ли. — Но в Африка повече никога няма да се върна.

— Както знаеш, всеки ден сключваме нови договори с много от страните на африканския континент. Между нас се изграждат мостове, които ще ни пренесат далече напред в бъдещето.

В канцеларията си Ма Ли поднесе чай, след като изключи телефона си.

— Търсенето на една истина е като да наблюдаваш охлюв, подгонил друг охлюв — замислено каза Я Жу. — Става бавно. И с упорство.

Я Жу я погледна право в очите. Но Ма Ли не отвърна поглед.

— Плъзнали са слухове — продължи Я Жу. — Слухове, които ме засягат. Слухове за моите предприятия, за моя характер. Чудя се откъде ли идват. Трябва да проверя кой иска да ми навреди. Не са обикновените завистници, а някой друг с мотиви, които не разбирам.

— Защо аз бих искала да руша реномето ти?

— Нямам предвид това. Въпросът е съвсем друг. Кой може да разполага с информация, кой може да разпространява слуховете?

— Живеем по съвсем различен начин. Аз съм служителка, ти правиш голям бизнес, за който четем във вестниците. В сравнение с мен, незначителния човек, ти водиш живот, какъвто дори не мога да си представя.

— Но ти познаваше Хун Циу — каза Я Жу. — След като не се бяхте срещали дълго време, случайно се срещнахте в Африка. Разговаряхте, една ранна утрин тя ти направи изненадващо посещение. И ето че щом се връщам в Китай, тръгват слуховете.

Ма Ли пребледня.

— Обвиняваш ме, че публично те клеветя?

— Просто изключвам една възможност след друга. Накрая ще разбере истината. Че е един-единствен човек.

— Аз?

— Всъщност не.

— Хун Циу? Собствената ти сестра?

— Не е тайна, че по основни въпроси за развитието на Китай не бяхме единни. Развитието на политиката, на икономиката, гледната точка за историята.

— Но бяхте ли врагове?

— Враждата може да покълва дълго време, почти невидимо.

— Трудно ми е да повярвам, че Хун Циу би използвала като оръжие анонимни обвинения. Не беше такава.

— Знам. Затова съм тук да попитам. За какво всъщност разговаряхте?

Ма Ли не отговори. Я Жу продължи, без да ѝ остави време да размисли.

— Може да е имало писмо — бавно каза той, — което да ти е дала онази сутрин. Не съм ли прав? Писмо? Или някакъв документ? Трябва да знам какво ти е говорила и какво ти е дала.

— Сякаш предчувстваше, че ще умре — каза Ма Ли. — Помоли ме да се погрижа тялото ѝ да бъде изгорено, когато умре. Искаше прахът ѝ да бъде пръснат над Лунтан Гунюан, малкото езеро в парка. Освен това ме помоли да се погрижа за нейните принадлежности, за книгите, да раздам дрехите ѝ, да изпразня къщата ѝ.

— Нищо друго?

— Нищо.

— Нещо, което да е казала или написала?

— Едно писмо. Научих съдържанието му наизуст. После го изгорих.

— Кратко писмо?

— Да.

— Но защо го изгори? Може да се нарече завещание.

— Тя каза, че никой няма да поставя под въпрос думите ми.

Я Жу продължи да наблюдава лицето ѝ, докато мислеше над казаното.

— Значи не ти е оставяла друго писмо?

— Какво например?

— Това питам. Може би писмо, което не си изгорила? А си предала на някой друг?

— Получих писмо. Предназначено за мен. Което изгорих. Нищо повече.

— Би било нещастие, ако не ми казваш истината сега.

— Защо да лъжа?

Я Жу разпери ръце.

— Защо лъжат хората? Защото при определени условия лъжата ни дава предимства. Лъжата и истината са оръжия, Ма Ли, от които сръчни играчи могат да се възползват по същия начин, по който други сръчно въртят сабите си.

Продължи да я наблюдава, без тя да отклони погледа си.

— Нищо повече? Нищо, което да ми кажеш?

— Не. Нищо.

— Естествено, разбираш, че аз рано или късно ще науча онова, което трябва да науча.

— Да.

Я Жу замислено кимна.

— Ти си добър човек, Ма Ли. Аз също. Но мога да бъда смутен и огорчен, ако ме изкарат нечестен.

— Не съм казвала никому нищо.

— Това е добре. Имаш две внучета, Ма Ли. Обичат те повече от всичко друго.

Видя как тя потръпна.

— Заплашваш ли ме?

— Съвсем не. Просто ти давам възможност да ми кажеш истината.

— Казах всичко. Хун Циу пишеше за страха си от развитието на Китай. Но никакви заплахи, никакви слухове.

— Тогава ти вярвам.

— Плашиш ме, Я Жу. Наистина ли го заслужавам?

— Не съм те уплашил. Направила го е Хун Циу с тайнственото си писмо. Говори за това с духа й. Помоли я да те избави от тревогата, която изпитваш.

Я Жу се изправи. Ма Ли го изпрати до улицата. Той се ръкува и влезе в колата си. Ма Ли се върна в канцеларията си и повърна в един леген. После седна на работната си маса и си повтори дума по дума писмото, получено от Хун Циу, сега прибрано в едно от чекмеджетата й. Тя умря гневна, мислеше Ма Ли. Каквото и да се е случило с нея, все още никой не ми е дал добър отговор как всъщност е станал нещастният случай с колата. Вечерта, преди да напусне стаята си, тя скъса писмото и хвърли парченцата хартия в тоалетната. Все още се страхуваше и знаеше, че вече ще трябва да живее със заплахата на Я Жу. Отсега нататък той винаги щеше да е плътно до нея.

Я Жу прекара вечерта в един от своите нощни клубове в квартала за развлечения Санлитун. В една от задните стаи легна да си почине и остави Ли У, една от домакините в клуба, да масажира врата му. Ли бе на неговата възраст. Някога му беше любовница. И все още принадлежеше към малката група от хора, на които Я Жу се доверяваше. Той внимателно подбираше какво да й каже и какво не. Но знаеше, че му е вярна. Тя винаги се събличаше гола, когато правеше масаж. През стените долиташе звукът от музиката в нощния клуб. Светлината в стаята бе приглушена, тапетите — червени. В мислите си Я Жу се върна към разговора с Ма Ли. Всичко идва от Хун Циу, каза си той. Направих голяма грешка, не трябваше толкова дълго да вярвам в нейната лоялност към семейството.

Ли продължаваше да масажира гърба му. Внезапно той хвана ръката й и се изправи.

— Нараних ли те?

— Трябва да остана сам, Ли. Пак ще те повикам.

Тя напусна стаята. Я Жу уви един чаршаф около тялото си. Питаше се къде е сбъркал. Може би въпросът не беше в писмото, оставено от Хун Циу на Ма Ли. Да предположим, че Хун Циу е говорила с някого, мислеше той. Някой, за когото е вярвала, че никога няма да се сетя. Изведнъж си спомни думите на Чан Бин за шведската съдийка, от която се интересувала Хун Циу. Какво би попречило на Хун да говори с нея? Да й се довери? Я Жу седна на леглото. Сега, след чувствителните пръсти на Ли, вратът не го болеше толкова.

На другата сутрин се обади на Чан Бин. Заговори направо по въпроса.

— Спомена нещо за шведска съдийка, с която сестра ми е имала контакт. За какво ставаше дума?

— Казва се Биргита Руслин. Обикновено нападение на улицата. Извикахме я да посочи извършителите, но тя не разпозна никого. Затова пък явно бе говорила с Хун Циу за някакви убийства в Швеция, които смятала, че са извършени от китаец.

Я Жу изстина. Бе по-лошо, отколкото си представяше. Тегнеше заплаха, която можеше да го засегне по-сериозно от всякакви подозрения в корупция. Побърза да приключи разговора с няколко любезни фрази. Мислено започна да се подготвя за задача, която трябваше да изпълни сам, сега, когато Ли Син вече го нямаше.

ЧАЙНАТАУН, ЛОНДОН

33

Валеше тази сутрин в началото на май, когато Биргита Руслин изпращаше семейството си за Копенхаген, откъдето щяха да заминат на ваканция в Мадейра. След много разговори с Щафан тя бе решила да не тръгва. След дългото отсъствие по болест по-рано през годината бе невъзможно да си представи, че ще отиде при председателя на съда да моли за отпуск. Биргита Руслин просто не можеше да пътува.

Пристигнаха в Копенхаген в проливен дъжд. Щафан, който пътуваше гратис с шведските железници, искаше да вземе влака до Каструп, където чакаха децата, но тя упорито настоя да го закара с колата. В залата за изпращачи им махна, после седна в едно кафене, наблюдавайки потока от хора, мъкнещи куфари и мечти за далечни страни.

Няколко дни преди това се бе обадила на Карин Виман да ѝ съобщи, че ще тръгва за Копенхаген. Въпреки че бяха изменили няколко месеца от връщането им от Пекин, още не бяха имали възможност да се срещнат. След приключването на болничните Биргита Руслин се бе хвърлила презглава в работата. Ханс Матсон я прие с отворени обятия, остави ваза с цветя на масата ѝ и в следващия миг я натовари с огромен брой дела, които чакаха да влязат в съда час по-скоро. Точно по това време, края на март, в местните вестници в Южна Швеция се бе развихрила дискуссия за скандално дългите срокове в шведските съдилища.

Докато колегите ѝ стенеха и беснееха от количеството работа, Биргита Руслин изпита голяма и безгранична радост при завръщането си. Често вечер толкова дълго оставаше на работа в офиса си, че Ханс Матсон с неговия спокоен маниер я бе предупредил, че пак ще се пренапругне и разболе.

— Не съм била болна — каза Биргита Руслин. — Просто имах твърде високо кръвно налягане и малко влошени кръвни стойности.

Беше разговаряла с Карин Виман само по телефона. На два пъти се уговаряха да се срещнат, но и двата пъти възникваха пречки. Но сега, в този дъждовен ден в Копенхаген, Биргита бе свободна. Трябваше да е в своята съдебна зала чак на другия ден, затова реши да остане през нощта у Карин.

Решиха да се срещнат за обяд в ресторант в една от пресечките на „Стрьойет“. Биргита смяташе да походи малко из магазините и да си потърси костюм, подходящ за съдебната зала. Но дъждът уби желанието ѝ. Поседя в Каструп, докато стана време да тръгва, после взе такси до града. Карин весело ѝ махна, когато влезе в претъпкания ресторант.

— Заминаха, нали?

— Да. Но е ужасно да натовариш цялото си семейство на един и същи самолет.

Карин поклати глава.

— Нищо няма да се случи — каза тя. — Ако човек наистина иска да е сигурен, че ще оживее, местейки се от едно място на друго, трябва да вземе самолет.

Обядваха, разглеждаха направените от Биргита снимки и си разменяха спомени от пътуването. Докато Карин говореше, Биргита за първи път от много време се върна в мислите си към нападението. Хун Циу, внезапно изникнала до масата ѝ за закуска. Намерената чанта. Цялото странно и плашещо произшествие, в което бе въввлечена.

— Слушаш ли ме? — попита Карин.

— Разбира се, че те слушам. Защо питаш?

— Не изглежда да е така.

— Мисля си за семейството ми, което се люлее някъде горе.

След обяда си поръчаха кафе. Карин предложи да си вземат и по коняк в знак на протест срещу студеното пролетно време.

— Естествено, ще пием по един коняк.

Взеха такси до дома на Карин. Щом пристигнаха, дъждът спря и облаците започнаха да се разпръскват.

— Трябва да се раздвижа — каза Биргита Руслин. — Прекарвам безкрайно много време в седене в офиса или в съда.

Тръгнаха по брега, който беше безлюден, ако не смятаха няколко възрастни хора, разхождащи кучетата си.

— Какво мислиш, когато изпращаш някого в затвора? Питала ли съм те за това преди? Осъждала ли си някого на смърт? — питаше Карин.

— Много пъти. Между другите и една жена, убила трима души. Родителите си и по-малкия си брат. Помня как седях и я наблюдавах по време на процеса. Беше дребна и тъничка, много красива. Ако бях мъж, сигурно щях да кажа, че е секси. Опитах се да доловя съжаление у нея. Беше ясно, че е планирала убийствата. Не ги бе убила в прилив на гняв. Освен това буквално ги беше пребила до смърт. Нещо, което правят мъжете. Жените най-често използват нож. Ние сме ръгацият пол, докато мъжете са биещият. Но тя бе взела чук от гаража на баща си и им бе разбила главите и на тримата. Без никакво съжаление.

Спряха и загледаха яхта с платна, плаваща на север към Сундет.

— Не е ли време вече да ми разкажеш? — попита Карин.

— За кое?

— За онова, което всъщност се случи в Пекин. Знам, че не си ми казала всичко.

— Нападнаха ме. Взеха ми чантата.

— Това знам. Но обстоятелствата, Биргита, на тях не вярвам. През цялото време липсваше нещо. Макар и да не сме се срещали много през последните години, аз те познавам. Когато някога бяхме революционери, наивни нещастници, смесващи чувствата с разума, се научихме едновременно да говорим истината и да лъжем.

Биргита почувства облекчение.

— И аз самата не разбирам — каза тя — защо скрих половината история. Може би защото ти беше твърде заета с твоята Първа династия. А може би и защото самата аз не разбрах какво стана.

Продължиха по брега, свалиха якетата си, когато слънцето сериозно взе да припича. Биргита разказа за снимката от наблюдателната камера в малкия хотел в Худиксвал и за опита ѝ да намери човека от записа. Направи го обстойно, сякаш самата тя бе на свидетелската скамейка под зоркия поглед на някой съдия.

— Не си ми казала за това — каза Карин, щом Биргита свърши.

— Когато замина, много се уплаших — каза Биргита. — Мислех, че ще изгния в някоя подземна затворническа килия. После полицията щеше да каже, че просто съм изчезнала.

— Приемам го като израз на липсващо доверие. Всъщност би трябвало да се разсърдя.

Биргита спря и застана пред Карин.

— Чак толкова добре не се познаваме — каза тя. — Само така си мислим. Или желаем. Като бяхме млади, отношенията ни бяха съвсем различни от сегашните. Приятелки сме. Но не чак толкова близки. И може би никога не сме били.

Карин кимна. Продължиха да вървят по брега над ивицата водорасли, където пясъкът бе най-сух.

— Човек иска всичко да се повтори, да бъде точно както преди — каза Карин. — Но да си възрастен означава да се предпазваш от сантименталности. За да е трайно, приятелството трябва да се обновява и изпробва. Може би старата любов ръжда не хваща. Но старата дружба — да.

— Дори това, че сега разговаряме, е крачка напред в правилната посока. Сякаш изтриваме ръждата със стоманена четка.

— Какво стана после? Как свърши всичко?

— Заминах за дома. Полицията или някаква служба за сигурност бе претърсила стаята ми. Какво са се надявали да намерят — не знам.

— Но ти сигурно си се досетила защо са ти откраднали чантата.

— Естествено, ставаше дума за снимката от хотела в Худиксвал. Някой не е искал да търся този мъж. Същевременно мисля, че Хун Циу говореше истината. Китай не желае чуждестранните посетители да се завърнат у дома и да разказват за така наречените „инциденти“. Не и сега, когато страната се подготвя за Олимпийските игри.

— Слабо си я спомням жената на име Хун Циу. Беше много красива. В нея имаше нещо неуловимо, сякаш през цялото време очакваше нещо да се случи.

— Може би. Помня я по друг начин. Тя ми помогна.

— Не беше ли слуга на няколко господари?

— Мислила съм за това. Не мога да отговоря. Не знам. Но не е изключено.

По-късно пиха кафе в дневната на Карин. Тя разказа за сегашната си работа — превод на китайски поети.

— Не мога да посветя живота си само на мъртви империи. Стиховете са разнообразие.

— Какво мислиш за днешен Китай? — попита Биргита.

— Убедена съм, че сега се извършва неவிждано премерване на силите. В партията, в страната. А същевременно Комунистическата партия иска да покаже на света, на такива като теб и мен, че е възможно да се комбинира икономическо развитие с недемократична държавност. Дори всички либерално мислещи в света да го отричат, партийната диктатура е съвместима с икономическия развой. Естествено, това ни тревожи. Затова се говори и пише толкова много за китайските изстрели в тила. Но каквото и да смятаме, трябва да се отнасяме с респект към случващото се. Само идиот днес може да мисли, че онова, което става там, няма да повлияе на собственото ни бъдеще. Ако имах малки деца днес, щях да им взема китайска бавачка, за да научат езика.

— Точно така казва и моят син.

— Значи е далновиден.

— За мен пътуването бе невероятно — каза Биргита. — Толкова безкрайно голяма страна, през цялото време имах чувството, че всеки момент просто ще изчезна. И никой нямаше да попита за мен. Бих искала да имах повече време да говоря с Хун Циу.

Вечерта седяха до късно и преди да си легнат, си обещаха в бъдеще да се срещат по-често.

На следващия ден се разделиха на гарата.

— Връщам се при моите китайски поети — каза Карин. — Ти какво ще правиш?

— Следобед ще чета две обвинения. Едното срещу виетнамска банда, която се занимава с контрабанда на цигари и извършва безскрупулни нападения над стари хора. Намесени са няколко изключително противни младежи. После има обвинение срещу жена, пребила майка си. Завиждам ти за твоите поети.

Тъкмо щяха да поемат всяка в своята посока, когато Карин хвана ръката ѝ.

— Въобще не те попитах за събитията в Худиксвал. Какво става?

— Най-вероятно полицията смята, че въпреки всичко извършителят е онзи, който се самоуби.

— Сам е убил всички тези хора?

— Един наистина целеустремен убиец може да се справи и сам. Но все още не са успели да установят мотивите.

— Безумие?

— Тогава не го вярвах и сега не го вярвам.

— Имаш ли все още връзка с полицията?

— Никаква. Чета само онова, което пише във вестниците.

Биргита видя Карин да бърза през голямата централна зала. После замина за Каструп, лесно намери колата си на паркинга и потегли за дома.

Около дванайсет се върна в Хелсингборг. Веднага отиде в офиса си, където прочете докладна записка от Върховния съд, преди да се зарови в очакващите я две дела. Успя да подготви делото с пребитата жена, преди да постави документите за виетнамците в чантата си и да се прибере вкъщи. Бе се позатоплило, дърветата се раззеленяваха.

Изведнъж я обзе някаква неочаквана радост. Спря, примижа и пое дълбоко въздух. Все още за нищо не е късно, каза си тя. Видях Китайската стена. А има още стени и преди всичко острови, които ще посетя, преди животът да свърши. Нещо в мен ми говори, че Щафан и аз ще успеем да се справим с положението, в което изпаднахме.

Обвинението срещу виетнамците бе по-сложно. Биргита Руслин работи по него до десет вечерта. Малко преди това се беше посъветвала по телефона с Ханс Матсон. Знаеше, че няма да го обезпокои, ако му се обади у дома.

Часът вече бе единайсет, когато започна да се приготвя за лягане. Тогава на външната врата се позвъни. Смръщи чело, но отиде да отвори. Нямаше никой. Направи крачка напред на стълбището и погледна към улицата. Мина една кола. Иначе улицата бе пуста. Портата бе затворена. Деца, помисли тя. Звънят, после побягват. Прибра се и около полунощ заспа. Малко след два нещо я събуди. Не помнеше да е сънувала някакъв сън и се заслуша в мрака, но не долови никакъв шум. Тъкмо се обръщаше, за да заспи отново, когато рязко седна в леглото. Запали лампата и се вслуша. После стана и отвори вратата. Все още не чуваше нищо. Сложи си халата и слезе по стълбите. Вратите и прозорците бяха заключени. Застана до един прозорец към улицата и дръпна завесата. Стори й се, че мерна някаква сянка, изчезваща бързо по тротоара, но реши, че си въобразява. Винаги се бе страхувала от тъмнината. Може би пък се бе събудила от глад. След сандвич и чаша вода се върна в леглото и скоро заспа отново.

На другата сутрин тъкмо взимаше чантата си с всички документи, когато почувства, че някой е бил в кабинета ѝ. Бе същото усещане като с пътната чанта в хотелската стая в Пекин. Когато излизаше от стаята предишната вечер, бе сложила купчината документи в чантата. Сега някои от ъглите стърчаха. Въпреки че бързаше, претърси долния етаж на къщата. Нищо не липсваше, всичко бе недокоснато. Въобразявам си, рече си. Изглежда, в Пекин ме е хванала мания за преследване. Тук, в Хелсингборг, смятам да мина без нея.

Биргита Руслин напусна къщата и пое по хълма към града и областния съд. Когато пристигна в сградата на съда, отиде в офиса си, изключи телефона и се облегна назад със затворени очи. Репетираше наум най-важните части от делото срещу двамата братя Тран. По време на следствието бяха задържани още двама виетнамци, Дан и Фан.

Щом удари десет часа, тя влезе в съдебната зала и седна на своя стол. Съдебните заседатели и стенографите вече бяха по местата си. Частта от залата за зрители беше пълна. Имаше и пазачи на реда, и полицаи. Всички, влезли в залата, бяха преминали през едни и същи детектори, подобни на онези по летищата. Тя удари чукчето в масата, прие сведенията за имената, провери дали всички засегнати присъстват и даде думата на прокурора.

Беше труден ден. Въпреки че разследването по най-важните точки ясно показваше как са били извършени различните престъпления, четиримата младежи започнаха да се обвиняват един друг. Двама от тях говореха шведски, но за братята Тран бе нужна преводачка. На няколко пъти Биргита Руслин бе принудена да ѝ посочи, че се изразява твърде неясно, и дори се запита дали преводачката е сигурна в онова, което казват момчетата. Веднъж дори се принуди да накара да замълчат няколко от зрителите и да ги заплаши с изгонване, ако не се успокоят.

По време на обедната почивка мина Ханс Матсон и я попита как върви.

— Лъжат — каза Биргита Руслин. — Но следствието издържа. Въпросът е само доколко е способна преводачката.

— Доказано способна е — изненадан каза Ханс Матсон. — Наистина се погрижих да е най-добрата, която имаме в страната.

— Може да ѝ е лош ден.

— А на теб?

— Не. Но ще отнеме време. Съмнявам се, че ще свършим до утре следобед.

По време на следобедното заседание Биргита Руслин продължи да наблюдава зрителите. Изведнъж забеляза вьетнамка на средна възраст, която седеше сама в един ъгъл на съдебната зала, полускрита от седящите пред нея. Всеки път, когато Биргита Руслин поглеждаше в нейната посока, забелязваше, че жената гледа право в нея, докато другите вьетнамци повече гледаха обвинените си приятели или членовете на семействата. Тя си спомни онзи път, когато преди няколко месеца седеше в китайската съдебна зала. Може да имаме гости от Виетнам, иронично помисли тя. Но тогава все някой щеше да ми каже. Освен това жената нямаше преводач до себе си. Когато приключи заседанието за деня, тя все още не бе сигурна дали утрешният ден ще е достатъчен за всичко, което трябваше да се каже. Седна в офиса си и направи преценка на предстоящото, преди да приключи заседанието и да съобщи кога ще бъдат произнесени присъдите.

Тази нощ спа дълбоко и не бе обезпокоена от никакви шумове.

На другия ден, когато процесът започна отново, жената стоеше пак на мястото си. Имаше нещо у нея, което смущаваше Биргита Руслин. В паузата извика един от пазачите и го помоли да провери дали жената е сама и извън залата. Преди да започне заседанието, той се върна и ѝ каза, че жената не е разговаряла с никого.

— Дръж я под око — каза Биргита Руслин.

— Мога да я отпратя, ако искате.

— Не. Само те моля да я държиш под око. Нищо друго.

Късно следобед на същия ден Биргита Руслин заяви, че присъдите ще бъдат обявени на 20 юни, и приключи процеса. Последното, което видя, преди да напусне съдебната зала, след като благодари на своите помощници, бе вьетнамката, която се обърна и я изгледа, докато напускаше залата.

Ханс Матсон се появи в офиса ѝ, когато всичко свърши. Беше изслушал заключителните пледоарии на прокурора и защитата.

— Палм имаше два добри дни.

— Въпросът е само как ще бъде оформено наказанието. Че братята Тран са главни действащи лица, няма никакво съмнение. Другите двама очевидно са съучастници. Но те, изглежда, се страхуват

от братята. Трудно е да се предполага, че е възможно те да поемат повече вина, отколкото действително имат.

— Обади се, ако искаш да го обсъдим.

Биргита Руслин събра записките си и се приготви да си върви у дома. Щафан ѝ бе изпратил есемес на нейния мобилен. Съобщаваше, че всички са добре. Точно излизаше, когато иззвъня телефонът. Поколеба се, после вдигна слушалката.

— Аз съм.

Позна мъжкия глас, но отначало не се сети откъде.

— Кой сте вие?

— Нурдин. Пазачът.

— Извинявай. Уморена съм.

— Исках само да ви кажа, че имате посетител.

— Кой?

— Онази жена, дето ме помолихте да я държа под око.

— Още ли е там? Какво иска?

— Не знам.

— Ако е роднина на някой от обвинените виетнамци, не мога да говоря с нея.

— Мисля, че не е.

Биргита Руслин започна да губи търпение.

— Какво искаш да кажеш? Не мога да говоря с нея.

— Искам само да кажа, че тя не е от Виетнам. Говори отличен английски. Китайка е. Казва, че е много важно.

— Къде е?

— Чака отвън. Виждам я. Точно сега откъсна листо от една бреза.

— Има ли си име?

— Сигурно. Но нищо не ми е казала.

— Идвам. Кажи ѝ да чака.

Биргита Руслин отиде до прозореца. Оттам можеше да види жената на тротоара.

Няколко минути по-късно излезе.

Жената, която се наричаше Хъ, можеше да бъде по-млада сестра на Хун Циу. Биргита Руслин бе поразена от тяхната прилика не само заради гладката прическа, но и заради достойнството ѝ. Тя все още държеше брезовото листо в ръка, когато Биргита Руслин излезе на улицата.

Хъ се представи на отличен английски, така както бе направила и Хун Циу.

— Имам нещо за вас — каза тя. — Стига да не ви безпокоя.

— Работният ми ден свърши.

— Не разбрах всичко от онова, което чух — каза Хъ. — Но видях какво уважение ви засвидетелстваха.

— Преди няколко месеца проследих един процес в Китай. И там съдията беше жена. И тя бе посрещната с голямо уважение.

Биргита Руслин попита Хъ какво би предпочела — кафене или ресторант. Но Хъ посочи най-близкия парк. Седнаха на една пейка. Наблизо вдигаше шум пияна компания от мъже, които Биргита Руслин вече бе срещала. Дори веднъж бе осъдила един от тях за някакво провинение, което не можеше да си спомни. Бяха вечните обитатели на парка. Пияниците по парковете и самотните мъже, които ходят и събират мъртвите листа из църковните дворове, са нещо като пъпа на шведското общество. Махнеш ли ги — какво ще остане? Често си бе мислила за това.

Забеляза, че единият от пияните е тъмнокож. Дори чрез този факт нова Швеция отстояваше своята идентичност. Биргита Руслин се усмихна.

— Пролетта вече настъпи — каза тя.

— Дойдох да ви кажа, че Хун Циу е мъртва.

Биргита Руслин не знаеше какво бе очаквала. Но не и това. Нещо я пререза. Не тъга, а внезапен страх.

— Какво се е случило?

— Загинала е в автомобилна катастрофа по време на пътуване в Африка. Брат ѝ е бил там, но се е спасил. Дори май не е бил в колата. Не знам повече подробности.

Онемяла, Биргита Руслин се взираше в Хъ, премисляше думите, опитваше се да разбере. Цветната пролет изведнъж помръкна.

— Кога стана това?

— Преди няколко месеца.

— В Африка?

— Хун Циу е била член на делегация, посетила Зимбабве. Нашият министър на търговията Къ е бил ръководител на посещението, считано за много важно. Нещастieto е станало по време на излет до Мозамбик.

Внезапно двама от пияните мъже започнаха да си крещят, после се сбиха.

— Елате — каза Биргита Руслин и се изправи.

Заведе Хъ в една сладкарница наблизко, където бяха почти единствените посетители. Биргита Руслин помоли момичето зад щанда да намали музиката.

Хъ изпи бутилка минерална вода, Биргита Руслин пи кафе.

— Разказвайте — каза Биргита Руслин. — Подробно, колкото и каквото знаете. През няколкото дни, които прекарах в компанията на Хун Циу, тя някак стана моя приятелка. Но вие коя сте? Кой ви е изпратил от толкова далеч? И преди всичко защо?

Хъ поклати глава.

— Идвам от Лондон. Хун Циу имаше много приятели, които сега тъгуват за нея. Ма Ли, която беше с нея в Африка, ми изпрати печалното известие. И ме помоли да се свържа с вас.

— Ма Ли?

— Друга приятелка на Хун Циу.

— Започнете от началото — каза Биргита Руслин. — Все още ми е трудно да повярвам, че това, което казвате, е истина.

— Така е с всички нас. Но се е случило. Ма Ли ми писа какво е станало.

Биргита Руслин чакаше продължението. Тя изведнъж схвана, че мълчанието също носи някакво послание. Хъ създаваше пространство около тях, затворено пространство.

— Сведенията са разнопосочни — каза Хъ. — Ма Ли описва случилото се така, сякаш онова, което е научила за смъртта на Хун Циу, е подправена истина.

— От кого го е чула?

— От Я Жу, брат й. Според него Хун Циу искала да отиде дълбоко в джунглата, за да види диви животни. Вероятно шофьорът е карал твърде бързо. Колата се преобърнала и Хун Циу загинала моментално. Бензинът изтекъл и колата се подпалила.

Биргита Руслин поклати глава, потръпвайки. Просто не можеше да си представи, че Хун Циу е мъртва, жертва на банална автомобилна катастрофа.

— Няколко дни преди да умре, Хун Циу е имала дълъг разговор с Ма Ли — продължи Хъ. — За какво, не знам, Ма Ли не е човек, който ще злоупотреби с доверието на приятелите си. Но Хун Циу й е дала ясна поръка. Ако нещо й се случи, вие да го узнаете.

— Защо? Аз едва я познавах.

— Не мога да отговоря на това.

— Ма Ли може би е обяснила?

— Хун Циу е пожелала да знаете къде се намирам в Лондон, ако някога имате нужда от помощ.

Биргита Руслин усети как страхът й нараства. Нападат ме на улица в Пекин, помисли тя, Хун Циу става жертва на нещастен случай в Африка. Двете неща някак си приличат.

Посланието я уплаши. *Ако някога имаш нужда от помощ, знай, че има една жена в Китай, която се казва Хъ.*

— Но аз не разбирам какво говорите. Дошли сте дотук да ме предупредите? Но какво би могло да ми се случи?

— Ма Ли не сподели с мен никакви подробности.

— Но написаното в писмото е било достатъчно, за да пътувате дотук. Знаели сте къде съм, знаели сте как да ме намерите. Какво ви писа Ма Ли?

— Хун Циу й е разказала за шведската съдийка, госпожа Руслин, с която били приятелки от години. Описала неприятния инцидент и полицейското разследване.

— Наистина ли?

— Цитирам писмото. Дума по дума. Освен това Хун Циу говорила за някаква снимка, която сте й показали.

Биргита Руслин настръхна.

— Снимка? Казала ли е още нещо?

— Че бил китаец, за когото сте смятали, че има нещо общо със събития в Швеция.

— И какво е казала за този човек?

— Хун Циу била разтревожена. Имало нещо, което била забелязала.

— Какво?

— Това не знам.

Биргита Руслин седеше тихо. Опитваше се да изтълкува съобщението от Хун Циу. Не можеше да е нищо друго освен предупредителен вик в тишината. Дали Хун Циу е подозирала, че нещо може да ѝ се случи? Или е знаела, че Биргита е изложена на опасност? Дали Хун Циу е разбрала кой е мъжът на фотографията? И в такъв случай защо не ѝ е казала?

Биргита усети нарастващо безпокойство. Хъ седеше мълчаливо и я гледаше в очакване.

— Трябва да ви задам един въпрос. Вие коя сте?

— Живея в Лондон от началото на деветдесетте. Най-напред пристигнах като секретар в посолството. После ме издигнаха за шеф на Англо-китайската търговска камара. Днес съм независим съветник на китайските фирми, които искат да се установят в Англия. И не само там. Включена съм и в работата по един голям изложбен комплекс, който ще се строи извън шведския град Калмар.

— Откъде познавате Хун Циу?

Отговорът изненада Биргита Руслин.

— Роднини сме. Братовчедки. Познаваме се от малки. Макар Хун Циу да беше десет години по-възрастна от мен.

Хун Циу бе казала, че тя и Биргита Руслин са приятелки от години. В това имаше някакво послание. Например че кратката им дружба е била дълбока. Че голямото доверие вече бе станало възможно. Или по-скоро необходимо?

— Какво пишеше в писмото? За мен?

— Хун Циу е искала да бъдете уведомена час по-скоро.

— И друго?

— Както вече казах, трябвало да знаете къде съм, в случай че стане нещо.

— Тук се скъсват всички нишки. Какво да стане?

— Не знам.

Нещо в тона на Хъ накара Биргита Руслин да застане нащрек. Досега Хъ бе говорила откровено. Но сега сякаш нещо премълчаваше.

Хъ знае повече, отколкото казва, помисли Биргита.

— Китай е огромна страна — каза тя. — За западния човек е лесно да отъждестви размерите с тайнствеността, да превърне липсата на познания в мистика. Сигурно правя така и аз. По същия начин възприех Хун Циу. Каквото и да ми кажеше, никога не разбирах напълно какво има предвид.

— Китай не е по-тайнствен от коя да е друга страна по света. Западен мит е, че страната ни е неразбираема. Европейците никога не можаха да приемат, че не разбират нашето мислене. Нито че сме направили толкова много открития преди тях. Барутът, компасът, печатането на книги са китайски изобретения. Дори в изкуството да се измерва времето сме били първи. Хиляди години преди вие да въведете механичните часовници, ние сме имали водни и пясъчни. Това никога няма да ни простите. Затова ни наричат непонятни и тайнствени.

— Кога видяхте за последен път Хун Циу?

— Преди четири години. Дойде в Лондон. Прекарахме заедно няколко вечери. Беше през лятото. Разпитваше ме как гледат англичаните на развитието на Китай. Въпросите й бяха настоятелни и проявяваше нетърпение, ако отговорите ми бяха неясни. Иначе искаше да ходи на мачове по крикет.

— Защо?

— Така и не каза. Хун Циу имаше някой доста изненадващи интереси.

Хъ погледна часовника си.

— Трябва да пътувам обратно за Лондон от Копенхаген по-късно днес.

Биргита Руслин се поколеба дали да зададе въпроса, който бавно назряваше в нея.

— Да не би случайно да сте били онази нощ в къщата ми? В кабинета ми?

Хъ, изглежда, не разбра въпроса. Биргита Руслин го повтори. Хъ учудено поклати глава.

— Бях на хотел. Защо трябва да се промъквам като крадец в къщата ви?

— Просто питах. Събудих се от някакъв шум.

— А някой бил ли е там?

— Не знам.

— Нещо липсва ли?

— Стори ми се, че документите ми са разбъркани.

— Не — каза Хъ. — Не съм била там.

— И сте тук сама?

— Никой не знае, че съм заминала за Швеция. Дори мъжът ми и децата ми. Мислят, че съм в Брюксел, закъдето пътувам често.

Хъ извади визитна картичка и я постави пред Биргита Руслин. Там бе пълното ѝ име, Хъ Мей Уан, адресът ѝ и няколко телефонни номера.

— Къде живеете?

— В Чайнатаун. През лятото там е много шумно дори нощем. Но аз все пак искам да живея в този квартал. Един малък Китай наскре Лондон.

Биргита Руслин пхна картичката в чантата си. Изпрати Хъ до гарата и провери дали е взела правилния влак.

— Мъжът ми е влаков кондуктор — каза Биргита Руслин. — А вашият?

— Сервитър е — каза Хъ. — Затова живеем в Чайнатаун. Сервира в ресторанта на долния етаж.

Биргита Руслин видя влакът за Копенхаген да потъва в своя тунел. Прибра се, приготви си храна и усети колко е уморена. Реши да гледа новините, но заспа пред телевизора веднага щом седна на дивана. Събуди я телефонът. Беше Щафан, който звънеше от Мадейра. Връзката беше лоша. Той бе принуден да вика, за да пробие през шума. Биргита разбра само, че всичко е наред и че прекарват добре. Разговорът рязко прекъсна. Зачака той да се обади пак, но нищо не се случи. Отново седна на дивана. Това, че Хун Циу бе мъртва, беше толкова нереално, че ѝ бе трудно да го приеме. Но още когато Хъ разказваше какво се бе случило, тя изпита чувството, че нещо не е както трябва.

Започна да съжалява, че не зададе повече въпроси на Хъ. Но бе твърде уморена след сложния процес, нямаше сили. А сега вече беше късно. Хъ пътуваше към английския Чайнатаун.

Биргита Руслин запали стеаринова свещ за Хун Циу и затърси по лавиците между картите, докато не намери една на Лондон. Ресторантът беше съвсем до Лестър Скуеър. Някога с Щафан бяха

седели там в малкия парк. По-късно често си говореха точно за това пътуване като за рядък и ценен спомен. Легна си рано, на другия ден трябваше да е в съда. Делото срещу жената, пребила майка си, не беше толкова сложно като това с четиримата вьетнамци. Но не можеше да си позволи да е изморена, сядайки в съдийския си стол. За да бъде сигурна, че няма да лежи будна, взе половин таблетка за сън, преди да угаси светлината.

Делото се оказа по-лесно, отколкото очакваше. Обвиняемата внезапно се отметна от предишните си показания и призна обстоятелствата, изложени от прокурора. Защитата също не поднесе никакви изненади, така че процесът приключи бързо. Още в четири без четвърт следобед Биргита Руслин можа да приключи делото и да съобщи датата за произнасяне на присъдата.

Когато влезе в стаята си, вдигна слушалката и набра номера на полицията в Худиксвал. Стори ѝ се, че позна гласа на младата жена, която отговори. Звучеше не толкова нервно и напрегнато като през онзи зимен ден, когато Биргита Руслин бе позвънила.

— Търся Виви Сундберг. Ако е там.

— Току-що я видях да минава. За кого да предам?

— Съдията от Хелсингборг. Това ще е достатъчно.

Виви Сундберг почти веднага се яви на телефона.

— Биргита Руслин. Отдавна не сме се чували.

— Изведнъж реших да се обадя.

— Нови китайци? Нови теории?

Биргита Руслин долови иронията в гласа на Виви Сундберг и за малко да отговори, че може да извади страшно много нови китайци. Но обясни обаждането само с любопитството си.

— Все още вярваме, че е човекът, който за съжаление се самоуби — каза Виви Сундберг. — Но макар да е мъртъв, разследването продължава. Не можем да осъдим мъртвец, но можем да дадем на живите обяснение за случилото се и за причините да се случи.

— Ще успеете ли?

— Рано е да се каже.

— Нови следи?

— Не мога да кажа.

— Други заподозрени няма ли? Други възможни обяснения?

— И за това нищо не мога да кажа. Все още сме в разгара на много сложно разследване.

— Значи мислите, че е бил човекът, когото задържахте? И че наистина е имал мотив да убие деветнайсет души?

— Така изглежда. Мога само да ти кажа, че ползвахме услугите на криминолози, профайлъри, психолози и не на последно място на най-опитните криминални полицаи и експерти в тази страна.

— Убийството на момчето — каза Биргита Руслин, — как си го обяснявате?

— Нямаме обяснение. Но, разбира се, имаме представа как е станало.

— Питам се за едно нещо — каза Биргита Руслин. — Дали някой от убитите не е изглеждал по-важен от останалите?

— Какво искаш да кажеш?

— Някой, подложен на особена жестокост. Или може би убит първи. Или последен?

— Това са въпроси, на които не мога да отговоря.

— Намерихте ли обяснение за червената панделка?

— Не.

— Бях в Китай — каза Биргита Руслин. — И посетих Китайската стена. Нападнаха ме и прекарах цял ден с много строги полицаи.

— Тъй ли? — каза Виви Сундберг. — Нараниха ли те?

— Не, само ме изплашиха. Но чантата, която ми откраднаха, си получих обратно.

— Значи все пак си имала късмет.

— Да — каза Биргита Руслин. — Имах късмет. Благодаря, че ми отдели време.

След края на разговора Биргита Руслин остана седнала в офиса си. Не се съмняваше, че призованите специалисти щяха да реагират, ако бяха открили белези, че разследването е стигнало до задънена улица.

Вечерта се поразходи, после няколко часа прелиства нови брошури за предлагани вина. Записа си няколко червени от Италия, които смяташе да поръча, и изгледа един стар филм по телевизията, който бе гледала заедно с Щафан в началото на връзката им. Джейн Фонда играеше проститутка, цветовете бяха бледи и воднисти,

историята странна и Биргита се усмихваше на причудливите дрехи, на високите и вулгарни обувки на платформа, модерни по онова време.

Почти бе заспала, когато телефонът иззвъня. Часовникът на нощната масичка показваше дванайсет без четвърт. Звъненето престана. Ако беше Щафан или някое от децата, щяха да използват мобилния. Отново се позвъни. Тя скочи и вдигна телефона.

— Биргита Руслин? Съжалявам, че звъня толкова късно. Сещаш ли се с кого разговаряш?

Тя позна гласа, но не можа веднага да се сети за лицето. Мъж, възрастен мъж.

— Не, не съвсем.

— Щуре Хермансон.

— Познавам ли те?

— „Познаваш“ е силно казано. Но ти беше в малкия ми хотел „Рай“ в Худиксвал преди няколко месеца.

— Сега си спомних.

— Съжалявам, че звъня толкова късно.

— Вече го каза. Предполагам, че се обаждаш по работа?

— Той се върна.

Щуре Хермансон понижи глас, произнасяйки последните думи.

В същия момент тя разбра какво има предвид.

— Китаецът?

— Точно той.

— Сигурен ли си?

— Пристигна преди малко. Нямаше резервация. Току-що му дадох ключа. Сега е в стаята си. Номер 12, същата както преди.

— Сигурен ли си, че е той?

— Нали имаш записа. Но ми се струва, че е същият човек. Поне използва същото име.

Биргита Руслин трескаво мислеше. Сърцето ѝ удряше тежко в гърдите.

— Има и друго.

— Какво?

— Пита за теб.

Биргита Руслин затаи дъх. Страхът я връхлетя отново.

— Не е възможно.

— Английският ми е лош. В интерес на истината отне ми малко време, преди да се сетя за кого пита. Името прозвуча като „Билгита Луслин“.

— Ти какво отговори?

— Че живееш в Хелсингборг. Изглеждаше изненадан. Мисля, че е смятал, че си от Худиксвал.

— Какво му каза още?

— Дадох му твоя адрес, нали ми го остави и ме помоли да се обадя, ако има нещо. Е, може да се каже, че има.

Биргита Руслин изведнъж усети, че я обхваща паника.

— Направи ми една услуга — каза тя. — Обади ми се, когато излезе. Дори да е посред нощ. Обади ми се.

— Предполагам, че ще искаш да му кажа, че съм се свързал с теб?

— По-добре да не го правиш.

— Дадено. Няма да казвам нищо.

Разговорът свърши. Биргита Руслин бе силно обезпокоена. Хун Циу бе мъртва. Но мъжът с червената панделка се бе завърнал.

Биргита Руслин се обади в хотел „Рай“ малко преди седем сутринта. Звъня дълго, но никой не отговори.

През нощта се опита да обуздае страха си. Ако Хъ не бе дошла от Лондон да каже, че Хун Циу е мъртва, тя нямаше така силно да реагира на нощния телефонен разговор с Щуре Хермансон. Реши, че щом Щуре Хермансон не се обажда, значи нищо не е станало.

Може би китаецът все още спи.

Изчака още половин час. Беше се подготвила за няколко свободни от съда дни, в които се надяваше да оформи окончателните присъди на четиримата виетнамци.

Телефонът звънна. Беше Щафан от Мадейра.

— Отиваме на излет — каза той.

— През планината, долу в долините? По красивите цветни пътеки?

— С лодка. Резервирахме места на голяма яхта, която ще ни изведе в морето. Има опасност мобилните телефони да нямат покритие за два дни.

— Къде точно отивате?

— Никъде. Това е идея на децата. Наехме се като неквалифициран екипаж заедно с капитана на яхтата, един готвач и двама опитни моряци.

— Кога тръгвате?

— Вече сме в морето. Времето е прекрасно. Но за съжаление още няма вятър.

— Има ли спасителни лодки? Пояси?

— Е, сега ни подценяваш. Пожелай ни хубави дни. Ако искаш, ще ти донеса буркан със солена вода.

Връзката беше лоша. Извикаха си няколко заключителни думи. Когато Биргита Руслин остави слушалката, изведнъж пожела да бе отишла и тя, въпреки че Ханс Матсон щеше да е разочарован, а колегите ѝ раздразнени.

Отново се обади в хотел „Рай“. Сега пък беше заето. Изчака, опита пак след пет минути, все още заето. През прозореца видя, че

хубавото пролетно време продължава. Усети, че ѝ е топло, и се преоблече. Все още заето. Реши да опита отново, когато отиде в кабинета си. След преглед на хладилника написа списък какво да се пазарува и за последен път набра номера в Худиксвал.

Обади се жена на развален шведски.

— „Рай“.

— Търся Щуре Хермансон.

— Не може — изкрещя жената.

После истерично завика на чужд език, който Биргита Руслин предположи, че е руски. Чу, че слушалката падна на земята. Вдигна я мъж, който говореше на хелзингски диалект.

— Ало.

— Търся Щуре Хермансон.

— Кой го търси?

— С кого говоря? Нали е хотел „Рай“?

— Да. Но не можеш да говориш с Щуре.

— Казвам се Биргита Руслин и се обаждам от Хелсингборг. Снощи в полунощ ми се обади Щуре Хермансон. Трябваше днес сутринта да разговаряме.

— Той е мъртъв.

Тя силно си пое дъх. Кратък миг на замайване, може би спазъм.

— Какво е станало?

— Не знаем. Изглежда, се е порязал на нож и е умрял от загуба на кръв.

— С кого говоря?

— Казвам се Таге Еландер. Имам тапицерска работилница в съседната къща. Чистачката, рускинята, дотича преди няколко минути. Сега чакаме линейка и полиция.

— Убит ли е?

— Щуре? Че кой, за Бога, ще го убива? Явно се е порязал на кухненски нож. И понеже нощес е бил сам тук, никой не го е чул да вика за помощ. Голяма трагедия. Такъв любезен човек.

Биргита Руслин не бе сигурна дали е разбрала казаното от Таге Еландер.

— Не може да е бил сам в хотела.

— И защо не?

— Нали имаше гости.

— Според рускинята хотелът е бил празен.

— Имал е поне един клиент. Той ми го каза вчера. Китаец, който живеел в стая номер 12.

— Може нещо да не съм разбрал. Ще я питам.

Биргита Руслин дочуваше разговора отдалеч. Гласът на руската чистачка все още бе писклив и развълнуван.

Еландер се върна на телефона.

— Тя твърди, че тази нощ в хотела е нямало гости.

— Трябва само да се види в хотелския регистър. Стая номер 12. Клиент с китайско име.

Еландер отново някъде изчезна. В дъното Биргита Руслин чуваше руската чистачка на име Наташа да плаче. Същевременно чу звук от затръшване на врата и други гласове.

Еландер отново се обади.

— Трябва да приключвам. Полицията и линейката пристигнаха. Но няма никакъв хотелски регистър.

— Какво?

— Няма го. Чистачката каза, че винаги лежал на щанда. Сега го няма.

— Сигурна съм, че нощес е имало гост на хотела.

— Няма го сега. Да не би той да е откраднал регистъра?

— Може да е и нещо по-лошо — каза Биргита Руслин. — Може той да е държал кухненския нож и да е убил Щуре Хермансон.

— Не разбирам нищо от това, което казваш. Може би е най-добре да говориш с някой от полицаите.

— Така и ще направя. Но не сега.

Биргита Руслин сложи слушалката. Бе стояла права по време на разговора. Сега се принуди да седне. Сърцето ѝ биеше силно зад гръдната кост.

Изведнъж всичко си дойде на мястото. Това, че мъжът, за когото тя смяташе, че е убил жителите на Хешьовален, се бе върнал и питал за нея, за да изчезне след това с хотелския регистър и да остави зад гърба си мъртъв един собственик на хотел, можеше да означава само едно. Дошъл е, за да я убие. Когато в Пекин бе помолила китайския младеж да покаже снимката от камерата на Щуре Хермансон, изобщо не бе могла да предвиди последствията. Тогава човекът от снимката бе

помислил, че тя живее в Худиксвал. Сега грешката бе поправена — бе научил правилния ѝ адрес от Щуре Хермансон.

Обзе я паника. Нападението и смъртта на Хун Циу, изчезналата и после върната чанта, посещениято в хотелската ѝ стая, всичко съвпаднаше. Но какво щеше да стане сега?

В пълно отчаяние набра номера на мъжа си. Но до телефона му нямаше достъп. Тя тихо прокле морското им приключение. Опита един от номерата на дъщерите си, но със същия резултат.

Набра номера на Карин Виман. Никакъв отговор.

Не виждаше друга възможност освен да избяга. Трябваше да се махне. Поне докато разбере какво става и в какво е въввлечена.

Когато взе решението си, започна да действа бързо и решително, без колебание. Обади се на Ханс Матсон и успя да го хване, въпреки че беше в съвещание.

— Зле ми е — каза тя. — Но не е кръвното. Просто треска. Може да е вирус. Ще изляза в болнични за няколко дни.

— Добре, оправяй се.

Биргита Руслин се качи на горния етаж и опакова малка пътна чанта. Вътре пъхна екземпляр от стария си учебник по право, в който имаше няколко паунда от предишно пътуване. Не можеше да мисли за друго, освен че мъжът, убил Щуре Хермансон, бе тръгнал на юг. А можеше да е потеглил още през нощта, ако караше кола. Никой не го бе видял да изчезва. После осъзна, че е забравила камерата на хотела. Набра номера на хотел „Рай“. Този път се обади кашлящ мъж. Биргита Руслин не каза коя е.

— В хотела има камера за наблюдение. Щуре Хермансон обикновено снимаше своите гости. Не е вярно, че нощес хотелът е бил празен. Имало е клиент.

— С кого говоря?

— Ти полицай ли си?

— Да.

— Чу какво ти казах. Коя съм няма никакво значение.

Биргита Руслин затвори. Часът бе вече осем и половина. Напусна къщата с такси, поиска да я закарат до гарата и малко след девет вече седеше във влак за Копенхаген. Беше убедена, че не си въобразява за опасността. В момента, в който бе показала фотографията на мъжа, който бе живял в хотел „Рай“, се бе напъхала в гнездо на опасни оси.

Смъртта на Хун Циу бе подействала като аларма. Сега се налагаше да използва предложената ѝ от Хъ помощ.

В залата за отпътуване на Каструп прочете на таблото, че има самолет за „Хийтроу“, Лондон, след два часа. Отиде до гишето и купи еднопосочен билет. След като се чекира, седна с чаша кафе и отново позвъни на Карин Виман. Но преди Карин да се обади, прекъсна разговора. Какво щеше да ѝ каже? Карин нямаше да разбере, въпреки че Биргита ѝ бе разказала всичко, когато се срещнаха преди няколко дни. В света на Карин Виман не се случваха такива неща, каквито се бяха случили в живота на Биргита Руслин.

Пристигна в Лондон с един час закъснение и разбра, че е имало предупреждение за терористичен акт, след като на един от изходите била открита чанта без притежател. Чак следобед успя да се добере до града и да си уреди стая в хотел от средна класа. Когато се настани в стаята и закри с една от блузите си прозореца, гледащ към безутешен заден двор, легна изтощена на леглото. Беше задрямала за няколко минути в самолета, но я събуди някакво дете, което вреся чак докато колелетата на самолета удариха асфалта на „Хийтроу“. Твърде младата майка накрая също бе избухнала в плач.

Когато рязко се събуди, установи, че бе спала три часа. Вече се смрачаваше. Възнамеряваше още същия ден да потърси Хъ на домашния ѝ адрес в Чайнатаун. Сега реши да изчака до следващия. Направи кратка разходка до Пикадили Съркъс и влезе в един ресторант. Изведнъж през стъклените врати нахлу голяма китайска туристическа група. Обзе я нарастващо чувство на паника. След вечерята се върна в хотела, седна в бара и си поръча чаша чай. Когато взимаше ключа си, видя, че портиерът на хотела е китаец. Запита се дали отскоро има китайци навсякъде в Европа или това е явление, на което преди не бе обръщала внимание. Пак се замисли за завръщането на китаеца в хотел „Рай“ и за смъртта на Щуре Хермансон. Изкушаваше се да позвъни на Виви Сундберг за повече информация, но се въздържа. Хотелския регистър го нямаше, а една евентуална снимка от временната видеокамера за наблюдение едва ли щеше да направи някакво впечатление на полицаите. Освен това, ако убийството бе сметнато от полицията за нещастен случай, всеки телефонен разговор би бил безсмислен. Затова набра номера на хотела.

Никой не отговори. Даже нямаше телефонен секретар, който да съобщи, че хотелът е затворен временно. Или най-вероятно завинаги.

Биргита барикадира вратата с един стол и провери внимателно дръжките на прозорците. Легна си и известно време превключваше телевизионните канали.

По някое време през нощта се събуди от все още включения телевизор, на който сега се въртеше стар черно-бял филм с Джеймс Кагни в ролята на гангстер. Загаси лампата, която светеше право в лицето ѝ. Опита се отново да заспи, но не успя. Останалата част от нощта лежа будна.

Зад прозореца валеше като из ведро, когато стана и пи кафе, без да хапне нищо. След това взе назаем чадър от рецепцията, където сега стоеше млада жена с азиатски вид, от Филипините или Тайланд, и излезе. Отправи се към Чайнатаун. Повечето от ресторантите все още бяха затворени. Потърси адреса на Хъ. На долния етаж имаше ресторант, също затворен. Къщата бе изградена от тъмночервени тухли. Реши да звънне на звънеца на вратата, която водеше към жилищата. Но нещо я разколеба и накара да отдръпне пръста си. Пресече улицата, влезе в едно отворено кафене и поръча чаша чай. Какво всъщност знаеше за Хъ? И какво за Хун Циу? Някога Хун Циу бе изникнала до нейната маса в ресторанта като от небитието. Кой я бе изпратил? Хун Циу ли бе наредила на един от добре сложените си гардове да следи нея и Карин Виман по време на посещението им на Китайската стена? Имаше нещо, от което не можеше да се отърве. И Хун Циу, и Хъ добре знаеха коя е. И всичко това заради една снимка. Кражбата на чантата вече не изглеждаше случайно събитие, а нещо, вътъкано във всичко случило се.

Дали беше права? Дали Хун Циу не беше изникнала на пътя ѝ, за да я отдалечи от хотела? Може дори да не беше вярно, че е загинала в автомобилна катастрофа. И не е ли възможно Хун Циу и мъжът, наричащ се Уан Мин Хао, по някакъв начин да са намесени в случилото се в Хешьовален? Дали Хъ не беше дошла в Хелсингборг по същите причини? Дали не е знаела, че един китаец е щял отново да се появи в малкия хотел „Рай“?

Биргита Руслин се опита да си спомни какво бе разказала на Хун Циу. Твърде много, осъзна тя сега. Учуди се, че не бе действала по-предпазливо. А защо Хъ бе седяла цял един ден в съдебната ѝ зала? Тя

не разбираше шведски. Или може би разбираше? И после изведнъж се разбърза да се връща в Лондон. Ами ако Хъ бе седяла там, за да следи тя да не напуска съдебната зала? Може би с Хъ е имало някой, прекарал много часове в дома ѝ, докато тя е заседавала в съда? Точно сега ми е нужен някой, с когото да поговоря, мислеше си тя. Не Карин Виман, тя не би разбрала. Щафан или моите деца. Но те плават в някакво море и не мога да достигна до тях.

Биргита Руслин тъкмо щеше да напусне кафенето, когато видя вратата от другата страна на улицата да се отваря. Излезе Хъ и тръгна надолу към Лестър Скуеър. На Биргита Руслин ѝ се стори, че жената е някак нащрек. Поколеба се, после излезе на улицата и тръгна след нея. Когато стигнаха площада, Хъ навлезе в малкия парк и после зави към Странд. Биргита Руслин през цялото време я чакаше да се обърне, за да види дали някой не я следи. Направи го малко преди да стигне до Дома на Зимбабве. Биргита Руслин успя да наведе чадъра така, че да скрие лицето си. После за малко да изгуби Хъ от поглед, преди отново да забележи жълтия ѝ шлифер.

На няколко пресечки от входа на хотел „Савой“ Хъ дръпна тежката врата на една офис сграда. Биргита Руслин изчака няколко минути, преди да се приближи и да прочете на излъсканата месингова табела, че тук са офисите на Англо-китайската търговска камара.

Върна се по същия път, по който бе дошла, и избра кафене на Рийджънт Стрийт точно до Пикадили Съркъс. Там набра един от многото телефонни номера, написани на визитната картичка, оставена ѝ от Хъ. Автоматичен телефонен секретар я помоли да остави съобщение. Затвори, подготви се какво да каже на английски, и отново набра номера.

— Направих, както ми каза. Пристигнах в Лондон, защото смятам, че ме преследват. В момента съм в „Саймънс“, кафене до музея „Росън“ на Рийджънт стрийт. Сега часът е десет. Ще остана един час. Ако не се обадиш преди това, ще те потърся по-късно през деня.

Хъ пристигна след четирийсет минути. Ярकोжълтият ѝ шлифер грееше сред мнозинството от тъмни дрехи. Биргита Руслин имаше чувството, че дори това означава нещо специално.

Когато влезе в кафенето, Хъ неспокойно попита, преди още да бе успяла да дръпне стола и да седне.

— Какво се е случило?

Една сервитьорка взе поръчката за чая на Хъ, след което Биргита подробно ѝ разказа за китаеца, появил се в хотела в Худиксвал, като уточни, че това е същият мъж, за когото ѝ бе казала преди. Уведоми я и че собственикът на хотела е убит.

— Това сигурно ли е?

— Не тръгнах за Лондон, за да ти кажа нещо, в което не съм сигурна. Дойдох тук, защото всичко това наистина се случи и защото ме е страх. Този мъж е питал за мен. Научил е адреса ми, знае къде живея. Сега съм тук. Ще направя каквото Ма Ли или всъщност Хун Циу са казали на теб, а ти на мен. Страхувам се, но съм и ядосана, защото подозирам, че нито ти, нито Хун Циу говорите истината.

— Но защо да те лъжа? Дълго си пътувала до Лондон, но не забравяй, че и моето пътуване до теб бе също така дълго.

— Не знам какво става, нямам никакви обяснения, въпреки че съм убедена, че такива съществуват.

Хъ седеше неподвижна. Мисълта за нейния твърде ярък шлифер се бе загнездила в главата на Биргита Руслин.

— Сигурно съществуват — каза Хъ. — Но забравяш, че може би нито Хун Циу, нито Ма Ли знаят повече от това, което са казали.

— Не ми стана съвсем ясно, когато ме посети — каза Биргита Руслин. — Но сега виждам как стоят нещата. Хун Циу се е тревожела да не ме убие някой. И го е казала на Ма Ли. И съобщението е дошло до теб, три жени предупреждават четвърта за голяма заплаха. Но не каква да е заплаха. А смъртна. Явно неволно съм се изложила на голяма опасност. Не съм ли права?

— Права си. Нали затова дойдох.

Биргита Руслин се приведе над масата и хвана едната ръка на Хъ.

— Тогава ми помогни да разбера. Отговори на въпросите ми.

— Стига да мога.

— Можеш. Не е ли вярно, че някой беше с теб, когато дойде в Хелсингборг? Не е ли вярно, че някой и в този момент следи и теб, и мен? Някой, на когото си успяла да се обадиш, преди да дойдеш тук?

— Защо да го правя?

— Това не е отговор, а нов въпрос. Искам отговор.

— Нямах никой с мен, когато пристигнах в Хелсингборг.

— Защо седя цял един ден в моята съдебна зала? Не можеше да разбереш и дума от онова, което се говореше.

— Така е.

Биргита Руслин изведнъж премина на шведски. Хъ смръщи чело и поклати глава.

— Не разбирам.

— Сигурна ли си? Не е ли вярно, че в действителност много добре разбираш моя език?

— Ако беше вярно, нали щях да говоря с теб на шведски?

— Трябва да разбереш съмненията ми. Може би за теб е удобно да се преструваш, че не знаеш езика ми. Дори се питам дали не носиш жълт шлифер, за да бъде по-лесно за някого да те вижда.

— Защо?

— Не знам. Сега нищо не знам. Разбира се, най-важното е, че Хун е искала да ме предупреди. Но защо трябва да търся помощ при теб? Какво можеш да сториш ти?

— Нека започна с последното — каза Хъ. — Чайнатаун е особен свят. Колкото и да обикаляте по нашите улици, ще видите само повърхността. Зад твоя Чайнатаун се намира моят Чайнатаун. Там човек може да се скрие, да смени идентичността си, да преживее месеци и години, без някой да узнае кой е. Дори повечето китайци, които живеят тук, да са натурализирани англичани, все пак всички ние се намираме в нашия собствен свят. Мога да ти помогна, като те допусна в моя Чайнатаун, до който иначе никога не би имала достъп.

— Кое е онова, от което трябва да се страхувам?

— Ма Ли не беше съвсем ясна, когато ми писа. Освен това не бива да забравяш, че Ма Ли също е уплашена. Тя не пишеше за това, но аз го усетих.

— Всички се страхуват. А ти?

— Засега не.

Телефонът на Хъ иззвъня. Тя погледна дисплея и се изправи.

— Къде живееш? — попита. — В кой хотел? Трябва да се върна на работа.

— „Сандерсън“.

— Знам къде е. В коя стая?

— 135.

— Може ли да се срещнем утре?

— Защо трябва да чакам толкова дълго?

— Не мога да отсъствам от работа преди това. А тази вечер имам събрание, на което трябва да присъствам.

— Наистина ли?

Хъ пое ръката на Биргита Руслин.

— Да — каза тя. — Една китайска бизнес делегация ще преговаря с няколко големи английски фирми. Ако не съм там, ще ме уволнят.

— Точно сега нямам друго, към когото мога да се обърна.

— Обади ми се утре преди обяд. Ще опитам да се освободя.

Хъ изчезна навън под дъжда с развяващия се жълт шлифер. Биргита Руслин остана да седи, усещайки огромна умора. Седя дълго, преди да се върне в хотела, който, естествено, не се наричаше „Сандерсън“. Все още не вярваше на Хъ, както не вярваше и на никой друг с азиатски вид.

Вечерта отиде в ресторанта на хотела. Докато приключи с вечерята, дъждът вече бе спрял. Реши да излезе и известно време да поседи на една пейка, на която някога бе седяла с Щафан.

Наблюдаваше хората, които минаваха. Двойка младежи седнаха прегърнати на нейната пейка. После се магнаха и мястото им зае стар човек с вчерашен вестник в ръка, който бе измъкнал от кошче за боклук.

Още веднъж се опита да се свърже с Щафан в морето извън Мадейра, въпреки че знаеше, че е безсмислено.

Забеляза как посетителите на парка все повече намаляват и накрая стана, за да се върне в хотела.

И тогава го видя. Дойде по една от пътеките, точно зад пейката, на която бе седяла. Беше облечен в черно, не можеше да бъде никой друг освен мъжа, когото бе видяла на снимката от камерата за наблюдение на Щуре Хермансон. Вървеше право към нея и в едната ръка държеше нещо, което проблясваше. Тя изкрещя и направи крачка назад. Падна и удари главата си в железния ръб на пейката. Последното, което видя, бе лицето му, сякаш с поглед го бе заснела още веднъж. После потъна в огромна, беззвучна тъмнина.

Я Жу обичаше сянката. Там ставаше невидим, също като дивите зверове, от които се възхищаваше и страхуваше. Но тази способност притежаваха и други. Често бе мислил, че младите предприемачи се канят да си присвоят властта в икономиката и по този начин постепенно да заемат своето място на масата, на която се вземаха политическите решения. Всички те създаваха своя собствена сянка, от която можеха да наблюдават останалите, без да бъдат виждани.

Но сянката, в която се криеше тази вечер в дъждовния Лондон, му служеше за друго. От нея наблюдаваше Биргита Руслин, която седеше на пейка в малкия парк на Лестър Скуеър. Вече бе забелязал, че тя е нащрек като неспокойно животно. Я Жу не я подценяваше. Щом Хун Циу ѝ бе имала доверие, то и той трябваше да я взема насериозно.

Беше я следил през целия ден, откакто рано сутринта се бе появила пред къщата, където живееше Хъ. Забавляваше го мисълта, че самият той притежаваше ресторанта, в който работеше мъжът на Хъ — Ва. Разбира се, тя не знаеше това, Я Жу рядко бе формален собственик на каквото и да било. Ресторант „Мин“ принадлежеше на „Чайнийз Фууд Инк.“, регистрирано акционерно дружество в Лихтенщай, което притежаваше всичките му ресторанти в Европа. Ру държеше под око счетоводството и докладите за всяко тримесечие, представяни от млади, талантиливи китайци, взети от най-добрите английски университети. Я Жу мразеше всичко английско. Никога нямаше да забрави историята. Радваше се, че отнема на страната някои от най-кадърните млади бизнесмени, изучили се в най-добрите университети.

Я Жу никога не се бе хранил в ресторант „Мин“. И този път не възнамеряваше да го направи. Щом изпълнеше задачата си, щеше веднага да се завърне в Пекин.

В живота му бе имало период, в който бе наблюдавал летищата в почти религиозен екстаз. Тогава Я Жу никога не пътуваше без издание на „Пътешествията на Марко Поло“ у себе си. Безстрашието на този устремил се към неизвестното мъж му служеше за пример. Сега смяташе, че пътуването все повече се превръща в мъка, макар да

притежаваше собствен самолет и да бе независим от графици и разписания. Усещането, че мозъкът се оросява от бързите преходи, опияняващата радост от пресичането на времеви зони не можеха да компенсират цялото онова безсмислено време, което човек прекарва в очакване най-после да тръгне или да си получи багажа. Осветените от неон търговски центрове по летищата, транспортните линии, ехтящите коридори, все по-намаляващите стъклени буркани, в които се тъпчеха пушачите, не бяха места за философски разсъждения. Той мислеше за онова време, когато хората са се придвижвали с влак или презокеански параходи. Тогава дългите разговори са били нещо естествено, също като лукса и леността.

Затова бе обзавел собствения си самолет, огромния „Гълфстрийм“, с няколко антични шкафа за книги, в които пазеше най-важното от китайската и чуждестранната литература.

Чувстваше се като далечен роднина без други кръвни връзки освен една митична — с капитан Немо, пътуващ в своята подводница като едничък властелин без царство, с голяма библиотека и с унищожителна омраза към човечеството, съсипало живота му. Смяташе се, че Немо е имал за прототип един индийски принц, оказал съпротива на Британската империя. Заради своята ненавист към Англия Я Жу чувстваше този принц близък. Но все пак усещаше най-голяма близост с мрачния и огорчен капитан Немо, гениалния инженер и начетен философ. Сега „Гълфстрийм“-ът, с който пътуваше, се наричаше „Наутилус 2“ и бе уголемен модел на една от оригиналните рисунки в книгата, където капитан Немо стои с доведените насила посетители пред голямата библиотека в „Наутилус“.

В момента обаче най-важното бе сянката. Беше се скрил добре и наблюдаваше жената, която трябваше да убие. С капитан Немо го свързваше и вярата в отмъщението. Необходимостта да отмъстиш минаваше като червена нишка през историята.

Скоро всичко щеше да свърши. Сега, намирайки се в Чайнатаун в Лондон, му хрумна, че има нещо в това край на цялата тази история да настъпи в Англия. Оттук двамата братя Уан са тръгнали обратно към Китай, който само единият от тях бе успял да види отново.

Забеляза, че Биргита Руслин се изправи. Едно нещо се бе разкрило в цялата си яснота през този ден, докато я следеше — тя се страхуваше. През цялото време се оглеждаше. Явно през главата ѝ

минаваха тревожни мисли. И той щеше да се възползва от това, макар че все още не знаеше как.

Внезапно се случи нещо, за което въобще не бе подготвен. Биргита Руслин подскочи, нададе вик, после падна назад и удари главата си в пейката. Един китаец спря и се надвеси над нея. Събраха се хора. Я Жу излезе от сянката и се приближи до групата, обкръжила лежащата жена. Появиха се забързани и двама патрулиращи полицаи. Я Жу си проби път, за да вижда по-добре. Биргита Руслин се бе изправила. Явно бе припаднала само за няколко секунди. Полицайте я попитаха да извикат ли линейка, но тя отказа.

Тогава за пръв път Я Жу чу гласа ѝ.

— Трябва да съм се спънала — каза тя. — Стори ми се, че някой идва насреща ми. Уплаших се.

— Нападнаха ли ви?

— Не. Сторило ми се е.

Мъжът, който я бе уплашил, все още стоеше там. Я Жу помисли, че има известна прилика между Ли Син и този човек, който по чиста случайност се бе набъркал в история, с която нямаше нищо общо.

Я Жу се усмихна на себе си. Чрез реакциите си тя му казваше много. Съвсем ясно показва, че се плаши от китайски мъж, изникнал внезапно пред нея.

Полицайте придружиха Биргита Руслин до хотела. Я Жу се държеше на разстояние. Но сега вече знаеше къде живее. След като още веднъж се увериха, че е достатъчно добре, за да се погрижи за себе си, полицайте си тръгнаха, а тя влезе в хотела. Я Жу я видя да си получава ключа от администратора, който го взе от един от най-високите рафтове. Изчака няколко минути, преди да влезе и той. Човекът на рецепцията беше китаец. Я Жу се поклони и протегна лист хартия.

— Дамата, която току-що влезе. Изпусна това на улицата.

Администраторът взе листа и го сложи на мястото на ключа. Там пишеше стая 614, на най-горния етаж на хотела.

Листът бе бяла, непопълнена бланка. Я Жу предполагаше, че Биргита Руслин ще попита рецепциониста кой е оставил това за нея. Един китаец, щеше да гласи отговорът. И тя щеше още повече да се уплаши. За него нямаше никакъв риск.

Я Жу се престори, че чете рекламна брошура за хотела, докато размишляваше как да разбере докога Биргита Руслин си е резервирала стая. Появи се сгоден случай, когато китаецът изчезна зад рецепцията и бе заменен от млада англичанка. Я Жу се приближи.

— Госпожа Биргита Руслин — каза той. — От Швеция. Трябва да я взема, за да я закарам до летището. Но не знаем дали да я вземем утре или вдругиден сутринта.

Администраторката не постави под съмнение въпроса му и затрака на компютъра.

— Госпожа Руслин е тук за три дни — каза тя. — Да й звънна ли да се разберете кога да я вземете?

— Ще оправя това в офиса. Не безпокоим напразно нашите клиенти.

Я Жу напусна хотела. Отново бе започнало силно да вали. Вдигна яката си и тръгна да търси такси. Имаше търпение. Мина безкрайно много време, откакто започна всичко, помисли той. Така че може да почака още няколко дни, докато се стигне до неизбежния си край.

Махна на едно такси и даде адреса на Уайтхол, където фирмите му от Лихтенщайн притежаваха апартамент, в който живееше по време на посещенията си в Англия. Често си мислеше, че предава паметта на предшествениците си, като живее в Лондон, когато съвсем спокойно можеше да живее в Париж или Берлин. Сега, седнал в таксито, реши да нареди да продадат апартамента и да потърси ново жилище в Париж.

Време бе да приключи и с това.

Легна на леглото и се вслуша в тишината. Беше звукоизолирал всички стени при покупката на апартамента. Сега не чуваше дори далечния шум на уличното движение. Само тихото бръмчене на климатика. Това му даде усещането, че е на борда на кораб. Почувства огромно спокойствие.

— Кога? — каза на глас в празната стая. — Кога започна това, което най-после трябва да свърши?

Пресметна наум. През 1868 Сан за първи път се настанил в малката стая в мисионерската станция. Сега бе 2006-а. Значи преди 138 години. Той седял на свещ и мъчително рисувал символ след символ, за да разкаже своята история и историята на двамата си мъртви братя. Тя започнала в деня, в който напуснали бедняшкия си

дом и се отправили по дългия път за Кантон. Там злият демон се появил в образа на Дзъ. Оттогава смъртта ги следвала, където и да отидели. Накрая единственият останал жив бил Сан с упоритата си воля да разкаже историята си. Умрели в най-страшни унижения, мислеше си Я Жу. Както англичаните третирали хората в техните колонии, така и братята били измъчвани от американците, когато започнали строежите на железопътните линии. Същевременно англичаните с ледено презрение се опитвали да направят китайците наркомани, като наводнявали пазара в Китай с опиум. Така виждам аз бруталните английски търговци: като наркодильри, продаващи наркотиците си на хора, които презират и смятат за най-долни същества. Не е толкова отдавна времето, когато китайците били обрисувани в европейски и американски карикатури като маймуни с опашка. Но карикатурите говорели истината. Бяхме създадени да бъдем роби, да бъдем унижавани. Не бяхме хора. Бяхме животни. С опашка.

Я Жу се пробуди от мислите си. Отиде в дневната, където всички мебели и лампи бяха произведени в Китай. На масата пред тъмночервения диван лежеше светлосиня копринена торбичка. Отвори я, като преди това извади бяло парче хартия, върху което изсипа тънък слой стъклен прах. Прастар начин за убиване на хора, да смесиш почти невидимия стъклен прах със супата или чая. За този, който го изпиеше, спасение нямаше. Милионите микроскопични стъклени частици разкъсваха червата. В стари времена това се наричало „невидимата смърт“, защото идвала внезапно и не можела да бъде обяснена.

Със стритото на прах стъкло историята, започната от Сан, сега щеше да свърши, да стигне крайната си точка. Я Жу внимателно върна обратно стъкления прах в копринената торбичка и я завърза. После загаси всички светлини в стаята без една лампа с червен абажур с избродирани златисти дракони. Дишаше бавно и постепенно изпадна в състоянието на покой, в което мислеше най-добре. Отне му час да реши как да напише тази последна глава с убийството на Биргита Руслин, която по най-голяма вероятност се бе доверила на сестра му Хун Циу, за да му навреди. Доверие, което тя би могла да пренесе нататък, без той да знае на кого. Щом взе решението си, натисна звънеца на масата. Няколко минути по-късно чу как старата Лан

приготвя вечерята му в кухнята. Някога Лан чистеше офиса му в Пекин. Много нощи бе наблюдавал тихите ѝ движения. Чистеше по-добре от всички други чистачки, които поддържаха чист неговия небостъргач. Когато разбра, че освен чистенето приготвя традиционни вечери за сватби и погребални церемонии, я бе помолил да му сготви вечеря на следващата вечер. Оттогава я бе назначил като готвачка със заплата, каквата преди това не би могла и да сънува. Тъй като имаше син, емигрирал в Лондон, той ѝ бе позволил да се премести в Европа, за да се грижи за него, когато бе там на някое от многото си посещения.

Тази вечер Лан поднесе няколко предястия. Бе отгатнала желанието му. Постави чая върху горяща спиртна лампа в дневната.

— Закуска утре? — запита, преди да си тръгне.

— Не. Ще си я направя сам. Но за вечеря искам риба.

Я Жу си легна рано. Откакто бе напуснал Пекин, не му се събираха много часове сън. Пътуването до Европа, после сложните връзки към онзи град в Северна Швеция, след това посещението в Хелсингборг, където бе влязъл в жилището на Биргита Руслин и на бележка до телефона бе открил написано „Лондон“. Беше летял до Стокхолм със собствения си самолет, след това до Копенхаген, после до Лондон. Бе предположил, че Руслин ще потърси Хъ.

Направи няколко бележки в дневника си, после загаси лампата и скоро заспа.

На другия ден над Лондон тегнеше облачно покривало. Я Жу стана както обикновено още в пет часа и изслуша китайските новини на късите радиовълни. На екрана на компютъра проследи движенията на борсите по света, разговаря с двама от директорите си по разни проекти в ход и после си приготви проста закуска, състояща се главно от плодове. В седем напусна апартамента си с копринената торбичка в джоба. В начертания от него план имаше момент на несигурност. Не знаеше в колко часа закусва Биргита Руслин. Ако вече е била в трапезарията, когато стигне хотела, ще трябва да чака до следващия ден. Отиде на Трафалгар Скуеър, поспря за малко и послуша самотен виолончелист, който седеше и свиреше на тротоара с шапка пред краката си, хвърли му няколко монети и продължи. Зави по Ървинг Стрийт и пристигна в хотела. На рецепцията стоеше мъж, когото не бе виждал преди. Отиде до щанда и си взе една от хотелските визитни

картички. Докато правеше това, видя, че бялата бланка я няма в преградката.

Входната врата на хотелската трапезария бе отворена. Веднага забеляза Биргита Руслин. Седеше на маса до прозореца и явно току-що бе започнала да закусва, защото тъкмо сега ѝ сервираха кафе.

Я Жу сдържа дъха си и бързо помисли. После реши да не чака повече. Тази сутрин дългата история на Сан трябваше да приключи. Свали си палтото и се обърна към оберкелнера. Не бил гост, но с удоволствие би закусил тук и би платил за това. Оберкелнерът бе от Южна Корея. Поведе Я Жу към маса, която се намиреше по диагонал на тази, на която Биргита Руслин седеше, надвесена над закуската си.

Я Жу обходи с поглед трапезарията. Имаше авария изход до стената, най-близо до неговата маса. Когато отиде да си вземе вестник, опита вратата и видя, че не е заключена. Върна се на масата, поръча чай и зачака. Все още много от масите в трапезарията бяха празни. Но Я Жу бе видял, че повечето от ключовете ги няма в преградките им. В хотела имаше много гости.

Извади мобилния си телефон и визитната картичка, която бе взел от рецепцията. После набра номера и застина в очакване. Когато човекът на рецепцията отговори, той каза, че има важно съобщение за един от гостите, за Биргита Руслин.

— Ще ви свържа със стаята ѝ.

— Тя е в трапезарията — каза Я Жу. — Винаги закусва по това време. Ще бъда благодарен, ако я извикате. Обикновено е на маса до прозореца. Облечена е в син костюм, косата ѝ е тъмна и късо подстригана.

— Ще я помоля да приеме разговора.

Я Жу поддържа телефона в ръка с отворена линия, докато не видя човека от рецепцията да влиза в трапезарията. Тогава затвори, плъзна го в джоба си и извади копринената торбичка със стъклото. В момента, в който Биргита Руслин се надигна и последва администратора през стъклената врата, Я Жу отиде на масата ѝ. Вдигна нейния вестник и се огледа, сякаш да провери дали гостът от тази маса наистина си е тръгнал. Изчака, докато един сервитьор не допълни чашата с кафе на съседната маса. През цялото време държеше под око вратата към рецепцията. Когато сервитьорът се отдалечи, той отвори торбичката и бързо изсипа съдържанието ѝ в полупразната чаша с кафе.

Биргита Руслин се върна в трапезарията. Я Жу вече се бе обърнал и вървеше към масата си.

В същия момент прозорецът се разби и гърмът от изстрел на пушка се смеси със звука от пръскащото се стъкло. Я Жу така и не успя да помисли, че нещо не е наред, катастрофално не е наред. Куршумът го удари в дясното слепоочие и там веднага цъфна голяма смъртоносна дупка. Всичките му важни телесни функции бяха преустановени, когато тялото му рухна над една маса и повлече ваза с цветя.

Биргита Руслин стоеше неподвижно, както и останалите гости, сервитьорите и един оберкелнер, който с разтреперани ръце крепеше купа с твърдо сварени яйца. Нечий вик наруши тишината. Биргита Руслин се втренчи в мъртвото тяло, което лежеше на бялата покривка. Все още не разбираше, че това има нещо общо с нея. Неясна мисъл, че Лондон е обект на терористична атака, мина през главата ѝ.

После усети, че някой я сграбчва за ръката. Опита се да я изтегли, докато се обръщаше.

И видя Хъ.

— Не питай нищо — каза тя. — Последвай ме. Не можем да останем тук.

Тя избута Биргита Руслин във фоайето.

— Дай ми ключа — продължи Хъ. — Ще ти приготвя чантата, докато си платиш сметката.

— Какво беше това?

— Не питай. Прави каквото ти казвам.

Хъ толкова силно я стискаше за ръката, че я заболя. В същото време в хотела и извън него бе настанал хаос. Хората крещяха и тичаха нагоре-надолу.

— Настоявай да платиш — каза Хъ. — Трябва да се махнем оттук.

Биргита Руслин разбра. Не какво се бе случило, а какво ѝ говореше Хъ. Застана до рецепцията и извика на един от смаяните администратори, че иска да плати. Хъ изчезна в един от асансьорите и след десет минути се върна с пътната ѝ чанта. Хотелското фоайе вече започваше да се пълни с полицаи и санитарии.

Биргита Руслин бе успяла да плати сметката си.

— Сега ще излезем спокойно през вратата — каза Хъ. — Ако някой се опита да те спре, кажи, че гониш самолет.

Пробиха си път до улицата, без някой да се опита да им попречи. Биргита Руслин спря и се обърна. Хъ още веднъж се впи в ръката ѝ.

— Не се обръщай. Върви нормално. После ще говорим.

Стигнаха до къщата на Хъ и се качиха в жилището ѝ, което беше на втория етаж. Там стоеше мъж на около двайсет години. Беше много блед и развълнувано заговори на Хъ. Биргита Руслин видя как Хъ се опитва да го успокои. После го последва в друга стая, където възбуденият им разговор продължи. Когато се върнаха, мъжът носеше със себе си продълговат вързоп. Той излезе от стаята, а Хъ застана до прозореца и се загледа надолу към улицата. Биргита Руслин бе седнала на един стол. Чак сега разбра, че убитият бе паднал точно до масата, на която седеше тя.

Погледна Хъ, която се отстрани от прозореца. Беше много бледа. Биргита Руслин видя, че трепери.

— Какво стана? — запита тя.

— Ти беше тази, която трябваше да умре — каза Хъ. — Той трябваше да те убие. Казвам го направо, както си е.

Биргита Руслин поклати глава.

— Обясни ми — каза тя. — В противен случай не знам какво ще направя.

— Мъжът, който умря, беше Я Жу. Братът на Хун Циу.

— Какво точно стана?

— Опита се да те убие. Спряхме го в последния момент.

— Вие?

— Можеше да умреш, след като ми каза погрешен хотел. Защо го направи? Наистина ли не ми вярваше? Толкова ли си объркана, че не можеш да различиш приятелите от враговете?

Биргита Руслин вдигна ръка.

— Братът на Хун Циу? Но защо е искал да ме убие?

— Защото знаеше твърде много за онова, което се бе случило в твоята страна. Всички онези, които умряха. Вероятно, или поне така е вярвала Хун Циу, Я Жу е бил зад всичко това.

— Но защо?

— На това не мога да отговоря. Не знам.

Биргита Руслин замълча. Когато Хъ заговори отново, тя я възпря с ръка.

— Ти каза „ние“. Мъжът, който излезе преди малко оттук, носеше някакъв предмет. Оръжие ли беше?

— Да. Реших, че Сан трябва да те пази. Но в хотела, в който ми каза, че си отседнала, нямаше никого с твоето име. Сан се досети, че си в най-близкия хотел. Видяхме те през прозореца. Когато Я Жу дойде до масата ти, разбрахме, че ще те убие. Сан вдигна оръжието и стреля. Стана толкова бързо, че дори на улицата никой не разбра какво се е случило. Повечето сигурно мислеха, че е минал мотоциклет. Сан криеше оръжието под един шлифер.

— Сан?

— Синът на Хун Циу. Тя ми го изпрати.

— Защо?

— Хун Циу се опасяваше не само за своя живот или за твоя. Тя се страхуваше и за сина си. Сан бе убеден, че Я Жу е наредил да я убият. И не му беше нужно много, за да реши сега да си отмъсти.

На Биргита Руслин й призля. Едва сега започваше да разбира какво се бе случило. Онова, което преди предусещаше, но отхвърляше като невъзможно. Нещо в миналото бе предизвикало смъртта на хората в Хешьовален.

Протегна ръка и се вкопчи в Хъ. Очите й бяха пълни със сълзи.

— Сега всичко свърши, нали?

— Така мисля. Можеш да си заминеш у дома. Я Жу е мъртъв. Какво ще стане оттук нататък, не знаем нито ти, нито аз.

— Какво ще се случи със Сан?

— Полицията със сигурност ще намери свидетели, които ще кажат, че китаец е застрелял друг китаец. Но никой не би могъл да е сигурен, че е бил Сан.

— Той ми спаси живота.

— Изглежда със смъртта на Я Жу спаси и своя.

— Но кой е този човек? Братът на Хун Циу, от когото всички се страхуват?

Хъ поклати глава.

— Не знам дали мога да отговоря. В много отношения е представител на нов Китай, с който нито Хун Циу, нито аз или Ма Ли, а в дадения случай и Сан не искаме да имаме нищо общо. В нашата

страна се водят тежки битки за бъдещето. Как ще изглежда то, никой не знае, нищо не е решено предварително. Просто трябва да правим онова, което смятаме за правилно.

— Като да убиете Я Жу?

— Налагаше се.

Биргита Руслин отиде в кухнята и пи вода. Когато остави чашата, знаеше, че трябва да си замине. Всичко неизяснено можеше да почака. Сега искаше да си отиде у дома, далече от Лондон и случилото се.

Хъ я изпрати с такси до „Хийтроу“. След четиричасово чакане можа да се качи на самолет за Копенхаген. Хъ искаше да остане, докато самолетът излети, но Биргита Руслин я помоли да си върви.

Когато пристигна в Хелсингборг, отвори бутилка вино и я изпи през нощта. На другия ден спа до късно. Събуди се от позвъняването на Щафан, който съобщи, че пътешествието с яхта е приключило. Не можа да се въздържа и заплака.

— Какво има? Случило ли се е нещо?

— Нищо не се е случило. Просто съм уморена.

— Да прекъснем ли пътуването и да си дойдем?

— Не. Няма нищо. Ако искаш да ми помогнеш, повярвай, като ти казвам, че няма нищо. Разкажи ми за яхтата.

Говориха дълго. Той настояваше в подробности да ѝ разкаже за пътешествието, за плановете за вечерта и за утрешния ден. Когато накрая завършиха разговора, бе успяла да го успокои.

Тя също се бе успокоила.

На другия ден прекъсна болничните си и се върна на работа. Същия ден говори с Хъ по телефона.

— Скоро ще имам много за разказване — каза Хъ.

— Обещавам ти да слушам. Как е Сан?

— Развълнуван, уплашен и тъгува за майка си. Но е силен.

След разговора Биргита Руслин остана да седи до кухненската маса.

Затвори очи.

Образът на мъжа, строполил се на масата в трапезарията на хотела, започна бавно да избледнява, докато накрая се стопи напълно.

Няколко дни преди Енъовден Биргита Руслин имаше последно за сезона дело преди началото на ваканцията. Тя и Щафан бяха наели хижа на остров Борнхолм. Щяха да останат три седмици и децата да ги посетят едно след друго. Делото, което се надяваше да приключи за два дни, бе за три жени и един мъж, ограбвали хората по паркинги и крайпътни къмпинги. Две от жените бяха от Румъния, мъжът и третата жена бяха шведи. Биргита Руслин бе поразена от грубостта, която особено една от трите жени бе показала в два от случаите на нападение над хора в каравани на различни паркинги. Един от тях, възрастен мъж от Германия, толкова силно бе ударила с чук по главата, че му бе счупила черепа. Човекът едва бе оживял. В другия случай бе намушкала жена с отвертка на няколко милиметра от сърцето.

Прокурорът Палм описваше бандитите като „активно действащи в различни престъпни ниши“. Освен че си прекарваха нощите, тършувайки по паркинги между Хелсингборг и Валберг, те обираха магазини за дрехи и електроника. В специално подготвени чанти с изтръгната подплата, заменена с метално фолио, което пречи да се включат алармените системи, когато минават през изхода, те бяха извършили кражби за близо един милион крони, преди да бъдат заловени. Бяха направили грешка да се върнат в един и същи бутик за дрехи в Халмщад, където персоналът ги разпознал. За учудване на полицията, не прехвърляха вината един върху друг, когато се изясняваше кой какво е извършил.

Сутринта, когато отиваше в областния съд, бе дъждовно и прохладно. А особено сутрин Биргита не можеше да не мисли за събитията, завършили по такъв начин в Лондон.

Два пъти разговаря с Хъ по телефона. И двата пъти бе разочарована, защото Хъ се изплъзваше и не разказваше какво се бе случило след драмата със стрелбата. Настояваше Биргита Руслин да има търпение.

Все пак поне едно нещо успя да научи от Хъ, нещо, което я плашеше повече от всичко друго. В ръката на мъртвия Я Жу полицията бе намерила малка копринена торбичка, съдържаща остатъци от

изключително фино смлян прах от счупено стъкло. Британските следователи не могли да разберат какво е това. Но Хъ я запозна с този стар рафиниран китайски метод да се убиват хора.

Значи толкова близо до края е била. Понякога, но винаги когато бе сама, изведнъж се разридаваше. Не се бе доверила дори на Щафан. Таеше болката си в себе си.

Седмица след смъртта на Я Жу в офиса позвъни човек, с когото най-малко искаше да говори, Лаш Емануелсон.

— Времето върви — каза той. — Някакви новини?

За момент Биргита се ужаси, че Лаш Емануелсон по някакъв начин е успял да се добере до това, че именно тя е била замислената жертва в хотела в Лондон.

— Никакви — отговори тя. — Полицията в Худиксвал промени ли си мнението?

— За самоубилия се, дето бил убиецът? Някакъв незначителен, вероятно психично болен престъпник извършва най-жестокото масово убийство в шведската криминална история? Естествено, може и да е вярно. Но знам, че мнозина си задават въпроси. Като мен. А ти?

— Изобщо не мисля за това.

— Не ти вярвам.

— На кого вярваш и на кого не си е твоя работа. Какво искаш? Заета съм.

— Какво стана с твоите контакти в Худиксвал? Разговаряш ли все още с Виви Сундберг?

— Не. Хайде да свършваме.

— Разбира се, бих искал да се обадиш, когато имаш нещо да кажеш. Опитът ми подсказва, че все още има много изненади, скрити зад ужасните събития, случили се горе в селото.

— Затварям.

И го направи, питайки се докога Лаш Емануелсон ще продължи да я безпокои. Но може би щеше да ѝ липсва неговата упоритост.

Този ден преди Енъовден пристигна рано в офиса си, събра материалите по делото, разговаря с един секретар от канцеларията, за да уточни няколко дати на дела през есента, после се отправи към съда. Веднага щом пристигна, забеляза, че Хъ седи на най-задния ред в залата, на същото място, на което седеше при първото ѝ пристигане в Хелсингборг. Вдигна ръка за поздрав и видя, че Хъ се усмихва. Написа

няколко реда на къс хартия, с които обясняваше на Хъ, че има пауза за обяд в дванайсет часа. Повика един от пазачите и посочи Хъ. Той предаде хартиятата, Хъ я прочете и кимна в отговор.

Когато дойде време за обедна почивка, бяха стигнали до фаза в процеса, която означаваше, че без проблем ще приключат делото на следващия ден.

Срещна се с Хъ на улицата, където тя чакаше под разцъфнало дърво.

— Да не се е случило нещо, та си тук? — попита Биргита Руслин.

— Не.

— Довечера можем да се видим. Къде си отседнала?

— В Копенхаген. При приятели.

— Бъркам ли, като смятам, че имаш нещо важно да ми кажеш?

— Сега нещата са по-ясни. Затова съм тук. И имам нещо за теб.

— Какво?

Хъ поклати глава.

— Ще говорим довечера. Какво са направили? Онези, които ще осъдиш?

— Кражби, насилие. Но няма убийства.

— Седях и ги гледах. Всички ги е страх от теб.

— Не вярвам. Но знаят, че аз решавам какви ще са наказанията им. С всичко, което са надробили, може да се окажат доста сериозни.

Биргита Руслин предложи да обядват заедно, но Хъ отказа — имала нещо да свърши. Биргита Руслин се запита каква ли работа можеше да има Хъ в един чужд за нея град като Хелсингборг.

Процесът вървеше бавно, но сигурно напред. Когато Биргита Руслин завърши заседанието за деня, бяха стигнали точно толкова далече, колкото се бе надявала.

Хъ чакаше пред областния съд. И тъй като Щафан се намираще във влак на път за Гьотеборг, Биргита покани Хъ в дома си. Видя, че Хъ се поколеба.

— Сама съм. Мъжът ми го няма. Децата ми живеят в други градове. Ако се опасяваш, че ще има и други хора.

— Не е това. Не съм сама. Сан е с мен.

— Къде е?

Хъ посочи другата страна на улицата. Сан стоеше облегнат на една стена.

— Махни му — каза Биргита Руслин. — После отиваме вкъщи.

Сега Сан изглеждаше по-малко разтревожен, отколкото по време на първата им среща. Биргита Руслин забеляза, че прилича на майка си, имаше лицето на Хун Циу и нещо от нейната усмивка.

— На колко си години? — попита тя.

— На двайсет и две.

Английският му бе съвършен като на Хун Циу и Хъ.

Седнаха в дневната. Сан поиска кафе, а Хъ пи чай. На масата бе наредена играта, която Биргита Руслин бе купила по време на посещението си в Пекин. Освен ръчната си чанта Хъ носеше в ръка хартиена торба. От нея извади копия на документи, написани с китайски символи. Към тях прибави и бележник с английски текст.

— Я Жу имаше апартамент в Лондон. Един от моите приятели познаваше Лан, неговата прислужница. Тя му готвеше и го обграждаше с желаната от него тишина. Пусна ни в жилището и намерихме дневник, откъдето са тези бележки. Преведох част от онова, което е писал и което изяснява повечето от случилото се. Не всичко, но повечето можем да разберем. Има мотиви, изцяло лични за Я Жу и разбираеми единствено за него.

— Бил е могъщ човек, така си ми казвала. Това би трябвало да означава, че смъртта му е събудила голям интерес в Китай.

Отговори Сан, който до този момент седеше мълчалив.

— Никакъв. Никакъв интерес, само мълчание, за каквото пише Шекспир. „Останалото е мълчание“. Я Жу бе много могъщ, но други с не по-малка власт успяха да потулят станалото. Сякаш Я Жу никога не е съществувал. Смятаме, че мнозина са се зарадвали или са изпитали облекчение от смъртта му, дори сред считалите се за негови приятели. Я Жу бе опасен, той събираше сведения, с които би могъл да срази враговете си или онези, които смяташе за свои конкуренти. Сега всички негови предприятия се закриват, тихомълком се купуват хора, всичко застива и се превръща в бетонна стена, която скрива него и съдбата му.

Биргита Руслин запрелиства документите на масата.

— Сега ли да ги прочета?

— Не. После, когато останеш сама.

— И не трябва да се страхувам?

— Не.

— От това ще разбере ли какво е станало с Хун Циу?

— Той я е убил. Не собственоръчно, а чрез друг. Когато после сам убил. Едната смърт покрила другата. Никой не би могъл да си представи, че Я Жу ще убие собствената си сестра. Освен най-прозорливите, които знаеха какво мисли Я Жу за себе си и за другите. И все пак най-странното, което никога няма да разберем, е как е могъл да убие сестра си, след като държи на семейството си, на прадедите си повече от всичко друго. Има нещо противоречиво, загадка, която няма да можем да разбулим. Я Жу беше могъщ. Страхуваха се от него, от неговата интелигентност и безскрупулност. Но може би е бил и болен.

— От какво?

— От омраза, която го разяждаше. Може да е бил и луд.

— Питала съм се за едно нещо. Какво всъщност са правила в Африка?

— Има план Китай да пресели милиони от бедните си селяни в различни африкански страни. Сега се изграждат икономически и политически структури, които правят част от тези бедни страни зависими от Китай. За Я Жу това беше перспективно решение. А за Хун Циу напротив, за мен, Ма Ли и много други това е атака срещу основите на Китай, които сме градили.

— Не разбирам — каза Биргита Руслин. — В Китай има диктатура. Свободата е ограничавана, правосъдието и сигурността са слаби. Какво всъщност защитавате?

— Китай е бедна страна. Икономическото развитие, за което всички говорят, е факт само за малка част от населението. Този път на развитие ще доведе Китай до катастрофа. В страната отново ще настъпи хаос. Или ще се изградят фашистки структури. Ние защитаваме стотиците милиони селяни, които все пак са онези, които създават с труда си богатата. Онези блага, от които получават все по-малък дял.

— И все пак не мога да проумея. Я Жу от едната страна, Хун Циу от другата? Изведнъж диалогът между тях секва и той убива собствената си сестра?

— Меренето на силите в Китай е на живот и смърт. Бедните срещу богатите, безсилните срещу облечените във власт. Става дума за

хора, които с растящо недоволство гледат как всичко, за което са се борили, се руши, става дума за други, които съзират възможности да натрупат богатства и да заемат позиции във властта, за каквито преди не са могли дори да мечтаят. И тогава умират хора.

Биргита Руслин погледна Сан.

— Разкажи ми за майка си.

— Не я ли познаваше?

— Срецнах се с нея. Но да я познавам — не.

— Не беше лесно да си нейно дете. Беше силна, решителна, често внимателна, но можеше да бъде и сърдита, и злобна. С ръка на сърцето признавам, че ме беше страх от нея. Но все пак я обичах, защото тя се опитваше да се възприема като част от нещо по-голямо. С еднаква всеотдайност помагаше на падналия уличен пияница и водеше политически дискусии. За мен тя бе повече човек, от когото да се възхищавам, отколкото моя истинска майка. Но ми липсва и знам, че ще трябва да живея с това чувство.

— С какво се занимаваш?

— Ще ставам лекар. Но сега прекъснах учението за година. За да помисля. За да разбера какво е да живея без нея.

— Кой е баща ти?

— Отдавна е мъртъв. Пишеше поезия. Не знам нищо повече за него, освен че е умрял веднага след раждането ми. Майка ми никога не говореше много за него, бил добър човек и революционер. В живота ми е останал само като една фотография, на която стои и държи в ръце кученце.

Тази вечер говориха дълго за Китай. Биргита Руслин им разказа младежките си увлечения. Но през цялото време седеше нетърпеливо, очаквайки момента, в който ще прочете документите, донесени от Хъ.

Към десет звънна за такси, което да закара Хъ и Сан на гарата.

— Когато прочетеш всичко — каза Хъ, — обади ми се.

— Има ли тази история край?

Хъ помисли, преди да отговори.

— Всичко има край — каза тя. — Дори и тази история. Но краят е винаги начало на нещо друго. Точките, които слагаме в живота, по някакъв начин са временни.

Биргита Руслин видя таксито да тръгва и седна да чете преведените откъси от дневника на Я Жу. Щафан щеше да се върне чак

вдругиден. Дотогава тя се надяваше да е свършила с прочита. Не бяха повече от двайсетина страници, но почеркът на Хъ бе труден за разчитане.

След време, когато си спомняше за тази вечер, си даваше сметка, че сама бе достигнала до много от прочетеното, но бе отказвала да го приеме. Останалото, което Хъ бе извадила от бележките и дневниците на Я Жу и за което Биргита Руслин нямаше ни най-малка представа, изясняваше положения, които сама тя никога не би могла да разплете.

През цялото време се чудеше какво не бе превела Хъ. Можеше да я пита, но знаеше, че няма да получи отговор. Имаше някаква тайнственост, която никога не би разбрала, ключалки, които никога не би отключила. В прочетеното от нея имаше препратки към миналото, към един друг дневник, сякаш съчинен като контраст на написаното от ЯА — онзи, станал надзирател на строежа на американската железница.

В своя дневник Я Жу непрекъснато изразяваше възмущението си, че Хун Циу отказва да приеме поетия от Китай път; Биргита Руслин започна да разбира, че у Я Жу има много психопатични черти, като между редовете изплуваше, че сам е бил наясно с това.

У него нямаше съмнения, нямаше угризения на съвестта за съдбата на Хун Циу, която все пак бе негова сестра. Биргита се питаше дали Хъ не бе редактирала текста, за да може Я Жу да изглежда само като един брутален човек, без никакви омекотяващи черти на характера. Питаше се също дали целият текст не бе някаква фантастична измислица на самата Хъ. Но не можеше да го повярва. Сан бе извършил убийство. И той, досущ като в исландските саги, бе осъществил кърваво отмъщение за смъртта на майка си.

До полунощ прочете текста два пъти. В написаното от Хъ имаше неясноти, много подробности още не бяха получили своето обяснение. Червената панделка? Какво бе означавала тя? На това би могъл да отговори само Ли Син, ако беше жив. Имаше нишки, които щяха да останат висящи може би завинаги.

Какво в крайна сметка оставаше? Какво би могла или трябваше да направи тя със сегашните си познания? Биргита Руслин предугаждаше отговора, макар още да не бе сигурна как да постъпи. Част от отпуска си щеше да посвети на това. Докато Щафан лови риба — нещо, което тя винаги намираще за досадно. В ранните утрини,

когато той седеше и четеше любимите си исторически или биографични романи за джаз музиканти, тя щеше да прави дълги разходки. И да състави писмото, което да изпрати на полицията в Худиксвал. След това можеше да затвори кутията със спомените на нейните родители. Тогава за нея всичко щеше да е приключило. Хешьовален бавно щеше да се изниже от съзнанието ѝ и да се превърне в избледняващ спомен. Макар, разбира се, никога да не би могла да забрави какво се бе случило.

Заминаха за Борнхолм, времето бе променливо, но се чувстваха добре в наетата къща. Децата дойдоха и пак си отидоха, дните се изнизваха един след друг в, общо взето, вяло спокойствие. Изненадващо се появи Ана, върнала се от дългото си пребиваване в Азия, и пак така изненадващо обяви, че през есента ще започне да учи политически науки в университета в Лунд.

На няколко пъти Биргита Руслин решаваше, че е дошло времето да разкаже на Щафан за станалото както в Пекин, така и по-късно в Лондон. Но се отказваше, нямаше смисъл да разказва нещо, което той щеше да разбере, но никога нямаше да приеме, че говори за него едва сега. Това щеше да го нарани, щеше да го възприеме като липса на доверие и близост. А не си струваше. Затова продължи да мълчи.

Премълча и пред Карин Виман за пътуването до Лондон и за събитията там.

В понеделник на 7 август и тя, и Щафан се върнаха на работа. Предишната вечер най-сетне седнаха и поговориха за съвместния си живот. Сякаш и двамата, без предварително да са го решили, разбираха, че не биха могли да започнат новата работна година без поне да разговарят за онова, което унищожаваше брака им. Биргита Руслин преценяваше като голям пробив факта, че мъжът ѝ сам, без тя да го притиска, поде въпроса за техния почти напълно несъществуващ сексуален живот. Той едновременно съжаляваше и се ужасяваше за, както го наричаше, липсата на желание и способност. На директния ѝ въпрос отвърна, че няма друга, от която да е привлечен. Просто го измъчваше липсата на желание, като обикновено предпочитал да не мисли за това.

— Какво смяташ да направиш? — попита тя. — Не можем да живеем цяла година, без да сме се гушнаели. Вече не издържам.

— Ще потърся помощ. И аз като теб не издържам. Но ми е трудно да говоря за това.

— Нали говориш сега.

— Защото смятам, че трябва.

— Вече почти не знам какво мислиш. Понякога сутрин те гледам и ми се струваш като чужд човек.

— Понякога и аз чувствам същото. Макар сигурно не толкова силно.

— Смяташ ли така да преживеем остатъка от живота си?

— Не. Но просто съм отхвърлил мисълта за това. Сега обещавам да отида при терапевт.

— Искаш ли да дойда и аз?

Той поклати глава.

— Не и първия път. После, ако е необходимо.

— Разбираш ли какво означава това за мен?

— Надявам се.

— Няма да е лесно. Но в най-добрия случай това ще остане зад гърба ни. Като някаква пустиня.

На 7 август той започна деня си, като се качи на влака за Стокхолм в 8,12 часа. Самата тя се яви в офиса си чак към десет. И след като Ханс Матсон беше в отпуската, тя носеше известна отговорност за целия областен съд, затова започна със съвещание с останалите председатели на съда и офис персонала. Когато се убеди, че всичко е под контрол, се оттегли в стаята си и написа дългото писмо до Виви Сундберг, което бе подготвила през лятото.

Естествено, бе се запитала какво всъщност иска или поне какво се надява да постигне. Разбира се, истината, всичко случило се в Хешьовален да получи своето обяснение по същия начин, както и убийството на стария собственик на хотела. Но дали не беше и желанието за някаква форма на възмездие заради недоверието, с което бе посрещнатата? Колко от това бе суета и колко сериозен опит да накара следователите в Худиксвал да разберат, че самоубилият се въпреки признанията си няма нищо общо с цялата работа?

Това някак бе свързано и с майка ѝ. В търсенето на истината да почете нейните приемни родители, завършили така трагично.

Отне ѝ два часа да напише писмото. Прочете го няколко пъти, преди да го пхне в плик и отгоре да напише името на Виви Сундберг с адреса на полицията в Худиксвал. После остави писмото на рецепцията на областния съд в кутията за изходяща поща.

Останалата част от деня прекара в четене на доклад от Министерството на правосъдието, засягащ безкрайните реорганизации в шведската съдебна система. Но отдели време и да извади един от своите недовършени текстове за песен, за да опита да нахвърли още няколко строфи. Заглавието ѝ хрумна през лятото. „Странстване по брега“ щеше да се казва. Точно този ден не ѝ вървеше. Биргита Руслин изхвърли няколко неудачни опита в кошчето за боклук и отново заключи недовършения текст в едно от чекмеджетата. Но бе твърдо решена да не се предава.

В шест изключи компютъра си и напусна стаята.

По пътя видя, че кутията за изходяща поща е празна.

„Ли Син се криеше в покрайнините на гората. Не беше забравил, че тази задача е по-важна от всяка друга, която бе получавал от Я Жу. И тя бе да приключи всичко, да сложи край на всички събития, започнали преди повече от 140 години.

Ли Син стоеше там и мислеше за Я Жу, който му възложи задачата, въоръжи го и го предупреди да я завърши успешно. Я Жу му бе разказал всичко, случило се в миналото. Пътуването бе продължило дълги години, през морета и континенти, изпълнено бе със страх и смърт и сега най-после стигаше до неизбежния си финал — отъмщението.

Тези, които бяха започнали пътуването, ги нямаше отдавна. Някои лежаха на дъното на морето, други почиваха в безименни гробове. През всичките изминали години от тези гробове се надигаше непрекъснатата жалейна песен. Сега неговата задача бе един път завинаги да накара болезнената песен да секне.

Беше 12 януари 2006 г. По-рано през деня бе видял на един термометър, че е минус 9 градуса. Раздвижи краката си да задържи топлината. Все още бе рано вечерта. Прозорците на повечето от къщите, които виждаше от мястото си, бяха осветени или от запалени лампи, или от синкавото сияние на телевизорите. Напрегна слуха си, но не успя да дочуе и звук. Няма даже и кучета, помисли си. Ли Син смяташе, че в този край на света хората държат кучета, които да ги пазят през нощта. Бе видял кучешки следи, но разбра, че ги държат вътре в къщите.

Запита се дали фактът, че държат кучетата вътре, ще му създаде някакви проблеми. Едва ли, каза си. Никой не подозираше какво ще се случи, никакви кучета не можеха да го спрат.

Свали едната си ръкавица и погледна часовника. Девет без четвърт. Щеше да мине доста време, преди да угасят светлините. Отново си сложи ръкавицата и помисли за Я Жу и неговите разкази за мъртвите, пътували тъй дълго. Всеки член от семейството бе изминал своята част от пътя. По странно съвпадение сега той бе този, който, без дори да принадлежи към семейството, щеше да завърши всичко. И това го изпълваше с гордост. Я Жу му вярваше като на собствен брат.

Бавно раздвижи крака. Как ще да реагира, когато всичко свърши? Дали въпреки всичко в съзнанието му не е останала частица съвест? Не можеше да знае. Важното бе, че е готов. В Невада всичко мина добре. Но човек никога не знае, особено когато задачата е много по-сложна, като този път.

Мислите му блуждаеха. Изведнъж си спомни за баща си, партийен служител на ниско ниво, преследван и измъчван по времето на Културната революция. Баща му бе разказвал как неговото лице и лицата на другите «капиталистически свине» били боядисани в бяло от червеногвардейците. Защото злото винаги било бяло.

Сега се опита да си представи хората в тихите къщи. Всички с бели лица, като демони на злото.

Една от светлините угасна, веднага стана тъмно и в друг прозорец. Сега две от къщите бяха тъмни. Продължи да чака. Сто и четирийсет години бяха чакали мъртвите, какво бяха за него няколко часа.

Свали ръкавицата от дясната си ръка и с пръстите заопипва сабята, висяща от едната му страна. Стоманата бе студена, силно наточеното острие с лекота можеше да пререже кожата на пръстите. Беше японски меч, на който случайно бе попаднал по време на посещение в Шанхай. Някой му бе разказал за стар колекционер, който все още притежавал няколко от толкова търсените мечове, останали от японската окупация през трийсетте години. Бе издирил невзрачния магазин и без колебание купи меча. После го

даде на ковач, който поправи дръжката и наточи острието, докато не стана остро като бръснач.

Подскочи. В една от къщите се отвори врата. Бързо се оттегли още по-навътре сред дърветата. На стълбите излезе мъж с куче. Лампа над външната врата освети покрития със сняг двор. Стисна дръжката на меч и впери поглед в кучето. Какво щеше да стане, ако го надушеше? Щеше да наруши всичките му планове. Ако се наложеше да убие кучето, нямаше да се поколебае. Но какво щеше да направи мъжът, който стоеше и пушеше на прага?

Внезапно кучето застина и започна да души. За кратък миг помисли, че е засякло миризмата му. Но мъжът го повика и кучето веднага изтича вътре в къщата. Вратата се затвори. Веднага след това угасна и лампата на прага.

Продължи да чака. Към полунощ, когато единствената останала светлина бе от един телевизор, забеляза, че започва да вали сняг. Като леки перушинки падаха снежинките върху протегнатата му ръка. Като вишневи цветчета, рече си той. Но снегът нямаше аромат, не дишаше така, както дишат цветчетата.

След двайсет минути угасна и телевизорът. Снегът продължи да пада. Извади малък бинокъл за нощно виждане, който държеше в джобчето на анорака на гърдите си. Бавно обходи с поглед къщите в селото. Никъде другаде не забеляза други светлини освен няколко външни лампи. Прибра бинокъла и пое дълбоко дъх.

Изчака още малко. После бавно запресича пътя. В едната ръка държеше малък джобен фенер, в другата меча си.

Приближи къщата, която беше най в края на селото, на запад от пътя.

За последен път спря и се вслуша.

После влезе.“

Виви,

Този разказ е от дневник, написан от мъж на име Я Жу. Предаден му е устно от човека, най-напред посетил Невада, където убил няколко души, и после продължил към Хешьовален. Искам да го прочетеш, за да разбереш всичко останало, което съм написала в това писмо.

Никой от тези хора вече не е между живите. Но истината за случилото се в Хешьовален е по-сложна и съвсем различна от онова, което всички ние си мислехме. Не съм сигурна дали разказаното от мен може да се докаже. Най-вероятно няма да е възможно. По същия начин, по който например аз не мога да обясня как е попаднала червената панделка в снега в Хешьовален. Знаем кой я е занесъл там, но това е всичко.

Лаш-Ерик Валфридсон, който се обеси в полицейската килия, не беше виновен. Това трябва да знаят поне близките му. Защо е поел вината върху себе си, можем само да гадаем.

Съзнавам, разбира се, че това писмо ще предизвика бъркотия в разследването ви. Но онова, към което всички се стремим, естествено, е истината. Надявам се, че сега мога да спомогна за откриването ѝ.

Сега отново съм на работа. Намирам се в Хелсингборг и, разбира се, очаквам да ми се обадиш.

С най-добри пожелания

Биргита Руслин

7 август 2006

ЕПИЛОГ

Този августовски ден Биргита Руслин пазаруваше в обичайния си магазин. На опашката пред касата взе от поставката един от вечерните вестници и го прелисти. На една от страниците разсеяно прочете, че в село на север от Йевле бил застрелян вълк единак.

Нито тя, нито някой друг знаеше, че през един януарски ден вълкът бе пристигнал в Швеция от Норвегия през Ваулдален. Бил гладен, не бил ял нищо, откакто дъвкал остатъците от замръзналата мърша на лос в Йостердалар. Вълкът продължил на изток, минал Невярна, прекосил замръзналото езеро Люсна при Корбьоле и после отново потънал в пустеещите гори.

Сега лежал застрелян в една ферма извън Йевле.

Никой не знаеше, че сутринта на 13 януари вълкът бе стигнал до отдалечено село в Хелзингланд на име Хешьовален. Тогава всичко било покрито със сняг. Сега лятото беше към края си. Селото Хешьовален беше празно. Там вече не живееше никой. В някои от градините грееха калините, без някой да го е грижа за красивата им премяна.

В Норланд скоро щеше да настъпи есен. Хората бавно се подготвяха за нова дълга зима.

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Това е роман. Което означава, че написаното от мен има връзка с действителността, но не е изцяло реалистично пресъздаване на случили се събития. Не вярвам някъде да има село, наречено Хешьовален, надявам се, че проучих достатъчно добре картите. Но, от друга страна, че президентът на Зимбабве се нарича Робърт Мугабе в момента на писането, е неоспорим факт.

Истината е, че пиша за онова, което би могло да се случи, а не за онова, което се е случило. Но и в един роман най-важните детайли трябва да са коректно представени, дори когато се отнася до съществуването на птици по площадите в днешен Пекин.

Мнозина помогнаха по време на работата ми върху тази книга. Преди всичко, естествено, Роберт Йонсон, който отново извърши упорита и основополагаща работа в издирването на факти. Но има и други, чиито имена биха направили списъка прекалено дълъг. Сред тях и много хора от африканския континент, с които съм обсъждал книгата.

Благодаря на всички, които ми съдействаха. Разбира се, разказът е само моя и ничия друга отговорност.

Хенинг Манкел
Мапуто, Мозамбик

Януари 2008

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.